

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

**โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาด
ข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”
Study of the contract farming for Livestock
Production (Swine) in Thailand**

รศ.ดร.นวลจันทร์ พารักษา และคณะ

เมษายน 2551

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาด
ข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”
Study of the contract farming for Livestock
Production (Swine) in Thailand

คณะผู้วิจัย

สังกัด

รศ. ดร. นวลจันทร์ พารักษา

คณะเกษตร กำแพงแสน ม.เกษตรศาสตร์

รศ. ดร. เอมอร อังสุรัตน์

คณะเกษตร กำแพงแสน ม. เกษตรศาสตร์

นายหนูจันทร์ มาตา

สถาบันสุวรรณวาลกิจกิจฯ

ม. เกษตรศาสตร์

ผศ.ดร.จุฬารัตน์ วัฒนะ

คณะศึกษาศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์

ชุดโครงการ การพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรและตลาดต่างประเทศ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการศึกษา	3
หน่วยงานที่จะนำไปใช้ประโยชน์	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
วิธีวิจัย	5
บทที่ 2 สภาพการผลิตสุกรของประเทศไทย	6
แหล่งผลิตสุกรที่สำคัญของโลก	6
แหล่งผลิตสุกรที่สำคัญของไทย	8
ต้นทุนการผลิต-รายได้จากการเลี้ยงสุกรในไทย	10
รูปแบบและลักษณะการเลี้ยงสุกรของไทย	13
รูปแบบการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงล่วงหน้าของไทย	18
ปัญหาและอุปสรรคการผลิตสุกรของไทย	19
แนวทางการแก้ปัญหาด้านการผลิตสุกรของไทย	23
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 สภาพการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง	36
แนวคิดทางทฤษฎี	36
ความหมายของการตลาด	36
ความหมายของตลาดข้อตกลง	40
รูปแบบตลาดข้อตกลง	42
ปัจจัยที่ทำให้ตลาดข้อตกลงประสบผลสำเร็จ	45
ข้อเท็จจริงของสัญญาข้อตกลงการซื้อขายสินค้าเกษตรในประเทศไทย	47
สถานการณ์การตลาดสุกรของโลก	49
สถานการณ์ตลาดและราคาสุกรของประเทศไทย	51
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านการตลาดภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง	61
แนวทางการแก้ไขปัญหาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการณ์ตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง	71
กรณีตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จในการผลิตและการตลาดสุกร	71
 บทที่ 4 ผลการศึกษาสภาพการผลิตสุกรของประเทศไทยภายใต้ตลาดข้อตกลง	 90
วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง	90
ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง	105
รูปแบบและแนวทางในการพัฒนาตลาดข้อตกลง	122
 บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	 148
ระบบการผลิตสุกรของประเทศไทย	148
ระบบการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของประเทศไทย	149
หลักการระบบตลาดข้อตกลง และ โครงสร้างตลาดสุกรของไทย	149
ข้อกำหนดของคุณภาพสินค้าและเงื่อนไขของระบบตลาดข้อตกลง	150
วิธีการผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน	151
วิธีการผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	151

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 (ต่อ)

วิธีการผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระ	152
วิธีการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน	152
วิธีการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	153
วิธีการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระ	153
จุดอ่อน และจุดแข็งของการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง	153
ปัญหาวิธีการผลิตสุกร และวิธีตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน	155
ปัญหาวิธีการผลิตสุกร และวิธีตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง	156
ของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	
ปัญหาวิธีการผลิตสุกร และวิธีตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระ	157
ข้อเสนอแนะ	158
 เอกสารอ้างอิง	 166

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ปริมาณการผลิตเนื้อสุกรของประเทศไทยที่สำคัญ ปีพ.ศ.2546-2550	6
2.2 ปริมาณการส่งออกเนื้อสุกรของประเทศไทยที่สำคัญ ปีพ.ศ.2545-2550	7
2.3 จำนวนสุกรแยกตามรายภาค ปีพ.ศ.2549	8
2.4 จำนวนสุกรแยกตามรายจังหวัด ปีพ.ศ.2549	9
2.5 ปริมาณการผลิตและการบริโภคสุกรของไทยปี พ.ศ.2545-2550	10
2.6 ต้นทุนการผลิตสุกรขุนเฉลี่ยทั้งประเทศ ปีพ.ศ.2545-2549	11
2.7 ราคาสุกรขุนที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศ ปีพ.ศ.2545-2549	12
2.8 ราคาจำหน่ายลูกสุกรขุนที่น้ำหนัก 12 กิโลกรัม ปีพ.ศ.2545-2549	12
3.1 จำนวนเกษตรกรในโครงการเลี้ยงปศุสัตว์ที่มีสัญญาข้อตกลงของCPF	48
3.2 จำนวนเกษตรกรในโครงการที่มีสัญญาข้อตกลงของ บริษัท เครือเบทาโกร จำกัด ปีพ.ศ. 2546	48
3.3 ปริมาณการนำเข้าเนื้อสุกรของประเทศไทยที่สำคัญ ปีพ.ศ.2545-2550	49
3.4 ปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรของประเทศไทยที่สำคัญ ปีพ.ศ.2545-2550	50
3.5 ปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรของประเทศไทยที่สำคัญปีพ.ศ.2545-2550	51
4.1 ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรภายใต้ ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน	107
4.2 ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรภายใต้ ตลาดข้อตกลงของ สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	112
4.3 ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรภายใต้ ตลาดข้อตกลงของฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ	118
โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”	(4)

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.4	แนวทางการพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง	125
4.5	แนวทางการพัฒนาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง	138

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	โครงสร้างการผลิตสุกรไทย 17
2.2	วัฏจักรการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรรายย่อย 21
3.1	วิธีการตลาดสุกรและผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร 56
4.1	วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน 93
4.2	วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน 95
4.3	โครงสร้าง และวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัท 96
4.4	วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร 99
4.5	โครงสร้าง และวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร 100
4.6	วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ 103
4.7	โครงสร้างและวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระ 104
5.1	แบบจำลองการพัฒนการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับบริษัทเอกชน 159
5.2	แบบจำลองการพัฒนการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร 160
5.3	แบบจำลองการพัฒนการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ 161
โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย” (6)	

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
5.4	แบบจำลองการพัฒนาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง สำหรับบริษัทเอกชน	162
5.5	แบบจำลองการพัฒนาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง สำหรับสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	163
5.6	แบบจำลองการพัฒนาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง สำหรับฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ	164
5.7	แบบจำลองการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร	165

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

สุกรเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูงสุดในกลุ่มปศุสัตว์ โดยมีมูลค่าการผลิตที่คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยระหว่างปีพ.ศ. 2525-2549 ประมาณ 45.33 บาทต่อกิโลกรัม จนกระทั่งในปัจจุบัน ปีพ.ศ. 2551 มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยสูงถึงกิโลกรัมละ 54-58 บาท ขณะที่ราคาจำหน่ายกิโลกรัมละประมาณ 58-60 บาท นอกจากนี้ การเลี้ยงสุกรยังก่อให้เกิดธุรกิจต่อเนื่อง อาทิเช่น ธุรกิจอาหารสัตว์ ยาสัตว์ โรงฆ่าชำแหละ โรงงานแปรรูป และอุปกรณ์การเลี้ยง ที่มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาทต่อปี และยังเป็นแหล่งรองรับแรงงานในภาคการเกษตรและในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่า 100,000 คน โดยภาพรวมลักษณะการเลี้ยงสุกรในประเทศไทยเป็นการเลี้ยงแบบการค้า คือ เป็นฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีสุกรตั้งแต่ 200-30,000 ตัว มากขึ้นถึงร้อยละ 80.00 ของปริมาณสุกรทั้งหมด ส่วนอีกร้อยละ 20.00 เป็นฟาร์มขนาดเล็ก หรือผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในทุกภูมิภาค

จากข้อมูลของสมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทยประจำเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 พบว่า สถานภาพการผลิตสุกรในปีพ.ศ. 2549 มีการผลิตสุกรขุน จำนวน 10.40 ล้านตัว และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยคาดว่าในปีพ.ศ. 2550 จะมีปริมาณสุกรขุนอยู่ที่ 11.62 ล้านตัว เนื่องจากในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมาราคาสุกรขุนอยู่ในเกณฑ์สูง โดยในปีพ.ศ. 2547 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 45.12 บาท และในปีพ.ศ. 2548 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 50.44 บาท เป็นเหตุจูงใจให้มีการเลี้ยงสุกรเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่บางส่วนที่ประสบปัญหาการระบาดของไข้หวัดนกได้หันมาทำฟาร์มเลี้ยงสุกร ส่งผลให้เกิดภาวะสุกรล้นตลาดและราคาสุกรได้เริ่มอ่อนตัวลงในช่วงปลายปีพ.ศ. 2549 นอกจากนี้ จากข้อมูลของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา พ.ศ. 2548 ได้ระบุว่า การเลี้ยงสุกรในประเทศไทยถึงแม้จะมีพัฒนาการมายาวนาน แต่เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีอิสระในการเลือกจะเลี้ยงสุกรและขยายการเลี้ยงมากขึ้นในช่วงที่สุกรมีราคาดี และเพราะแรงจูงใจในด้านราคาทำให้ผู้เลี้ยงขยายการเลี้ยงอย่างไม่มีการจำกัด เมื่อปริมาณสุกรมีมากเกินไปความต้องการผลที่ตามมาราคาก็จะตกต่ำ จนถึงระดับที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบกรับภาระการขาดทุนไม่ไหว ก็จะหยุดเลี้ยงสุกรไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง เมื่อปริมาณสุกรลดลงถึงระดับที่ไม่เพียงพอที่จะสนองต่อความต้องการของตลาด ราคาสุกรก็จะกลับปรับตัวสูงขึ้นอีกครั้งหนึ่งจนกระทบถึงผู้บริโภคซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ เหตุการณ์จะปรับเปลี่ยนหมุนเวียนไปเช่นนี้ตลอดมา กล่าวคือ ราคาสุกรและปริมาณการเลี้ยงสุกรจะผันผวนเป็นวัฏจักรที่เรียกกันว่า “วัฏจักรสุกร” หรือ “Hog Cycle” ประกอบกับปัญหาโรคระบาดสัตว์ โดยเฉพาะโรคปากและเท้าเปื่อย รวมทั้งการใช้สารต้องห้ามบางชนิดในสุกรส่งผลให้ตลาดสุกรของ

ไทยไม่พัฒนาก้าวหน้าไปเท่าที่ควรจะเป็นไม่ว่าตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ และการที่เนื้อสุกรของไทยไม่สามารถส่งออกไปขายในตลาดสำคัญๆ ในต่างประเทศที่นิยมบริโภคสุกร เช่น ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ฮ่องกง ทำให้การแก้ปัญหาวัฏจักรสุกรที่เกิดขึ้นเป็นประจำ ไม่สามารถแก้ไขได้โดยการใช้นโยบายการส่งออกเข้ามาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ส่งผลให้อุตสาหกรรมสุกรของไทยสูญเสียโอกาสในการพัฒนาให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องจนถึงขีดสุดได้ ทั้งๆ ที่ประเทศไทยมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมสุกรทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีการผลิตสุกร ความเพียงพอด้านพืชอาหารสัตว์ที่มีหลากหลายชนิด และการส่งเสริมประสบการณ์และทักษะในการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจำนวนมากที่สามารถพัฒนาไปสู่การเลี้ยงสุกรเพื่อการค้าได้ แต่เพราะข้อจำกัดด้านการตลาดและความไม่แน่นอนชัดเจนในนโยบายของรัฐ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมสุกร ทำให้อุตสาหกรรมสุกรของไทยอยู่อย่างที่ไม่มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศคู่แข่งทั่วโลก เช่น ประเทศจีน เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก เบลเยียม สหรัฐอเมริกาและแคนาดา เป็นต้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ภาครัฐกิจเอกชนที่เกี่ยวข้องได้มีการทำสัญญากับเกษตรกรรายย่อย ผู้เลี้ยงสุกรในลักษณะไม่ว่าจะเป็นการจ้างเลี้ยง หรือรับซื้อผลผลิตในราคาประกัน โดยมีเงื่อนไขที่เกษตรกรต้องทำการผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่บริษัทกำหนด โดยที่บริษัทจะมีวิธีการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ และหากเกษตรกรรายใดมีความสามารถในการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต ก็จะได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้นตามคุณภาพของผลผลิต นอกจากนี้ มีเกษตรกรรายย่อยจำนวนมากในหลายภูมิภาค ได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็น “สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร” ที่ดำเนินการโดยการเอื้ออำนวยในด้านการส่งเสริมการผลิต และการตลาดให้กับสมาชิก ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้เป็นรูปแบบการผลิตสุกรที่เรียกว่า “ระบบตลาดข้อตกลง” ระหว่างผู้ผลิตกับผู้รับซื้อ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในระบบการทำสัญญาข้อตกลงที่รวบรวมโดยคณะกรรมการเกษตรกรและสหกรณ์วุฒิสภา และสมาคมผู้เลี้ยงสุกร พบว่า สัญญาข้อตกลงส่วนใหญ่ เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตมักจะถูกเอารัดเอาเปรียบ โดยเฉพาะปัญหาคู่สัญญาไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ปัญหาราคาไม่มีเสถียรภาพ ปัญหาคุณภาพพันธุ์สัตว์ และอาหารสัตว์ การขาดองค์กรกลางเพื่อทำหน้าที่กำกับกำกับการดำเนินงานในระบบตลาดข้อตกลงให้เกิดความเป็นธรรม และปัญหาความเสียเปรียบของเกษตรกรรายย่อย ที่ต้องมีภาระภาษีที่ต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นที่ถูกจัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น(อบต.) ซึ่งบางปีเกษตรกรประสบปัญหาขาดทุน แต่ยังคงต้องชำระภาษีเหมือนเดิมทุกปี ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำรูปแบบตลาดข้อตกลงที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อเกษตรกรผู้ผลิต และเป็นแนวทางในการพัฒนาทั้งด้านการผลิตและการตลาดสุกรสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การศึกษาถึงการผลิตสุกรของประเทศไทยภายใต้ตลาดข้อตกลง จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระบบการผลิตและระบบการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง
2. เพื่อศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิธีการผลิต และวิธีการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการเลี้ยงสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง
2. แบบจำลองการพัฒนาการเลี้ยงสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง
3. แบบจำลองการพัฒนาระบบตลาดข้อตกลงในการเลี้ยงสุกรของประเทศไทย
4. ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต

ขอบเขตการศึกษา

1. ระบบการผลิตสุกรของประเทศไทย
2. ระบบการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของประเทศไทย
3. หลักการและโครงสร้างของระบบตลาดข้อตกลงสินค้า
4. ข้อกำหนดของคุณภาพสินค้าและเงื่อนไขของระบบตลาดข้อตกลง
5. สภาพการผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง
6. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการทั้งด้านการผลิตและการตลาดภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง
7. รูปแบบที่เหมาะสมของระบบตลาดข้อตกลงสำหรับการเลี้ยงสุกรในประเทศไทย

หน่วยงานที่จะนำไปใช้ประโยชน์

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. กระทรวงพาณิชย์
3. ผู้ประกอบการเอกชน
4. เกษตรกร
5. ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเลี้ยงสุกร หมายถึง ผู้ผลิตสุกรที่เป็นฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง ทั้ง 6 ภูมิภาคของประเทศไทย ประกอบด้วย ภาคเหนือ กลาง ตะวันออก ตะวันตก ตะวันออกเฉียงเหนือ และได้ แบ่งเป็น 3 ภาคส่วน คือ บริษัทเอกชน สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร และฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ

ระบบตลาดข้อตกลง หมายถึง การดำเนินธุรกิจทั้งด้านวิธีการผลิตและวิธีการตลาดผลิตสุกรระหว่างผู้ผลิตกับผู้ซื้อใน 6 ภูมิภาคของประเทศไทย ที่มีการทำสัญญาข้อตกลงล่วงหน้า ที่ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ซื้อและผู้ขายทั้ง 2 ฝ่าย โดยแต่ละฝ่ายจะได้รับประโยชน์มากน้อยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับอำนาจการต่อรอง สัญญานี้ทำให้เกิดความมั่นใจทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย โดยเกษตรกรในฐานะผู้ผลิต หรือผู้ขายจะได้รับประโยชน์ในด้านความแน่นอนของราคาจำหน่าย และลดความเสี่ยงในด้านความไม่แน่นอนของตลาด เนื่องจากเป็นสัญญาที่มีการประกันราคาของผลผลิตในอนาคต ส่วนผู้ซื้อที่มีความมั่นใจในจำนวนของสินค้าที่ต้องการในอนาคต ทั้งนี้ ผู้ผลิตอาจประกอบด้วย เกษตรกรผู้เลี้ยงรายย่อย สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร ฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ หรือบริษัทเอกชน ส่วนผู้ซื้อ อาจประกอบด้วย บริษัทเอกชน สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร และฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ

ฟาร์มสุกรขนาดเล็ก หมายถึง ฟาร์มสุกรประเภทเกษตรกรรายย่อยที่ผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงกับสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร หรือฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ หรือบริษัทเอกชนที่เป็นคู่สัญญา โดยมีจำนวนสุกรที่เลี้ยงขนาด น้อยกว่า 500 ตัว

ฟาร์มสุกรขนาดกลาง หมายถึง ฟาร์มสุกรประเภทฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ หรือบริษัทเอกชนที่ผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง โดยมีจำนวนสุกรที่เลี้ยงขนาด 500-5,000 ตัว

ฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ หมายถึง ฟาร์มสุกรประเภทบริษัทเอกชน และฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระที่ผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง โดยมีจำนวนสุกรที่เลี้ยงขนาดมากกว่า 5,000 ตัว

รูปแบบการเลี้ยงตามตลาดข้อตกลง หมายถึง วิธีการผลิต และวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงระหว่างผู้จ้างกับผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญา แบ่งได้ เป็น 3 รูปแบบคือ การเลี้ยงสุกรแบบประกันราคา ประกันตลาด และจ้างเลี้ยง

การเลี้ยงแบบประกันราคา หมายถึง วิธีการผลิต และวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงระหว่างผู้จ้างกับผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญา โดยผู้รับซื้อจะรับซื้อผลผลิตจากคู่สัญญา ตามราคาประกันที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า

การเลี้ยงแบบประกันตลาด หมายถึง วิธีการผลิต และวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงระหว่างผู้จ้างกับผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญา โดยผู้รับซื้อจะรับซื้อผลผลิตภายใต้โครงการกินทั้งหมด ตามราคาตลาดในช่วงขณะนั้น

การเลี้ยงสุกรแบบจ้างเลี้ยง หมายถึง วิธีการผลิต และวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงระหว่างผู้จ้างกับผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญา โดยผู้รับซื้อจ่ายเฉพาะเงินค่าจ้างเลี้ยงให้กับคู่สัญญา ตามอัตราค่าจ้างที่ระบุไว้ในสัญญา โดยจะรับผลผลิตและปัจจัยการผลิตที่เหลือคืนทั้งหมดจากคู่สัญญา

วิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น (Pre-Feasibility Study) เพื่อการกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมของระบบตลาดข้อตกลงสำหรับการเลี้ยงสุกรในประเทศไทย โดยการวิจัยนี้ใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview Schedule) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ซึ่งประกอบด้วย 3 ภาคส่วน ที่ทำธุรกิจในการผลิตและการตลาดสุกร คือ บริษัทเอกชน จำนวน 11 แห่ง สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร จำนวน 6 แห่ง และฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระที่เป็นผู้เลี้ยงสุกรรายใหญ่ จำนวน 9 ฟาร์ม รวมทั้งสิ้น 26 แห่ง ครอบคลุมทุกภูมิภาค คือ ภาคเหนือ กลาง ตะวันออก ตะวันตก ตะวันออกเฉียงเหนือ และได้

บทที่ 2

สภาพการผลิตสุกรของประเทศไทย

แหล่งผลิตสุกรที่สำคัญของโลก

สุกรเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีความยืดหยุ่นในการจำหน่ายสูง สามารถจำหน่ายได้ตลอดเวลา จำหน่ายได้ทุกขนาดและทุกอายุ ผลผลิตของสุกรส่วนใหญ่จะใช้บริโภคภายในประเทศ และได้รับความนิยมในการบริโภคกันมากทั่วโลก จากข้อมูลในวารสารสุกรศาสตร์ (2550) เกี่ยวกับการผลิตเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญในโลก ดังแสดงในตารางที่ 2.1 ระบุว่าการผลิตเนื้อสุกรของโลกปี พ.ศ. 2549 มีปริมาณรวม 99.78 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. 2548 ซึ่งมีปริมาณ 96.23 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 3.69 จีนเป็นประเทศที่ผลิตเนื้อสุกรมากที่สุด มีสัดส่วนการผลิตประมาณร้อยละ 53.00 ของผลผลิตรวม รองลงมาได้แก่ สหภาพยุโรป ร้อยละ 21.00 สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 10.00 บราซิลและแคนาดา ร้อยละ 3.00 และ 2.00 ของผลผลิตรวม ตามลำดับ ในปีพ.ศ. 2550 คาดว่าการผลิตเนื้อสุกรจะมีปริมาณรวม 103.39 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. 2549 ร้อยละ 3.62 ประเทศผู้ผลิตที่สำคัญส่วนใหญ่จะผลิตเพิ่มขึ้น เช่น จีน สหรัฐอเมริกา และบราซิล เป็นต้น

ตารางที่ 2.1 ปริมาณการผลิตเนื้อสุกรของประเทศไทยที่สำคัญ ปี พ.ศ. 2546-2550 (พันตันน้ำหนักซาก)

ประเทศ	2546	2547	2548	2549 ^{1/}	2550 ^{2/}
จีน	45,186	47,016	50,106	50,300	55,800
สหภาพยุโรป *	21,150	21,192	21,102	21,450	21,500
สหรัฐอเมริกา	3,056	9,312	9,392	9,543	9,809
บราซิล	2,560	2,600	2,800	2,745	2,875
แคนาดา	1,882	1,936	1,914	1,885	1,860
รัสเซีย	1,710	1,725	1,735	1,800	1,910
เวียดนาม	1,257	1,408	1,602	1,713	1,832
ญี่ปุ่น	1,260	1,272	1,245	1,240	1,235
เม็กซิโก	1,100	1,150	1,195	1,200	1,250
ฟิลิปปินส์	1,145	1,145	1,175	1,215	1,245
เกาหลีใต้	1,149	1,100	1,036	1,039	1,077
ประเทศอื่นๆ	3,033	2,945	2,925	2,946	2,993
รวม	90,488	92,801	96,227	99,776	103,386

ที่มา: สุกรศาสตร์, 2550

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} ข้อมูลคาดคะเน * สมาชิกทั้งหมด 25 ประเทศ

โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดซื้อขายสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย

นอกจากนี้ จากข้อมูลของ USDA ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในวารสารธุรกิจอาหารสัตว์ ประจำเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ดังแสดงในตารางที่ 2.2 พบว่า นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545-2550 นั้น ประเทศที่ส่งออกเนื้อสุกรมากที่สุดต่อเนื่องมาโดยตลอดไม่ต่ำกว่า 1 ล้านตันต่อปี คือ ประเทศกลุ่มสหภาพ ยุโรป รองลงมา คือ สหรัฐอเมริกา แคนาดา บราซิล จีน ซิลี เม็กซิโก ออสเตรเลีย รัสเซีย เวียดนาม และไทย ตามลำดับ โดยมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในปีพ.ศ. 2547-2548 ซึ่งเริ่มมีการระบาดของไข้หวัดนก ทำให้มีความต้องการบริโภคเนื้อสุกรเพิ่มขึ้น สำหรับการส่งออกในปีพ.ศ. 2550 มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.63 เนื่องจากการขยายปริมาณการส่งออกของประเทศไทยและบราซิล

ตารางที่ 2.2 ปริมาณการส่งออกเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปีพ.ศ. 2545-2550 (พันตัน)

ประเทศ	2545	2546	2547	2548	2549 (p)	2550 (f)	% สัดส่วน ปี 50
สหภาพยุโรป (25)	1,158	1,234	1,463	1,357	1,400	1,402	26.38
สหรัฐอเมริกา	731	779	989	1,207	1,346	1,400	26.35
แคนาดา	864	975	972	1,084	1,100	1,120	21.08
บราซิล	590	603	621	761	540	570	10.73
จีน	307	397	537	502	500	510	9.60
ซิลี	59	80	103	128	124	135	2.54
เม็กซิโก	61	48	52	59	65	70	1.32
ออสเตรเลีย	78	74	59	53	56	54	1.02
รัสเซีย	11	15	17	24	20	20	0.38
เวียดนาม	18	12	22	19	15	18	0.34
ไทย	16	14	11	12	11	12	0.23
อื่นๆ	5	24	15	5	1	3	0.06
รวม	3,898	4,255	4,861	5,211	5,178	5,314	100.00
เปลี่ยนแปลง (%)	20.57	9.16	14.24	7.20	-0.63	2.63	

ที่มา: วารสารธุรกิจอาหารสัตว์, 2550

หมายเหตุ: ข้อมูลประเทศอื่นๆ จาก USDA ส่วนข้อมูลประเทศไทยจากสมาคมผู้ผลิตและแปรรูปสุกรเพื่อการส่งออกของไทย

แหล่งผลิตสุกรที่สำคัญของไทย

สำหรับสภาพการผลิตสุกรในประเทศไทยนั้น จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในปี พ.ศ. 2549 พบว่า มีการผลิตสุกรกระจายอยู่ทั่วทุกภาค โดยเฉพาะภาคกลางจัดได้ว่าเป็นแหล่งผลิตสุกรที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2.3 เมื่อพิจารณาการผลิตสุกรเป็นรายจังหวัด พบว่า แหล่งผลิตสุกรที่สำคัญในพื้นที่ภาคกลาง คือ จังหวัดราชบุรี นครปฐม ฉะเชิงเทรา และชลบุรี ภาคเหนือ คือ จังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ขอนแก่น และอุบลราชธานี ส่วนภาคใต้ คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา และพัทลุง ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2.4 โดยที่ในปีพ.ศ. 2549 พบว่า จังหวัดในภาคกลางที่มีการเลี้ยงสุกรมากที่สุด คือ จังหวัดราชบุรี มีสุกรจำนวน 1.51 ล้านตัว สำหรับภาคเหนือ คือ จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน 2.75 แสนตัว ขณะที่นครราชสีมาเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการเลี้ยงสุกรมากที่สุด จำนวน 3.03 แสนตัว ส่วนภาคใต้ คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวน 1.96 แสนตัว

ตารางที่ 2.3 จำนวนสุกรแยกตามรายภาค ปีพ.ศ. 2549 (หน่วย: ตัว)

ภาค	จำนวนสุกร ณ วันที่ 1 มกราคม 2550					
	รวม	เกิด-หย่านม	สุกรขุน	สุกรพันธุ์	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์
เหนือ	1,235,754	323,623	713,933	25,953	16,538	155,707
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,493,309	321,725	950,016	27,824	21,079	172,665
กลาง	4,163,166	1,064,684	2,462,289	96,352	43,501	496,340
ใต้	795,908	193,626	477,442	11,675	13,612	99,553
รวมทั้งประเทศ	7,688,137	1,903,658	4,603,680	161,804	94,730	924,265

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2549

เมื่อพิจารณาถึงปริมาณการผลิตและการบริโภคสุกรของไทยในช่วงปีพ.ศ. 2545-2550 ดังแสดงในตารางที่ 2.5 พบว่าปริมาณการผลิตสุกรของไทยในปีพ.ศ. 2549 มีจำนวนสุกรรวม 19.49 ล้านตัว เป็นสุกรต้นปี 7.69 ล้านตัว และสุกรที่ผลิตได้ระหว่างปี 11.80 ล้านตัว เมื่อเปรียบเทียบกับปีพ.ศ. 2548 ซึ่งมีจำนวนสุกรที่ผลิตได้ระหว่างปี 10.76 ล้านตัว ปริมาณการผลิตสุกรเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.75 เนื่องจากราคาสุกรได้ปรับตัวสูงขึ้นมากตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 และอยู่ในเกณฑ์ดีตลอด 2-3 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลจากการระบาดของโรคไข้หวัดนกที่ทำให้ความต้องการบริโภคเนื้อสุกรเพิ่มขึ้น จึงมีการขยายการผลิต

เพิ่มขึ้น แต่จากปัญหาโรคความบกพร่องของระบบสืบพันธุ์และระบบทางเดินหายใจ) (PRRS) และโรคปากและเท้าเปื่อยที่เกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2548 ทำให้ผลผลิตสุกรส่วนหนึ่งเกิดความเสียหายและส่งผลให้ในช่วงครึ่งปีแรกของปีพ.ศ. 2549 มีปริมาณสุกรที่ออกสู่ตลาดไม่มากนัก โดยผลของการขยายการผลิตจะปรากฏในช่วงปลายปี ซึ่งมีปริมาณสุกรที่ออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้นมากจนเกิดปัญหาสุกรล้นตลาด

ตารางที่ 2.4 จำนวนสุกรแยกตามรายจังหวัด ปีพ.ศ. 2549 (หน่วย: ตัว)

จังหวัด	จำนวน	
	2548	2549
ราชบุรี	1,363,298	1,509,035
นครปฐม	977,288	1,080,099
ฉะเชิงเทรา	534,685	602,269
ชลบุรี	322,559	361,234
เชียงใหม่	275,432	306,391
นครราชสีมา	303,017	341,197
สุพรรณบุรี	122,398	135,360
นครศรีธรรมราช	195,677	216,047
สงขลา	93,948	101,107
เชียงราย	96,220	102,753
ปราจีนบุรี	90,124	99,127
สระบุรี	159,824	169,717
บุรีรัมย์	168,327	164,068
พัทลุง	88,022	91,845
ชัยภูมิ	133,524	142,323
ขอนแก่น	105,226	115,591
อุบลราชธานี	100,404	112,392
เพชรบุรี	53,320	57,852
ลำพูน	60,504	57,539
ประจวบคีรีขันธ์	32,069	35,063

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2549

ตารางที่ 2.5 ปริมาณการผลิตและการบริโภคสุกรของไทยปี พ.ศ. 2545-2550 (หน่วย: ล้านตัว)

ปี	สุกรตันปี	ปริมาณการผลิตระหว่างปี	รวมสุกรทั้งปี	ปริมาณการบริโภค
2545	6.88	9.93	16.80	9.58
2546	7.64	10.30	17.36	9.97
2547	7.26	10.54	17.80	10.18
2548	7.53	10.76	18.30	10.50
2549 ^{1/}	7.69	11.80	19.49	11.20
อัตราเพิ่มร้อยละ	2.91	3.98	3.55	3.71
2550 ^{2/}	8.20	12.38	20.58	11.44

ที่มา: สุกรสำนึก, 2550

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} ข้อมูลคาดคะเนของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ต้นทุนการผลิต-รายได้จากการเลี้ยงสุกรในไทย

เกี่ยวกับต้นทุนการผลิตสุกรขุนเฉลี่ยทั้งประเทศปีพ.ศ. 2545-2549 ดังแสดงในตารางที่ 2.6 พบว่า ต้นทุนการผลิตสุกรขุนเฉลี่ยทั้งประเทศ เท่ากับ 45.33 บาทต่อกิโลกรัม โดยเฉพาะต้นทุนการผลิตนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 สูงขึ้นโดยตลอด ขณะที่ราคาสุกรขุนที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 2.7 ในช่วงครึ่งปีแรกของปีพ.ศ. 2549 อยู่ในเกณฑ์สูงที่ระดับกิโลกรัมละ 49-50 บาท ขณะที่ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่กิโลกรัมละ 43-46 บาท ทำให้เกษตรกรกำไรเฉลี่ยอยู่ที่ 3-7 บาทต่อกิโลกรัม แต่ราคาได้อ่อนตัวลงในช่วงครึ่งปีหลัง โดยปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายน เนื่องจากปริมาณสุกรที่ออกสู่ตลาดมีมาก ขณะที่ความต้องการบริโภคชะลอตัวลงเพราะกำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง ซึ่งส่วนหนึ่งเนื่องจากผลของอุทกภัย โดยเฉพาะในเดือนธันวาคมราคาสุกรลดลงมาก โดยราคาสุกรมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศอยู่ที่ระดับ 43-44 บาท (ฟาร์มเพื่อการค้า) แต่ผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยจะขายสุกรได้เพียงกิโลกรัมละ 28-30 บาท ในขณะที่สุกรขุนมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่กิโลกรัมละ 42-47 บาท เนื่องจากมีการกดราคารับซื้อและผู้เลี้ยงสุกรจำเป็นต้องขายเพราะสุกรมีน้ำหนักเกินขนาดส่งตลาด มีผลทำให้เกษตรกรขาดทุนในการเลี้ยงสุกรขุน 2-4 บาทต่อกิโลกรัม (ฟาร์มเพื่อการค้า) และ 8-19 บาทต่อกิโลกรัม (ฟาร์มรายย่อย)

ส่วนราคาจำหน่ายลูกสุกรขุน (น้ำหนัก 12 กิโลกรัม) ดังแสดงในตารางที่ 2.8 ที่เกษตรกรขายได้ราคาเฉลี่ยตัวละ 1,227 บาท ลดลงจากปีพ.ศ. 2548 ซึ่งมีราคาเฉลี่ยตัวละ 1,306 บาท เนื่องจากราคาลูกสุกรจะลดลงตามภาวะราคาสุกรขุน โดยเฉพาะตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 การซื้อขายลูกสุกร ได้ปรับเปลี่ยนจากการคิดราคาที่น้ำหนักเริ่มต้น 12 กิโลกรัม (บวกหรือลบน้ำหนักส่วนต่างตามราคาสุกรขุน) เป็นการคิดราคาที่น้ำหนัก เริ่มต้น 16 กิโลกรัมแทน

ตารางที่ 2.6 ต้นทุนการผลิตสุกรขุนเฉลี่ยทั้งประเทศ ปีพ.ศ. 2545-2549 (หน่วย: บาทต่อกิโลกรัม)

เดือน	2545	2546	2547	2548	2549
มกราคม	33.61	35.30	34.94	39.76	43.74
กุมภาพันธ์	35.56	35.61	35.50	40.68	42.53
มีนาคม	34.25	35.76	34.93	42.87	45.63
เมษายน	34.63	34.65	35.35	44.02	46.53
พฤษภาคม	35.70	32.48	37.73	44.17	46.89
มิถุนายน	35.90	32.26	43.65	44.30	46.95
กรกฎาคม	35.96	28.73	47.72	44.32	47.23
สิงหาคม	35.78	30.65	46.27	44.35	46.81
กันยายน	35.73	34.75	41.91	44.39	46.34
ตุลาคม	34.72	34.32	37.43	44.41	45.43
พฤศจิกายน	34.83	33.47	36.23	44.19	42.99
ธันวาคม	35.03	33.08	37.89	43.91	42.85
เฉลี่ย	34.98	33.42	39.13	43.45	45.33

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2549

ตารางที่ 2.7 ราคาสุกรขุนที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศ ปีพ.ศ. 2545-2549 (หน่วย: บาทต่อกิโลกรัม)

เดือน	2545	2546	2547	2548	2549
มกราคม	37.13	30.80	36.19	46.46	50.01
กุมภาพันธ์	37.23	29.19	44.60	47.67	49.14
มีนาคม	37.24	28.04	49.65	49.73	48.87
เมษายน	38.42	28.68	52.67	51.67	49.09
พฤษภาคม	40.03	35.13	51.41	52.52	49.47
มิถุนายน	39.38	36.97	46.51	51.45	49.06
กรกฎาคม	38.77	35.69	42.13	51.25	47.99
สิงหาคม	39.05	34.87	43.48	51.02	46.96
กันยายน	38.40	34.96	41.61	49.69	46.29
ตุลาคม	36.62	34.65	40.35	46.10	46.49
พฤศจิกายน	36.58	34.03	42.88	47.45	43.08
ธันวาคม	35.11	33.36	45.39	49.64	40.36
เฉลี่ย	37.83	33.03	44.74	49.55	47.07

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2549

ตารางที่ 2.8 ราคาจำหน่ายลูกสุกรขุนที่น้ำหนัก 12 กิโลกรัม ปีพ.ศ. 2545-2549 (หน่วย: บาทต่อตัว)

เดือน	2545	2546	2547	2548	2549
มกราคม	1,100	700	800	1,300	1,500
กุมภาพันธ์	1,100	625	1,200	1,300	1,500
มีนาคม	1,100	350	1,460	1,300	1,500
เมษายน	1,100	500	1,300	1,300	1,433
พฤษภาคม	1,100	900	900	1,300	1,400
มิถุนายน	1,100	840	625	1,300	1,325
กรกฎาคม	1,000	725	750	1,300	1,100

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

เดือน	2545	2546	2547	2548	2549
สิงหาคม	1,000	700	880	1,300	1,100
กันยายน	1,000	860	800	1,275	1,100
ตุลาคม	1,000	900	1,00	1,100	1,100
พฤศจิกายน	1,000	800	1,200	1,400	1,050 ^{1/}
ธันวาคม	900	725	1,300	1,500	619
เฉลี่ย	1,041.67	718.75	1,017.92	1,306.25	1,227.25

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2549 ^{1/} คำนวณจากสุกรขุนที่น้ำหนักเริ่มต้น 6 กิโลกรัม

รูปแบบและลักษณะการเลี้ยงสุกรของไทย

จากข้อมูลของสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) ระบุว่า รูปแบบการเลี้ยงสุกรของไทยได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจากระบบการเลี้ยงแบบพื้นบ้านหรือรายย่อยเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงแบบการค้าหรืออุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่งมีการบริหารจัดการในรูปแบบธุรกิจเต็มรูปแบบ เป็นฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่มากขึ้น มีโรงเรือนเป็นอาคารแบบถาวร การเลี้ยงแบบโรงเรือนปิด และมีระบบควบคุมอุณหภูมิ จึงทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างการเลี้ยงแบบอุตสาหกรรม และการเลี้ยงแบบอาชีพเสริมอย่างเด่นชัด ทำให้ลักษณะการประกอบการ การเลี้ยงต้นทุน และสภาพปัญหาของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยที่ปัจจุบันฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่เหล่านี้ สามารถผลิตสุกรขุนตลาดได้ถึงร้อยละ 80.00 ของปริมาณสุกรทั้งหมด และอีกร้อยละ 20.00 เป็นสุกรจากฟาร์มของเกษตรกรรายย่อย ซึ่งกระจายอยู่โดยทั่วไป ดังแสดงในภาพที่ 2.1

สำหรับระบบการผลิตสุกรของไทยในปัจจุบันสามารถแยกออกได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ ตามปริมาณการเลี้ยง คือ การเลี้ยงแบบรายย่อย (subsistence farming or semi-commercial farming) และการเลี้ยงแบบการค้า (commercial farming) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเลี้ยงสุกรแบบรายย่อย หรือการเลี้ยงแบบพื้นบ้าน

การเลี้ยงสุกรแบบรายย่อย หรือการเลี้ยงแบบพื้นบ้าน หมายถึง กลุ่มเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรเป็นอาชีพเสริมในครัวเรือนนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ รวมถึงการเลี้ยงสุกรของสมาชิกของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร มีสัดส่วนการเลี้ยงประมาณร้อยละ 20.00 ของปริมาณการผลิตของประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 การเลี้ยงแบบพื้นบ้าน

สำหรับการเลี้ยงสุกรแบบพื้นบ้าน บางครั้งนิยมเรียกว่าเลี้ยงแบบ “หมูออมสิน” (subsistence farming) ซึ่งวิธีการเลี้ยงนี้ยังไม่มีการพัฒนา มีการปลูกโรงเรือนเลี้ยงสุกรแบบง่ายโดยใช้เศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรหรือที่หาได้จากท้องที่ อาหารที่ใช้เลี้ยงได้แก่ รำ เศษอาหาร และวัสดุที่เหลือใช้จากการเกษตร หรือที่จะหาได้จากท้องที่ เช่น หยวกกล้วย และผักต่างๆ ซึ่งเป็นการเลี้ยงแบบล้าหลัง มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการเลี้ยงและคุณภาพของสุกรให้ดีขึ้นน้อยมาก การป้องกันโรคแทบไม่มีเลย ป้อนตลาดในท้องที่ เพราะมีคุณภาพซากต่ำ เนื้อแดงน้อย มันมาก และขายได้ในราคาต่ำ ซึ่งมีปริมาณการเลี้ยงไม่เกินรายละ 10-20 ตัว มีเลี้ยงกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ

1.2 การเลี้ยงแบบสหกรณ์

ในส่วนของ การเลี้ยงแบบสหกรณ์ เป็นการเลี้ยงสุกรที่มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการเลี้ยงให้มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการค้าอย่างมากขึ้น มีการปลูกโรงเรือนเลี้ยงสุกร โดยใช้วัสดุที่หาได้จากท้องถื่น อาหารที่ใช้เลี้ยงได้แก่ รำ เศษอาหาร และวัสดุที่เหลือใช้จากการเกษตร และมีการให้อาหารสำเร็จรูปที่อาจจะซื้อจากสหกรณ์ หรือตลาดท้องที่เสริมด้วย มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการเลี้ยงและคุณภาพของสุกรให้ดีขึ้น มีการป้องกันโรคให้กับสุกรบ้าง ส่วนใหญ่จะเลี้ยงเพื่อป้อนตลาดในท้องที่หรือขายให้กับสหกรณ์ มีปริมาณการเลี้ยงไม่เกินรายละ 50-100 ตัว ทั้งนี้ ในปัจจุบัน การเลี้ยงแบบสหกรณ์สามารถยกฐานะตามสภาพการเลี้ยงที่เป็นแบบพื้นบ้าน (subsistence farming) มาเป็นแบบกึ่งการค้า (semi-commercial farming) ที่มีศักยภาพในการแข่งขันภายในประเทศได้เป็นอย่างดี

2. การเลี้ยงสุกรแบบการค้า (commercial farming)

การเลี้ยงสุกรแบบการค้า หมายถึง กลุ่มเกษตรกรที่มีการเลี้ยงสุกรในรูปธุรกิจ มีทั้งเป็นบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล มีปริมาณการเลี้ยงตั้งแต่ 50 ตัวขึ้นไป ลักษณะการเลี้ยงเป็นแบบอุตสาหกรรมเลี้ยงในโรงเรือนที่ทันสมัย ส่วนมากจะเลี้ยงทั้งกลุ่มพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์ และสุกรขุน ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่มีประสบการณ์ มีความรู้ ด้านวิชาการพอสมควรถึงมีความรู้มาก ส่วนผู้เลี้ยงรายใหญ่มีการจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อควบคุมดูแลการผลิตโดยตรง ฟาร์มสุกรประเภทนี้จึงมีการลงทุนค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับฟาร์มผู้เลี้ยงประเภทพื้นบ้านหรือรายย่อย และเป็นฟาร์มที่มีการพัฒนาและปรับปรุงการผลิตสุกรของตน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอยู่เสมอ มีสัดส่วนการเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของผลผลิตสุกรทั้งหมด ทั้งนี้ฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบการค้าแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ตามจำนวนสุกรที่เลี้ยง คือ

2.1 ฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบการค้าขนาดเล็ก (small commercial farming)

สำหรับฟาร์มแบบการค้าขนาดเล็ก เป็นฟาร์มซึ่งเลี้ยงสุกรตั้งแต่ 50 ตัวขึ้นไปจนถึง 200 ตัว (กรมปศุสัตว์) หรือตั้งแต่ 50 ตัว ถึงน้อยกว่า 500 ตัว (กรมควบคุมมลพิษ) เป็นฟาร์มที่กำลังจะพัฒนาฟาร์มของตนเองขึ้นสู่การเลี้ยงสุกรให้เป็นการค้ามากขึ้น มีความรู้และประสบการณ์การเลี้ยงสุกรพอสมควร แต่อาจมีปัญหาด้านทุน แรงงาน และขนาดพื้นที่จำกัด ทำให้การขยายการเลี้ยงมีขีดจำกัดด้วย ฟาร์มประเภทนี้นิยมซื้อลูกสุกรมาเลี้ยงขุนและผู้เลี้ยงส่วนใหญ่มักจะใช้อาหารสำเร็จรูปในการเลี้ยง แต่มีบางรายที่เริ่มสามารถพัฒนาสูตรอาหารของตนเองได้โดยการซื้อวัตถุดิบมาผสมเอง ส่วนการควบคุมและป้องกันโรคยังทำได้ไม่ดีพอ เนื่องจากไม่มีผู้ชำนาญงานสัตวแพทย์โดยตรง มีสัดส่วนการเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 8.00 ของผลผลิตทั้งกลุ่ม

2.2 ฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบการค้าขนาดกลาง (middle commercial farming)

ส่วนฟาร์มแบบการค้าขนาดกลาง เป็นฟาร์มที่เลี้ยงสุกรตั้งแต่ 201-1,000 ตัว (กรมปศุสัตว์) หรือ ตั้งแต่ 500 ตัว ถึงน้อยกว่า 5,000 ตัว (กรมควบคุมมลพิษ) ฟาร์มประเภทนี้เป็นฟาร์มที่มีการพัฒนาการเลี้ยงโดยเลี้ยงพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์สุกร เพื่อผลิตลูกสุกรขุนไว้เลี้ยงเอง อาจมีการผสมอาหารใช้เองในฟาร์ม และให้ความสำคัญกับการควบคุมและป้องกันโรค และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี ถือเป็นการผลิตแบบพัฒนาเกือบครบวงจร หมายถึงมีธุรกิจที่ผลิต พ่อแม่พันธุ์จำหน่าย ผลิตสุกรขุน และสุกรขุนจำหน่าย ผลิตอาหารเองและจำหน่ายในบางส่วน รวมทั้งการจัดทำโปรแกรมใช้สูตรอาหารจำหน่ายตามการเปลี่ยนแปลงของราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ บางฟาร์มอาจทำธุรกิจโรงฆ่าสัตว์ และชำแหละควบคู่ไปด้วย หรือบางฟาร์มอาจจะมีเฉพาะโรงฆ่าและชำแหละสุกร มีเขียงจำหน่ายสุกรชำแหละ แต่ไม่มีโรงผลิตอาหารสัตว์เอง เป็นต้น มีสัดส่วนการเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 16.00 ของผลผลิตทั้งกลุ่ม

2.3 ฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบการค้าขนาดใหญ่ (large commercial farming)

ฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบการค้าขนาดใหญ่ เป็นฟาร์มที่มีจำนวนการเลี้ยงสุกรมากกว่า 1,000 ตัว (กรมปศุสัตว์) หรือ ตั้งแต่ 5,000 ตัวขึ้นไป (กรมควบคุมมลพิษ) ฟาร์มประเภทนี้เป็นฟาร์มที่มีการเลี้ยงและการจัดการที่ก้าวหน้าและพัฒนามากกว่าฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยมีการผลิตแบบครบวงจร หมายถึง การผลิตที่ผู้ดำเนินธุรกิจในรูปแบบบุคคล ทำการผลิตพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์สุกร ลูกสุกรขุน สุกรขุนเพื่อเลี้ยงเองและจำหน่ายบางส่วน รวมทั้งนำเข้าสุกรด้วย มีโรงฆ่าชำแหละสุกรเอง หรืออาจจะจัดจำหน่ายสุกรชำแหละเองด้วย ตลอดจนมีการผสมอาหารใช้เองในฟาร์ม ฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบการค้าขนาดใหญ่ ต้องใช้ปัจจัยการผลิต เงินลงทุน และเทคโนโลยีขั้นสูง มีโครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย

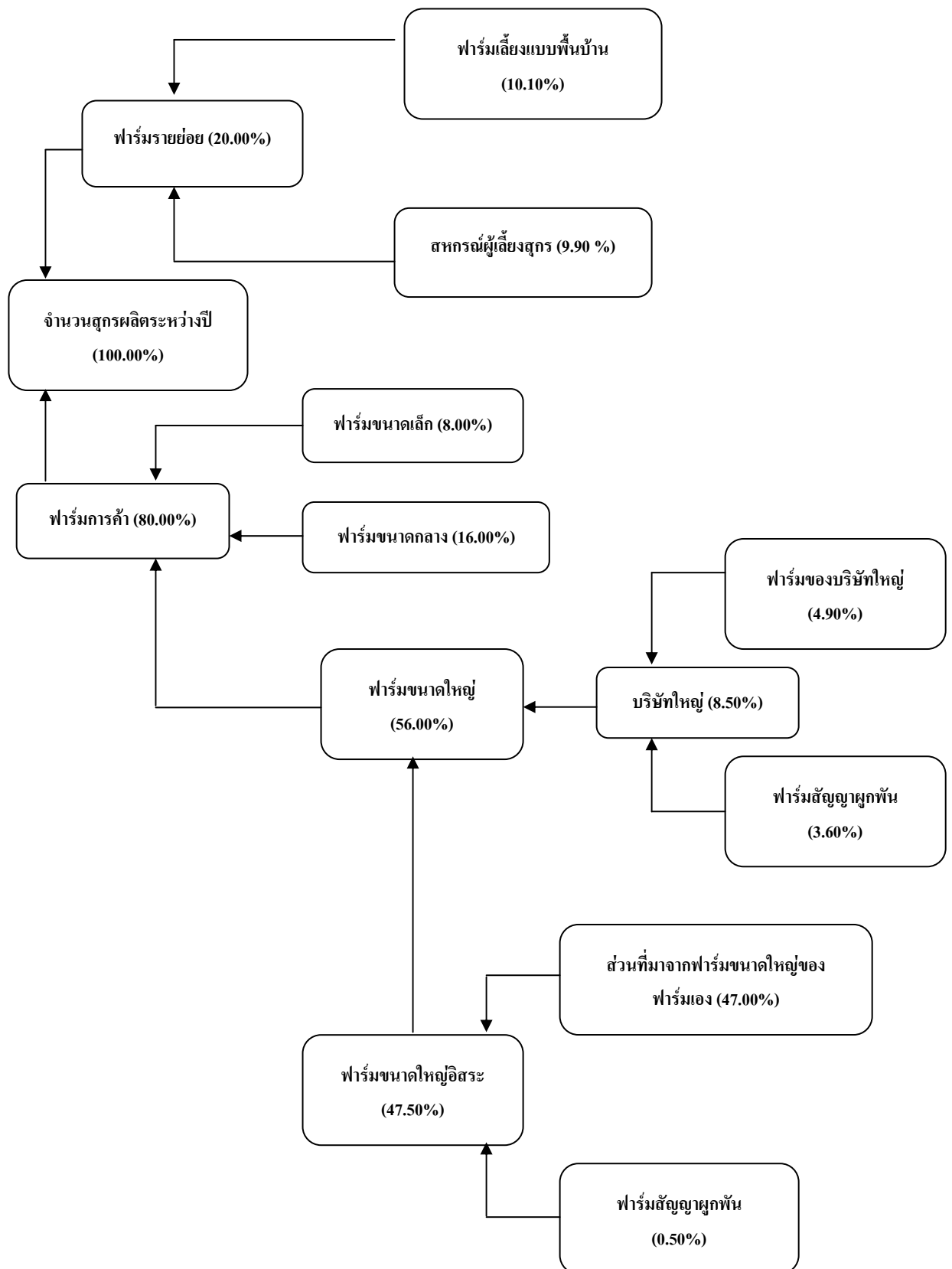
ระบบการเลี้ยงและการจัดการที่ทันสมัย มีการควบคุมและป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์อย่างใกล้ชิด มีระบบการจัดการของเสียที่สามารถบำบัดของเสียตามมาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ เพื่อลดความเสี่ยงด้านการจัดการและการเลี้ยงดูสุกร ฟาร์มประเภทนี้จึงได้ทำสัญญาผูกพันหรือข้อตกลงล่วงหน้า (contract farming) กับเกษตรกรที่อยู่บริเวณใกล้เคียงที่สามารถควบคุมได้ เพื่อเลี้ยงสุกรและต้องขายผลผลิตสุกรทั้งหมดคืนให้กับฟาร์มขนาดใหญ่ตามข้อตกลงหรือสัญญาที่ให้ไว้แก่กัน และฟาร์มขนาดใหญ่จะเป็นผู้นำไปจำหน่ายในตลาดต่อไป ดังนั้นฟาร์มแบบสัญญาผูกพัน จึงเสมือนกับเป็นหน่วยการผลิตสุกรหน่วยหนึ่งที่อยู่ภายใต้การดูแล การจัดการด้านการผลิต และการตลาดของฟาร์มขนาดใหญ่ มีสัดส่วนการเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 56.00 ของผลผลิตทั้งกลุ่ม ในกลุ่มการผลิตกลุ่มนี้ยังแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.3.1 การผลิตในรูปแบบบริษัทจำกัด

สำหรับการผลิตในรูปแบบบริษัท จำกัด คิดเป็นร้อยละ 8.50 ของผลผลิตทั้งหมด โดยมีการแบ่งหรือกระจายการผลิตสู่เกษตรกรในลักษณะโครงการจ้างเลี้ยงหรือสัญญาตลาดข้อตกลง (contract farming) คิดเป็นร้อยละ 3.60 และอีกร้อยละ 4.90 บริษัทเป็นผู้ผลิตเอง

2.3.2 การผลิตในรูปแบบฟาร์มเลี้ยงสุกรเอกชนอิสระ

ส่วนการผลิตในรูปแบบฟาร์มเลี้ยงสุกรเอกชนอิสระ คิดเป็นร้อยละ 47.50 ของผลผลิตทั้งหมด โดยมีการแบ่งหรือกระจายการผลิตสู่เกษตรกรในลักษณะโครงการจ้างเลี้ยงหรือสัญญาตลาดข้อตกลง (contract farming) คิดเป็นร้อยละ 0.50 และอีกร้อยละ 47.00 ฟาร์มเป็นผู้ผลิตเอง

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการผลิตสุกรไทย

ที่มา: สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538

โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย

รูปแบบการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงล่วงหน้าของไทย

สำหรับการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงล่วงหน้าหรือเรียกว่าเป็นการทำสัญญาผูกพันนั้น จากข้อมูลของสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) ระบุว่า จัดเป็นการผลิตสุกรหน่วยหนึ่งที่อยู่ภายใต้การดูแลในด้านการจัดการด้านการผลิต และการตลาดของฟาร์มขนาดใหญ่ มี 2 รูปแบบ คือ การเลี้ยงสุกรพันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรจำหน่ายให้บริษัทหรือฟาร์มขนาดใหญ่ และการเลี้ยงสุกรขุนเพื่อจำหน่ายให้แก่บริษัทหรือฟาร์มขนาดใหญ่ โดยแต่ละรูปแบบ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การเลี้ยงสุกรพันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกร

การเลี้ยงสุกรพันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรจำหน่ายให้บริษัท หรือฟาร์มขนาดใหญ่ภายใต้ตลาดข้อตกลงล่วงหน้า นั้น เกษตรกรจะเป็นผู้ลงทุนเองทั้งหมด โดยซื้อพ่อ-แม่พันธุ์สุกร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ หรือปัจจัยการผลิตเช่น อาหาร และเวชภัณฑ์จากบริษัทหรือฟาร์มขนาดใหญ่คู่สัญญา จึงทำให้ต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง แต่เกษตรกรที่เป็นผู้รับสัญญาจะได้รับการถ่ายทอดวิทยาการ และการจัดการที่ทันสมัยจากบริษัทหรือฟาร์มคู่สัญญา และสามารถจำหน่ายลูกสุกรหย่านมให้กับบริษัทหรือฟาร์มคู่สัญญาในราคาประกัน

2. การเลี้ยงสุกรขุน

เกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรขุนเพื่อจำหน่ายให้บริษัทหรือฟาร์มขนาดใหญ่ภายใต้ตลาดข้อตกลงล่วงหน้า นั้น พบ 2 รูปแบบ คือ การเลี้ยงสุกรขุนแบบมีสัญญาผูกพัน และการเลี้ยงสุกรขุนแบบมีสัญญาผูกพันในลักษณะการจ้างเลี้ยง ซึ่งแต่ละวิธีมีรายละเอียด ดังนี้

การเลี้ยงสุกรขุนแบบมีสัญญาผูกพัน

การเลี้ยงสุกรขุนแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัทหรือฟาร์มขนาดใหญ่ภายใต้ตลาดข้อตกลงล่วงหน้า นั้น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ก็มีฟาร์มเป็นของตนเองอยู่แล้ว แต่ขาดวิทยาการในด้านการปฏิบัติเลี้ยงดู และการจัดการที่ทันสมัย ตลอดจนขาดความรู้ด้านการตลาด จึงต้องเข้าร่วมโครงการกับบริษัทหรือฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมมากกว่า โดยผู้เลี้ยงจะต้องเป็นผู้ลงทุนทั้งหมดและต้องซื้อลูกสุกร อาหาร และเวชภัณฑ์ต่างๆจากบริษัทคู่สัญญา โดยที่บริษัทหรือฟาร์มขนาดใหญ่ที่เป็นคู่สัญญานั้น จะรับซื้อสุกรขุนภายใต้โครงการ 2 รูปแบบ คือ แบบแรกเป็นการกำหนดราคารับซื้อแบบประกันราคาขั้นต่ำ เช่น กิโลกรัมละ 26 บาท และแบบที่สอง เป็นการกำหนดราคารับซื้อที่เปลี่ยนแปลงไปตามภาวะตลาดของสุกรขุน

การเลี้ยงสุกรขุนแบบมีสัญญาผูกพันในลักษณะการจ้างเลี้ยง

การเลี้ยงสุกรขุนแบบมีสัญญาผูกพันในลักษณะการจ้างเลี้ยงนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงต้องเป็นผู้ลงทุนสร้างโรงเรือน อุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการจัดการทั้งหมดเอง ตามเงื่อนไขที่บริษัทหรือฟาร์มกำหนด โดยที่บริษัทหรือฟาร์มคู่สัญญาจะเป็นผู้จัดหาสุกรขุน อาหาร และเวชภัณฑ์ไปให้เกษตรกรเลี้ยง พร้อมทั้งให้คำแนะนำทางด้านวิชาการในด้านการปฏิบัติเลี้ยงดูและการจัดการ เมื่อเกษตรกรผู้รับจ้างเลี้ยงสามารถเลี้ยงสุกรขุนได้ตามน้ำหนักตามข้อตกลงไว้แล้ว บริษัทหรือฟาร์มคู่สัญญาจะจ่ายค่าตอบแทนในการเลี้ยงให้ตามที่ตกลงไว้ เช่น จ่ายค่าตอบแทนให้กิโลกรัมละ 2 บาท กรณีเลี้ยงในโรงเรือนแบบเปิด หรือกิโลกรัมละ 2.50 บาท กรณีเลี้ยงในโรงเรือนแบบปิด เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคการผลิตสุกรของไทย

สำหรับสภาพปัญหาและอุปสรรคของการผลิตสุกรในประเทศไทยที่พบ จากข้อมูลของ นาม (2545) ระบุว่า หากแบ่งสภาพปัญหาตามประเภทกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มผู้เลี้ยงรายย่อย (ทั้งที่เป็นแบบพื้นบ้านและในรูปของสหกรณ์) และกลุ่มผู้เลี้ยงแบบการค้า พบปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาของกลุ่มผู้เลี้ยงรายย่อย

1.1 ปัญหาด้านพันธุ์สุกร

ด้านพันธุ์สุกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ที่ยังขาดสุกรพันธุ์ดีที่มีคุณภาพซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้ต้องซื้อพันธุ์สุกรดีจากบริษัทเอกชนที่มีราคาแพง จึงเป็นการเพิ่มต้นทุนให้สูงขึ้น นอกจากนี้ เกษตรกรรายย่อยมักเลี้ยงสุกรลูกผสมพื้นเมืองที่โตช้า มีคุณภาพซากไม่ดีและต้องใช้เวลาเลี้ยงนานกว่า 8 เดือน ทำให้มีผลต่อต้นทุน

1.2 การจัดการเลี้ยงดู

ปัญหาการจัดการเลี้ยงดูที่พบ คือ เกษตรกรรายย่อยยังด้อยโอกาสมากที่จะสามารถเลี้ยงสุกรพันธุ์ดี และดูแลสุกรให้ถูกสุขลักษณะได้ ทั้งในด้านการให้อาหาร และการฉีดวัคซีน โดยเฉพาะการก่อสร้างโรงเรือนสุกร จะต้องใช้ความรู้ และมีเงินทุน นอกจากนี้ เกษตรกรยังนิยมใช้เศษอาหารที่เหลือกินในครัวเรือนมาใช้เลี้ยงสุกรตามแต่ที่จะหาได้ จึงทำให้สุกรที่เลี้ยงมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร

1.3 ต้นทุนการผลิตสูง

เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยมีการเลี้ยงสุกร โดยต้องซื้ออาหารสำเร็จรูป และหัวอาหาร ในราคาแพงตลอดปี ประกอบกับคุณภาพของอาหารไม่ได้มาตรฐาน และมีการปลอมปนโดยยากที่เกษตรกรรายย่อยจะตรวจสอบและหาซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพในราคาที่ยุติธรรมได้ จึงทำให้ต้นทุนค่าอาหารในการผลิตสุกรสูง

1.4 ปัญหาโรคระบาด

เกี่ยวกับโรคระบาดสัตว์เป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพการเลี้ยงสุกรในปัจจุบัน และมีผลต่อเนื่องถึงการพัฒนาการผลิตและการตลาด มีผลกระทบต่อเนื่องไปถึงการส่งสุกรไปจำหน่ายยังต่างประเทศอีกด้วย โรคระบาดสัตว์ที่ทำความเสียหายให้แก่การผลิตสุกรทั้งชนิดรุนแรงและร้ายแรง อาทิ โรคปากและเท้าเปื่อย (foot and mouth disease) โรคพิษสุนัขบ้าเทียม (aujeszky's disease) อหิวาต์สุกร (hog cholera or swine fever) เป็นต้น

1.5 ด้านเงินทุน

เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรที่ไม่ค่อยได้กู้ยืมเงินในระบบเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพราะ ธ.ก.ส. จะให้เฉพาะสหกรณ์การเกษตร แต่สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรหรือสหกรณ์การผลิต ปศุสัตว์อื่นๆ มีโอกาสกู้ยืมจาก ธ.ก.ส. ได้น้อย ทำให้เกษตรกรรายย่อยขาดแคลนเงินในการลงทุนหรือขยายการเลี้ยง

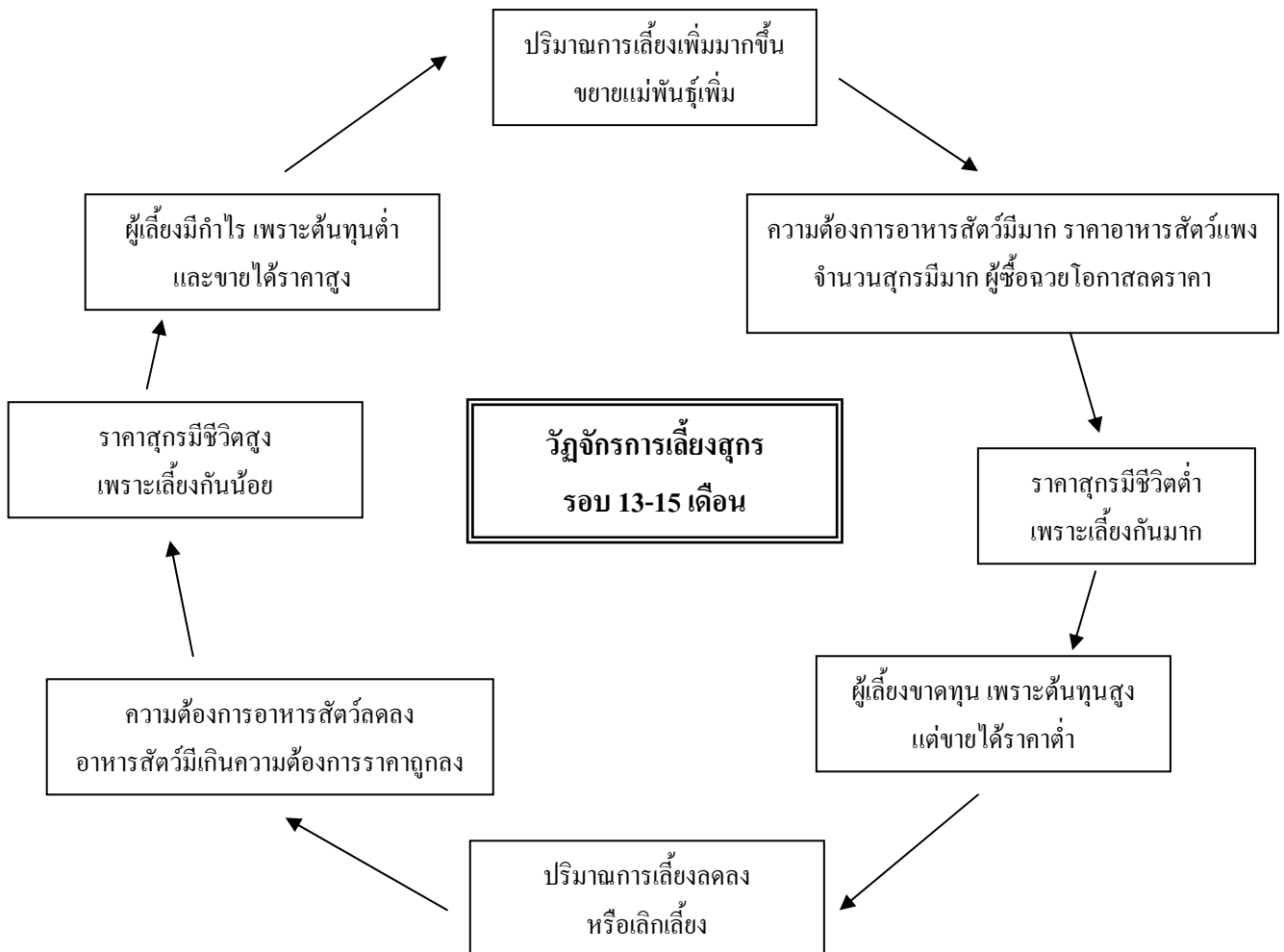
1.6 ด้านการศึกษา

เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อย เพราะเป็นเกษตรกรรายย่อย ซึ่งทำให้ขาดโอกาสรับเทคโนโลยีในการผลิตสุกร เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการผลิตสุกรของตนเองให้ทัดเทียมกับเกษตรกรระดับฟาร์ม หรือบริษัทเอกชนได้ ส่งผลต่อคุณภาพสุกรที่เลี้ยงด้วย

1.7 ปัญหาวัฏจักรสุกร

แม้ว่าการเลี้ยงสุกรในประเทศไทยจะมีแนวโน้มเป็นฟาร์มเพื่อการค้ามากขึ้น แต่ปริมาณการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรรายย่อยก็ยังมียู่อำนวนมาก ทำให้มีอิทธิพลต่อปริมาณการผลิตสุกร โดยส่วนรวมในแต่ละปี และมีผลกระทบต่อราคาของสุกรที่ออกสู่ตลาดด้วย ซึ่งผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยส่วนใหญ่จะใช้เวลาเฉพาะหน้าในการตัดสินใจ ในการเพิ่มหรือลดการผลิตสุกร อันเป็นผลต่อการเกิด “วัฏจักรสุกร” (hog cycle) ซึ่งทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรได้รับความเดือดร้อน ทั้งด้านการเพิ่มโครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย

ราคาของอาหารสัตว์ ต้นทุนสูง แต่ขายได้ราคาต่ำ จนกระทั่งขาดทุนมากจนถึงจำเป็นต้องเลิกเลี้ยงในที่สุด และเมื่อราคาดีจะเริ่มมีผู้สนใจมาเลี้ยงเพิ่มขึ้นอีกเป็นวัฏจักร ดังแสดงในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 วัฏจักรการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรรายย่อย

ที่มา: คัดแปลงจากวารสารสุกร, 2542

2. ปัญหาของกลุ่มผู้เลี้ยงแบบการค้า

สำหรับปัญหาการผลิตของกลุ่มผู้เลี้ยงแบบการค้าที่มีศักยภาพในตลาดส่งออกส่วนใหญ่ที่พบมักเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตลาดรองรับ คุณภาพของสุกร การบริหารจัดการฟาร์ม การระบาดของโรค การจัดหาวัตถุดิบอาหารสัตว์ ต้นทุนการเลี้ยง เงินทุนหมุนเวียน และราคาที่จำหน่ายได้ โดยปัญหาจะมีความยุ่งยากซับซ้อนกว่าปัญหาของผู้เลี้ยงรายย่อย ทั้งนี้ ผลผลิตโดยรวมยังมีคุณภาพต่ำ โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย

ไม่ได้มาตรฐานด้านความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ทำให้การบริโภคเนื้อสุกรต่ำ และต่างประเทศไม่อนุญาตให้นำเข้าโดยมีสาเหตุมาจากปัญหาหลักๆ 6 ประการ ประกอบด้วย การใช้ยาและสารเคมีไม่ถูกวิธีในขั้นตอนการเลี้ยง การใช้สารเร่งเนื้อแดงตระกูลเบต้าอะโกนิสต์ซึ่งยังไม่มีการรับรองความปลอดภัยต่อผู้บริโภค โรงฆ่าและชำแหละไม่ได้มาตรฐานเนื่องจากโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกระบวนการชำแหละมีราคาแพง ทำให้แอบลักลอบฆ่าสุกรที่ไม่ถูกวิธี ไม่ให้ความสำคัญกับความสะอาด และสุขอนามัยของผู้บริโภค เนื้อสุกรเน่าเสียง่าย อายุการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สั้น ขั้นตอนการขนส่งไม่ถูกวิธี ใช้รถบรรทุกซึ่งไม่มีตู้เก็บที่มิดชิด ไม่สามารถควบคุมอุณหภูมิได้ ขั้นตอนการชำแหละในตลาดสด เลี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อโรคที่ติดต่อกับสัตว์ เช่น แมว หนู สุนัขหรือแมลงสาบ เป็นต้น ซึ่งอาศัยในตลาดสด และปัญหาโรคระบาด โรคระบาดสัตว์ยังเป็นปัญหาที่สำคัญ เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพการเลี้ยงสุกรในปัจจุบัน ทั้งผู้เลี้ยงรายย่อย และระดับการค้า ที่มีผลกระทบต่อการส่งสุกรไปจำหน่ายยังต่างประเทศอีกด้วย

นอกจากนี้ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา (2546) ได้สรุปประเด็นปัญหาด้านการผลิตที่พบของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรทั้งรายย่อย และกลุ่มผู้เลี้ยงแบบการค้าไว้ในรายงานแนวทางการแก้ปัญหการผลิต การตลาดสุกรอย่างยั่งยืนไว้ว่า ประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก คือ

1. ความไม่ชัดเจนในปริมาณสุกรที่มีในแต่ละช่วงเวลา

เนื่องจากการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรไม่ว่ารายย่อย รายกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ สามารถดำเนินกิจการและจะเพิ่มหรือจะลดปริมาณสุกรที่เลี้ยงได้โดยเสรี ไม่มีการควบคุมใดๆ ช่วงไหนราคาดีผู้เลี้ยงทุกระดับจะเร่งขยายปริมาณการเลี้ยงอย่างไม่มีขีดจำกัด จนในที่สุดทำให้ราคาคงต่ำตามวัฏจักรกลับมา และเมื่อราคาคงต่ำผู้เลี้ยงสุกรก็อาจจะเลิกเลี้ยงชั่วคราว หรือลดจำนวนสุกรลง เพื่อรอช่วงเวลาที่สุกรกลับมามีราคาดี จึงจะทำการเลี้ยงอีก ทำให้จำนวนสุกรภายในประเทศแต่ละช่วงเวลาไม่มีความชัดเจนแน่นอน

2. โรคระบาดในสุกร

ปัญหาเกี่ยวกับโรคระบาดในสุกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคปากและเท้าเปื่อย เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการผลิตและการตลาด เพราะปัญหาโรคระบาดในสุกรมีผลกระทบถึงการส่งออกสุกร หรือการแสวงหาตลาดสุกรของไทยในต่างประเทศ เช่น ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศในเอเชียด้วยกันที่นิยมบริโภคเนื้อสุกรในอัตราสูงมากประเทศหนึ่ง ไม่ยอมนำเข้าเนื้อสุกรและสุกรมีชีวิตจากประเทศไทย ยกเว้น เนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์จากเนื้อสุกรที่ผ่านการต้มเพื่อฆ่าเชื้อแล้วเท่านั้น และแม้แต่ประเทศคู่ค้าสำคัญๆ เช่น สิงคโปร์ และฮ่องกง เป็นต้น แม้จะยอมให้ไทยส่งสุกรมีชีวิตเข้าไป โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย

จำหน่ายได้ แต่ต้องผ่านขั้นตอนค่อนข้างยาก เช่น กำหนดให้มีการนำเข้าไปได้เฉพาะจากฟาร์มที่ได้รับ การรับรองว่าปลอดโรคระบาดสัตว์ สาเหตุสำคัญมาจากการที่ประเทศไทยไม่มีความชัดเจนในการ ดำเนินนโยบายและแผนเชิงกลยุทธ์ที่จะให้พื้นที่ทั่วประเทศปลอดจากโรคปากและเท้าเปื่อยใน สัตว์กบโดยเร็ว

3. สารตกค้างในสุกร

ปัญหาสารตกค้างในสุกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สารเร่งเนื้อแดงกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (ซึ่ง ผลการวิจัยยืนยันว่าเป็นสารก่อมะเร็ง) ที่ผู้เลี้ยงนิยมใช้กันมากในปัจจุบันเพื่อเร่งเนื้อแดงในสุกรนั้น เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ความต้องการบริโภคเนื้อสุกรลดลง และผู้บริโภคเนื้อสัตว์ต้องหันไปบริโภค เนื้อสัตว์ชนิดอื่นแทน เช่น ไก่และปลา เป็นต้น ทำให้ราคาสุกรตกต่ำตามทฤษฎีราคา (Price Theory)

4. การขาดแคลนโรงฆ่าสัตว์ที่ทันสมัยและถูกสุขอนามัย

โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลทั่วประเทศส่วนใหญ่สร้างมานาน สภาพโรงฆ่าสัตว์ทรุดโทรมไม่ได้ มาตรฐาน การฆ่าสัตว์ยังใช้วิธีเก่าที่ทารุณสัตว์ เช่น การทุบหัว รวมทั้งระบบการรักษาสภาพแวดล้อม และการกำจัดน้ำเสียไม่มีประสิทธิภาพ การตรวจโรคสัตว์ก่อนฆ่าไม่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ทำให้สุกรที่ฆ่าและชำแหละไม่ถูกสุขอนามัย บางครั้งมีการวางสุกรชำแหละกับพื้น ทำให้เนื้อสุกรติดเชื้อ โรคบางชนิดที่เป็นอันตราย และถึงแม้ปัจจุบันประเทศไทยจะมีโรงฆ่าสัตว์ที่ทันสมัยของกรมปศุสัตว์ เอง ก็ยังไม่ได้ใช้ฆ่าสุกรเพื่อจำหน่ายในตลาดทั่วไปภายในประเทศ

5. ต้นทุนการผลิตสุกรสูง

เนื่องจากปัจจุบันการผลิตสุกรทุกระดับ มีต้นทุนการเลี้ยงอยู่ที่ค่าอาหารสัตว์โดยมีสัดส่วน ร้อยละ 60.00-70.00 ของต้นทุนการผลิตสุกรของไทยในปัจจุบัน โดยที่อาหารสัตว์นั้นเกษตรกรผู้เลี้ยง จำเป็นต้องซื้อจากบริษัทที่สามารถกำหนดราคาได้ตามความพอใจตามกลยุทธ์การตลาดที่มุ่งเป้าหมาย ทำกำไรสูงสุด (maximize profit)

แนวทางการแก้ปัญหาด้านการผลิตสุกรของไทย

จากสถานการณ์การผลิตสุกรของโลกที่มีประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วย ประเทศจีน สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา บราซิล แคนาดา รัสเซีย เวียดนาม ญี่ปุ่น เม็กซิโก ฟิลิปปินส์ และเกาหลีใต้ ที่สามารถผลิตสุกรและชำแหละสุกรเพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออกในแต่ละปีรวมกัน ได้มากกว่า 1 ล้านตันน้ำหนักซาก ดังแสดงในตารางที่ 2.1 ทั้งนี้ สถานการณ์การผลิตสุกรของโลก โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย

จะเริ่มปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา สำหรับสถานการณ์การผลิตสุกรในประเทศไทยก็เช่นกัน ดังแสดงในตารางที่ 2.5 พบว่า อัตราการผลิตสุกรเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีปริมาณการผลิตระหว่างปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2549 เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3.98 โดยที่ต้นทุนการผลิตสุกรขุนเฉลี่ยทั้งประเทศช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 ดังแสดงในตารางที่ 2.6 เท่ากับ 45.33 บาทต่อกิโลกรัม ขณะที่ราคาสุกรขุนที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งในประเทศไทยในช่วงเวลาเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 2.7 เท่ากับ 42.44 บาทต่อกิโลกรัม ทั้งนี้ ต้นทุนการเลี้ยงของการเลี้ยงแบบรายย่อย และการเลี้ยงแบบการค้าสูงขึ้น เนื่องจากเป็นค่าพันธุ์ และค่าอาหารสัตว์ โดยเฉพาะการผลิตสุกรขุนที่มีต้นทุนการผลิตของค่าอาหารสัตว์สูงถึงร้อยละ 60.00 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ประกอบกับจากข้อมูลของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา (2546) ระบุว่า สภาพปัญหาที่ได้จากข้อร้องเรียนของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรซึ่งเป็นตัวแทนของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรทั่วประเทศนั้น พบว่า การเลี้ยงสุกรในประเทศไทยถึงแม้จะมีพัฒนาการมายาวนาน แต่เนื่องจากระบบการเลี้ยงเป็นระบบเสรีที่เกษตรกรมีอิสระในการเลือกและขยายการเลี้ยงได้เอง ดังนั้น ในช่วงที่สุกรมีราคาดี เพราะแรงจูงใจด้านราคามีมากขึ้น ทำให้ผู้เลี้ยงขยายการเลี้ยงอย่างไม่มีขีดจำกัด เมื่อปริมาณสุกรมีมากเกินไปเกินความต้องการ ประกอบกับการเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออกของประเทศผู้ผลิตเพิ่มมากขึ้น ผลที่ตามมา คือ ราคาสุกรตกต่ำ จนถึงระดับที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบกรับภาระการขาดทุนไม่ไหว ก็จะหยุดเลี้ยงสุกรไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง เมื่อปริมาณสุกรลดลงถึงระดับที่ไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการของตลาด ราคาสุกรก็จะกลับปรับตัวสูงขึ้นอีกครั้งหนึ่งจนกระทบถึงผู้บริโภคซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ เหตุการณ์เหล่านี้ก็จะเกิดขึ้นปรับเปลี่ยนหมุนเวียนไปเช่นนี้ตลอด กล่าวคือราคาสุกรและปริมาณการผลิตสุกรจะผันวนเป็นวัฏจักรที่เรียกว่า “วัฏจักรสุกร”(Hog cycle) ดังแสดงในภาพที่ 2.2

นอกจากนี้ สภาพปัญหาโรคระบาดสัตว์โดยเฉพาะโรคปากและเท้าเปื่อยที่พบในบางครั้งและรุนแรง ประกอบกับการใช้สารต้องห้ามบางชนิดในการเลี้ยงสุกร ส่งผลให้คุณภาพการผลิตเนื้อสุกรไม่ได้มาตรฐานทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ โดยเฉพาะการที่เนื้อสุกรของไทยไม่สามารถส่งออกไปขายในตลาดสำคัญๆ ในต่างประเทศที่นิยมบริโภคสุกร เช่น ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ และฮ่องกง ทำให้การแก้ปัญหาวัฏจักรสุกรที่เกิดขึ้นเป็นประจำไม่สามารถแก้ไขได้โดยการใช้นโยบายการส่งออกเข้ามาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ส่งผลให้อุตสาหกรรมสุกรของไทยสูญเสียโอกาสในการพัฒนาให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องจนถึงขีดสุดได้ทั้งๆ ที่ประเทศไทยมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมสุกรทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีการผลิตสุกร ความเพียงพอด้านพืชอาหารสัตว์ ที่มีหลากหลายชนิดและการส่งเสริมประสมการณ์และทักษะในการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจำนวนมากที่สามารถพัฒนาไปสู่การเลี้ยงสุกรเพื่อการค้าได้

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตสุกร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย และกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรแบบการค้าที่รวบรวมจากวารสารสุกร (2542) สามารถดำเนินการได้ดังนี้

แนวทางการแก้ปัญหาด้านการผลิตของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย

สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาด้านการผลิตของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยนั้น ควรดำเนินการในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ด้านพันธุ์สุกร

รัฐบาลควรสนับสนุนการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สุกรให้ได้พันธุ์กรรมที่ดี มีประสิทธิภาพ ขยายพันธุ์จำหน่ายให้แก่เกษตรกร อย่างเพียงพอ และราคายุติธรรม

2. ด้านการจัดการเลี้ยงดู

ภาครัฐควรสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การศึกษาฝึกอบรมหลักการสหกรณ์ การจัดการ และการเลี้ยงดูสุกรที่ถูกหลักวิชาการ แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเกษตรกรจะได้นำความรู้ไปพัฒนาการเลี้ยงดูสุกรของตนให้มีคุณภาพมากขึ้น

3. ด้านเงินทุน

รัฐควรผลักดันให้ ธ.ก.ส. ให้สินเชื่อแก่สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร หรือเกษตรกรที่เป็นสมาชิก เช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตรอื่น เพราะสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรก็เป็นเกษตรกรรายย่อย เช่นเดียวกัน

4. โรคระบาด

เกี่ยวกับปัญหาโรคระบาดนั้น หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เช่น กรมปศุสัตว์ อบจ. และ อบต. ควรมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการผลิตวัคซีนป้องกันโรค โดยเฉพาะวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย โรคอหิวาต์สุกร ให้เพียงพอต่อการใช้ป้องกันโรค และขยายพื้นที่เขตปลอดโรคระบาดสัตว์เพิ่มขึ้น

5. การสนับสนุนความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรผู้เลี้ยงสุกร

หน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีการรวมตัวกันเป็นองค์กรโดยอาจให้อยู่ในรูปกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรเพื่อให้เกิดกำลังต่อรองและการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการเลี้ยงและการจำหน่ายสุกรของกลุ่ม

6. การสนับสนุนด้านวิชาการ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการทั้งในส่วนของการบริหาร การจัดการ การเลี้ยงการคัดเลือกและพัฒนาพันธุ์ ตลอดจนการจำหน่ายแก่เกษตรกรรายย่อยอย่างต่อเนื่อง

7. การขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสุกร

รัฐควรขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสุกรนี้ และให้ความช่วยเหลือในรูปของการสงเคราะห์ เมื่อเกิดปัญหา เช่น การเกิดโรคระบาด ภัยธรรมชาติ หรือชะลอการขาดทุนเมื่อมีปัญหาด้านราคา

8. การจัดระบบการเลี้ยง

รัฐควรจัดระบบการเลี้ยงสุกรที่เป็นแบบอุตสาหกรรมใหม่ให้อำนวยต่อการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ

แนวทางการแก้ปัญหาด้านการผลิตกลุ่มผู้เลี้ยงแบบการค้า

ในส่วนของการแก้ปัญหาด้านการผลิตของกลุ่มผู้เลี้ยงแบบการค้า นั้น ควรดำเนินการในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. การจัดระบบการเลี้ยงแบบอุตสาหกรรม

รัฐควรมีการจัดระบบการเลี้ยงสุกรที่เป็นแบบอุตสาหกรรม ให้อำนวยต่อการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดทั้งในและต่างประเทศ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 จัดทำกฎ ระเบียบการเลี้ยงสุกร

จัดทำกฎ ระเบียบว่าด้วยการเลี้ยงสุกรขึ้น โดยเฉพาะ โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรที่สำคัญ 4 ประเด็น คือ ให้ผู้เลี้ยงสุกรตั้งแต่ 200 ตัว ขึ้นไป จัดทะเบียนการเลี้ยง จัดทำแผนการ

ผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการเข้าออกจากธุรกิจให้ชัดเจน และการเพิ่มหรือลดปริมาณการเลี้ยงที่อาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรม ควรมีการขออนุญาตและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่องค์กรรับผิดชอบกำหนด

1.2 มีมาตรการช่วยเหลือในการดำเนินการ

ควรมีการกำหนดมาตรการทำให้ผู้เลี้ยงเข้าสู่ระบบทะเบียนและปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดขึ้น โดยมาตรการในการดำเนินการ 3 มาตรการ คือ การใช้มาตรการจูงใจ โดยการให้เป็นผู้เลี้ยงกลุ่มแรกที่ได้รับ การช่วยเหลือจากรัฐ เช่น การให้มีสิทธิซื้อวัคซีน การออกใบอนุญาตเคลื่อนย้าย การช่วยเหลือกรณีเกิดความเสียหายจากโรคระบาด หรือ ภัยธรรมชาติ การใช้มาตรการทางกฎหมาย โดยอาจมอบหมายให้องค์กรผู้เลี้ยง เช่น สมาคม หรือชุมนุมสหกรณ์ เป็นผู้ทำหน้าที่กำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบ และการใช้มาตรการในการกำหนดเป้าหมายในการแทรกแซงตลาด กรณีเกิดปัญหาด้านราคาหรือการจำหน่าย โดยให้ความสำคัญกับผู้เลี้ยงที่อยู่ในระบบทะเบียนเป็นอันดับแรก

2. การพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อให้ได้มาตรฐานคุณภาพ

หน่วยงานรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมการพัฒนาระบวนการผลิตและการแปรรูปให้ได้เนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ ทั้งนี้ ขั้นตอนในการพัฒนาระบวนการผลิตสำหรับเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงแบบการค้าที่มีศักยภาพในการแข่งขัน ควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการเลี้ยง

สำหรับขั้นตอนการเลี้ยง ควรเข้มงวดเกี่ยวกับการใช้ยาและสารเคมีที่มีความเสี่ยงหรือเป็นอันตรายต่อคน หากมีการตกค้างในเนื้อสุกร เช่น สารที่ตกค้างจากยาปฏิชีวนะ สารเร่งเนื้อแดง หรือสารเร่งการเจริญเติบโตอื่นๆ

2.2 การพัฒนาคุณภาพอาหารสัตว์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการค้นคว้า วิจัย และส่งเสริมการเลี้ยงสุกรโดยการพัฒนาคุณภาพอาหารให้มีประสิทธิภาพ และคุณภาพช่วยให้สุกรโตเร็วแข็งแรง มีภูมิคุ้มกันโรค ให้เนื้อแดงมาก และมีไขมันน้อย

2.3 การพัฒนาพันธุ์สุกร

ควรมีการพัฒนาสายพันธุ์สุกรให้มีความเหมาะสมกับสภาพอากาศเมืองไทย ด้านทานโรค มีสัดส่วนของเนื้อแดงและเนื้อสันมาก

2.4 การลดต้นทุนการเลี้ยง

ควรมีการแสวงหาวิธีการและมาตรการในการลดต้นทุนการเลี้ยงสุกรให้อยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันได้โดย มีการลดภาระในการนำเข้าวัตถุดิบ อาหารสัตว์ ยา และสารเคมีที่ต้องใช้ในการเลี้ยงสัตว์ให้อยู่ในระดับต่ำสุด มีการพัฒนาคุณภาพวัคซีนป้องกันโรคให้ได้มาตรฐานสามารถป้องกันโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพในปริมาณที่เพียงพอเพื่อกำจัดความสูญเสียอันเนื่องจากโรคระบาด และมีการสนับสนุนการเลี้ยงสุกรโดยใช้โรงเรือนควบคุมอุณหภูมิ ซึ่งจะช่วยลดการใช้ยา วัคซีน ช่วยให้สัตว์โตเร็ว ใช้พื้นที่น้อย และความสูญเสียต่ำ

3. การวางมาตรการรักษาสังแวดล้อมควบคู่กับการพัฒนาอุตสาหกรรมสุกร ทั้งนี้มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

3.1 การกำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในเขตการเลี้ยงสุกร

รัฐควรกำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในเขตการเลี้ยงสุกรให้ชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพน้ำจากฟาร์ม กลิ่น และเสียง พร้อมกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในฟาร์มต้องปฏิบัติ โดยเฉพาะฟาร์มใหม่ควรกำหนดให้มีการวางแผนด้านสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เริ่มก่อสร้าง ส่วนฟาร์มเก่าอาจให้ระยะเวลาเพื่อปรับตัวช่วงระยะหนึ่ง

3.2 การส่งเสริมการเลี้ยงระบบโรงเรือนปิด

ควรมีการส่งเสริมให้มีการเลี้ยง โดยใช้โรงเรือนปิดที่มีระบบควบคุมอุณหภูมิซึ่งจะช่วยแก้ปัญหามลพิษด้านเสียงและกลิ่น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันโรคระบาดที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย

3.3 การส่งเสริมการจัดการของเสียจากฟาร์ม

ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ออกจากฟาร์มให้มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การบำบัดแบบธรรมชาติ มีการกรองมูลสุกรแยกออกจากน้ำ ก่อนปล่อยสู่บ่อบำบัด

3.4 การส่งเสริมการผลิตแก๊สชีวภาพ

ควรมีการสนับสนุนให้มีการใช้มูลสุกรผลิตแก๊สชีวภาพเพื่อเป็นเชื้อเพลิงปั่นพลังงานไฟฟ้าใช้กับเครื่องไฟฟ้าในฟาร์มและจำหน่ายส่วนที่เกินความต้องการเข้าสู่สายส่งของการไฟฟ้า ซึ่งในการนี้รัฐบาลต้องกำหนดเป็นนโยบายที่จะส่งเสริมให้มีการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมดังกล่าว และกำหนดให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคซื้อไฟฟ้าจากฟาร์มสุกรด้วย จะเป็นการแก้ไขปัญหาทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและช่วยประหยัดเชื้อเพลิงที่จะต้องนำเข้าจากต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นการลดต้นทุนการผลิตแก๊สชีวภาพให้ต่ำลง สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้มากขึ้น

นอกจากนี้จากการระดมความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการเสวนาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาการผลิตสุกรอย่างยั่งยืนของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา (2545) โดยมุ่งหวังให้การผลิตสุกรเป็นเอกภาพ และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และเมื่อแก้ไขให้วัฏจักรสุกรถูกทำลายไปอย่างถาวร ได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาการผลิต ดังนี้

1. การจดทะเบียนฟาร์มผู้ผลิต

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการให้มีการจดทะเบียนฟาร์มหรือจดทะเบียนผู้เลี้ยงสุกรให้ครบถ้วน โดยกำหนดระเบียบปฏิบัติให้ผู้เลี้ยงสุกรต้องรายงานปริมาณสุกรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบของทางราชการทราบเป็นระยะๆ เพื่อให้ทางราชการมีข้อมูลตัวเลขปริมาณที่แน่นอนชัดเจน เพื่อประโยชน์ทางการบริหารจัดการ และเพื่อการวางแผนควบคุมการผลิต และดูแลเรื่องราคาให้เหมาะสมอยู่เสมอ

2. การสร้างสุกรพันธุ์แท้ของไทย

เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตแก๊สชีวภาพให้แก่เกษตรกรรายย่อย ทางกรมปศุสัตว์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการสร้างสุกรพันธุ์แท้ของไทยขึ้นเอง ให้เป็นพันธุ์ที่เหมาะสมที่จะจำหน่ายแจกให้เกษตรกรทั่วทุกภูมิภาคนำไปเลี้ยงแล้วได้กำไรสูงสุด

3. ส่งเสริมการสร้างโรงฆ่าสัตว์ทันสมัยให้ท้องถิ่น

ภาครัฐต้องมีมาตรการส่งเสริมให้สร้างโรงฆ่าสัตว์ที่ทันสมัยในทุกเขต โดยเฉพาะในเขตที่มีการเลี้ยงสุกรจำนวนมาก ทั้งนี้ควรให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในเรื่องนี้ด้วย เพราะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และรายได้ของท้องถิ่น

4. การดูแลเรื่องโรคสุกรและสารตกค้างในสุกรชำแหละ

กรมปศุสัตว์ต้องเป็นหน่วยงานหลักที่จะต้องดูแลเรื่องโรคสุกรและสารตกค้างในสุกรชำแหละ ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคอย่างจริงจังและเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของสารเร่งเนื้อแดง ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบัน

5. การใช้อาหารสุกรที่ลดต้นทุน

กรมปศุสัตว์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องคิดค้นและเผยแพร่สูตรอาหารสุกรที่ลดต้นทุนค่าอาหารให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร และแนะนำให้เกษตรกรเลี้ยงสุกรด้วยสูตรอาหารที่สุกรกินแล้วไม่เหลือธาดอาหาร นอกจากนี้ยังถ่ายออกมาเป็นมูลสัตว์ที่ก่อให้เกิดมลภาวะมากเกินไป

6. การกำหนดเขตพื้นที่ส่งเสริมการเลี้ยงสุกรเพื่อการส่งออก

รัฐควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมสุกรเพื่อการส่งออก (zoning) โดยสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถดำเนินการผลิตสุกรครบวงจร เพื่อลดต้นทุนการผลิต การจัดการดูแลสภาพแวดล้อมอย่างจริงจัง และเป็นเขตปลอดโรคระบาดสัตว์ เพื่อเป็นการสนับสนุนการส่งออกสุกรไปตลาดต่างประเทศได้ทั้งหมด

7. ส่งเสริมการรวมตัวกันในการผลิตของเกษตรกรรายย่อย

สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยควรได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้รวมตัวกันทางการผลิตเพื่อประโยชน์ในการต่อรองราคาทั้งในด้านปัจจัยการผลิต และผลผลิตหรือการได้รับการสนับสนุนการผลิตจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิรัตน์ สุมณ (2539) ศึกษาเรื่องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายหลังการฝึกอบรมหลักสูตรอาหารสัตว์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรและสัตว์ปีก ในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการผลิตที่พบ คือ เกษตรกรไม่กล้าใช้วัตถุดิบทดแทน หรือใช้แล้วได้ผลไม่เป็นที่พอใจ และเกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการนำความรู้ที่ได้ฝึกอบรมมาไปใช้ สำหรับแนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น หรือจัดสัมมนาให้กับเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรอาหารสัตว์มาแล้ว เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งจำหน่ายชุดน้ำยาตรวจสอบวัตถุดิบอาหารสัตว์ ควรมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับโปรแกรม

คอมพิวเตอร์คำนวณสูตรอาหารสัตว์โดยเฉพาะ ควรแยกฝึกอบรมหลักสูตรอาหารสัตว์ ระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรกับผู้เลี้ยงสัตว์ปีก และควรจัดส่งเอกสารวิชาการใหม่ๆ ด้านอาหารสัตว์ให้กับเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำฟาร์ม

ธาริณี ธารชลาณกิจ (2540) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในการจัดการสิ่งแวดล้อมในฟาร์ม ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันในด้านระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ ขนาดของครัวเรือน มีศักยภาพในการจัดการฟาร์มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร มีศักยภาพในการจัดการฟาร์มต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในฟาร์มต่างกัน มีศักยภาพในการจัดการฟาร์มต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

บังอร ภิงคะสาร(2540) ศึกษาเรื่องคุณภาพทางกายภาพและเคมีบางประการและปริมาณของน้ำใช้สำหรับฟาร์มสุกร จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพน้ำใช้สำหรับฟาร์มสุกรขนาดต่างกัน อยู่ในระดับปกติของน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติและอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำดื่มของสัตว์เลี้ยง ส่วนปริมาณการใช้น้ำจากฟาร์มขนาดต่างๆกัน พบว่า ฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ จะมีปริมาณการใช้น้ำน้อยกว่าฟาร์มขนาดกลางและเล็ก เนื่องมาจากฟาร์มขนาดใหญ่มีระบบการจัดการฟาร์มที่ดีกว่าฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็ก

หนูจันทร์ มาตา (2541) ศึกษาเรื่องการติดตามผลการฝึกอบรมการผสมเทียมและปรับปรุงพันธุ์สุกรของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการผลิตที่พบ คือ เกษตรกรมีปัญหาการนำความรู้ไปใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของน้ำเชื้อ เนื่องจากอุปสรรคในการตรวจสอบราคาค่อนข้างแพง และปัญหาของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผสมเทียมมีคุณภาพและอายุการใช้งานไม่คุ้มกับราคา แนวทางการพัฒนาด้านการผลิต คือ ควรเพิ่มภาคปฏิบัติให้มากกว่านี้ และให้ผู้เข้าอบรมทุกคนได้มีโอกาสปฏิบัติด้วยตนเอง ควรให้มีโอกาสเยี่ยมชมฟาร์มสุกรที่ทำการผสมเทียมประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะผู้ที่เข้าอบรมผสมเทียมครั้งแรกและยังไม่เคยทำการผสมเทียมมาก่อน ควรส่งข่าวสารการเคลื่อนไหวใหม่ๆที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสุกรให้กับผู้ผ่านการฝึกอบรมทุกคนทราบเป็นระยะๆ และควรมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้ที่เคยผ่านการฝึกอบรมมาแล้วในแต่ละหลักสูตร

วารุณี ชะเอม (2542) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลระหว่างภาครัฐบาล และเอกชนของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรปลอดโรคในจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า

ปัญหาที่พบ คือ เกษตรกรบางส่วนไม่ได้รับข่าวสารการเลี้ยงสุกรจากเจ้าหน้าที่รัฐและเอกชน แต่จะได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนแทน แนวทางการพัฒนา คือ เจ้าหน้าที่รัฐควรให้ข่าวสารแก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง และทันสมัย และเจ้าหน้าที่ควรออกพื้นที่และดูแลเกษตรกรให้มากที่สุด

จิราภรณ์ เชาวน์แสงรัตน์ (2543) ศึกษาการวิเคราะห์เศรษฐกิจของฟาร์มสุกร ในจังหวัดราชบุรี ปีการผลิต 2540 ผลการศึกษา พบว่า โครงการทำฟาร์มสุกรทุกขนาดมีความเป็นไปได้ในการลงทุน การที่จะเลือกทำฟาร์มสิ่งสำคัญที่สุด คือ เงินลงทุนและประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรของผู้ลงทุน สำหรับด้านราคานั้น พบว่า การเปลี่ยนแปลงราคาสุกรขุนและราคาอาหารสำเร็จรูปมีผลกระทบต่อความเป็นไปได้ในการลงทุนของฟาร์มขนาดเล็ก สำหรับฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่การเปลี่ยนแปลงราคาสุกรขุนมีผลกระทบต่อความเป็นไปได้ในการลงทุน คือ การลงทุนทำฟาร์มสุกรขุนไม่มีความเป็นไปได้ ในกรณีที่ราคาสุกรขุนเปลี่ยนแปลงซึ่งจะกระทบกับราคาอาหารสุกรในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงสุกรสำหรับฟาร์มทุกขนาดไม่มีความเป็นไปได้ในการลงทุนเมื่อราคาสุกรขุนและราคาอาหารสุกรเปลี่ยนแปลงพร้อมกัน แนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการติดตามข่าวสารตลอดเวลา ควรมีการวางแผนการผลิตก่อนที่จะเพิ่มหรือลดปริมาณการเลี้ยงสุกร และควรพยายามลดต้นทุนในการผลิต เพื่อลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของราคา

อรรถชัย รักษาศิลป์ (2543) ศึกษาองค์ประกอบบางประการของมูลสุกร และการจัดการเพื่อขจัดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่น่าจะเหมาะสม ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบบางประการของมูลสุกรในแต่ละรุ่นในส่วนที่เป็นธาตุอาหารพืช 5 ชนิด คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม แคลเซียม และแมกนีเซียม นั้น ปริมาณธาตุอาหารที่ได้มีฟอสฟอรัสมากกว่าไนโตรเจน มากกว่าโพแทสเซียม แคลเซียม และแมกนีเซียม ตามลำดับ ทั้งนี้การใช้มูลสุกรเพื่อปรับปรุงคุณภาพทางกายภาพของดินเป็นวิธีการที่เหมาะสมทางหนึ่ง โดยเมื่อนำมูลสุกรที่ผ่านการหมักในบ่อหมักระยะเวลา 1 สัปดาห์เพื่อขจัดปัญหากลิ่น และแมลงวันก่อนจะนำมาฉีดพ่นลงดินในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม เป็นแนวทางที่เหมาะสมที่ช่วยฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม และช่วยขจัดปัญหาสิ่งแวดล้อมจากมูลสุกรด้วย

ธีระพล จินดาวงศ์ (2544) ได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ของการลงทุนในระบบก๊าซชีวภาพของฟาร์มสุกร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านการผลิต คือ โครงสร้างบ่อเกิดการแตกร้าว และการอุดตันของมูลในระบบท่อ ทำให้การดูแลรักษาและซ่อมแซมมีความยุ่งยาก และการเพิ่มภาระในการทำงานให้กับแรงงานในฟาร์มสุกร แนวทางการพัฒนาการผลิต คือ ควรมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในระบบก๊าซชีวภาพในฟาร์มสุกรเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมและผลิตพลังงานทดแทน ควรมีการติดตาม แก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบ่อก๊าซชีวภาพอย่างจริงจัง เจ้าหน้าที่ควรให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และจัดฝึกอบรม หรือฝึกสอนให้ผู้ประกอบการฟาร์ม โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย

สุกรที่ได้ลงทุนใช้ระบบก๊าซชีวภาพ สามารถประยุกต์ ดัดแปลง ปรับใช้อุปกรณ์ เครื่องกลหรือ เครื่องยนต์ที่สามารถก่อให้เกิดการใช้พลังงานทดแทนที่ได้อย่างชัดเจน และทำการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ประโยชน์ของระบบก๊าซชีวภาพ

อรรณพ สุชนคร (2546) ศึกษาการวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสุกรในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการผลิต คือ การก่อสร้างบ่อหมักก๊าซที่มีขนาดใหญ่กว่าปริมาณความต้องการใช้ทำให้เกิดต้นทุนในการลงทุนสูง แต่ปริมาณการนำไปใช้น้อยกว่าปริมาณก๊าซที่ผลิตได้ แนวทางการพัฒนาด้านการผลิต คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อหาวิธีการนำก๊าซชีวภาพที่ผลิตได้ไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายมากขึ้น หรือมีการนำไปใช้ประโยชน์กับสาธารณะประโยชน์ ภาครัฐควรขยายการส่งเสริมให้มีการผลิตก๊าซชีวภาพมากขึ้น เพื่อลดปริมาณการนำเข้าพลังงาน และควรมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มในการผลิตและใช้ประโยชน์จากก๊าซชีวภาพ ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและให้ผลตอบแทนการลงทุนที่คุ้มค่ามากขึ้น

ชูรัฐ ทองหนู (2547) การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพและต้นทุนในการผลิตสุกรขุนที่เลี้ยงภายในโรงเรือนระบบเปิดแบบมีอ่างน้ำและโรงเรือนระบบปิดแบบระเหยไอน้ำเย็นจากน้ำ ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการผลิต คือ ควรศึกษารูปแบบ วิธีการที่เหมาะสมต่อการผลิต และเปรียบเทียบการลงทุนในแต่ละรูปแบบ เพื่อเป็นทางเลือกในการลงทุนที่เหมาะสม ควรมีการจัดสุกรเข้าทดลองในแต่ละฤดูให้ชัดเจน เพื่อผลการเปรียบเทียบที่ชัดเจน และควรศึกษาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวิธีการลดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมจากสภาพการเลี้ยงในแต่ละรูปแบบ

เฉลิมชาติ วงศ์ธีระญู (2547) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการใช้น้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกรเป็นปุ๋ยสำหรับข้าวโพดที่ปลูกบนดินร่วนปนทราย ผลการศึกษา พบว่า สามารถใช้น้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกรเป็นปุ๋ยในโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม(ปุ๋ยอินทรีย์เหลว) สำหรับข้าวโพดที่ปลูกบนดินร่วนปนทราย(ชุดดินสะทอน)ได้โดยตรง โดยเปรียบเทียบได้กับระบบการให้ปุ๋ยไปพร้อมกับน้ำชลประทาน ถือเป็นแนวทางหนึ่งในการลดปัญหามลพิษ

สนิท แก้วหวังสกุล (2547) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการและการลงทุนการเลี้ยงสุกรที่มีและไม่มีระบบมาตรฐานในจังหวัดราชบุรีและนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ฟาร์มที่มีระบบมาตรฐานให้ผลตอบแทนที่น้อยกว่าฟาร์มที่ไม่มีระบบมาตรฐาน ทั้งนี้ เนื่องจากมีต้นทุนการก่อสร้างปรับปรุงฟาร์มที่สูงกว่า ในเรื่องของการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย เตาเผาทำลายซากสุกร บ่อและโรงฟนยามาเชื้อ และการมีสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์ม แนวทางการพัฒนา คือ ควรปรับปรุงฟาร์มให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม ถึงแม้ว่าได้รับผลตอบแทนการลงทุนที่น้อยกว่าฟาร์มที่ไม่มีระบบมาตรฐาน แต่

การเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มจะเกิดการปรับปรุงคุณภาพการผลิต ทำให้สุกรเป็นที่ยอมรับทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงสุกรขุนได้รับความรู้และร่วมมือในการพัฒนาการเลี้ยงสุกรขุนเป็นระบบมาตรฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนเงินลงทุนแก่ผู้เลี้ยงสุกรที่ต้องการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโดยการให้เงินกู้ยืมอัตราดอกเบี้ยต่ำ

ชัชชฎา รัตนกิจภิญโญ (2548) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการฟาร์มสุกรระบบส้วมน้ำ ผลการศึกษา พบว่า การเลี้ยงสุกรในโรงเรือนแบบเปิดระบบส้วมน้ำมีประสิทธิภาพการผลิตสูง โดยจะมีกลิ่นเหม็นน้อยกว่าการเลี้ยงสุกรในโรงเรือนแบบเปิดที่ไม่มีระบบส้วมน้ำ ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน และให้ผลตอบแทนทางการเงินคุ้มค่าต่อการลงทุนกว่าการเลี้ยงสุกรในโรงเรือนแบบเปิดที่ไม่มีระบบส้วมน้ำ แนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการพัฒนาโรงเรือนโดยเพิ่มเติมระบบส้วมน้ำในการเลี้ยงสุกรเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต และควรมีการวางแผนฟาร์มซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการฟาร์มที่ดี

รัตนพล ทะชาลี (2548) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนฟาร์มสุกรขุนขนาดเล็กของเกษตรกรอิสระและรับจ้างเลี้ยง ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาด้านการผลิตสำหรับการเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระ คือ สุกรที่ขายได้มีราคาถูก วัตถุดิบที่ใช้มีราคาสูง ลูกสุกรที่ใช้มีราคาสูง ด้านการบำบัดน้ำเสีย การเกิดโรคระบาด และการขาดเงินลงทุนหมุนเวียน ส่วนการเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยง คือ เกษตรกรไม่สามารถกำหนดหรือทราบต้นทุนที่แท้จริงของการทำฟาร์มได้ เนื่องจากไม่ทราบต้นทุนอาหาร พันธุ์ ยารักษาโรค วัคซีน ตลอดจนราคาผลผลิตที่ขายได้ แนวทางการพัฒนาด้านการผลิต คือ ด้านต้นทุนของการเลี้ยงสุกรขุนของเกษตรกรอิสระนั้นควรปรับการใช้อาหารโดยหลีกเลี่ยงการใช้อาหารสำเร็จรูปควรใช้อาหารที่มีการผสมเอง ส่วนต้นทุนพันธุ์สุกรนั้น เกษตรกรสามารถลดต้นทุนค่าพันธุ์จากการเลือกลูกสุกรที่มีน้ำหนักสม่ำเสมอในทุกรุ่น และเลือกแหล่งพันธุ์ที่อยู่ใกล้สถานที่เลี้ยง เพื่อลดรายจ่ายค่าขนส่งให้น้อยลง สำหรับการเลี้ยงสุกรแบบรับจ้างเลี้ยง ควรลดต้นทุนโดยเลี้ยงสุกรในจำนวนที่มากขึ้น ทำให้ต้นทุนต่อฟาร์มลดลงและเกิดการประหยัดต่อขนาดฟาร์ม

สุทธิศักดิ์ สุกเฉลย (2548) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ทางการเงินของโครงการลงทุนทำฟาร์มสุกรของสมาชิกโครงการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินทรายขาว จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษา พบว่า การลงทุนทำฟาร์มสุกรของสมาชิกโครงการฯ กรณีสมาชิกโครงการฯลงทุนร่วมกับบริษัทฯ ให้ผลคุ้มค่าในการลงทุนมากกว่ากรณีสมาชิกโครงการลงทุนเอง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาชิกโครงการฯมีรายได้ลดลง คือ การสูญเสียลูกสุกรอนุบาล และการเลี้ยง เกิดจากสาเหตุต่างๆ ได้แก่ โรคอหิวาต์ โรคโครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย

ปาก เท้าเปื่อย โรคระบบทางเดินอาหาร โรคระบบทางเดินหายใจ การดูแลจัดการไม่ดีพอ ดังนั้น สมาชิกโครงการฯ ต้องควบคุมดูแล เอาใจใส่การคลอดของสุกร การเลี้ยงอนุบาลสุกรให้เป็นไปตามหลักวิชาการ การเอาใจใส่ดูแลสุขภาพสุกร การให้อาหารที่มีคุณภาพ การเตรียมโรงเรือนที่ดี ตลอดจนการดูแลสุขภาพแวดล้อมของฟาร์มสุกร

โกสินทร์ สุขมณี (2549) ศึกษาเรื่องผลของขนาดเมล็ดอาหารต่อสมรรถภาพการผลิต คุณภาพซาก และลักษณะของกระเพาะอาหารในสุกรระยะเล็ก รุ่น และขุน ผลการศึกษาพบว่า สุกรที่ได้รับอาหารอัดเม็ดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 4 มิลลิเมตร มีแนวโน้มของอัตราการเจริญเติบโต หรือปริมาณอาหารที่กินมากกว่าสุกรที่ได้รับอาหารเม็ดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 3 มิลลิเมตร สำหรับการพิจารณา คือ ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องทางวิชาการจะทำให้การผลิตสุกรมีประสิทธิภาพขึ้น

ทิพย์พาพร สุวรรณวิหค (2549) ศึกษาเรื่อง ผลของรูปแบบอาหาร และระดับมันสำปะหลังในอาหารสุกรขุนต่อกระบวนการอัดเม็ด สมรรถภาพการผลิต และคุณภาพซาก ผลการศึกษา พบว่า การใช้มันสำปะหลังที่มีระดับสูงขึ้นในสูตรอาหารไม่มีผลกระทบต่อสมรรถภาพการผลิตในสุกรทุกระยะ และสุกรที่ได้รับอาหารที่มีระดับมันสำปะหลังแตกต่างกันสูตรอาหารไม่มีผลต่อคุณภาพซาก ได้แก่ ปริมาณเนื้อแดง พื้นที่หน้าตัดเนื้อสัน และความหนาในมันสำปะหลัง ณ ตำแหน่ง P_2

นิชเนตร สระมูณี (2549) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้เลี้ยงสุกรที่ประมูลพ่อพันธุ์สุกรจากศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการผลิตที่พบ คือ ด้านน้ำเชื้อพ่อพันธุ์สุกรมีคุณภาพต่ำ และพ่อพันธุ์สุกรไม่แสดงความตื่นตัวอยากผสมพันธุ์ แนวทางการพัฒนาการผลิต คือ ควรมีการตรวจสอบฟาร์มสุกรในเรื่องมาตรฐานฟาร์ม และควรตรวจสอบระบบ หรือวิธีการในการจัดการฟาร์ม

บทที่ 3

สภาพการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง

แนวคิดทางทฤษฎี

การศึกษาและวิเคราะห์ทางการตลาดนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มต้นด้วยข้อสมมติที่ว่าโครงสร้างตลาด(Market Structure) เป็นแบบใดใน 4 แบบ คือ แบบแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition) แบบผูกขาด (Monopoly) หรือเป็นตลาดที่อยู่ระหว่างทั้ง 2 แบบ กล่าวคือ เป็นแบบแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition) หรือผู้ขายน้อยราย (Oligopoly) โดยที่การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ในการกะประมาณฟังก์ชันอุปสงค์และอุปทานนั้นจำเป็นต้องทำการสมมติให้ภาวะตลาดเป็นตลาดแบบแข่งขันไม่สมบูรณ์ เนื่องจากโครงสร้างตลาดเป็นตลาดที่แข่งขันไม่สมบูรณ์ เนื่องจากคุณภาพของสินค้า ซากสุกรแตกต่างกันตามวิทยาการจัดการ และการเลี้ยงดูของแต่ละฟาร์ม และการตั้งราคาซื้อขายยังขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น แนวความคิด กรอบทางทฤษฎี และการประยุกต์ วิเคราะห์การผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง จึงกำหนดปัจจัยหลักที่เป็นตัวกำหนดแบบหรือโครงสร้างการตลาดดังกล่าว ประกอบด้วย จำนวนผู้ประกอบการ (number of firm) เสรีภาพในการเข้าประกอบการ (freedom of entry) และลักษณะของผลิตภัณฑ์ (nature of product)

ความหมายของการตลาด

ตลาดในความหมายที่เข้าใจทั่วไปอาจหมายถึง สถานที่ที่ผู้บริโภครวมเข้าไปจับจ่ายซื้อของและมีพ่อค้าแม่ค้าเข้ามาเสนอขาย เช่น ตลาดไท หรือตลาดสี่มุมเมือง เป็นต้น แต่ในความหมายทางด้านเศรษฐศาสตร์ กล่าวถึงความหมายของการตลาดว่า “การที่ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถติดต่อซื้อขายสินค้าและบริการต่างๆ ได้” ซึ่งจากความหมายนี้แสดงให้เห็นว่าตลาดที่ผู้ซื้อและผู้ขายอาจจะไม่จำเป็นต้องมีสถานที่หรือแบบแผนที่แน่นอนก็ได้ โดยที่ตลาดจะเกิดขึ้นก็ตามเมื่อผู้ซื้อและผู้ขายสามารถติดต่อตกลงซื้อขายกันได้โดยวิธีใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นนัดพบกัน ณ สถานที่หรือโทรศัพท์ รวมทั้งผ่านอินเทอร์เน็ตด้วย

คำว่า “ตลาด” ได้มีนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทองโรจน์ (2521) สมคิด (2548) และพนิต (2547) ให้ความหมายของตลาดใกล้เคียงกัน คือ

ตลาด หมายถึง กลุ่มผู้ซื้อ ผู้ขายซึ่งมีทางติดต่อกันได้สะดวกจนกระทั่งทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้

ตลาด หมายถึง สถานที่ที่ผู้ซื้อและผู้ขายมาพบปะกันและมีสินค้าที่พร้อมจะเสนอขาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ตลาด หมายถึง สถานที่ที่ผู้ซื้อและผู้ขายที่ต้องการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ามาพบกันเพื่อทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่างๆ ซึ่งกันและกัน

สำหรับองค์ประกอบของการตลาดที่สำคัญต้องมียุทธศาสตร์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ต้องประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การผลิตสินค้าและการให้บริการ จากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค เป็นต้น

2. ต้องเป็นการตอบสนองต่อความจำเป็น (Need) และความต้องการ (Want) ของมนุษย์หรือผู้บริโภค ในที่นี้ ความจำเป็น หมายถึง ความต้องการในปัจจัยแห่งการดำรงชีวิตที่มนุษย์ขาดไม่ได้ คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ในขณะที่ ความต้องการ หมายถึง ระดับของความต้องการที่อยู่นอกเหนือความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น ความต้องการรับประทานหุหลาม ซึ่งถือเป็นอาหารที่อยู่นอกเหนือความจำเป็นด้านอาหารของมนุษย์ เป็นต้น

3. ต้องมีการแลกเปลี่ยน ซึ่งการแลกเปลี่ยนในปัจจุบันได้ใช้มาตรฐานเงินตรา (Money System) เป็นเครื่องมือในการประเมินมูลค่าของสินค้าหรือบริการ

ความสำคัญของตลาด

สำหรับความสำคัญของตลาด ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ประกอบด้วย ทองโรจน์ (2521) อนุชา (2544) และ คุษฎี (2546) กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความสำคัญของตลาดมี 4 ประการ คือ ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ องค์กรธุรกิจ หน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร และผู้บริโภค ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ระบบเศรษฐกิจในความต้องการของทุกประเทศ คือ ระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ และมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง และการตลาดจะเป็นกลไกหรือเครื่องมือที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดสถานการณ์ข้างต้นได้ด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

1.1 การตลาดเป็นกลไกหลักในการผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจสามารถขยายตัวและเติบโต

1.2 การตลาดจะเป็นเครื่องมือในการยกระดับการดำรงชีวิตของผู้บริโภคในสังคมให้สูงขึ้น ซึ่งเกิดขึ้นจากระบบการแข่งขันทางการตลาดที่จะเป็นปัจจัยให้ผู้ผลิตเร่งพัฒนาสินค้าหรือบริการของตนให้มีคุณภาพเกิดความสะดวก และมีราคาต่ำกว่าคู่แข่ง

1.3 การตลาดจะเป็นปัจจัยให้เกิดการกระจายรายได้และการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น

2. ความสำคัญต่อองค์กรธุรกิจ

ตามที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการตลาด ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจไปแล้วนั้น ทำให้พิจารณาได้ว่า การตลาด คือ กิจกรรมหลักประการหนึ่งของภาคธุรกิจ และเป็นเครื่องมือของการสร้างผลกำไรหรือนำไปสู่เป้าหมายอื่นๆ ขององค์กร โดยสามารถประมวลความสำคัญของการตลาดต่อภาคธุรกิจ ได้ดังนี้

2.1 การตลาด เป็นกิจกรรมหลักขององค์กรธุรกิจที่จะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการขององค์กรไปสู่ผู้บริโภค และนำรายได้มาสู่องค์กรในที่สุด

2.2 การตลาด นำมาซึ่งความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดขององค์กร เช่น การสร้างผลกำไรสูงสุด และในระยะยาวคือการขึ้นเป็นผู้นำตลาดขององค์กร หรือแม้แต่การเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค เป็นต้น

3. ความสำคัญต่อหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร

หน่วยงานภาครัฐ (หมายถึงรวมถึงหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ) และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เช่น สถาบันการศึกษา มูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรเพื่อสาธารณกุศลต่างๆ สามารถนำการตลาดมาเป็นเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้

4. ความสำคัญต่อผู้บริโภค

สำหรับความสำคัญต่อผู้บริโภค จะเห็นได้ว่า ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการตลาดภายในระบบเศรษฐกิจ ดังนี้

4.1 ผู้บริโภคจะสามารถเลือกสรรสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

4.2 การตลาด ทำให้สินค้าหรือบริการมีราคาที่ถูกลง เมื่อเทียบกับคุณภาพและความพอใจที่ได้รับ ช่วยให้เกิดการกระจายสินค้าหรือบริการไปสู่ตลาดได้อย่างกว้างขวาง ส่งผลให้องค์กรธุรกิจสามารถบริหารกระบวนการการผลิต และการดำเนินงานด้านอื่นๆ ให้มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจได้

ประเภทของตลาด

ในส่วนประเภทของตลาด ได้มีนักวิชาการ ประกอบด้วย ทองโรจน์ (2521) และสมคิด (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประเภทของตลาด กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเภทของตลาดแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ตลาดที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ (Perfect Competition Market) และตลาดที่มีการแข่งขันอย่างไม่สมบูรณ์ (Imperfect Competition Market) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ตลาดที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ (Perfect Competition Market)

ลักษณะของตลาดที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ คือ มีผู้ซื้อและผู้ขายเป็นจำนวนมาก สินค้าที่ซื้อขายกันมีลักษณะและคุณภาพเหมือนกันทุกประการ ผู้ซื้อและผู้ขายจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของตลาดอย่างสมบูรณ์ ผู้ผลิตรายใหม่จะมีเสรีภาพ เข้ามาดำเนินการผลิตในตลาดได้โดยสะดวก และการเคลื่อนย้ายสินค้าและปัจจัยการผลิตจะต้องกระทำได้อย่างสมบูรณ์

2. ตลาดที่มีการแข่งขันอย่างไม่สมบูรณ์ (Imperfect Competition Market)

ตลาดที่มีการแข่งขันอย่างไม่สมบูรณ์ จำแนกออกเป็น 3 ชนิด คือ ตลาดผูกขาดหรือตลาดผู้ขายเพียงรายเดียว (Monopoly Market) ตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly Market) และตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition Market) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ตลาดผูกขาดหรือตลาดผู้ขายเพียงรายเดียว (Monopoly Market) มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ ตลาดผูกขาดจะมีผู้ผลิตสินค้าเพียงรายเดียวนั้น ทำการผลิตโดยไม่มีผู้แข่งขัน สินค้าที่ผลิตขึ้นได้จะไม่เหมือนกับของผู้ผลิตอื่น และไม่สามารถหาสินค้าอื่นมาทดแทนได้อย่างใกล้เคียง และผู้ผลิตในตลาดสามารถกีดกันไม่ให้ผู้ผลิตอื่นเข้ามาทำการผลิตได้ตลอด เช่น ได้รับลิขสิทธิ์ ได้รับสัมปทานการผลิตแต่เพียงผู้เดียว หรือเป็นเจ้าของวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ผลิตสินค้าชนิดนี้แต่เพียงผู้เดียว

2.2 ตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly Market) มีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ มีจำนวนผู้ผลิตมีน้อยราย และผู้ขายแต่ละราย จะขายสินค้าเป็นจำนวนมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสินค้าทั้งหมดในตลาด และสินค้าของผู้ขายแต่ละรายมีลักษณะแตกต่างกัน

2.3 ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition Market) มีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ มีผู้ผลิตหรือผู้ขายเป็นจำนวนมากในตลาด และสินค้าของผู้ผลิตแต่ละรายมีลักษณะแตกต่างกัน

ความหมายของตลาดข้อตกลง

ตลาดข้อตกลง หรือที่เรียกว่า คอนแทรคฟาร์มมิ่ง (Contract Farming) กรมการค้าภายใน (2550) ได้ให้ความหมาย ของตลาดข้อตกลงว่า หมายถึง การซื้อขายสินค้าเกษตรที่มีข้อตกลงไว้ล่วงหน้า ระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตหรือสถาบันเกษตรกรกับผู้รับซื้อ ผลผลิตทางการเกษตรจะเป็นโรงงานแปรรูป หรือตัวแทนผู้รับซื้อในท้องถิ่นต่างๆ โดยมีการทำสัญญาข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร และระบุเงื่อนไขเกี่ยวกับการผลิต และการตลาดของสินค้า ได้แก่ แหล่งผลิต พื้นที่เพาะปลูก ปริมาณราคา สถานที่ส่งมอบ ช่วงเวลา การส่งมอบคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การชำระเงิน การให้คำแนะนำทางวิชาการ และการชดเชยค่าเสียหายเมื่อมีการผิดสัญญา เป็นต้น รายละเอียดต่างๆ ของสัญญาข้อตกลงจะแตกต่างกันไปตามชนิดของสินค้าและคู่สัญญา กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์มีนโยบายจัดให้มีตลาดข้อตกลงขึ้นเพื่อให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรซึ่งเป็นผู้ขาย ได้มีการทำสัญญาข้อตกลงกันเป็นลายลักษณ์อักษรกับโรงงานแปรรูป หรือพ่อค้าอื่นๆ ซึ่งเป็นผู้ซื้อ โดยใช้รูปแบบตามสัญญามาตรฐานภายใต้การดูแลและประสานประโยชน์ของทางราชการ

ความจำเป็นของตลาดข้อตกลง

จากข้อมูลของกรมการค้าภายใน (2550) ได้กล่าวถึง การจัดทำตลาดข้อตกลงซื้อขายผลผลิตสินค้าเกษตรระหว่างเกษตรกรผู้ผลิต กับโรงงานแปรรูป ผู้ส่งออก หรือตัวแทนซึ่งเป็นผู้รับซื้อเกิดขึ้นเนื่องจากวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน เพื่อประโยชน์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ราคาและปริมาณสินค้าเกษตรมีความผันผวนเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาด้านการขาย ไม่มีหลักประกันรายได้จากการขายสินค้า โรงงานแปรรูปหรือผู้ส่งออกประสบปัญหาในการวางแผนการผลิตและการตลาด ขาดหลักประกันด้านต้นทุน เกิดข้อจำกัดด้านการขยายตลาด ตลาดซื้อขายทันทีไม่สามารถตอบสนองความต้องการของโรงงานแปรรูปและผู้ส่งออกได้ เป็นการเพิ่มช่องทางการตลาด

อันถือเป็นทางเลือกใหม่ในการขายสินค้าที่ลดขั้นตอนทางการตลาด ลดความเสี่ยงจากการผันผวนของราคาและการผลิต

ระบบตลาดข้อตกลง

กรมการค้าภายใน (2550) ได้กล่าวถึงระบบตลาดข้อตกลงในปัจจุบันว่า ตลาดข้อตกลง (Contract Farming) เป็นองค์ประกอบในระบบการซื้อขาย สินค้าเกษตรของไทย และนับวันระบบดังกล่าวได้ทวีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ระบบการซื้อขายสินค้าเกษตรที่มีสัญญาข้อตกลงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ซื้อและผู้ขายทั้ง 2 ฝ่าย โดยจะได้รับประโยชน์มากน้อยแตกต่างกัน จะขึ้นอยู่กับอำนาจการต่อรองของทั้งสองฝ่าย โดยที่สัญญาตกลงกันจะทำให้เกิดความมั่นใจทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตสินค้าเกษตร หรือผู้ขายสินค้าเกษตรจะได้รับประโยชน์ในด้านความแน่นอนของราคาจำหน่ายผลผลิต ลดความเสี่ยงในด้านความไม่แน่นอนของตลาด โดยเฉพาะสัญญาที่มีการประกันราคา รับซื้อผลผลิตในอนาคต จึงทำให้เกษตรกรสามารถหยั่งรู้อยู่ได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางเกษตรของตนเองในอนาคต และสามารถวางแผนการใช้จ่ายได้ทั้งปี ส่วนโรงงานแปรรูปที่อยู่ในฐานะผู้ซื้อจะได้รับประโยชน์ในประเด็นที่จะได้รับสินค้าเกษตร หรือวัตถุดิบการเกษตรที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ ตามที่ได้ตกลงในสัญญา รวมทั้งลดความเสี่ยงในปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ จึงเป็นหลักประกันที่จะสามารถควบคุมการผลิตสินค้าให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามที่ต้องการเพื่อส่งมอบให้ลูกค้าต่อไป

นอกจากนี้ ตลาดข้อตกลงถือเป็นทางเลือกในการซื้อขายสินค้าเกษตรที่ลดขั้นตอนการตลาด ลดความผันผวนของราคาและการผลิต เพราะเป็นวิธีที่ผู้ซื้อกับผู้ขายจะมาทำสัญญากัน เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อตกลงกันว่าจะซื้อขายสินค้ากันในอนาคต โดยมีการระบุถึงรายละเอียด ต่างๆ เกี่ยวกับสินค้าเป็นคุณภาพ ปริมาณ ราคา รวมไปถึงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการชำระเงิน การส่งมอบและการรับมอบสินค้า ซึ่งเมื่อมีการทำสัญญาข้อตกลงกันแล้ว ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายก็ไม่ต้องกังวลเรื่องความผันผวนทางด้านราคาของสินค้าเกษตรในอนาคต

สินค้าที่มีความเหมาะสมในการจัดทำสัญญาข้อตกลง

การจัดทำตลาดข้อตกลงสินค้าใดๆ นั้น สำนักงานการค้าภายในจังหวัดราชบุรี (2550) ได้กล่าวว่า สินค้าที่มีความเหมาะสมในการจัดทำสัญญาข้อตกลงขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้รับซื้อและผู้ขาย ที่เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการซื้อขายสินค้านั้นๆ อย่างไรก็ตาม ลักษณะหรือคุณสมบัติของผลผลิตเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพิจารณาว่าควรจะทำตลาดข้อตกลงหรือไม่

โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย” 41

โดยทั่วไปคุณสมบัติของผลผลิตที่มีความเหมาะสมในการจัดทำตลาดข้อตกลงจะมีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

1. เป็นสินค้าที่มีลักษณะเน่าเสียง่าย และต้องส่งให้ถึงผู้บริโภคหรือผู้ใช้ตามเวลาการส่งมอบรวดเร็ว เช่น ผักและผลไม้ เป็นต้น
2. เป็นสินค้าที่มีกระบวนการผลิตค่อนข้างยุ่งยาก สลับซับซ้อนในเรื่องการเพาะปลูก การดูแลรักษา การใช้แรงงาน เช่น ยาสูบ ไข่ และ การเลี้ยงโคนม เป็นต้น
3. เป็นสินค้าที่ต้องการแปรรูป และโรงงานที่จะแปรรูป จำเป็นที่จะต้องใช้เวลาลงทุนสูง เช่น ปาล์มน้ำมัน อ้อย ยางพารา เป็นต้น
4. เป็นสินค้าที่ตลาดต้องการชนิดและคุณภาพพิเศษ เช่น ข้าวบาสุมาดี เมล็ดพันธุ์พืช และ โคนีโอ เป็นต้น

รูปแบบตลาดข้อตกลง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา (2546) ได้กล่าวถึง รูปแบบตลาดสัญญาข้อตกลง ที่มีการดำเนินการในประเทศไทย และความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการตลาดข้อตกลง ตามสัญญามีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งโดยปกติสัญญาข้อตกลง จะมีองค์ประกอบที่จำเป็นเพียงคน 2 ฝ่าย ผู้ซื้อ และผู้ขาย ที่เกิดความพึงพอใจในการทำสัญญาข้อตกลง ซึ่งรูปแบบของสัญญาข้อตกลงได้พิจารณาจาก 5 ส่วน ประกอบด้วย สัญญาซื้อ-ขายสินค้าเกษตรระหว่างผู้ขาย โครงการที่ประสานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สภาการเกษตร การยกร่างกฎหมายเกษตรกรไทย และสัญญาซื้อ-ขายสินค้าเกษตรในตลาดล่วงหน้า ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละส่วนดังนี้

1. สัญญาซื้อ-ขายสินค้าเกษตรระหว่างผู้ขาย

สัญญาซื้อ-ขายสินค้าเกษตรระหว่างผู้ขาย คือ เกษตรกรกับผู้ซื้อ ซึ่งก็คือ โรงงานแปรรูป สัญญาในลักษณะดังกล่าวจะมีเพียงบุคคลเพียง 2 บุคคลเท่านั้น

2. โครงการที่ประสานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โครงการที่ประสานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วย เกษตรกร ภาคเอกชน โรงงานแปรรูป ภาครัฐ และสถาบันการเงิน (ชกส.) โดยภาครัฐจะเป็นผู้ให้การสนับสนุน ในกิจกรรมการผลิตตามนโยบาย พร้อมทั้งให้การสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิต และเงินทุนที่มีการอุดหนุนอัตราดอกเบี้ยแบบผ่อนปรน

3. สภาการเกษตร

สภาการเกษตร จะเป็นองค์กรที่พบปะกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายในรูปของคณะกรรมการสินค้าต่างๆ เพื่อเป็นเวทีการเจรจาต่อรองตกลงกันระหว่างกลุ่มผู้ซื้อและผู้ขายที่จะเข้ามาเจรจาต่อรองในรูปของกลุ่มสมาคมต่างๆ

4. การยกร่างกฎหมายเกษตรกรไทย

การยกร่างกฎหมายเกษตรกรไทย ในลักษณะกฎหมายการเกษตรของสหรัฐอเมริกา (Farm Bill) ที่เป็นสัญญาประชาคมของรัฐที่มีต่อประชาชน ในหลักประกันรายได้ของเกษตรกร ด้วยการอุดหนุนเกษตรกรผู้ผลิต การมีกฎหมายการเกษตรรองรับจะช่วยทำให้เกิดหลักประกันด้านการตลาด และทำให้ระบบตลาดข้อตกลงมีประสิทธิภาพ เกิดผลประโยชน์ให้กับเกษตรกร

5. สัญญาซื้อ-ขายสินค้าเกษตรในตลาดล่วงหน้า

สัญญาซื้อ-ขายสินค้าเกษตรในตลาดล่วงหน้า เป็นสัญญาซื้อ-ขายที่ตกลงกันในปัจจุบันในตลาดล่วงหน้า แต่มีการส่งมอบสินค้าและชำระเงินในอนาคต

บทบาท และความจำเป็นในการใช้สัญญาข้อตกลง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา (2546) ได้กล่าวถึง บทบาทและความต้องการใช้ระบบตลาดข้อตกลงที่มีมากขึ้นในระบบธุรกิจการเกษตร หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วจะพบว่า การผลิตสินค้าเกษตรในปัจจุบันเป็นการผลิตตามข้อเรียกร้องของตลาด หรือลูกค้า และเพื่อให้ได้สินค้าตรงกับที่ลูกค้าต้องการ ทั้งชนิดและคุณภาพ การควบคุมกระบวนการผลิตนับตั้งแต่การคัดเลือกชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และคุณภาพวัตถุดิบ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการ การทำสัญญาข้อตกลงในการซื้อ-ขายสินค้าเกษตร จึงเป็นเครื่องมือที่สามารถตอบสนองต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการมีหลักประกันที่จะให้ได้วัตถุดิบตามที่ต้องการได้โดยเฉพาะการผลิตสินค้าตามที่ลูกค้าเรียกร้องต้องมีความพิถีพิถันในกระบวนการผลิต การแปรรูป การคัดเลือก และคุณภาพวัตถุดิบ เพื่อตอบสนองการผลิตในประเด็นของความปลอดภัยของการผลิตอาหาร (Food Safety) จึงมีความจำเป็นต้องควบคุมคุณภาพวัตถุดิบและกระบวนการผลิต ทั้งการผลิตวัตถุดิบ กระบวนการแปรรูป โดยพัฒนากระบวนการผลิตไปสู่ระบบห่วงโซ่ (Supply Chain) ซึ่งเป็นกระบวนการผลิตที่ปัจจุบันนิยมเรียกว่า การผลิตจากฟาร์มไปจนถึงโต๊ะอาหาร (From Farm to Table) ระบบการผลิตที่จะตอบสนองเป้าหมายดังกล่าวได้แก่ ระบบ GAP (Good Agriculture Practice) และระบบ HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point) และเพื่อบรรลุเป้าหมายในกระบวนการผลิตดังกล่าวจึงถือเป็นประเด็นสำคัญ ที่ต้องพิจารณาหันมาใช้ระบบตลาดข้อตกลง (Contract โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

Farming) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว รวมทั้งต้องนำเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว (Post Harvest Technology) มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมกระบวนการผลิต ให้ได้คุณภาพผลผลิตตรงตามที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการถนอมอาหาร ไม่ว่าจะเป็นการแช่เย็น การแช่แข็ง (Individual Quick Frozen: IQF) การจัดการระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพในการนำสินค้าไปสู่ผู้ซื้อ โดยสินค้ายังคงคุณภาพดีเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ และพร้อมที่จะบริโภคด้วย เนื่องจากผู้ประกอบการสามารถยังรู้ความต้องการของลูกค้า หรือตลาด โดยที่กระบวนการควบคุมการผลิตภายใต้ห่วงโซ่การผลิตผู้ประกอบการสามารถวางแผนควบคุมการผลิตในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ได้ผลผลิตขั้นสุดท้าย (Final Product) ตรงกับความต้องการที่ส่งมอบให้ลูกค้ากลุ่มต่างๆ

หลักการของสัญญาซื้อขายตกลง

ตามหลักการนั้นคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา (2546) ได้กล่าวว่า คู่สัญญาควรต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันตามสัญญา แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ที่ว่า กรณีคู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามข้อผูกพัน หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดบิดพลิ้ว หลีกเลียงไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญา ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาความเสี่ยงการซื้อ-ขายสินค้าเกษตรที่มีปัจจัยความเสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่ ความเสี่ยงทางการตลาดที่เกิดความไม่แน่นอนในราคาผลผลิตการเกษตร และความเสี่ยงที่เกิดจากภัยธรรมชาติทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายความเสี่ยงดังกล่าวอาจจะเป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถทำให้คู่สัญญาปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ ปัญหาดังกล่าวมักจะส่งผลกระทบต่ออาชีพการเกษตร และนำมาสู่การไร้เสถียรภาพของรายได้ หากรัฐบาลปรารถนาที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวและพัฒนาอาชีพเกษตรกรให้เกิดความมั่นคง การลดความเสี่ยงภัยในผลิตผลการเกษตรถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะมารองรับอุดช่องว่างของปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดทำโครงการประกันภัยพืชผล (Crops Insurance) โดยรัฐควรต้องแบกรับภาระในการอุดหนุนค่าดอกเบี้ยประกันภัย (Premium) ให้กับเกษตรกร

นอกจากนี้ ความจำเป็นของการทำสัญญาตลาดข้อตกลง แม้ว่าจะขึ้นอยู่กับคน 2 ฝ่าย คือ ผู้ซื้อและผู้ขาย ที่เล็งเห็นถึงประโยชน์ แต่สัญญาที่ดีควรต้องอยู่บนขอบเขตพื้นฐานของความเป็นไปได้ที่ 2 ฝ่ายจะสามารถปฏิบัติได้ และมีความพอใจในระดับหนึ่ง ซึ่งภาครัฐแม้ว่าจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องของการเป็นคู่สัญญา แต่ภาครัฐก็ควรมีหน้าที่ในการตรวจสอบดูแลการจัดทำสัญญาให้เกิดความเป็นธรรม ป้องกันการเอาเปรียบของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพื่อให้คู่สัญญาสามารถปฏิบัติตามสัญญาได้อย่างราบรื่น รวมทั้งมีกระบวนการยุติข้อพิพาทได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ระบบการซื้อ-ขายสินค้า

ไหลได้รวดเร็วหากกระบวนการยุติข้อพิพาทมีความล่าช้า ย่อมส่งผลกระทบต่อความยุติธรรมในการซื้อ-ขายสินค้าเกษตร

ดังนั้นทางออกของระบบการเกษตรของไทย ด้วยรูปแบบการทำสัญญาข้อตกลง และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพกับเกษตรกรรายย่อยที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ รัฐบาลควรจะต้องพิจารณาดัดสนใจเลือกรูปแบบของระบบการควบคุมสัญญาตลาดข้อตกลงที่อาจจะเป็นในรูปแบบของสภาการเกษตร หรือการออกกฎหมายการเกษตรในลักษณะที่มีการช่วยเหลืออุดหนุนเกษตรกรรวมทั้งการสนับสนุนให้เกิดโครงการประกันภัยพืชผล ให้มีผลในทางปฏิบัติ โดยภาครัฐให้ความช่วยเหลือในส่วนของการประกันภัย หากการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวสามารถบังเกิดผลในทางปฏิบัติ เชื่อได้ว่าการเกษตรของไทยจะสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น และมีการเจริญเติบโตเพิ่มสูงขึ้น อันจะนำสู่การกินดีอยู่ดีของคนทั้งประเทศต่อไป ดังนั้น การพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ในญัตติตลาดข้อตกลงจะเป็นการไขข้อสงสัยในประเด็นปัญหาดังกล่าว และเสนอทางออกให้กับประชาชน

ปัจจัยที่ทำให้ตลาดข้อตกลงประสบผลสำเร็จ

กรมการค้าภายในจังหวัดราชบุรี (2550) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ตลาดข้อตกลงประสบผลสำเร็จว่า มีปัจจัยที่สำคัญดังนี้

1. ภาคเอกชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการของตลาดข้อตกลงที่ถูกต้อง รวมทั้งเห็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดทำตลาดข้อตกลง
2. ผู้รับซื้อและผู้ขายจะต้องมีความต้องการ และมีความพร้อมที่จะดำเนินการซื้อขายสินค้าเกษตรในรูปแบบตลาดข้อตกลงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
3. ผู้รับซื้อและผู้ขายจะต้องให้ความร่วมมือเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารการผลิตและการตลาดสินค้าที่จัดทำตลาดข้อตกลงอย่างแท้จริง
4. แหล่งผลิตและโรงงานแปรรูปจะต้องไม่อยู่ห่างไกลกันมาก เพื่อลดความเสียหายที่เกิดจากการขนส่ง
5. ผู้รับซื้อและผู้ขายจะต้องรักษาและปฏิบัติตามข้อตกลงเสมือนวินัยของสังคม

แนวทางในการจัดทำตลาดข้อตกลง

ในการจัดทำตลาดข้อตกลงสินค้าเกษตรนั้น กรมการค้าภายในจังหวัดราชบุรี (2550) ได้กล่าวว่า การจัดทำตลาดข้อตกลงสินค้าเกษตร ผู้ซื้อและผู้ขายต้องมีความจริงใจ เชื่อสัจต่อกัน แบ่งผลประโยชน์ซึ่งกันและกันด้วยความเป็นธรรมภายใต้การดูแลและประสานประโยชน์ของทางราชการ ซึ่งมีแนวทางในการจัดทำตลาดข้อตกลง ดังนี้

1. พิจารณาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในสินค้าแต่ละชนิดที่จะนำมาจัดทำตลาดข้อตกลงสินค้าเกษตร
2. ส่งเสริมการจัดทำสัญญาข้อตกลงซื้อขายสินค้าเกษตร โดยพิจารณาความพร้อมและความต้องการของเกษตรกร โรงงานแปรรูป ผู้ส่งออกหรือตัวแทนธุรกิจที่จะดำเนินการให้มีการจัดทำสัญญาข้อตกลงซื้อขายระหว่างกัน มีการจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย พร้อมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดให้มีการจัดทำสัญญาข้อตกลงตามรูปแบบสัญญามาตรฐาน ที่มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามข้อตกลง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากระบบตลาดข้อตกลง

กรมการค้าภายในจังหวัดนนทบุรี (2550) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ที่จะได้รับจากระบบตลาดข้อตกลงมี 3 ด้าน คือ ด้านเกษตรกร ด้านโรงงานแปรรูป และด้านผู้บริโภคและเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งรายละเอียดของแต่ละด้านมีดังนี้

1. ด้านเกษตรกร

เกษตรกรได้รับประโยชน์จากระบบตลาดข้อตกลง คือ มีทางเลือกในการขายผลผลิตของตนเองเพิ่มขึ้นและลดขั้นตอนการตลาด โดยมีหลักประกันรายได้ที่แน่นอนจากการขายผลผลิต และได้รับสินเชื่อ เทคนิค วิชาการในการผลิตจากกลุ่มสัญญา

2. ด้านโรงงานแปรรูป

โรงงานแปรรูปได้รับประโยชน์จากระบบตลาดข้อตกลง คือ ได้รับวัตถุดิบที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามต้องการ เป็นการช่วยลดความสูญเสียในขบวนการผลิต อันมีผลทำให้ต้นทุน ลดลง โดยราคาและปริมาณที่ได้รับมีเสถียรภาพ สามารถวางแผนการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านผู้บริโภคและเศรษฐกิจโดยรวม

ผู้บริโภคและเศรษฐกิจโดยรวม ได้รับประโยชน์จากระบบตลาดข้อตกลง คือ ผู้บริโภคจะได้รับผลผลิตที่มีคุณภาพดี และเป็นสินค้าที่ได้มาตรฐานก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องมีการจ้างงานและมีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยให้สามารถส่งออกได้มากขึ้น

ข้อเท็จจริงของสัญญาข้อตกลงการค้า- ขยายสินค้าเกษตรในประเทศไทย

ข้อมูลจากรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องตลาดข้อตกลงจากคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา (2546) ได้กล่าวถึงการซื้อขายสินค้าเกษตรในปัจจุบันระหว่างเกษตรกรและโรงงานแปรรูปมักจะใช้วิธีการของสัญญาข้อตกลงทั้ง 2 ฝ่าย จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่าธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นพืช หรือปศุสัตว์ ธุรกิจการเกษตรในรูปของบริษัทต่างยืนยันได้ว่า ได้มีการใช้ระบบของตลาดข้อตกลงมาใช้ในการบริหารธุรกิจเกือบทุกแห่ง โดยที่ธุรกิจแต่ละรายมีสัญญาข้อตกลงในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรจำนวนไม่น้อยกว่าพันราย ซึ่งบริษัทธุรกิจการเกษตรที่มีการใช้ระบบตลาดข้อตกลง ประกอบด้วย บริษัท กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเครือเจริญโภคภัณฑ์ (CPF) บริษัท เครือเบทาโกร จำกัด บริษัท ธานียามาสยาม จำกัด (มหาชน) บริษัท บางกอกเอ็นท์ จำกัด (มหาชน) บริษัท ชลเวลเลย์ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท ศรีไทย ฟู้ดส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) บริษัท ก้าวหน้าไก่สด จำกัด บริษัท ฟาร์มกรุงเทพ จำกัด บริษัท ชันฟู้ดส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด บริษัท บีฟู้ดส์ โปรดักส์ จำกัด บริษัท ยูสูงอุตสาหกรรม จำกัด บริษัท สหฟาร์ม จำกัด บริษัท ไก่สดเซนทาโก จำกัด และบริษัท จีเอฟพีที จำกัด

จากรายงานผลการดำเนินธุรกิจการเกษตรบางรายได้มีการทำสัญญาข้อตกลงกับเกษตรกร ซึ่งธุรกิจการเกษตรบางราย ประกอบด้วย กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเครือเจริญโภคภัณฑ์ (CPF) และบริษัท เครือเบทาโกร จำกัด มีรายละเอียดในการดำเนินธุรกิจการเกษตร ดังนี้

1. กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมในเครือ เจริญโภคภัณฑ์ (CPF)

บริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด ในส่วนของธุรกิจแปรรูปอาหารสำเร็จรูป และธุรกิจการแปรรูปเนื้อไก่เพื่อการส่งออก ไม่ว่าจะเป็นทั้งการจ้างเลี้ยง หรือรับซื้อผลผลิตในราคาประกัน แต่มีเงื่อนไขที่เกษตรกรต้องทำการผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่บริษัทกำหนด ซึ่งบริษัทจะมีวิธีการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการและหากเกษตรกรรายใดมีความสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตก็มักจะได้รับผลตอบแทนในเกณฑ์ดี ปัจจุบันบริษัทมีเกษตรกรในโครงการเลี้ยงปศุสัตว์ประมาณ 5,000 ราย ประกอบด้วย การเลี้ยงสุกรเนื้อ สุกรพันธุ์ ไก่เนื้อ และไก่ไข่ ซึ่งจำนวนสมาชิกได้เพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด และสมาชิกรายเดิมก็มีการขยายขนาดการเลี้ยง เนื่องจากประสบความสำเร็จ และมีรายได้ที่มั่นคง ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนเกษตรกรในโครงการเลี้ยงปลุสัตว์ที่มีสัญญาข้อตกลงของ CPF

ชนิดปลุสัตว์	2542	2543	2544	2545	2546
สุกรเนื้อ	1,108	1,191	1,384	1,425	1,439
สุกรพันธุ์	478	527	573	590	596
ไก่เนื้อ	2,298	2,780	2,685	2,448	2,446
ไก่ไข่	366	397	386	399	403
รวม	4,250	4,895	5,028	4,862	4,884

ที่มา: รายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องตลาดข้อตกลง (Contract Farming), 2546

2. บริษัท เครือเบทาโกร จำกัด

บริษัท เครือเบทาโกร จำกัด เป็นธุรกิจที่เน้นการผลิตปลุสัตว์และผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อจำหน่ายในประเทศและส่งออก โดยที่วัตถุดิบเนื้อปลุสัตว์จะต้องมีคุณภาพตามที่บริษัทต้องการ สอดคล้องกับคุณภาพมาตรฐานที่จะส่งมอบลูกค้า บริษัทจึงใช้วิธีการบริหารจัดการในรูปของสัญญาข้อตกลงกับเกษตรกรในการเลี้ยง ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่สาว สุกรพันธุ์ และสุกรขุน ซึ่งผลการดำเนินงานปรากฏว่า เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจ เนื่องจากเกษตรกรที่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วได้ผลผลิตมีคุณภาพมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพในเชิงปริมาณก็จะมีรายได้ที่มั่นคง และมีเกษตรกรบางรายที่ประสบความสำเร็จมีรายได้ดี ขอบยายปริมาณการเลี้ยงปลุสัตว์กับบริษัทเพิ่มขึ้น ปัจจุบันบริษัทมีเกษตรกรในโครงการที่มีสัญญาข้อตกลงจำนวนไม่น้อยกว่า 2,000 ราย ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนเกษตรกรในโครงการที่มีสัญญาข้อตกลงของ บริษัท เครือเบทาโกร จำกัด ปีพ.ศ. 2546

ชนิดปลุสัตว์	จำนวนเกษตรกร
ไก่เนื้อ	1,655
ไก่ไข่	167
ไก่สาว	187
สุกรพันธุ์	74
สุกรขุน	416
รวม	2,499

ที่มา: รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง ตลาดข้อตกลง (Contract Farming), 2546

สถานการณ์การค้าสุกรของโลก

สำหรับสถานการณ์การนำเข้าเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญของโลกช่วงระหว่างปีพ.ศ.2545-2550 จากข้อมูลของ USDA ของประเทศสหรัฐอเมริกาในวารสารธุรกิจอาหารสัตว์ประจำเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ดังแสดงในตารางที่ 3.3 นั้น พบว่า มีการนำเข้าเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญเฉลี่ย 4.13 ล้านตันต่อปี และโดยภาพรวมมีปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปี โดยประเทศที่มีการนำเข้าเนื้อสุกรมากที่สุด คือ ประเทศญี่ปุ่น มีสัดส่วนการนำเข้าในปีพ.ศ. 2550 ประมาณร้อยละ 29.00 รองลงมา คือ รัสเซีย ร้อยละ 19.48 สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 11.03 เม็กซิโก ร้อยละ 10.86 สหราชอาณาจักร ร้อยละ 7.49 โรมานี ร้อยละ 6.49 เกาหลีใต้ ร้อยละ 5.19 แคนาดา ร้อยละ 3.42 ออสเตรเลีย ร้อยละ 2.34 และยูเครน ร้อยละ 1.06 ตามลำดับ ทั้งนี้ญี่ปุ่นจัดเป็นตลาดหลักส่งออกอีกประเทศหนึ่งของไทยในรูปของเนื้อสุกรแปรรูปปรุงสุกเท่านั้น เนื่องจากไทยมีปัญหาโรคปากและเท้าเปื่อย ทำให้ไม่สามารถส่งออกเนื้อสุกรสดแช่เย็น แช่แข็งไปตลาดญี่ปุ่นได้ โดยในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา ไทยมีการส่งออกไปตลาดญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3.3 ปริมาณการนำเข้าเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปีพ.ศ. 2545-2550 (หน่วย: พันตัน)

ประเทศ	2545	2546	2547	2548	2549 (p)	2550 (f)	% สัดส่วนปี 50
ญี่ปุ่น	1,162	1,133	1,302	1,339	1,250	1,228	29.00
รัสเซีย	834	725	629	765	800	825	19.48
สหรัฐอเมริกา	486	538	499	464	463	467	11.03
เม็กซิโก	325	371	458	420	450	460	10.86
สหราชอาณาจักร	275	302	332	305	310	317	7.49
โรมาเนีย	106	133	179	263	288	275	6.49
เกาหลีใต้	155	153	220	328	254	220	5.19
แคนาดา	91	91	105	140	140	145	3.42
ออสเตรเลีย	55	67	77	99	90	99	2.34
ยูเครน	2	13	64	62	45	45	1.06
อื่นๆ	326	436	307	157	142	154	3.64
รวม	3,817	3,962	4,172	4,342	4,232	4,235	100.00
เปลี่ยนแปลง (%)	21.48	3.80	5.30	4.07	-2.53	0.07	

ที่มา: วารสารธุรกิจอาหารสัตว์, 2550

ส่วนปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญในช่วงเวลาเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 3.4 พบว่า ประเทศที่มีการบริโภคเนื้อสุกรมากที่สุด คือ ประเทศจีน เฉลี่ยประมาณ 4.80 ล้านตันต่อปี โดยประเทศจีนมีความต้องการบริโภคสุกรเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ จากการระบาดของไข้หวัดนกทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนการบริโภคเนื้อไก่เป็นเนื้อสุกรแทน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงการบริโภคเนื้อสุกรเฉลี่ยต่อคนต่อปี ดังแสดงในตารางที่ 3.5 พบว่าประเทศฮ่องกงมีอัตราการบริโภคสูงที่สุดในโลก เฉลี่ยถึง 66.20 กิโลกรัมต่อคนต่อปี รองลงมา คือ ยุโรป จีน และไต้หวัน เนื่องจากคนฮ่องกงนิยมบริโภคเนื้อสุกรมาก ทั้งนี้ตลาดฮ่องกงจัดเป็นตลาดหลักส่งออกของไทย และการที่ไทยส่งออกได้ลดลง สาเหตุหลักเนื่องมาจากการที่รัฐบาลฮ่องกงได้ออกกฎหมายการจำหน่ายเนื้อสุกรแช่เย็นใหม่ โดยกำหนดให้วางจำหน่ายในตู้แช่เย็นแทนการแขวนจำหน่ายแบบที่ผ่านมา

ตารางที่ 3.4 ปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปีพ.ศ. 2545-2550 (หน่วย: พันตัน)

ประเทศ	2545	2546	2547	2548	2549 (p)	2550 (f)	% สัดส่วน ปี 50
จีน	43,193	45,054	46,648	49,652	52,536	55,324	54.04
สหภาพยุโรป(25)	19,746	20,043	19,773	19,466	20,072	20,122	19.66
สหรัฐอเมริกา	8,685	8,816	8,817	8,671	8,657	8,874	8.67
รัสเซีย	2,453	2,420	2,337	2,476	2,580	2,715	2.65
ญี่ปุ่น	2,377	2,373	2,562	2,507	2,530	2,501	2.44
บราซิล	1,975	1,957	1,979	2,039	2,205	2,305	2.25
เวียดนาม	1,190	1,244	1,386	1,583	1,698	1,815	1.77
เม็กซิโก	1,349	1,423	1,556	1,556	1,585	1,640	1.60
เกาหลี	1,137	1,294	1,331	1,305	1,314	1,310	1.28
ฟิลิปปินส์	1,072	1,167	1,169	1,198	1,240	1,272	1.24
ไทย	703	675	741	731	776	867	0.85
อื่นๆ	3,949	3,831	3,840	4,052	3,721	3,629	3.54
รวม	87,829	90,297	92,139	95,236	98,914	102,374	100.00
เปลี่ยนแปลง (%)	5.24	2.81	2.04	3.36	3.86	3.50	

ที่มา: วารสารธุรกิจอาหารสัตว์, 2550

หมายเหตุ: ข้อมูลประเทศอื่นๆ จาก FAO ส่วนข้อมูลประเทศไทยจากสมาคมผู้ผลิตและแปรรูปสุก เพื่อการส่งออกของไทย

ส่วนสุกรสดที่ไม่ได้แช่เย็นยังสามารถแขวนจำหน่ายได้ ทำให้ผู้นำเข้าเนื้อสุกรสดแช่เย็นของฮ่องกงมีการปรับตัว และชะลอการสั่งซื้อเนื้อสุกรสดแช่เย็นจากไทย ประกอบด้วยฮ่องกงหันมาสั่งซื้อเนื้อสุกรจากจีนมากขึ้น เนื่องจากจีนมีแหล่งผลิตเนื้อสุกรอยู่ติดกับฮ่องกง ทำให้ส่งเนื้อสุกรสดป้อนเข้าสู่ตลาดฮ่องกงได้รวดเร็ว ส่งผลให้การส่งออกเนื้อสุกรสดแช่เย็นของไทยไปฮ่องกงอยู่ในเกณฑ์ลดลง

ตารางที่ 3.5 ปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญปีพ.ศ. 2545-2550 (กิโลกรัม/คน/ปี)

ประเทศ	2545	2546	2547	2548	2549 (p)	2550 (f)	เฉลี่ย
ฮ่องกง	62.4	65.6	71.9	65.7	65.7	65.6	66.2
สหภาพยุโรป (25)	43.4	44.0	43.3	43.3	43.9	43.9	43.6
จีน	33.6	34.9	35.9	38.0	40.0	41.9	37.4
ไต้หวัน	43.1	41.9	42.2	41.5	42.0	41.3	42.0
โรมาเนีย	23.8	24.7	29.0	33.9	34.9	34.6	30.2
เกาหลีใต้	25.0	26.8	27.5	26.8	26.9	26.7	26.6
แคนาดา	33.6	31.2	32.8	29.3	28.1	26.6	30.3
เวียดนาม	14.9	15.4	16.9	19.2	20.3	21.5	18.0
ญี่ปุ่น	18.7	18.7	20.1	19.7	19.8	19.6	19.4
รัสเซีย	16.9	16.7	16.2	17.3	18.1	19.1	17.4
ไทย	11.3	11.0	11.9	11.7	12.3	13.7	12.0

ที่มา: วารสารธุรกิจอาหารสัตว์, 2550

หมายเหตุ: ข้อมูลประเทศอื่นๆจาก FAO ส่วนข้อมูลประเทศไทยจากสมาคมผู้ผลิตและแปรรูปสุกรเพื่อการส่งออกของไทย

สถานการณ์ตลาดและราคาสุกรของประเทศไทย

ข้อมูลสถานการณ์ตลาดและราคาสุกรของประเทศไทยจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550) ได้กล่าวถึงสถานการณ์ในประเทศไทยปีพ.ศ. 2550 คาดว่าปริมาณการบริโภคสุกรภายในประเทศจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาสุกรลดลงมากเมื่อเทียบกับปีพ.ศ. 2549 และมีมาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่มความต้องการบริโภค ราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศ เดือนมกราคม พ.ศ. 2550 อยู่ที่ระดับกิโลกรัมละ 33-34 บาท และในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ลดลงมาอยู่ที่ระดับ 32-33 บาท แม้ว่าจะมีการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาคาสุกรล้นตลาดและราคาตกต่ำตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 ทั้งโครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดซื้อขายสุกรล่วงหน้า (สุกร) ในประเทศไทย”

การเพิ่มความต้องการบริโภค โดยจัดจำหน่ายเนื้อสุกรราคาถูก 2 กิโลกรัม 100 บาท ตัดวงจรสุกรไปทำหมูหันและปรับลดแม่พันธุ์สุกร แต่ราคาสุกรมีชีวิตในช่วงเดือนมกราคม-ต้นเดือนกุมภาพันธ์ยังคงลดลง เนื่องจากการจัดจำหน่ายเนื้อสุกรราคาถูกยังไม่ทั่วถึงเชิงโดยทั่วไปไม่ได้ลดราคาจำหน่ายลงมากนัก การตัดวงจรสุกรและปรับลดแม่พันธุ์ไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง สาเหตุหนึ่งเนื่องจากกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรรอเงินช่วยเหลือจากภาครัฐ ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2550 คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ได้อนุมัติเงินช่วยเหลือจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรวงเงิน 20 ล้านบาท ให้กรมการค้าภายในจัดสรรให้สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติและชุมนุมสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ นำไปดำเนินการตัดวงจรสุกร 100,000 ตัว ระยะเวลาดำเนินการเดือนมีนาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2550 ระยะเวลาโครงการเดือนมีนาคม 2550-มีนาคม พ.ศ. 2551 จากมาตรการต่างๆ ดังกล่าวทำให้ราคาสุกรปรับตัวสูงขึ้นอยู่ที่ระดับกิโลกรัมละ 33-35 บาท ในช่วงต้นเดือนมีนาคมและสูงขึ้นเป็น 37-38 บาท ในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม อย่างไรก็ตามถ้ากลุ่มผู้เลี้ยงและบริษัทรายใหญ่ร่วมมือกันในการปรับลดการผลิตอย่างจริงจัง จะช่วยลดปริมาณการผลิตส่วนเกินซึ่งจะทำให้ราคาสุกรปรับตัวสูงขึ้นอีกในช่วงครึ่งปีหลัง แต่คาดว่าราคาสุกรเฉลี่ยของปีพ.ศ. 2550 จะอยู่ในระดับไม่เกินกิโลกรัมละ 40 บาท

ส่วนด้านการส่งออกในปีพ.ศ. 2550 คาดว่าการส่งออกเนื้อสุกรจะไม่เพิ่มขึ้นแม้ว่าราคาสุกรภายในประเทศจะลดลงมากเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2549 จึงมีการผลักดันการส่งออกเพิ่มขึ้น แต่ฮ่องกงซึ่งเป็นตลาดเนื้อสุกรของประเทศไทยมีคู่แข่งที่สำคัญ คือ จีน ประกอบกับเงินบาทแข็งค่าขึ้นจึงทำให้ไม่สามารถส่งออกเนื้อสุกรได้เพิ่มขึ้น ส่วนการส่งออกผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเนื้อสุกรปรุงสุกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คาดว่าในปีพ.ศ. 2550 จะส่งออกเนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์ได้ปริมาณรวมไม่เกิน 12,000 ตัน

ประเทศผู้ส่งออกเนื้อสุกรรายใหญ่ของโลก

ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) ได้กล่าวถึง ประเทศที่มีการส่งออกเนื้อสุกรรายใหญ่ที่สุดของโลกอยู่ที่ประเทศเดนมาร์ก รองลงมาคือ ประเทศเนเธอร์แลนด์ และจีน (ประเทศจีนถึงจะเป็นประเทศที่เป็นผู้ผลิตเนื้อสุกรมากเป็นอันดับหนึ่งของโลกแต่ประเทศจีนมีประชากรเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนหนึ่งต้องใช้บริโภคในประเทศ จึงทำให้ปริมาณการส่งออกขายเป็นอันดับที่ 3 ของโลก) สำหรับประเทศอื่น ๆ ที่เป็นประเทศที่ส่งออกเนื้อสุกรรายใหญ่ของโลก ได้แก่ ประเทศเบลเยียม ลักเซมเบิร์ก ฝรั่งเศส แคนาดา ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา

ประเทศผู้นำเข้าเนื้อสุกรรายใหญ่ของโลก

ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) ได้กล่าวถึง ประเทศผู้นำเข้าเนื้อสุกรที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น มีสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 32.00 ประเทศรัสเซียร้อยละ 19.00 ประเทศสหรัฐอเมริการ้อยละ 13.00 สหภาพยุโรปร้อยละ 8.50 โดยมีอัตราการบริโภคเนื้อสุกรปริมาณมากในกลุ่มสหภาพยุโรป ทำให้ตลาดเนื้อสุกรขยายตัวค่อนข้างมากในกลุ่มสหภาพยุโรป

ลักษณะของตลาดสุกร

จากข้อมูลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) ได้กล่าวถึง ลักษณะของตลาดสุกรมี 4 ลักษณะ ประกอบด้วย ตลาดทั่วไป ตลาดประมูล ตลาดคู่สัญญา และตลาดจากฟาร์มขนาดใหญ่ มีรายละเอียดของตลาดสุกรแต่ละลักษณะดังนี้

1. ตลาดทั่วไป

ตลาดทั่วไป เป็นตลาดที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เลี้ยงรายย่อยในท้องถิ่น โดยทำการรวบรวมหรือขายเนื้อสุกรชำแหละ

2. ตลาดประมูล

ตลาดประมูล ได้สุกรจากฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยขายให้แก่พ่อค้าขายสุกรส่งเนื้อสุกรชำแหละ

3. ตลาดคู่สัญญา

ตลาดคู่สัญญา ตัวอย่าง เช่น contract farm หรือบริษัทคู่สัญญา ซึ่งในการซื้อขายจะมีการกำหนดราคาล่วงหน้าหรือเวลาซื้อขาย

4. ตลาดจากฟาร์มขนาดใหญ่

ตลาดจากฟาร์มขนาดใหญ่ มีพ่อค้าประจำมารับซื้อ และซื้อเป็นจำนวนมาก

วัฏจักรราคา

จากข้อมูลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) กล่าวว่า ราคาของสุกร ขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบ คือ ปริมาณการเลี้ยง ราคาของเนื้อสัตว์ชนิดอื่น และราคาอาหารสัตว์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ปริมาณการเลี้ยง

ถ้ามีปริมาณการเลี้ยงสุกรขุนเป็นจำนวนมากจะทำให้สุกรมีราคาถูกลง

2. ราคาของเนื้อสัตว์ชนิดอื่น

ถ้าเนื้อสัตว์ชนิดอื่นมีปัญหาเรื่องโรคระบาดไม่สามารถบริโภคได้ จะทำให้เนื้อสุกรมีราคาสูงขึ้น เพราะเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

3. ราคาอาหารสัตว์

ราคาอาหารสัตว์ เป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้ราคาสูงหรือต่ำ เนื่องจากอาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรเป็นอาหารข้น มีการใช้อาหารหยาบน้อย ถ้าอาหารสัตว์มีราคาแพงก็จะทำให้ราคาขายสูงขึ้นด้วย

โครงสร้างตลาดสุกรของไทย

จากข้อมูลการศึกษาของสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) พบว่า แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสุกรทั้งระบบในประเด็น โครงสร้างตลาดสุกรของไทยแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย ตลาดสุกรมีชีวิต ตลาดเนื้อสุกร และตลาดผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรโดยมีส่วนแบ่งการตลาดแตกต่างกัน คือ ฟาร์มขนาดใหญ่ มีสัดส่วนการตลาดร้อยละ 40.00 ฟาร์มบริษัทรายใหญ่ มีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 20.00-25.00 ฟาร์มขนาดกลาง มีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 15.00-20.00 ฟาร์มรายย่อยทั่วไปหรือสหกรณ์ มีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 20.00

ดังนั้นตลาดสุกรของไทยถือว่ามีการแข่งขันในการกำหนดราคาพอควร แต่โครงสร้างตลาดเป็นตลาดที่แข่งขันไม่สมบูรณ์ เนื่องจากคุณภาพของสินค้า และซากสุกรแตกต่างกันตามวิทยาการการจัดการ และการเลี้ยงดูของแต่ละฟาร์ม การตั้งราคาซื้อขายยังขาดประสิทธิภาพ โดยทั่วไปส่วนเหลือจากการตลาดของพ่อค้าขายปลีกสุกรหรือเขียงมีกำไรประมาณ 4.56 บาท ต่อกิโลกรัม

วิธีการตลาดสุกรและผลิตภัณฑ์จากสุกร

จากการศึกษาของสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) ได้แสดงวิธีการตลาดสุกรและผลิตภัณฑ์จากสุกรในภาพที่ 3.1 กล่าวคือ เริ่มต้นจากฟาร์มเลี้ยงสุกรรายย่อย ฟาร์มการค้าขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยฟาร์มรายย่อยจะป้อนสุกรเพื่อการบริโภคในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่เพื่อใช้ในการบริโภคในท้องถิ่น พ่อค้าขายส่งสุกรมีชีวิตทำการส่งสุกรไปยังโรงฆ่ารอบกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซากเนื้อสุกรจากโรงฆ่าสัตว์จะแบ่งไปให้ผู้บริโภคในครัวเรือนและเพื่อการแปรรูปในโรงงานอุตสาหกรรม ช่องทางที่ถึงมือผู้บริโภคจะผ่านพ่อค้าขายปลีก หรือเขียงหมู

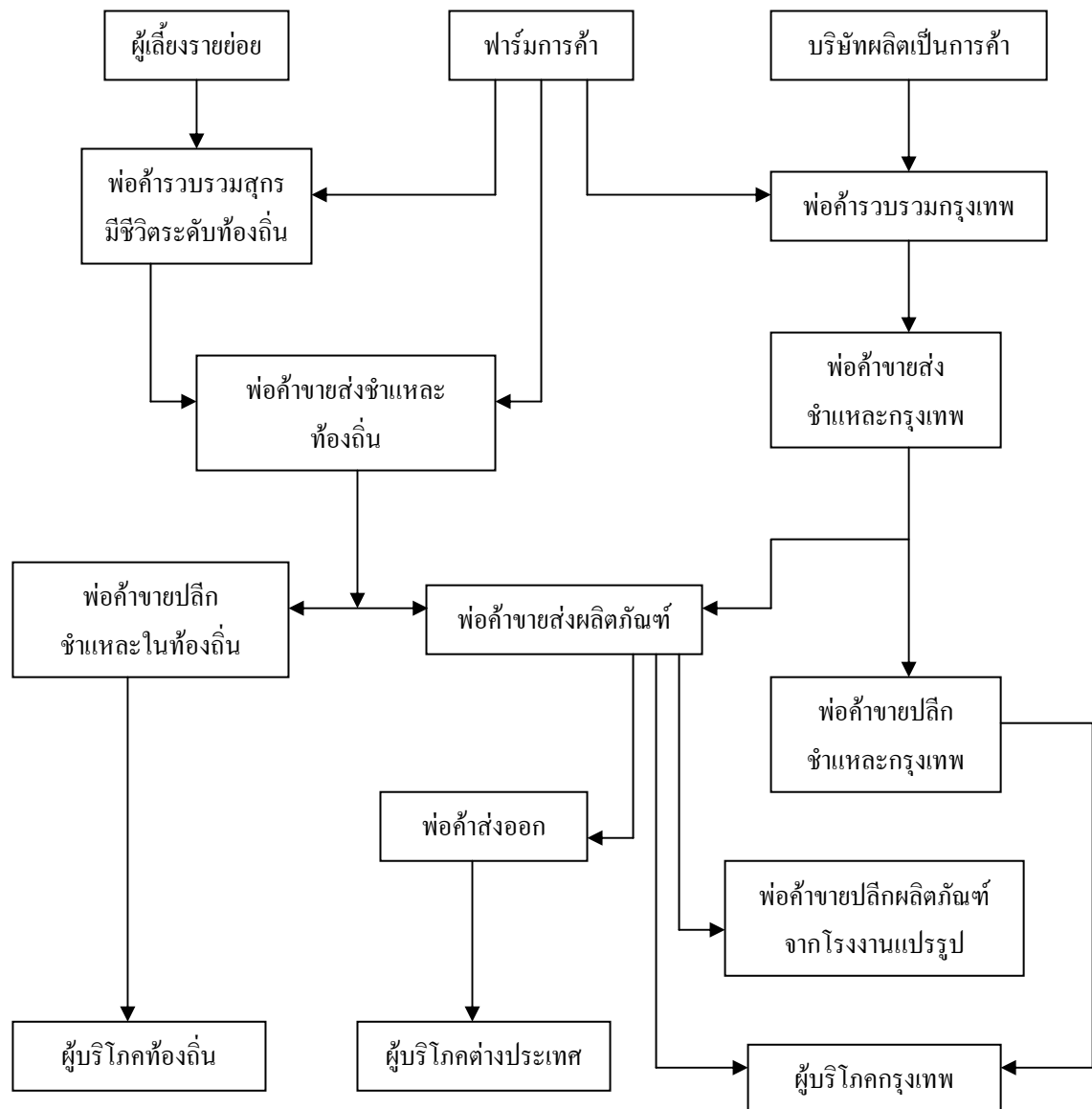
ในตลาดสดและซุเปอร์มาร์เก็ต ส่วนสุกรจากฟาร์มการค้าจะถูกจัดส่งไปตามวิธีการตลาดหลายช่องทางกล่าวคือ ไปยังพ่อค้ารวบรวมกรุงเทพมหานคร พ่อค้ารวบรวมสุกรท้องถิ่น และส่งไปพ่อค้าขายส่งชำแหละท้องถิ่นบางส่วน สุกรจากพ่อค้าขายส่งชำแหละจะถูกส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์และแจกจ่ายไปยังพ่อค้าขายปลีกสุกรชำแหละ และบางส่วนจะถูกส่งไปยังโรงงานแปรรูปซึ่งในที่นี้ เรียกว่าพ่อค้าขายส่งผลิตภัณฑ์ ในส่วนของบริษัทผลิตสุกรเป็นการค้าหรือฟาร์มขนาดใหญ่มีส่วนสำคัญในการป้อนสุกรส่งตลาดบริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งการบริโภคเนื้อสุกรสดและเพื่อการแปรรูปและรวมทั้งเป็นแหล่งส่งเนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์ส่งไปยังต่างประเทศ สำหรับสินค้าจากโรงงานผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะขายให้ซุเปอร์มาร์เก็ตและตลาด โดยผ่านตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และพ่อค้าขายปลีกบางส่วน

การกำหนดราคาสุกรมีชีวิต

สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) ได้กล่าวว่า ราคาสุกรมีชีวิตราคาระดับขายส่งสุกรและราคาขายส่งสุกรชำแหละภายในประเทศไทยจะถูกกำหนดโดยราคาขายปลีกเนื้อสุกรในตลาดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ศูนย์กลางปลายทางของประเทศมีความต้องการเนื้อสุกรในตลาดกรุงเทพมหานครสูงมาก ทั้งความต้องการบริโภคเนื้อสุกรสำหรับการบริโภคของครัวเรือนและความต้องการเนื้อสุกรเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์สุกรของโรงงาน ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดราคา คือปริมาณอุปทานหรือปริมาณสุกรมีชีวิตในฟาร์มที่เป็นแหล่งผลิตใหญ่ของประเทศ เช่น นครปฐม ราชบุรี ฉะเชิงเทรา สุพรรณบุรี และนครราชสีมา โดยปริมาณสุกรจากแหล่งใหญ่ประมาณร้อยละ 80.00 - 90.00 จากภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะถูกส่งเข้าตลาดกรุงเทพมหานคร การกำหนดราคาสุกรมีชีวิตของไทยมี 5 วิธีใหญ่ คือ ราคากำหนดในตลาดทั่วไป การกำหนดราคาสุกรมีชีวิตในตลาดคู่สัญญา การกำหนดราคาสุกรในตลาดกลางประมูลสุกร การกำหนดราคาสุกรจากฟาร์มที่เลี้ยงเป็นการค้า และการตั้งราคาซื้อขายสุกรเป็นราคารนำหรือราคาประกาศ โดยรายละเอียดการกำหนดราคาสุกรแต่ละวิธีดังนี้

1. ราคากำหนดในตลาดทั่วไป

ราคากำหนดในตลาดทั่วไป เป็นการซื้อขายสุกรที่หน้าฟาร์มรายย่อยที่เลี้ยงกันกระจายทั่วประเทศ มีกำหนดราคาตัวต่อตัวระหว่างผู้เลี้ยงรายย่อยกับผู้รวบรวมสุกรมีชีวิตในท้องถิ่น

ภาพที่ 3.1 วิธีการตลาดสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เนื้อสมุนไพร
ที่มา: สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538

2. การกำหนดราคาสมุนไพรมีชีวิตในตลาดคู่สัญญา

การกำหนดราคาสมุนไพรมีชีวิตในตลาดคู่สัญญา เป็นตลาดที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสมุนไพรทำสัญญาผูกพันกับบริษัทที่มีธุรกิจครบวงจรหรือเกือบครบวงจร การกำหนดราคาสมุนไพรขึ้นอยู่กับสัญญาที่กระทำกันไว้ระหว่างเกษตรกรผู้เลี้ยงกับเอกชนที่รับประกันโดยจะมีการกำหนดการรับซื้อล่วงหน้าหรืออาจซื้อขายตามราคาตลาดในขณะนั้นก็ได้ ฟาร์มเลี้ยงสมุนไพรแบบสัญญาผูกพันนี้ เมื่อสมุนไพรได้น้ำหนักส่งตลาด ผู้เลี้ยงอาจส่งสมุนไพรไปยังสถานที่ที่ทางบริษัทแจ้ง หรือบริษัทอาจจะมาขนส่งสมุนไพรจากฟาร์มเอง แล้วแต่การตกลงในสัญญา

3. การกำหนดราคาสุกรในตลาดกลางประมุลสุกร

การกำหนดราคาสุกรในตลาดกลางประมุลสุกร ตลาดกลางประมุลสุกรของไทยได้ก่อตั้งและดำเนินการโดยเอกชน คือบริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ที่เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร วิธีการประมุลสุกรในตลาดกลางมีรูปแบบคล้ายกับตลาดกลางประมุลสุกรของประเทศไต้หวัน ลักษณะการขายเป็นการประมุลราคาโดยผู้ซื้อซึ่งส่วนมากเป็นพ่อค้าขายส่งซากสุกรชำแหละในเขตกรุงเทพฯ ส่วนมากเข้ามาขายในตลาดประมุล โดยมากจะมาจากฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ซึ่งเป็นลูกเล้า และสมาชิกของบริษัท การกำหนดราคาในตลาดประมุล ทางโรงประมุลจะตั้งราคาซื้อขายสุกรมีชีวิตขึ้นต้นไว้ การขึ้นลงราคาในการซื้อจะดูลักษณะสุกรจากรูปร่าง ความแข็งแรงและคาดคะเนเปอร์เซ็นต์ซากสุกรของสุกรมีชีวิตที่เดินมาให้ผู้ซื้อดูทีละตัว ราคาจะกำหนดเป็นรายตัว การซื้อขายควบคุมโดยระบบคอมพิวเตอร์กำหนดเปอร์เซ็นต์สุกรจำนวนน้ำหนักต่อตัว และราคาสุกร ผู้ใดให้ราคาต่อกิโลกรัมสูงที่สุดเป็นผู้ได้สุกรตัวนั้นไป

4. การกำหนดราคาสุกรจากฟาร์มที่เลี้ยงเป็นการค้า

การกำหนดราคาสุกรจากฟาร์มที่เลี้ยงเป็นการค้าเป็นการซื้อขายสุกรมีชีวิตของผู้เลี้ยงสุกรรายใหญ่ หรือฟาร์มขนาดกลางและใหญ่ ผู้ซื้อสุกรหรือพ่อค้ารวบรวมจะมาซื้อสุกรมีชีวิตของผู้เลี้ยงรายใหญ่เพื่อส่งสุกรไปชำแหละในโรงฆ่ารอบๆ กรุงเทพมหานคร เพื่อขายสุกรให้ตลาดกรุงเทพมหานคร การซื้อขายจะมีเป็นจำนวนมากหรือเป็นรุ่นสุกร

5. การตั้งราคารับซื้อสุกรเป็นราคานำ หรือราคาประกาศ

การตั้งราคารับซื้อสุกรเป็นราคานำ หรือราคาประกาศในการรับซื้อขายในประเทศ จะกระจายข่าวสารโดยผู้นำที่เป็นบริษัทใหญ่ คือ บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ที่มีธุรกิจการเลี้ยงสัตว์ อาหาร สัตว์อย่างต่อเนื่องครบวงจร และกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรรายใหญ่พิจารณาราคาหั่งแข่งร่วมกัน ทั้งที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ มีการประกาศราคาซื้อขายสุกรขุน ลูกสุกร ในตลาดกรุงเทพมหานคร ตลาดในแหล่งผลิตใหญ่ๆ ในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ทุกวันจันทร์ของทุกสัปดาห์ และกระจายข่าวสารนี้ไปยังผู้เลี้ยงสุกรทั่วไป ราคาประกาศของบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ ถือเป็นราคานำหรือราคากลางของการซื้อขายสุกร การตกลงราคาจริงอาจสูงหรือต่ำกว่าราคาของบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ได้ ขึ้นอยู่กับคุณภาพซากของสุกรเป็นสำคัญ

นอกจากราคาประกาศโดยบริษัทเจริญโภคภัณฑ์แล้ว สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติจะประกาศรวบรวมและเผยแพร่ราคาสุกรให้สมาชิกได้ทราบ โดยประกาศราคานี้เป็นราคาตามแหล่งตลาดสำคัญ

ของประเทศ คือ ราชาฟาร์มสุกรจังหวัดนครปฐม ชลบุรี นครราชสีมา เชียงใหม่ สุราษฎร์ธานี และ สงขลา

การแบ่งเกรดคุณภาพซากสุกร

นาม ศิริเสถียร (2528) ได้กล่าวว่า การเลี้ยงสุกรมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะนำเนื้อสุกรมาจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค โดยต้องการให้สุกรนั้นมีคุณภาพซากดีที่สุด คือมีเนื้อแดงมาก มันน้อย ซึ่งเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ดังนั้นการจำหน่ายสุกร หรือซากสุกร โดยการกำหนดราคาตามคุณภาพซาก จึงให้ความยุติธรรมกับผู้เลี้ยงสุกรมาก กล่าวคือ ใครเลี้ยงสุกรได้คุณภาพซากดี คือ มีเนื้อแดงมาก มันน้อย ย่อมได้ราคาที่สูงกว่า แต่ในทางกลับกันถ้าใครที่เลี้ยงสุกรที่มีคุณภาพซากต่ำ คือ มีเนื้อแดงน้อย มันมาก ย่อมได้ราคาต่ำ เป็นต้น จึงให้ความเป็นธรรมแก่พ่อค้า และผู้บริโภคด้วย และเป็นการช่วยกันปรับปรุงพันธุกรรมสุกรทางอ้อมด้วย เพื่อให้ได้มาซึ่งสุกรเกรด 1 ที่ขายแล้วได้ราคาสูงกว่า ฉะนั้น การประเมินคุณภาพซากของสุกรว่าตัวใดมีคุณภาพซากดี หรือไม่ดี หรือตัวใดสมควรได้เกรด 1 เกรด 2 หรือเกรด 3 นั้น มีวิธีการ คือ ดูจากลักษณะภายนอก ดูจากความหนาไขมันสันหลัง และดูซากจากการฆ่าแล้วนำซากมาชำแหละ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ดูจากลักษณะภายนอก

ดูจากลักษณะภายนอก สุกรที่ให้ลักษณะดี จะมองเห็นกล้ามเนื้อที่หลัง สะโพกเป็นมัดกลม นูนเด่นเห็นชัดเจนไม่ว่าจะมองด้านบน ด้านข้าง และด้านหลัง หัวเรียว เล็ก คางเรียบ ท้องเรียบ ขนานกับหลัง และหลังหนาแน่น รับกับไหล่และสะโพก แต่ในทางตรงกันข้ามสุกรที่มีคุณภาพซากต่ำ หรือเกรดต่ำนั้น จะเห็นมีมันกระเพื่อมตั้งแต่ คางอูม พุงห้อย เป็นต้น

2. ดูจากความหนาไขมันสันหลัง

ดูจากความหนาไขมันสันหลังโดยการวัด ที่ไหล่ กลางหลัง และสะโพก แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยกัน สุกรตัวใดที่มีความหนาของไขมันที่สันหลังบาง ก็ย่อมให้เนื้อมากกว่าตัวที่ให้ค่าเฉลี่ยของไขมันสันหลังหนา

3. ดูซากจากการฆ่าแล้วนำซากมาชำแหละ

ดูซากจากการฆ่าแล้วนำซากมาชำแหละ หาน้ำหนักของกระดูก เนื้อแดง มัน และส่วนต่างๆ ของซาก ทั้ง 2 ซีก สุกรตัวใดที่ให้ปริมาณเนื้อแดงมาก ให้มันน้อย ก็ย่อมเป็นที่พอใจของพ่อค้า ผู้บริโภคและสุกรตัวนั้นก็ควรได้รับการซื้อจากสมาชิกในราคาสูง หรือเกรดสูง เป็นต้น

การแบ่งเกรดของลักษณะคุณภาพซากสุกร

นาม ศิริเสถียร (2528) ได้แบ่งเกรดของลักษณะคุณภาพซากสุกร ออกเป็น 5 เกรด ประกอบด้วย สุกรเกรด 1 เกรด 2 เกรด 3 เกรด 4 และนอกเกรด ซึ่งลักษณะคุณภาพซากสุกร แต่ละเกรดมีรายละเอียดดังนี้

1. สุกรเกรด 1

สุกรเกรด 1 มีลักษณะภายนอกที่มองเห็น คือ มีลำตัวยาว มีลักษณะกล้ามเนื้อแน่นมาก มีความหนาของมันสันหลังเฉลี่ยเท่ากับหรือน้อยกว่า 1.20 นิ้ว เมื่อมองดูบั้นท้ายของสุกร จะเห็นบริเวณสะโพกวีกว้างกว่าบริเวณหลังและไหล่มาก บริเวณสะโพกมีกล้ามเนื้อแน่น มองดูเห็นสุกรยืนขาถ่างออกและตรงเมื่อมองด้านข้างลำตัวและข้อพับหลังตึง และกลมกลึง ส่วนคางก็กระชับตึงไม่มีรอยย่น แสดงว่ามีเนื้อแดงมาก

2. สุกรเกรด 2

สุกรเกรด 2 มีลักษณะของลำตัวค่อนข้างยาว มีกล้ามเนื้อแน่น มีความหนาของมันสันหลังเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.20 - 1.60 นิ้ว เมื่อมองดูทางบั้นท้ายของสุกร จะเห็นบริเวณสะโพกวีกว้างกว่าบริเวณไหล่ และหลังเล็กน้อย สันหลังมีลักษณะกลมเต็มอู่มากกว่าเกรด 1 เพราะมีไขมันพอกได้ผิวหนังมากกว่า ส่วนต้นขามีไขมันพอกบางเช่นกัน เมื่อมองทางด้านข้างเห็นว่ากลางตัวหนา ลึก และบริเวณคางข้อพับเต็มอูม

3. สุกรเกรด 3

สุกรเกรด 3 มีลักษณะลำตัวค่อนข้างสั้น กล้ามเนื้อน้อย มีความหนาของมันสันหลังเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.60-1.90 นิ้ว กล้ามเนื้อบริเวณสะโพกเล็ก ทำให้ขาชิดห่างกันไม่มาก บริเวณสะโพกวีกว้างพอๆ กับไหล่ และหลัง ต้นขามีลักษณะไขมันพอกได้ผิวหนัง เมื่อมองทางด้านข้างลำตัวหนาเล็ก ข้อพับหลังเต็ม บริเวณคางหนาอูม และห้อยเล็กน้อย

4. สุกรเกรด 4

สุกรเกรด 4 มีลักษณะลำตัวสั้น อ้วน และมีไขมันพอกได้ผิวหนังมาก มีความหนาไขมันสันหลังเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.90-2.20 นิ้ว มองจากบั้นท้ายเห็นสะโพกแคบกว่าไหล่ และหลัง มองดูด้านข้างเห็นลำตัวลึกมาก บริเวณพับและคางอูม

5. สุกรนอกเกรด

สุกรนอกเกรด มีลักษณะลำตัวต่างๆ ไปพอมลึบ ไขมันพอกได้ผิวหนังบาง บริเวณสันแคบเล็ก สะโพกเรียวยาว ข้อพับบางเล็ก และมีรอยหย่น พับตลอดจากหลังถึงอก

ผู้เกี่ยวข้องในตลาดสุกร

จากข้อมูลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) ได้กล่าวว่า พ่อค้าสุกรเป็นผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในตลาดสุกรซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ พ่อค้ารวบรวมสุกร พ่อค้าขายส่งสุกรชำแหละ และพ่อค้าขายปลีกสุกรชำแหละ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. พ่อค้ารวบรวมสุกรมีชีวิต

พ่อค้ารวบรวมสุกรมีชีวิตเป็นพ่อค้าส่งที่มีความสำคัญในตลาดสุกร ทำหน้าที่รวบรวมสุกรจากฟาร์มใหญ่และฟาร์มบริษัท เพื่อนำส่งไปยังโรงฆ่ารอบๆ กรุงเทพมหานคร และนำสุกรไปยังเจียงขายปลีกในตลาดสดเขตกรุงเทพมหานคร โดยขายให้กับพ่อค้าในเจียงตลาด เพื่อจำหน่ายให้ผู้บริโภค

ถึงอย่างไรก็ตามพ่อค้ารวบรวมสุกรมีชีวิตในท้องถิ่นขนาดรองลงมาจะมีจำนวนมากในตลาดจังหวัดต่างๆ เนื่องจากประเทศไทยมีผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยแบบฟาร์มกระจายอยู่โดยทั่วไปในท้องถิ่นต่างๆ ทำให้ยังมีช่องทางเปิดโอกาสให้มีพ่อค้าคนกลางเข้ามาทำธุรกิจในช่องว่างการตลาดนี้ได้ โดยทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมสุกร

2. พ่อค้าขายส่งสุกรชำแหละ

พ่อค้าขายส่งสุกรชำแหละ “คนจับหมู” เป็นพ่อค้าคนกลางที่รับซื้อสุกรมีชีวิตจากพ่อค้าขายส่งสุกรมีชีวิต หรือจัดหาซื้อจากผู้เลี้ยงมาทำการชำแหละแล้วขายซากชำแหละให้แก่พ่อค้าขายปลีกเนื้อสุกรชำแหละ ในการส่งซากสุกรชำแหละอาจนำไปจำหน่ายในรูปของซากผ่าซีก หรือจำหน่ายขายแยกเป็นชิ้นตามความต้องการของลูกค้า หรือเจียงหมู

พ่อค้าขายส่งสุกรชำแหละ มีจำนวนมาก กระจายอยู่ทั่วไป นับว่าเป็นพ่อค้าคนกลางที่มีบทบาทสำคัญมากในระบบตลาดสุกร เพราะจะเป็นผู้จำหน่ายสุกรชำแหละที่ผ่านโรงฆ่าเทศบาล สุขาภิบาล หรือโรงฆ่าของเอกชนรวม ทั้งเป็นผู้ทำหน้าที่ติดต่อซื้อสุกรมีชีวิตจากพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น หรือจากฟาร์มผู้เลี้ยง เพื่อนำเข้าโรงฆ่าเป็นสุกรชำแหละและนำไปขายส่งต่อให้พ่อค้าปลีกสุกรชำแหละ โรงงานแปรรูปสุกรชำแหละ และโรงงานแปรรูปทำผลิตภัณฑ์สุกรต่อไป

3. พ่อค้าขายปลีกเนื้อสุกรชำแหละ

พ่อค้าขายปลีกเนื้อสุกรชำแหละเป็นพ่อค้าซึ่งมีทั้งซื้อสุกรมีชีวิตมาชำแหละขายปลีกเอง และที่รับซื้อซากสุกรมาทำการขายปลีก พ่อค้าขายปลีกเนื้อสุกรชำแหละตามท้องถิ่น ส่วนมากจะซื้อสุกรจากผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยในท้องถิ่นมาชำแหละและขาย พ่อค้าระดับนี้จะทราบวิธีตัดแต่งซากสุกร ทราบความต้องการของผู้บริโภคและตั้งราคาขายชิ้นส่วนต่างๆ ของเนื้อสุกร การฆ่าสุกรจะโครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

กระทำในโรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลและสุขาภิบาล และมีจำนวนไม่น้อยที่ทำการฆ่าชำแหละภายในบริเวณบ้านของตนเองหรือสถานที่ที่มีใช้โรงฆ่าสัตว์ พ่อค้าปลีกสุกรชำแหละมี 3 ประเภท คือ พ่อค้าขายปลีกสุกรชำแหละที่อยู่ตามตลาดสดทั่วไป พ่อค้าขายปลีกสุกรชำแหละแบบเร่ขาย และร้านขายปลีกหรือซูเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งแต่ละประเภทมีลักษณะดังนี้

3.1 พ่อค้าขายปลีกสุกรชำแหละที่อยู่ตามตลาดสดทั่วไป หรือที่เรียกว่าเจียงหมู เป็นพ่อค้าที่รับซื้อสุกรที่ผ่านการฆ่าชำแหละเรียบร้อยแล้วจากพ่อค้าขายส่ง โดยอาจจะไปรับสุกรชำแหละที่โรงฆ่าเอง หรือให้พ่อค้าขายส่งสุกรชำแหละนำมาส่งแล้วแต่จะตกลงกัน พ่อค้าขายปลีกนี้พบอยู่ทั่วไปตามตลาดสดทั่วไป

3.2 พ่อค้าขายปลีกสุกรชำแหละแบบเร่ขาย พ่อค้าขายปลีกสุกรชำแหละประเภทนี้โดยมากไม่ได้จำหน่ายเฉพาะเนื้อสุกรและชิ้นส่วนสุกรสดเพียงอย่างเดียวแต่มีการจำหน่ายของสดชนิดอื่นควบคู่กันไปด้วยเช่น เนื้อวัว เนื้อไก่ ผักสดชนิดต่างๆ โดยบรรจุของสดเหล่านี้ใส่รถบรรทุกขนาดเล็กขับตระเวนไปตามหมู่บ้านและแหล่งชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากตลาดสด

3.3 ร้านขายปลีก หรือซูเปอร์มาร์เก็ต มีหลายแห่งโดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ได้เปิดแผนกขายเนื้อชำแหละชิ้นส่วนต่างๆ เช่นเดียวกับตลาดสด แต่สุกรชำแหละที่ร้านซูเปอร์มาร์เก็ตซื้อมาจากพ่อค้าขายส่ง แล้วนำมาตัดแบ่งขายปลีกให้แก่ลูกค้า ซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่จะมีฐานะดีหรือปานกลาง โดยบรรจุอยู่ในถาดโฟมและหุ้มด้วยพลาสติกใส ผู้บริโภคสามารถเลือกหยิบได้ทันที ซึ่งกำลังได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านการตลาดภายใต้ระบบตลาดข้อตกลง

การสังเคราะห์ข้อมูลจาก คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร (2545) คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา (2546) คอแลมน์พิเศษ (2550) อุดม พิทักษ์ชัยณรงค์ (2550) สมาคมผู้พิทักษ์อาหารสัตว์ไทย (2550) ศิริพล ขอดเมืองเจริญ (2542) สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านการตลาดภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงนั้นแบ่งออกเป็นปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาดภายในประเทศ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคภายในประเทศ ด้านการตลาดภายใต้ตลาดข้อตกลงที่พบมีทั้งหมด 14 ประเด็น คือ

โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

1) เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการตลาด ปราศจากการวางแผนด้านการตลาดและการประสานงานกับหน่วยงานราชการ ทำให้เกิดภาวะสุกรล้นตลาดในบางช่วงเวลา เช่น ในช่วงปลายปีพ.ศ.2549 สุกรล้นตลาดทำให้สุกรมีชีวิตมีราคาตกต่ำ ขณะที่ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์แพงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสุกรสูงขึ้น

2) การลักลอบฆ่าสุกรเถื่อน พบว่า การลักลอบฆ่าสุกรมีมากกว่าร้อยละ 50 ของการฆ่าที่ขอใบอนุญาต ซึ่งการลักลอบฆ่าสุกรเถื่อนช่วยลดค่าใช้จ่ายได้บางส่วน และไม่ต้องเสียภาษีเงินได้เมื่อประเมินสิ้นปี เพราะไม่มีหลักฐานที่จะประเมินการเก็บภาษี

3) ตลาดของเนื้อสุกรชำแหละมีหลายช่องทางตามความต้องการสุกรชำแหละในแต่ละตลาดที่ไม่เหมือนกัน บางตลาดต้องการเฉพาะบางชิ้นส่วน เช่น เนื้อสัน เนื้อสะโพก เป็นต้น ทำให้เกิดความยุ่งยาก และโรงฆ่าต้องหาทางจำหน่ายให้ได้ครบทุกชิ้นส่วน และการจำหน่ายแต่ละชิ้นส่วนต้องกำหนดราคาการรับซื้อตามคุณภาพซากเป็นสำคัญ

4) การปล่อยให้มีการเลี้ยงและการชำแหละจำหน่ายสุกรเสรีเกินไป ทำให้ไม่มีมาตรการที่จะจัดให้เกิดความสมดุลในตลาด

5) ราคาไม่มีเสถียรภาพ มีการเปลี่ยนแปลงผันผวนขึ้น-ลงอย่างรวดเร็ว เป็นผลเสียหายต่อทั้งผู้เลี้ยงและผู้บริโภค โดยเฉพาะผู้เลี้ยงรายย่อยจะถูกทำลายจากความผันผวนของราคาและต้องออกจากวงจรไปจำนวนมาก

6) ตลาดรองรับมีจำกัด อัตราการบริโภคต่ำและส่งออกได้น้อย

7) ทางราชการไม่มีเครื่องมือรองรับมาตรการที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา

8) การขาดแคลนโรงฆ่าชำแหละที่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญด้านการตลาดเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านคุณภาพ

9) ตลาดรองรับในแต่ละพื้นที่มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถรองรับผลผลิตของโรงฆ่าชำแหละที่ได้มาตรฐานได้หมด

10) ขั้นตอนการตลาดมีความซับซ้อน ไม่มีรูปแบบ ขาดความเป็นธรรม

11) องค์กรผู้เลี้ยงอ่อนแอ

12) ขาดการรวมกลุ่มของสมาชิกผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยเพื่อวางแผนการผลิตสุกรให้มีจำนวนมากและมีคุณภาพดีพอ พันธุ์สุกรและอาหารที่ใช้เลี้ยงคุณภาพไม่ดี ทำให้สุกรโตช้า คุณภาพ

ซากไม่ดี ทำให้สุกรถูกกดราคาจากพ่อค้า ความไม่มั่นคงในการทำธุรกิจ ทำให้ขาดอำนาจในการต่อรองราคาซื้อขายกับพ่อค้าสุกร

13) บริษัทฯใหญ่ทำการคัมพราคา(ลดราคาขายต่ำกว่าราคาตลาด)แข่งกับคนเลี้ยงในพื้นที่ที่มีสายป่าน หรือว่าทุนสำรองไม่มากพอ ทำให้ผู้เลี้ยงรายย่อยไม่อาจแข่งขันกับบริษัทฯใหญ่ได้จึงต้องเลิกเลี้ยงสุกร ทำให้บริษัทฯใหญ่ได้ครองตลาดในพื้นที่นั้น

14) รัฐบาลยังไม่มียุทธศาสตร์ที่แน่นอนเกี่ยวกับเรื่องนโยบายการตลาด ได้แก่ เสถียรภาพของราคา การให้ข้อมูลข่าวสารทางการตลาด การหาตลาดต่างประเทศ เป็นต้น

2. ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาดต่างประเทศ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคด้านต่างประเทศเกี่ยวกับการตลาดภายใต้ตลาดข้อตกลงที่พบมีทั้งหมด 7 ประเด็น คือ

1) ปัจจุบันมีเครื่องในสุกรจากต่างประเทศส่งเข้ามาท่วมตลาดในประเทศ ส่งผลกระทบต่อราคาสุกรในประเทศ

2) ประเทศไทยยังไม่ปลอดจากโรคปากและเท้าเปื่อย ประเทศคู่ค้าจึงใช้เป็นเงื่อนไขห้ามนำเข้าเนื้อสุกรสดจากประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศญี่ปุ่นไม่ยอมรับสุกรจากต่างประเทศ เพราะเกรงว่าการนำเข้าสุกรจากประเทศไทยจะนำโรคระบาดสัตว์เข้าไปแพร่ระบาดในประเทศเหล่านั้น ถึงกับออกกฎหมายห้ามนำเข้าสัตว์จากประเทศที่ยังมีโรคระบาดสัตว์

3) ระเบียบการนำเข้าสุกรแปรรูปของสิงคโปร์ และ EU เข้มงวดมาก

4) ค่าเงินบาทที่แข็งตัวทำให้ต้นทุนส่งออกสูงขึ้น

5) ปัญหาโรงฆ่าสัตว์ที่ไม่ทันสมัยและได้มาตรฐานสากล ปัญหาที่ทำให้เนื้อสุกรชำแหละส่งไปจำหน่ายต่างประเทศได้น้อยลง เนื่องจากการขาดโรงฆ่าสัตว์ที่ทันสมัยเป็นที่ยอมรับจากต่างประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยมีโรงงานชำแหละสุกรที่ได้มาตรฐานส่งออกจำนวน 5 โรงงาน และโรงงานแปรรูปสุกรที่ได้มาตรฐานส่งออกจำนวน 24 โรงงาน

6) การแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง ประเทศที่เป็นผู้ผลิตสุกรรายใหญ่ เช่น ประเทศจีน ไต้หวัน เดนมาร์ก และกลุ่มประเทศผู้ผลิตประชาคมยุโรป ซึ่งมีระบบการผลิตที่ทันสมัยกว่าประเทศไทย มีการปรับปรุงพันธุ์สุกรได้เองภายในประเทศ ทำให้มีต้นทุนในการผลิตที่ได้เปรียบประเทศไทย นอกจากนี้บางประเทศยังใช้ระบบให้การอุดหนุนการส่งออกทำให้เป็นอุปสรรคในการที่ไทยจะส่งสุกรไปจำหน่ายแข่งขันในตลาดโลก

7) การกีดกันทางการค้า มีการใช้กฎระเบียบด้านสาธารณสุข เป็นข้อจำกัดในการนำเข้า เช่น ประเทศญี่ปุ่น ขอมให้ไทยส่งเฉพาะเนื้อสุกรต้มสุก หรือผลิตภัณฑ์จากสุกรเข้าไปจำหน่ายในประเทศเท่านั้น นอกจากนี้ยังใช้เงื่อนไขดังกล่าวเพื่อกำแพงภาษีเพื่อป้องกันการแข่งขันด้านราคา

3. ปัญหาต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญา

จากบทสรุปสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำสัญญาตลาดข้อตกลง ในการผลิตสุกรต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญา ที่คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา (2546) สรุปไว้ มีดังนี้

- 1) สัญญาข้อตกลงส่วนใหญ่เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตมักถูกเอาเปรียบและตกเป็นผู้รับตามข้อเรียกร้องในเรื่องสัญญา
- 2) การทำสัญญาข้อตกลง จะเป็นภาระในการเสียภาษีรายได้ของเกษตรกรมีการจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อน ระบบการจัดเก็บไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง บางปีขาดทุนยังต้องถูกประเมินให้เสียภาษีรายได้ จึงเป็นภาระของเกษตรกร และไม่เกิดความเป็นธรรม
- 3) ค่าใช้จ่ายด้านการสาธารณูปโภค ค่าไฟฟ้า และน้ำประปาของเกษตรกรที่ใช้สาธารณูปโภคมาก ต้องเสียในอัตราก้าวหน้า จึงเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่มีต้นทุนสูง
- 4) ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสร้างโรงเรือนของเกษตรกรที่ร่วมกิจกรรมตามสัญญาข้อตกลงกับโรงงานแปรรูปมีต้นทุนสูง
- 5) เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดแคลนเงินทุน ทำให้เกษตรกรบางส่วนต้องพึ่งเงินทุนนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง
- 6) ขาดหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่ดูแลสัญญาข้อตกลงให้เกิดความเป็นธรรม และพิจารณารูปแบบของสัญญาข้อตกลงในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดเป็นหลักปฏิบัติที่ชัดเจน
- 7) กรณีที่โรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ทำการผลิตอาหารสัตว์เพื่อใช้เองและไม่จำหน่าย ซึ่งรวมถึงการส่งมอบให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์ ที่มีสัญญาข้อตกลงกับโรงงาน โดยมีได้มีการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐาน จึงทำให้อาหารสัตว์ที่ผลิตได้อาจจะมีคุณภาพไม่คงที่
- 8) ปัญหาคู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาข้อผูกพันได้ จึงมีผลกระทบทำให้ระบบสัญญาข้อตกลงการซื้อขายสินค้าเกษตรเกษตรขาดความน่าเชื่อถือ

แนวทางการแก้ไขปัญหาการตลาดสุกร

จากข้อมูลจากวารสารสุกร ปีที่ 2 ฉบับที่ 9 (2542) และหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ วันที่ 6 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2550 ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการตลาดสุกรซึ่งมี 2 แนวทางหลัก คือ การแทรกแซงตลาดสุกร ปีพ.ศ. 2550 และการลดต้นทุนและเพิ่มการส่งออก เพื่อแก้ปัญหาราคาสุกรตกต่ำโดยมีรายละเอียดการแก้ไขแต่ละแนวทาง ดังนี้

1. การแทรกแซงตลาดสุกร ปีพ.ศ. 2550 การแทรกแซงตลาดสุกร ปี พ.ศ. 2550 มีแนวทางในการแก้ไข คือ

1.1 เห็นชอบแนวทางแก้ไขปัญหาลูกสุกรล้นตลาด โดยการตัดวงจรลูกสุกรออกจากระบบ จำนวน 100,000 ตัว ตามมติคณะกรรมการ คชก. ครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 8 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ที่มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ หรือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือครอบคลุมไปถึงเกษตรกรรายย่อยโดยผ่านสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติและสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร ทั้งนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องรับภาระขาดทุนจากการตัดวงจรลูกสุกร ตัวละ 250 บาท (ต้นทุนตัวละ 600 บาท แต่ได้รับเงินค่าลูกสุกรจากผู้ประกอบการ ตัวละ 150 บาท และเงินชดเชยจากกองทุนรวมฯ ตัวละ 200 บาท)

1.2 อนุมัติเงินจ่ายวงเงิน 20 ล้านบาท ให้กรมการค้าภายในจัดสรรให้กรมส่งเสริมสหกรณ์และสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ เพื่อดำเนินการตามโครงการตัดวงจรลูกสุกรทำหมันจำนวน 100,000 ตัว โดยการจ่ายชดเชยให้แก่สหกรณ์และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในอัตราตัวละ 200 บาท เพื่อทำหมันจำหน่ายและบางส่วนเก็บเข้าห้องเย็นไว้รอจำหน่าย กำหนดราคาจำหน่ายหมันไม่เกินตัวละ 380 บาท ระยะเวลาดำเนินการรวบรวมลูกสุกร เดือนมีนาคม-มิถุนายน พ.ศ. 2550 ระยะเวลาทำหมันจำหน่าย เดือนมีนาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2550 และระยะเวลาโครงการ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2550-มีนาคม พ.ศ. 2551

1.3 ให้กรมการค้าภายใน ร่วมกับกรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติและชุมนุมสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ จำกัด กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติและการจ่ายเงินชดเชยเพื่อให้ผลประโยชน์ตกถึงมือเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร

2. ลดต้นทุน-เพิ่มส่งออก แก้ปัญหาราคาเนื้อหมูตกต่ำ

ข้อมูลของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดลพบุรีจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ วันที่ 6 เดือนมีนาคม พ.ศ.2550 และศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย คาดการณ์ว่ามีแนวโน้มราคาที่เกษตรกรขายได้จะยังคงตกต่ำต่อเนื่องไปอีกถึง 16 เดือนข้างหน้า หรือถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551 ถ้าไม่มีการเข้ามาโครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

แก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วน ส่งผลให้ผู้เลี้ยงสุกรประสบปัญหาอย่างมาก เนื่องจากปัจจุบันต้นทุนการเลี้ยงสุกรเฉลี่ยกิโลกรัมละ 41-42 บาท ในขณะที่ราคาขายอยู่ที่ประมาณ 30 บาทต่อกิโลกรัม หลังจากสถานการณ์การผลิตสุกรขุนล้นตลาด และจากการประเมินช่วงระยะ 3 เดือนที่ผ่านมาความเสียหายที่ราคาสุกรตกต่ำ เกษตรกรและผู้ประกอบการผู้เลี้ยงสุกรขาดทุนทั้งระบบแล้วประมาณ 3,000 ล้านบาท

ทั้งนี้ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย แนะนำว่า วิธีการแก้ไขปัญหาราคาสุกรตกต่ำอย่างต่อเนื่อง นอกจากภาครัฐและเอกชนจะร่วมมือกันตัดวงจรสุกรเพื่อลดปริมาณสุกรที่จะออกสู่ตลาด ซึ่งนับว่าเป็นเพียงมาตรการระยะสั้นแล้ว แนวทางที่ควรดำเนินการต่อเนื่องได้แก่ การร่วมมือกันอย่างจริงจังในการควบคุมปริมาณการผลิตสุกรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งการเร่งปรับประสิทธิภาพการผลิต โดยเฉพาะในส่วนของการต้นทุนอาหารสัตว์ ซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญที่มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 60.00 ของต้นทุนการเลี้ยงสุกร นอกจากนี้ ควรเร่งผลักดันให้มีการส่งออกสุกรและผลิตภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันปริมาณการส่งออกนั้นคิดเป็นเพียงร้อยละ 1.00 ของปริมาณการผลิตสุกรทั้งหมด

ดังนั้น การเร่งผลักดันการส่งออกจะเป็นการสร้างตลาดของผลิตภัณฑ์สุกรให้ขยายวงกว้างขวางมากขึ้น แทนการพึ่งพิงเฉพาะตลาดในประเทศเท่านั้น โดยตลาดส่งออกที่น่าสนใจนั้นส่วนใหญ่เป็นประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนตลาดความหวังของไทยในอนาคตที่ต้องผลักดันต่อไป คือ ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และไต้หวัน ซึ่งประเทศเหล่านี้ยังต้องนำเข้าผลิตภัณฑ์สุกร เนื่องจากข้อจำกัดของเนื้อที่ในการเลี้ยงสุกร โดยผู้เกี่ยวข้องในวงการสุกรของไทยต้องฟันฝ่าอุปสรรคในเรื่องความเข้มงวดในการตรวจสอบทางด้านสุขอนามัย ตลาดเหล่านี้นับเป็นความหวังของวงการสุกรของไทยในระยะยาว

ทั้งนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากสุกรล้นตลาดแต่ปริมาณการบริโภคสุกรเพิ่มขึ้นไม่มากนัก แม้จะมีข่าวการตรวจพบไข้หวัดนกรอบใหม่ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2549 โดยผู้บริโภคยังคงบริโภคเนื้อและผลิตภัณฑ์สัตว์ปีกตามปกติ ทำให้ผู้บริโภคยังคงเลือกที่จะบริโภคเนื้อไก่และไข่ไก่ ซึ่งมีราคาต่อหน่วยถูกกว่าเนื้อสุกร ในขณะที่มูลค่าการส่งออกสุกรและผลิตภัณฑ์ลดลงในปีพ.ศ. 2549 แต่มูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์สุกรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเครื่องใน เนื้อสุกรใส่เกลือ แฮ้งหรือรมควัน และเนื้อสุกรปรุงแต่ง นับว่าเป็นปัจจัยทางอ้อมที่กดราคาสุกรและผลิตภัณฑ์ในประเทศ เนื่องจากผู้บริโภคบางกลุ่มหันไปนิยมบริโภคผลิตภัณฑ์สุกรนำเข้า โดยปัจจัยที่ส่งผลให้มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สุกรเพิ่มขึ้น คือ การเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน ส่งผลให้ประเทศในอาเซียนกลายเป็นแหล่งนำเข้าเครื่องในสุกรที่สำคัญของไทย โดยเฉพาะประเทศฟิลิปปินส์ ส่วนการนำเข้าเนื้อสุกรใส่เกลือ แฮ้ง

หรือธรมควัน และเนื้อสุกรปรุงแต่งนั้นเป็นการนำเข้าเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าระดับบนที่นิยมบริโภคสินค้าต่างประเทศ แหล่งนำเข้าสำคัญ คือ ประเทศออสเตรเลีย และอิตาลี

แนวทางแก้ไขด้านการตลาดของเกษตรกรรายย่อย

สำหรับแนวทางแก้ไขด้านการตลาดของเกษตรกรรายย่อยจากข้อมูลของวารสารสุกร ปีที่ 2 ฉบับที่ 9 (2542: 44) ได้เสนอแนวทางแก้ไขด้านการตลาดสำหรับเกษตรกรรายย่อยไว้ 6 ประเด็น คือ

1. ปรับปรุงโรงฆ่าให้ทันสมัยและได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค กระตุ้นการบริโภค
2. จัดให้มีการรวมตัวกันของกลุ่มผู้ค้า ในรูปของสมาคมเพื่อกำหนดนโยบาย เพื่อสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างองค์กรทุกด้าน ตั้งแต่ผู้เลี้ยง ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค
3. การจัดหาตลาดรองรับ ควรเป็นตลาดในพื้นที่เป็นหลัก โดยการประสานความร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เพิ่มการแข่งขันในตลาดสุกรให้มากขึ้น
4. หาตลาดรองรับให้เป็นครั้งคราวเมื่อมีปัญหาด้านการจำหน่าย โดยทางราชการให้ความช่วยเหลือในการเจรจาด้านราคาและวิธีการซื้อขาย
5. การเก็บรักษาซากสุกรเพื่อรอชำแหละ ควรมีภาชนะที่ปิดมิดชิด สามารถป้องกันหนู แมลงสาบ หรือสัตว์กินเนื้ออื่นๆ ได้
6. การชำแหละแยกชิ้นส่วน การวางเพื่อรอจำหน่ายควรทำบนโต๊ะที่สะอาด และมีการดูแลรักษาอย่างถูกสุขอนามัย เพื่อสร้างความมั่นใจ และกระตุ้นผู้บริโภค

แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มผู้เลี้ยงแบบการค้า

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มผู้เลี้ยงแบบการค้าจากข้อมูลของวารสารสุกร ปีที่ 2 ฉบับที่ 9 (2542: 44) ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการตลาดสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงแบบการค้าไว้ 7 ประเด็น คือ

1. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการทั้งตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ เพื่อประกอบการวางแผนการผลิต ป้องกันมิให้มีปัญหาความไม่สมดุลระหว่างปริมาณการผลิตและความต้องการ

2. การเคลื่อนย้ายซากสุกร ควรใช้ระบบราวแขวนเนื้อสุกรไม่ให้สัมผัสพื้น การขนส่งทำโดยรถที่มีผู้เฝ้าควบคุมอุณหภูมิ มีการปกปิดมิดชิด ไม่สัมผัสสารปนเปื้อนในระหว่างการขนส่ง

3. การเก็บรักษาซากสุกรเพื่อรอชำแหละ ควรมีภาชนะที่ปกปิดมิดชิด สามารถป้องกันหนู แมลงสาบ หรือสัตว์กินเนื้ออื่นๆ ได้

4. การชำแหละแยกชิ้นส่วน การวางเพื่อรอจำหน่ายควรทำบนโต๊ะที่สะอาด และมีการดูแลรักษาอย่างถูกสุขอนามัย

5. พัฒนากลไกตลาดให้มีประสิทธิภาพเอื้ออำนวยให้การซื้อขายเป็นไปด้วยความเป็นธรรม จูงใจให้มีการปรับปรุงคุณภาพสุกรอย่างถูกวิธีโดย

5.1 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งตลาดกลางประมูลสุกรในแหล่งเลี้ยงสำคัญอย่างทั่วถึง โดยมีองค์กรผู้เลี้ยงเป็นผู้บริหาร

5.2 ส่งเสริมให้มีการตั้งโรงฆ่าชำแหละที่ได้มาตรฐานเพื่อวางรากฐานในการพัฒนา ด้านคุณภาพและการส่งออก

5.3 สนับสนุนให้มีการเปิดจุดจำหน่ายเนื้อสุกรที่มีคุณภาพ ปลอดภัยทั่วถึงโดยอาจร่วมมือกับซูเปอร์มาร์เก็ต หรือโรงฆ่ามาตรฐานที่มีในปัจจุบัน

6. หาทางขยายตลาดรองรับให้กว้างขวางมากขึ้น โดย

6.1 สร้างความมั่นใจในความปลอดภัยจากการบริโภคเนื้อสุกรเพื่อจูงใจให้มีการบริโภคเพิ่มขึ้น

6.2 ส่งเสริมการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรให้มีความหลากหลายมากขึ้น

6.3 ประชาสัมพันธ์ให้เรือเดินสมุทรจัดหาเสบียงจากท่าเรือของไทย

6.4 ขยายตลาดส่งออกให้กว้างขวางมากขึ้น ทั้งในรูปแบบสุกรแช่เย็น แช่แข็ง และผลิตภัณฑ์แปรรูป โดยเฉพาะตลาดที่มีความเป็นไปได้สูง เช่น ประเทศฮ่องกง สิงคโปร์และตลาดผลิตภัณฑ์ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน จีน และเกาหลี

7. กำหนดแนวทางการรักษาระดับราคาให้มีเสถียรภาพ ไม่ผันผวนขึ้น-ลง รุนแรงจนก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้เลี้ยงหรือผู้บริโภค โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

7.1 ศึกษาถึงปริมาณความต้องการ และประสานให้การผลิตมีปริมาณที่สอดคล้องกัน

7.2 หากทางตัดวงจรวัฏจักร มิให้บรรจบที่เดิม การรักษาระดับราคาให้มีเสถียรภาพ จำเป็นต้องหามาตรการตัดวงจรวัฏจักรจุดหนึ่งจุดใดออก โดยจุดที่คาดว่าจะสามารถตัดออกได้มากที่สุด คือ จุดที่สุกรมีตลาดรองรับภายในประเทศให้สูงขึ้น

7.3 ผู้เลี้ยงทำข้อตกลงกับผู้ส่งออก โดยกำหนดปริมาณซื้อขายที่แน่นอน คุณภาพที่ได้มาตรฐาน และราคาที่เป็นช่วงๆ เพื่อช่วยให้ผู้เลี้ยงมีตลาดหลักส่วนหนึ่ง และมีสุกรป้อนตลาดต่างประเทศได้อย่างสม่ำเสมอ โดยอาจทำเป็นสัญญาในรูปตลาดข้อตกลง (Contract Market)

แนวทางการแก้ไขปัญหาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง

เมื่อพิจารณาถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง ผลการศึกษาของ คณะกรรมการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา (2546) พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการคลัง ควรมีการพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. มอบให้กรมการค้าภายในดำเนินการทบทวนสัญญามาตรฐานเพื่อสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดการยอมรับ และเกิดประโยชน์ในการใช้สัญญาทั้งสองฝ่าย
2. กรมสรรพากรดำเนินการประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบเข้าใจวิธีปฏิบัติในการชำระภาษีรายได้ที่ถูกต้อง หมายถึง การใช้ใบสำคัญของการเสียภาษีรายได้จากการขายผลผลิต หัก ณ ที่จ่าย และการยื่นแบบแสดงการเสียภาษีเมื่อสิ้นปีหรือขอรับเงินภาษีคืน
3. เสนอให้กรมสรรพากรหารือร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ พิจารณาจัดทำหลักสูตรและดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกร ให้สามารถจัดทำบัญชีประเภทที่เกษตรกรสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกษตรกรสามารถแสดงหลักฐานการมีรายได้ในการชำระภาษีตามความเป็นจริง
4. ให้กระทรวงมหาดไทย โดยการไฟฟ้า และการประปา ทบทวนการคิดค่าสาธารณูปโภค ให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในการใช้ประโยชน์สาธารณูปโภคของประชาชน รวมทั้งเสนอทางเลือกให้ดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization) โดยเร่งด่วน และเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าแข่งขันในการประกอบกิจการด้านสาธารณูปโภค เพื่อนำประโยชน์มาสู่ประชาชนจากการลดค่าใช้จ่ายบริการด้านสาธารณูปโภค
5. เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และหน่วยงานในสังกัด ร่วมกับกรมการค้าภายใน รับผิดชอบดำเนินการพิจารณาศึกษาวิจัยค้นคว้าหาเทคโนโลยีที่

ลดต้นทุนให้เกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรใช้ความสามารถในการหาวัสดุที่มีต้นทุนต่ำมาทดแทน

6. มอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาทบทวนการอนุมัติสินเชื่อให้ตรงตามความต้องการในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีทุนทรัพย์ต่ำประกันมากเกินวงเงินสินเชื่อควบคู่ไปกับการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกร โดยพิจารณาความเป็นไปได้อย่างเป็นธรรมชาติ

7. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง โดยมีสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการดูแลประโยชน์ของเกษตรกร สำหรับกระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าภายในเป็นหน่วยงานในการประสานความร่วมมือกับธุรกิจแปรรูปภาคเอกชน และต้องกำหนดเป็นภารกิจในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ

8. ให้กรมปศุสัตว์พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบวัตถุดิบที่เป็นอาหารสัตว์ ให้ครอบคลุมถึงกิจการในลักษณะโรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ทำการผลิตอาหารสัตว์ใช้เองและให้กับเกษตรกรตามสัญญาข้อตกลง รวมทั้งการขอความร่วมมือให้โรงงานแปรรูปที่ผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ต้องดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล หรือหากมีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายควรมอบหมายให้กรมปศุสัตว์พิจารณาเสนอแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปได้อย่างเหมาะสมภาคยุติธรรม

9. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งรูปแบบของตลาดข้อตกลงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในรูปโครงการสี่ประสาน สภาเกษตร ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า การยกเว้นกฎหมายการเกษตรไทย เป็นต้น

10. มอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการประกันภัยพืชผล (Crops Insurance) ในสินค้าเกษตรที่มีความเป็นไปได้ โดยภาครัฐให้ความช่วยเหลือในส่วนของเบี้ยประกันภัยแก่เกษตรกร ในการสนับสนุนระบบตลาดข้อตกลงรวมทั้งเสนอแนะแนวทางปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

11. มอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรรับไปพิจารณาศึกษาวิจัยประโยชน์ในการทำสัญญาข้อตกลงในการซื้อขายสินค้าเกษตร เนื่องจากมีความจำเป็นต้องตอบสนองการผลิตในประเด็นของความปลอดภัยของการผลิตอาหาร (Food Safety) จึงต้องควบคุมคุณภาพวัตถุดิบและกระบวนการผลิตทั้งการผลิตวัตถุดิบ กระบวนการแปรรูป และนำเสนอรัฐบาลเพื่อผลักดันให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง มีผู้ศึกษาด้านสภาพการตลาดสุกร ดังนี้

วิสุทธิ์ พิเภก (2535) ศึกษาการประเมินผลโครงการการเลี้ยงสุกรเพื่อการส่งออกของจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในโครงการการเลี้ยงสุกรเพื่อการส่งออก คือ การกำหนดราคาลูกสุกร และราคาสุกรมีชีวิต เกษตรกรไม่สามารถที่จะต่อรองหรือกำหนดราคาได้ด้วยตนเอง ในบางครั้งที่ราคาสุกรตกต่ำมาก เกษตรกรไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเพียงพอตามข้อตกลงที่ได้สัญญากันไว้ มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ เช่น เกษตรกรบางรายนำสุกรไปขายนอกโครงการ การนำอาหารที่ได้รับไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ นอกจากการเลี้ยงสุกร ความไม่ชัดเจนในเงื่อนไขและข้อตกลงในสัญญาต่างๆ ในโครงการ เช่น การกำหนดราคาซื้อขาย ลูกสุกร การรับซื้อสุกรมีชีวิต เป็นต้น และปัญหาเกี่ยวกับสภาวะราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำและแกว่งตัวมาก ทำให้แผนงานที่วางไว้ไม่สามารถปฏิบัติตามที่ได้วางแผน

สมบัติ ลาภบุญเรือง (2547) ศึกษาเรื่องการพยากรณ์ราคาฟาร์มและความเชื่อมโยงราคาฟาร์มสุกรมีชีวิต ผลการศึกษา พบว่า ราคาฟาร์มสุกรในจังหวัดนครราชสีมามีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาฟาร์มสุกรในจังหวัดอื่นมากที่สุด น่าจะเกิดจากที่ตลาดสุกรมีชีวิตในจังหวัดนครราชสีมาเป็นตลาดใหญ่ที่เป็นผู้นำเข้าสุกรมีชีวิตจากจังหวัดอื่น อุปสงค์มีมากภายในจังหวัดเนื่องจากใช้เพื่อการบริโภคและแปรรูปน่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะเป็นแหล่งกำหนดราคาฟาร์มสุกรมีชีวิต เมื่อเทียบกับราคาฟาร์มสุกรจากแหล่งอื่น ส่วนจังหวัดชลบุรี ไม่มีอิทธิพลในการกำหนดราคาต่อจังหวัดใด ในทางกลับกันเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในลักษณะของการถูกกำหนดราคา พบว่า ราคาฟาร์มสุกรในจังหวัดนครปฐม ถูกกำหนดราคาฟาร์มสุกรจากจังหวัดอื่นมากที่สุด โดยปริมาณสุกรมีมากเกินกว่าความต้องการบริโภคภายในจังหวัด ทำให้มีการส่งสุกรมีชีวิตไปสู่ท้องถิ่นอื่น ประกอบกับอยู่ใกล้แหล่งอุปสงค์ขนาดใหญ่ คือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจัยทางด้าน อุปสงค์ของตลาดปลายทางน่าจะเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการกำหนดราคาฟาร์มสุกรในจังหวัดนครปฐม ส่วนราคาฟาร์มสุกรจังหวัดอุดรธานี ไม่ถูกกำหนดราคาจากจังหวัดใด น่าจะเกิดจากจังหวัดอุดรธานีเป็นแหล่งของการบริโภคขนาดใหญ่ของภาคเหนือตอนบน

กรณีตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จในการผลิตและการตลาดสุกร

กรณีตัวอย่าง: เกษตรกรยิ้ม ชีพีเอฟ ประกันรายได้ ส่งเสริมเลี้ยงหมูผ่านโครงการ

Contract Farming

โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

ข้อมูลจากข่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วันที่ 18 เดือนเมษายน พ.ศ. 2550 ระบุว่า จากแนวคิดการส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรแก่ของคุณชนันท์ เจียรนนท์ ผู้บริหารเครือเจริญโภคภัณฑ์ หรือซีพี มากกว่า 30 ปีกับการส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรที่เครือเจริญโภคภัณฑ์ หรือซีพี โดยบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) หรือซีพีเอฟได้มีการดำเนินการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งการเลี้ยงไก่ไข่ ไก่เนื้อ รวมถึงการเลี้ยงสุกรพันธุ์ และสุกรขุน ในด้านการสร้างงานสร้างอาชีพ (Technology Transfer) กับโครงการ Contract Farming

โครงการ Contract Farming เป็นโครงการที่ส่งเสริมอาชีพและคุณภาพชีวิตเกษตรกรไทย ทำให้ ณ วันนี้เกษตรกรกว่า 7,000 รายทั่วประเทศในโครงการดังกล่าว มีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ที่สำคัญคือมีความรู้ความเชี่ยวชาญ สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ รวมถึงเป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรต่างๆ ที่ได้รับอย่างยั่งยืน

นายสัญญา กาญจนสุคนธ์ เกษตรกรเจ้าของฟาร์มและหัวหน้าศูนย์การเรียนรู้สุกรพันธุ์ ในโครงการ Contract Farming บ้านโกรกกลี ต.ตะเคียน อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา วัย 38 ปี ผู้หันเหชีวิตจากการเป็นพนักงานบริษัทมาเลี้ยงสุกรพันธุ์กับโครงการฯ เล่าว่า ก่อนหน้านี้ทำงานเป็นพนักงานบริษัททั้งตัวเองและภรรยา ต้องไปเช่าหอพักอยู่ใกล้ๆ ที่ทำงาน วันเสาร์-อาทิตย์ก็สามารถเดินทางกลับมาหาลูกที่นครราชสีมาซึ่งเหนื่อยมาก อีกทั้งค่าใช้จ่ายก็เยอะ จนเมื่อได้รับคำแนะนำจากนายศิริชัย พวงจันทิก สมาชิกสุกรพันธุ์ จ.นครราชสีมา ให้เป็นสมาชิกสุกรพันธุ์เหมือนกัน ก็สนใจเนื่องจากเป็นห่วงบ้านและลูกสาวที่เติบโตขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ยังมีความมั่นใจใน บริษัทซีพีเอฟที่เป็นบริษัทที่มั่นคง และคงไม่ทอดทิ้งเกษตรกร จึงตัดสินใจออกจากงานเดิมหันมาทำฟาร์มหมูในโครงการ contract farming กับซีพี เพราะเป็นโครงการที่ให้ความมั่นคงเรื่องราคา ทำให้รู้สึกปลอดภัย

เส้นทางการปรับตัวจากการเป็นพนักงานบริษัทมาเป็นเกษตรกรเลี้ยงหมูสัญญาไม่ยากนัก เนื่องจากเขามีความรู้เรื่องระบบ ISO จากบริษัทเก่า จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้บริหารงานในฟาร์มได้ ทำให้ดำเนินการได้เร็ว ที่สำคัญทางซีพีเอฟได้เข้ามาแนะนำและให้ความรู้ในส่วนของการเลี้ยง มาตรฐานความปลอดภัยต่างๆ รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้มั่นใจในการเลี้ยง ในด้านการคัดเลือกให้ได้เข้าร่วมโครงการ contract farming กับซีพีเอฟนั้น เริ่มด้วยการไปติดต่อกับทางซีพีเอฟ และซีพีเอฟจะทำการคัดเลือกโดยดูเรื่องสภาพแวดล้อม พื้นที่ น้ำ ว่ามีครบเหมาะสมหรือไม่ และจะช่วยเขียนโครงการเสนอธนาคาร เมื่อโครงการผ่านก็หาหลักทรัพย์ค้ำประกันยื่นกับทางธนาคาร หลังจากนั้นก็มีถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยง “นับจากวันแรกที่เริ่มเลี้ยงหมูจนกระทั่งถึงวันนี้รวมเป็นระยะเวลา 4 ปีแล้ว การลงทุนเริ่มแรกที่ 2 ล้านบาท ปัจจุบันเหลืออีกครั้งหนึ่งในการคืนทุน และคาดว่าจะสามารถคืนทุนได้ภายใน 2 ปี โดยขณะนี้จำนวนหมูทั้งฟาร์มตอนนี้ก็มี 200 แม่

และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มจำนวนเป็น 300 แม่ในปลายปีนี้ เนื่องจากจะทำให้มีรายได้เยอะขึ้น และภาวะหมูล้นตลาดก็ไม่มีผลกระทบต่อเราเพราะซีพีเอฟให้ความมั่นคงในเรื่องราคาอยู่แล้ว” นายสัตยุญกล่าว

นางดวงเพ็ญ สิงห์สูงเนิน ภรรยานายสัตยุญผู้ตัดสินใจลาออกจากงานประจำมาร่วมสร้างฟาร์มกับสามี กล่าวว่า เมื่อเริ่มเข้าโครงการก็รู้ดีกว่าทุกอย่างในชีวิตดีขึ้น มีอิสระมากขึ้น เข้าไม่ต้องเข้าตอกบัตร หรือมีนายคุม แต่ตอนนี้เป็นนายของตัวเอง ที่สำคัญคือได้อยู่กับลูก แต่ก่อนต้องบอกลูกว่า “แม่ต้องไปทำงาน ไปเอาเงิน” ซึ่งลูกบอกว่า “ไม่เอาเงินจะเอาแม่” ทำให้ลูกคิดตรงนี้มาก แต่หลังจากเลี้ยงหมูกับโครงการฯ ตอนนี้เลยได้ทั้งงาน ได้ทั้งเงิน และได้อยู่กับลูก ในส่วนของรายได้ เมื่อก่อน 2 คนอยู่ที่ประมาณ 30,000 บาทต่อเดือน แต่รายจ่ายเยอะ ทั้งค่าเดินทางกลับบ้าน ค่าน้ำมัน ค่าหอพัก ฯลฯ แต่ตอนนี้รายได้มากกว่าเมื่อก่อนอีกเท่าตัว คือ 60,000 บาทต่อเดือน ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้นมาก ๆ อีกอย่างทำฟาร์มหมูในโครงการฯ 7-8 ปีก็คืนทุน ซึ่งอันที่จริง 5 ปีก็คืนทุนได้แล้ว และแม้จะไม่มีความรู้เรื่องการเลี้ยงหมูหรือทำอะไรไม่เป็นเลย ก็ไม่เป็นไร ทุกอย่างสามารถมาเริ่มเรียนรู้ จนทำเป็น และทำได้โดยการถ่ายทอดของซีพีเอฟ ซึ่งจะค่อยๆ สอน โดยการให้ได้เห็นจริงๆ ได้ทำจริงๆ อย่างการทำคลอดหมู การฉีดวัคซีน การป้องกันโรค ทำให้ตอนนี้เรียกว่าหลับตาทำยังทำได้เลย ยิ่งกว่านั้นคือ ใจที่ตอนนี้มีคนเข้ามาขอดูงานเยอะ ซึ่งมาจากทั่วทุกภาคในประเทศไทย รวมถึงต่างประเทศ อย่างประเทศไต้หวัน ลาว มาเลเซีย พม่า เขมร ฯลฯ ทำให้คิดว่าเมืองไทยเราก็คงอยู่ได้อย่างสุขสมบูรณ์ด้วยเกษตรพอเพียงของในหลวงได้ ด้วยการเลี้ยงหมู เลี้ยงปลา มูลหมูก็นำมาเป็นอาหารปลา เป็นปุ๋ยได้ ทำให้มีอาหารปลอดภัยปลอดภัยสารพิษไว้รับประทาน

นี่เป็นอีกภาพหนึ่งของครอบครัวซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสุขที่ยั่งยืนกับโครงการ Contract Farming

กรณีตัวอย่าง: ศึกษาโรงงานแปรรูปที่ อ.บางคล้า และการผลิตสุกรของเกษตรกรหนองหว้า เพื่อส่งออก

ข้อมูลจากมติชน เทคโนโลยีชาวบ้าน ปีที่ 13 ฉบับที่ 265 (2544: 64) แปรริ้ว มิเพียงเป็นเมืองที่ผลิตไม่ผล โดยเฉพาะมะม่วงเป็นอันดับต้นๆ แล้ว ด้านปศุสัตว์ก็ไม่ได้เป็นรองโครงการเลี้ยงสุกรของชาวบ้านที่นี่ยังมีนั้บพันครอบครัวด้วยเหตุนี้กรมปศุสัตว์จึงได้ตั้งโรงงานแปรรูปสุกรขึ้น ที่ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้าจังหวัดฉะเชิงเทรา บนเนื้อที่กว่า 100 ไร่ เป็นโรงงานที่ใหญ่และทันสมัยที่สุด จุดประสงค์หลักในการตั้งโรงงานดังกล่าวเพื่อฆ่าและเนื้อสุกรคุณภาพส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ พร้อมกับศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์และวิทยาศาสตร์เนื้อสัตว์ร่วมกับภาคเอกชนด้วย

สำหรับการดำเนินงานของโรงงานนี้ทางกรมปศุสัตว์ได้เชิญชวนภาคเอกชนเข้าร่วม และคัดเลือกชุมชนสหกรณ์ภาคตะวันออกเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกสุกรเข้าแปรรูป หรือการจัดการด้านอื่นๆ ทั้งนี้ การส่งออกเนื้อสุกรทุกครั้งจะมีเจ้าหน้าที่ของปศุสัตว์เป็นผู้ตรวจสอบ ปัจจุบันนี้ ในประเทศไทยมีโรงงานแปรรูปเนื้อ 5 แห่ง แต่ที่ทันสมัยที่สุดก็คือ โรงงานแปรรูปสุกร จังหวัดฉะเชิงเทราซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการส่งออก

นาร่องโครงการแปรรูปสุกรส่งออก

ในช่วงแรกทางชุมชนสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรภาคตะวันออก ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ ได้ให้บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (ซีพีเอฟ.) นำสุกรมาแปรรูปในโรงงานแห่งนี้เป็นโครงการนาร่องการส่งออกสุกร ด้วยว่ามีความพร้อมด้านการตลาดและมาตรฐานในการผลิตสุกรให้ปลอดภัย คุณอดิเรก ศรีประทักษ์ ผู้บริหารในเครือเจริญโภคภัณฑ์ กล่าวถึงสถานการณ์การผลิตเนื้อสุกร ช่วงเดินทางมาดูงานในโรงงานแปรรูปสุกร จังหวัดฉะเชิงเทราว่า “ทั่วโลกมีการผลิตเนื้อส่งออกทั้งโลกประมาณ 84 ล้านตัน เทียบกับเนื้อไก่ผลิตทั้งโลก 143 ล้านตัน แสดงว่าเนื้อสุกรผลิตน้อยกว่าเนื้อไก่เกือบ 1 เท่าตัว ประเทศที่ผลิตสุกรมากที่สุด ก็คือ ประเทศจีน โดยผลิตเกือบครึ่งหนึ่ง คือ 43 ล้านตัน รองลงมาคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา 8 ล้านตัน ส่วนประเทศไทย 6 แสนตันเศษเท่านั้นเอง ส่งออกเพียง 8 พันเศษ ซึ่งเป็นเพียงการเริ่มต้นอุตสาหกรรมด้านนี้ นับว่ายังน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งออกทั่วโลก ในแต่ละปีประเทศไทยผลิตสุกรประมาณ 9 ล้านตัว เกือบทั้งหมดเราผลิตเพื่อการบริโภค มีการส่งออกคิดแล้วร้อยละ 1.00 เท่านั้นเอง โดยอาศัยโรงงานแปรรูปที่ทันสมัยสำหรับมูลค่าการส่งออกเนื้อสุกรส่งออกของประเทศไทยนั้น คาดว่าใน ปีพ.ศ. 2544 เราจะส่งเนื้อสุกรแช่เย็น 6.5 ตัน มูลค่า 553 ล้านบาท และสุกรแปรรูป 1.5 ตัน มูลค่า 330 ล้านบาท ซึ่งในปีนี้ประเทศไทยมีตัวเลขส่งออกสุกรมากขึ้นจากที่ผ่านมา คือ ส่งออก 8 พันตัน เป็นเงินทั้งหมด 883 ล้านบาท โรงงานแปรรูป จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นโรงงานที่ทันสมัย ปราศจากเชื้อโรค ดังนั้น ปริมาณส่งออกปีนี้และปีต่อไป จะก้าวกระโดดต่อไปอาจทำเงินเข้าประเทศเป็น 1,000-3,000 ล้านบาท ซึ่งมีสิทธิ์เป็นไปได้สูง เพราะเรามีโรงงานแปรรูปที่ทันสมัยนั่นเอง

หมู่บ้านเกษตรกรรมหนองหว้า เลี้ยงหมูปลอดสาร เพื่อส่งออก

โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมหนองหว้า เป็นโครงการที่ริเริ่มดำเนินการโดยเครือเจริญโภคภัณฑ์ ทั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจาก ส่วนราชการอำเภอพนมสารคามและธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่มีฐานะยากจนไม่มีที่ทำกินของตนเอง ให้มีโอกาสได้ประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปกับการเพาะปลูก ซึ่งการดำเนินงานของ

โครงการจัดเป็นระบบเบ็ดเสร็จครบวงจร เพื่อให้การพัฒนาอาชีพของเกษตรกรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด โดยทางเกษตรกรได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ คือ การจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกร การอำนวยความสะดวกเพื่อการลงทุนซื้อที่ดิน ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย โรงเรียนเลี้ยงสุกร และให้สินเชื่อเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนทั้งในด้านการเลี้ยงสุกรและการเพาะปลูก การให้ความรู้ในด้านเทคนิควิชาการสมัยใหม่เกี่ยวกับการเกษตร และการให้ความช่วยเหลือในด้านการตลาด โดยเกษตรกรไม่ต้องเสี่ยงกับภาวะความไม่แน่นอนของราคาตลาด

โครงการนี้ได้จัดขึ้นที่บ้านหนองหว้า ตำบลบ้านช่อง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ดำเนินการมานานกว่า 20 ปีแล้ว จุดประสงค์ของโครงการดังกล่าวเพื่อให้เกษตรกรเรียนรู้จัดรูปองค์กรแบบเดียวกับองค์กรธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงในด้านราคาพืชผล หรือรายได้ของเกษตรกร กล่าวคือ เกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพหลายประเภทร่วมกัน ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นจากการใช้วิทยาการใหม่ และลดต้นทุนการผลิตจากการใช้วัตถุดิบที่ผลิตได้เองในการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมโครงการนั้น ทางฝ่ายราชการ บริษัท และธนาคารได้ร่วมกันคัดเลือก โดยให้สิทธิเจ้าของที่ดินนำที่ดินมาร่วมโครงการสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ โดยไม่ต้องผ่านการคัดเลือก ส่วนที่เหลือก็จะรับบุคคลในท้องถิ่น หรือต่างท้องถิ่นมีฐานะยากจนไม่มีที่ทำกินของตนเอง แต่เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต รักอาชีพการเลี้ยงสัตว์ และการเกษตรกรรม เกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกแล้วจะถูกส่งไปฝึกงานด้านการเลี้ยงสุกรเป็นเวลา 2 สัปดาห์ เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้วก็สามารถเข้ามาประกอบอาชีพในโครงการโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ทรัพย์สินที่เกษตรกรได้รับมีดังนี้ คือ ที่ดิน 24 ไร่ บ้านพัก 1 หลัง นอกจากนี้ มีโรงเรียนสุกร 1 หลัง ขนาดความจุแม่พันธุ์ 30 แม่ พ่อพันธุ์ 2 ตัว สำหรับผู้ผลิตลูกสุกร และโรงเรียนสุกรขุน 2 หลัง ขนาดความจุหลังละ 400 ตัว เพื่อผู้เลี้ยงสุกรขุนส่วนใหญ่ในการขุนสุกรนั้น จะมี บริษัท หนองหว้า จำกัด (ซึ่งเป็นบริษัทที่ชาวบ้านได้ร่วมหุ้นก่อตั้งขึ้นมาเอง) เป็นผู้รับผิดชอบในการขุนขายปัจจุบันนี้ มีเกษตรกรเข้าร่วม 50 ราย แต่ละรายผลิตลูกสุกรที่ปลอดโรคให้กับ บริษัท หนองหว้าฯ เกือบ 200 ตัว ต่อราย ต่อปี

ชาวบ้านจะอนุบาลลูกสุกร 20 วัน และขายให้กับ บริษัท หนองหว้าฯ ในราคาตัวละ 650 บาท (ชาวบ้านได้กำไรตัวละ 100-200 บาท) หลังจากขุนสุกรจนตัวโตแล้ว ก็ส่งขายให้กับบริษัท ซีพีเอฟ. ต่อไป สุกรที่ บริษัท หนองหว้าผลิตได้ แต่ละอาทิตย์มีเกือบ 1,000 ตัว ภายในโรงเรียนที่ทันสมัย ควบคุมการให้อาหารที่ปลอดสารพิษตกค้าง และสุขอนามัยการเลี้ยงที่มีการจัดการที่สะอาด ผลผลิตดังกล่าวทางบริษัท ซีพีเอฟ. จะนำเข้าโรงงานแปรรูปสุกร จังหวัดฉะเชิงเทรา เกือบทั้งหมด เพื่อแปรรูปสุกรปลอดโรคส่งขายตลาดในประเทศและต่างประเทศ

กรณีตัวอย่าง: กลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร จังหวัดนครปฐม

จากข้อมูลของวารสารเวทีเกษตรฉบับที่ 31 (เดือนเมษายน-มิถุนายน พ.ศ. 2548) คุณยรรยง เชื้อชาญวณิชกิจ (ไทยรุ่งกิจการ) ประธานกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร จังหวัดนครปฐม ได้ให้สัมภาษณ์กับทีมงาน เวทีเกษตร ถึงประวัติและความเป็นมาของการก่อตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร จังหวัดนครปฐมว่าสหกรณ์ฯ ได้เริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2527 ด้วยเหตุผลที่ว่าในปีนั้นได้เกิดวิกฤตราชาสุกรตกต่ำมาก เกษตรกรผู้เลี้ยงได้รับความเสียหายขาดทุนและตอนนั้นการเลี้ยงหมูยังเป็นในลักษณะต่างคนต่างทำต่างเลี้ยง ซึ่งวิกฤตปีนั้นทำให้หลายๆ ฟาร์มเริ่มหันมาคุยกันและคิดทบทวนเพื่อที่จะทำให้ฟาร์มของตัวเองอยู่รอดเพราะฉะนั้นบทสรุปที่ได้ในวันนั้นก็คือ ฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรแต่ละฟาร์มไม่เคยแลกเปลี่ยนข้อมูลกันไม่ว่าจะเป็นราคาขาย, ข้อมูลเรื่องโรค หรือข้อมูลอื่นๆ ผู้เลี้ยงไม่สามารถกำหนดราคาที่จะขายได้อำนาจเรื่องราคาจะขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ ผู้เลี้ยงหมูไม่สามารถกำหนดคุณภาพของเนื้อสุกรได้ และซึ่งจากการสรุปออกมา พบว่า จากวิกฤตราคาที่ตกต่ำส่งผลให้หลายฟาร์มที่เลี้ยงสุกรมารวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหา ในส่วนของรัฐบาลช่วงนั้นยังส่งเสริมการรวมกลุ่มกันตั้งสหกรณ์ จึงเป็นที่มาของการจัดตั้ง สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร จังหวัดนครปฐม

สำหรับวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งทางสหกรณ์ได้สรุปในที่ประชุมและเสนอเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อจะแจ้งให้กับสมาชิกได้ทราบดังนี้

1. เพื่อให้ฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรที่เป็นสมาชิกได้รวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งราคาและปัญหาเรื่องโรคและเมื่อได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันแล้วก็จะหาบทสรุปในที่ประชุม เช่นเรื่องราคา

2. เมื่อมีการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์โดยการรับรองจากภาครัฐบาลอย่างถูกต้องและชัดเจนเวลามีปัญหาที่สามารถทำเรื่อง เพื่อให้ทางภาครัฐบาลช่วยเหลือเกษตรกรหรือสามารถผ่อนปรนในบางเรื่องได้

3. การจัดตั้งเป็นรูปแบบสหกรณ์ สมาชิกจะได้รับเงินปันผลทุกคนแต่ละคน จะได้มากได้น้อยขึ้นกับการซื้อของแต่ละคนเพราะการรวมกันซื้อที่ละมากๆ จะได้ราคาสินค้าที่ถูกและสุดท้ายกำไรของทางสหกรณ์ยังปันผลกลับมาให้สมาชิกอีกปัจจุบันกลุ่มสหกรณ์ฯ มีสมาชิกประมาณ 500 ฟาร์ม มีกรรมการบริหาร 11 ท่าน โดยมีกรรมการบริหารหลัก 2 ท่าน คือ ประธานสหกรณ์คนปัจจุบัน คือ คุณยรรยง เชื้อชาญวณิชกิจ และรองประธานสหกรณ์ คือ คุณยศ ทวีไกรกุล ส่วนเลขาเหรัญญิก และผู้จัดการสหกรณ์ กำลังอยู่ในระหว่างการเลือกตั้งเพราะได้หมดวาระลง ด้านวิสัยทัศน์ของสหกรณ์ คุณยรรยง ได้กล่าวว่า หลักของการตั้งกลุ่มสหกรณ์เพื่อที่ในปัจจุบันและอนาคตจะมีส่วนได้ช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เป็นสมาชิกเพราะการรวมกลุ่มกันเราจะมีอำนาจในการเป็นผู้

กำหนดราคา เพื่อความเป็นธรรมกับผู้เลี้ยงและผู้บริโภค เรามีความคิดที่จะสร้างโรงฆ่าสัตว์ (หมู) เพื่อที่จะรองรับการรับซื้อหมูของสมาชิกที่ผ่านการรับรองฟาร์มมาตรฐานแล้ว สามารถกำหนดมาตรฐานเนื้อสุกรให้กับผู้บริโภค และผู้บริโภคได้บริโภคเนื้อหมูที่มีคุณภาพสูง ส่งเสริมให้ผู้บริโภคบริโภคเนื้อหมูให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ และประธานกลุ่มสหกรณ์ฯ ได้สรุปมุมมองทั้งท้ายให้กับทีมงานว่า ในมุมมองของผม สถานการณ์ปัจจุบันคงไม่เลวร้ายเหมือนสมัยก่อนแต่โอกาสที่จะมีกำไรเหมือนสมัยก่อนคงยาก เพราะพฤติกรรมผู้เลี้ยงและระบบธุรกิจในการเลี้ยงสุกรได้เปลี่ยนไปใจผมอยากให้ผู้เลี้ยงสุกรทุกท่านได้เข้ามารวมตัวกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลกันและเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลจริงใจบทสรุปของที่ประชุมเป็นอย่างไรเราต้องรักษาบทสรุปนั้นไว้ ต้องมีความจริงใจต่อกันและกัน และต้องมีความศรัทธาต่อองค์กร นั่นคือ บทสรุปของความสำเร็จ

กรณีตัวอย่าง : สมาคมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรี

ข้อมูลจากวารสารเวทีไคเจสต์ ฉบับที่ 31 (เดือนเมษายน-มิถุนายน พ.ศ. 2548) ทีมงาน เวทโปรดัคส์ ได้รับเกียรติจากท่าน ศ.ส.วิวัฒน์ นิติกาญญา นายกสมาคมฯ ให้สัมภาษณ์เป็นกรณีพิเศษเกี่ยวกับสมาคมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรี เพื่อนำบทสัมภาษณ์ลงหนังสือเวทีไคเจสต์ ซึ่งท่านได้เล่าถึงความแนวคิดที่ตั้ง สมาคมฯ ขึ้นมาว่า ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2547 กลุ่มผู้เลี้ยงสุกรในเขตห้วยไผ่ อ.เมืองและปากท่อ ประมาณ 29 ฟาร์มได้รวมตัวกันก่อตั้งเป็น “ชมรมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรี” โดย ศ.ส.วิวัฒน์ นิติกาญญา เป็นประธานชมรมฯ คุณสมชาย นิติกาญญา เป็นรองประธาน คุณวิระชัย เตชะสัตยา เป็นที่ปรึกษาชมรมฯ คุณสุวดี ธีระสัตยกุล เป็นเลขานุการ และทีมงาน เวทโปรดัคส์ กรุ๊ป ช่วยประสานงาน วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความสามัคคีความเข้าใจอันดีในกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรี ซึ่งในขณะนั้นยังเป็นชมรมฯ มีการพบปะกันเพื่อกำหนดทิศทางและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างสมาชิก นอกจากนั้นทางชมรมฯ ยังได้จัดตั้ง “กองทุนพยุราคาราสุกร” เพื่อใช้ในกิจกรรมเสริมสร้างเสถียรภาพราคาราสุกรรวมทั้งเป็นงบดำเนินกิจกรรมประชาสัมพันธ์สร้างภาพพจน์ที่ดีต่ออุตสาหกรรมการผลิตสุกร ซึ่งทางสมาคมจะเก็บตัวละ 10 บาท จากจำนวนสุกรขุน โดยประมาณจากที่แต่ละฟาร์มจำหน่ายต่อเดือน จะเก็บทุกวัน โคนแรกของเดือนโดยมีเป้าหมายที่จำนวน 200 ล้านบาท

ท่าน ศ.ส. ได้เล่าต่ออีกว่าต่อมาชมรมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรี ได้เปลี่ยนสถานะเป็น “สมาคมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรี” เมื่อวันที่ 8 เดือนเมษายน พ.ศ. 2548 โดยเป็นสมาคมที่ 3 ในวงการสุกรที่ขึ้นทะเบียนสมาคมการค้ากับกระทรวงพาณิชย์ ทีมงานได้สอบถามความแตกต่างของสมาคมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรีกับสมาคมอื่น ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรได้รับคำตอบจากท่านคือ “เราจะเห็น

ได้ว่าปริมาณการเลี้ยงสุกรในจังหวัดราชบุรีมีจำนวนมากที่สุดในประเทศซึ่งก็มีผลกระทบกับราคาขายของสุกรในเขตอื่นๆ นับตั้งแต่มีการก่อตั้งชมรมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรีจนมาเป็น สมาคมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรี นับว่าช่วยทำให้ราคาขายสุกรในเขตราชบุรีมีเสถียรภาพมากขึ้นเนื่องจากผู้เลี้ยงสามารถสื่อสารกัน ได้ทันทีและสามารถตรวจเช็คข้อมูลกันได้โดยตรง นอกจากนี้ “กองทุนพยุงราคาสุกร” ที่จัดตั้งขึ้นก็นับว่าเป็นจุดแข็งที่สำคัญ เพราะเป็นกองทุนแรกที่จะช่วยรักษาเสถียรภาพของราคาสุกรที่เหมาะสม

สำหรับแนวทางการบริหารเงิน “กองทุนพยุงราคาสุกร” ทางสมาคมฯ มีมติว่า เงินกองทุนนี้จะถูกนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์โดยช่วงที่ราคาขายสุกรต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ทางคณะกรรมการเงินกองทุนอาจพิจารณานำเงินนี้เข้าไปซื้อสุกรขุนที่ราคาต่ำมากๆ มาชำแหละเข้าห้องเย็นหรือนำมาซื้อลูกสุกรมาทำลายก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมอันจะมีผลต่อภาพรวมของราคาสุกร นอกจากนี้ อาจจะนำมาใช้กิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีของผู้เลี้ยงสุกรในสายตาผู้บริโภค เป้าหมายของเงินกองทุนนี้คือ 200 ล้านบาท ซึ่งขณะนี้ทางสมาคมฯ สามารถรวบรวมได้เกือบ 10 ล้านบาทแล้ว

ผลงานของสมาคมฯ ที่ผ่านมา ช่วงที่ยังเป็นชมรมฯ เราก็พยายามสร้างเสถียรภาพราคาขายสุกรขุนในเขตและพยายามสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้เลี้ยงในจังหวัดใกล้เคียงและเขตอื่นๆ เมื่อต้นเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ทางสมาคมฯ ได้เป็นตัวแทนยื่นหนังสือชี้แจงความเดือดร้อนจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานต่างด้าวของผู้เลี้ยงสุกรในจังหวัดราชบุรี กับ ฯพณฯ สรรรรถ กลิ่นประทุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ซึ่งท่านก็ได้รับไปพิจารณาหาทางแก้ไขแล้ว

มุมมองสำหรับอนาคตของสมาคมฯ นั้น ตามวัตถุประสงค์ของสมาคมที่จะสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เลี้ยงสุกร พ่อค้า และผู้บริโภค รวมทั้งสมาคมฯพร้อมที่จะผลักดันให้มีการผลิตสุกรที่มีคุณภาพ เนื้อสุกรที่สะอาด ถูกสุขอนามัย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค ซึ่งก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งผู้เลี้ยงสุกร พ่อค้า รวมไปถึงหน่วยงานของภาครัฐให้การสนับสนุนด้วย นอกจากนี้ทางสมาคมฯ พร้อมที่จะสนับสนุนการจัดตั้งคณะกรรมการฟักบอร์คซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเลี้ยงสุกรในระยะยาว

กรณีตัวอย่าง: มหาวิทยาลัยแม่โจ้จับมือเบทาโกร เปิดโรงงานแปรรูปสุกรต้นแบบ

ข้อมูลจากมติชน ปีที่ 16 ฉบับที่ 328 (2547: 76) โรงงานชำแหละและแปรรูปสุกรแม่โจ้ เป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง มหาวิทยาลัยแม่โจ้และเครือเบทาโกร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางด้าน

วิชาการ การเรียนการสอน การวิจัย และการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์สุกรให้ได้คุณภาพและปลอดภัย โดยผลิตตามหลักสากลที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์สุกรมีคุณลักษณะ

รศ.ดร.เทพ พงษ์พานิช อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ กล่าวว่า แต่เดิมเนื้อสุกรชำแหละที่ผลิตจากโรงงานท้องถิ่น โดยทั่วไปมักนำสุกรมาจากฟาร์มที่ไม่ได้มาตรฐานจึงขาดการควบคุมในด้านการใช้ยาปฏิชีวนะ สารเคมีต่างๆ อย่างรัดกุม

อีกประการหนึ่ง สุกรที่โรงงานชำแหละท้องถิ่นยังขาดสุขลักษณะที่ดีของโรงงาน เครื่องจักร อุปกรณ์ และกรรมวิธีการผลิต นอกจากนี้ ยังขาดสุขอนามัยส่วนบุคคล ซึ่งอาจก่อให้เกิดจุลินทรีย์ปนเปื้อนในเนื้อสัตว์ได้ง่าย จากสาเหตุดังกล่าวจะส่งผลให้เนื้อสุกรโดยทั่วไปมีจุลินทรีย์ปนเปื้อน ยาปฏิชีวนะ และสารเคมีตกค้างในปริมาณที่สูง ก่อให้เกิดอาหารเป็นพิษและโรคต่างๆ ต่อผู้บริโภค

เมื่อปี พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ก่อสร้างโรงงานชำแหละและแปรรูปสุกร เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนด้านการเรียนการสอน การฝึกงานของนักศึกษา ทั้งในด้านวิชาการและการจัดการ รวมทั้งเพื่อให้บริการทางวิชาการ การวิจัยและพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์สุกร แต่เนื่องจากยังมีวัตถุดิบสุกรขุนที่จะป้อนสู่โรงงานไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงงาน ประกอบกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล ที่เน้นให้จัดทำโครงการสหกิจศึกษา คือให้มหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนร่วมกับภาคเอกชนมากขึ้น เป็นการเรียนรู้ร่วมกันและใช้ทรัพยากรร่วมกัน และในส่วนของเครือข่ายก็มียุทธศาสตร์ที่จะมุ่งเน้นด้านธุรกิจอาหารมากขึ้น โดยมุ่งสู่การเป็นผู้นำด้านการผลิตอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัย

ดังนั้น เมื่อทราบว่ามหาวิทยาลัยแม่โจ้ต้องการร่วมมือกับภาคเอกชน ดำเนินโครงการโรงงานแปรรูปเนื้อสุกรอนามัย เครือเบทาโกร โดย บริษัท เบทาโกรภาคเหนือ เกษตรอุตสาหกรรม จำกัด จึงได้ติดต่อเจรจาและได้มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สุกรในโครงการ "โรงงานแปรรูปและผลิตเนื้อสุกรอนามัย" เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 มีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี เริ่มตั้งแต่ 30 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 - 30 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548

โรงงานตั้งอยู่ที่ ภาควิชาเทคโนโลยีทางสัตว์ คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ 36 x 64 เมตร ซึ่งเครือเบทาโกร ได้สนับสนุนการลงทุนด้านการปรับปรุงอาคารสถานที่ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่จำเป็นเพิ่มเติม เพื่อให้เป็นโรงงานมาตรฐาน และดำเนินการบริหารจัดการทั้งในด้านสุขลักษณะของโรงงาน สุขลักษณะและอนามัยส่วนบุคคล รวมถึงขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิต ตลอดจนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักเกณฑ์การผลิตที่ดี (Good Manufacturing Practice: GMP)

โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

นอกจากนี้ ยังมีการควบคุมการผลิตทั้งวงจร ตามระบบวิเคราะห์อันตรายและควบคุมจุดวิกฤต ในกระบวนการผลิต (Hazard Analysis & Critical Control Point: HACCP) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรที่ผลิตมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ทั้งหมดนี้ จึงทำให้โรงงานแห่งนี้ ได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์ ให้เป็นโรงงานมาตรฐาน เพื่อผลิต “เนื้อสัตว์อนามัย” เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2546 และถือเป็นโรงงานแห่งแรกในเขตภาคเหนือที่ได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์

สำหรับกำลังการผลิตสุกรเต็มประสิทธิภาพประมาณ 80 ตัว ต่อวัน แต่ปัจจุบันกำลังการผลิตยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นมีเพียงวันละประมาณ 10-15 ตัว ในส่วนของผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรอนามัยที่ได้จากโรงงานแปรรูปนี้ เครื่องเบทาโกร จะจัดส่วนจำหน่ายสินค้า ซึ่งเป็นผลผลิตของโครงการ รวมถึงผลผลิตของภาควิชาเทคโนโลยีทางสัตว ณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ แก่นุเคราะห์ภายในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในราคาที่ต่ำกว่า หรือไม่เกินราคาดปกติ

สินค้าในโครงการจะระบุรายละเอียดในฉลากกำกับสินค้าว่า “โครงการความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สุกร ระหว่างมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเครื่องเบทาโกร” โดยมีตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเครื่องเบทาโกร กำกับอยู่ด้วย รายได้จากการจำหน่ายสินค้า จะนำกลับมาพัฒนาภาควิชาฯ และพัฒนาโรงงาน ให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น

ปัจจุบัน โรงงานแห่งนี้มีพนักงานประมาณ 5 คน ส่วนหนึ่งโอนย้ายมาจากโรงงานในเครื่องเบทาโกรที่อยู่ทางภาคเหนือ และส่วนหนึ่งเป็นคนในท้องถิ่น นอกเหนือจากที่เป็นนักศึกษาฝึกงานของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งถือเป็นการเริ่มต้นสร้างงานให้ท้องถิ่นไปในตัว อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ กล่าวต่อไปอีกว่า ความร่วมมือในครั้งนี้เกิดขึ้นด้วยเจตนารมณ์ร่วมกันของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเครื่องเบทาโกร ในการดำเนินงานเพื่อวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัยและพัฒนา การบริการทางวิชาการและการฝึกงานของนักศึกษา โดยนักศึกษาที่เรียนในสาขาที่เกี่ยวข้องจะมีโอกาสเข้ามาเรียนรู้งานและได้รับประสบการณ์ตรงจากโรงงาน ถือเป็นการสนับสนุนทางด้านการศึกษา และพัฒนาศักยภาพทางวิชาการด้านการปศุสัตว์และวิทยาศาสตร์การผลิตเนื้อสัตว์ และเครื่องเบทาโกร เล็งเห็นว่า โรงงานแห่งนี้สามารถพัฒนาให้เป็นโรงงานต้นแบบสำหรับโรงชำแหละและแปรรูปสุกระดับท้องถิ่นเพื่อใช้ผลิตเนื้อสัตว์อนามัย เพราะเนื้อสุกรที่ผ่านกระบวนการชำแหละตามโครงการ ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราเนื้อสัตว์อนามัยได้อย่างถูกต้อง จากกรมปศุสัตว์ ตามหมายเลขผู้ผลิต S 4601005 ทำให้ผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพมีทางเลือกบริโภคอาหารที่ปลอดภัย

นับว่าเป็นโรงงานแห่งแรกในภูมิภาคที่ผ่านมาตรฐานได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์ สามารถเป็นต้นแบบของโรงงานชำแหละแปรรูปสุกรในระดับท้องถิ่นได้ดี ตลอดจนช่วยกระตุ้นให้

เกิดโรงงานมาตรฐานในระดับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยที่ผ่านมามีหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบัน การศึกษาต่างๆ ได้เข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก

ขั้นตอนการฆ่าชำแหละสุกร

สุกรที่จะนำมาเข้ากระบวนการฆ่าชำแหละจะนำมาจากฟาร์มที่มีการเลี้ยงการจัดการที่ถูกต้อง ด้วยอาหารสัตว์ที่คุณภาพเหมาะสมตามระยะการเจริญเติบโต โดยมีขั้นตอนตามกระบวนการ ดังนี้

1. ตรวจเช็คสุกรที่จะส่งเข้ากระบวนการโดยการดูความผิดปกติด้วยสายตา และสุ่มตรวจ ปัสสาวะ และเจาะเลือดเพื่อหาสารตกค้างต้องห้าม
2. ขนส่งสุกรให้มาพักอยู่ในคอกพัก นานไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง
3. สุกรจะถูกด้อนให้ค่อยๆ เดินไปตามทางเดินอย่างนุ่มนวล เพื่อให้สลบโดยการชอร์ตด้วย กระแสไฟฟ้า
4. เมื่อสุกรสลบจะใช้โซ่คล้องขาหลังและดึงรอกขึ้นให้สุกรห้อยหัวลงและเอาเลือดออก โดยการแทงคอ ใช้เวลาในการรองเลือดประมาณ 3 นาที
5. สุกรจะถูกส่งเข้าสู่เครื่องชูดขน ที่น้ำร้อนอุณหภูมิ 60-62 องศาเซลเซียส ใช้เวลาในการชูด ขนประมาณ 2-3 นาที
6. สุกรจะถูกส่งขึ้นมawangบนตะแกรงเพื่อเก็บขนที่อาจหลงเหลือตกค้าง
7. ซากสุกรที่เก็บขนสะอาดดีแล้วจะถูกเกี่ยวขาทั้ง 2 ข้าง และดึงรอกขึ้น เพื่อเลื่อนไปสู่ ขั้นตอนการตัดหัว การผ่าท้องเอาเครื่องในออก การผ่าซากออกเป็น 2 ซีก ตัดมันเปลง และไต ตัดสัน ใน และดึงไขสันหลังออก สำหรับเครื่องในจะถูกส่งไปห้องล้างเครื่องในและเก็บไว้ที่อุณหภูมิ 7-12 องศาเซลเซียส
8. ล้างซากสุกรทั้ง 2 ซีก ด้วยน้ำผสมคลอรีนความเข้มข้น 50 พีพีเอ็ม
9. ส่งซากสุกรเข้าเก็บในห้องที่เย็นจัดอุณหภูมิ -18 ถึง -20 องศาเซลเซียส นานประมาณ 2 ชั่วโมง
10. ย้ายซากสุกรมาเก็บในห้องเย็น อุณหภูมิ -4 ถึง 0 องศาเซลเซียส นานประมาณ 12-14 ชั่วโมง
11. เมื่อผ่านการเก็บในห้องแช่เย็นตามเวลาที่กำหนดแล้ว ซากสุกรจะถูกนำส่งเข้าห้องตัดแต่ง ชิ้นส่วนและบรรจุหีบห่อจัดส่งให้แก่ลูกค้าตามใบสั่งต่อไป เช่น เป็ดชีโครง ตัดส่วนเนื้อ 3 ชิ้น ออก

จากขาน้ำ ตัดสันนอก ตัดกระดูกสันหลัง ตัดซี่โครง แยกชิ้นขาน้ำและไหล่ แยกชิ้นขาหลังและ สะโพก เลาะหนัง ส่วนสะโพกและไหล่ ตัดแต่งสันคอ สันนอก แล้วบรรจุหีบห่อ

สำหรับเครือเบทาโกร นอกจากจะได้รับความรู้ด้านทฤษฎีใหม่ๆ จากคณาจารย์ของ มหาวิทยาลัยแล้ว ยังถือว่าเป็นการดำเนินโครงการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือเบทาโกร ที่จะ สร้างกระบวนการ Food Safety (การผลิตอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพสูงแก่ผู้บริโภค) ให้เข้มแข็ง และจริงจังในวงการอุตสาหกรรมอาหารของไทย และถือเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลที่ได้ ประกาศในปีพ.ศ. 2547 เป็นปีแห่งอาหารปลอดภัยเพื่อผู้บริโภค

กรณีตัวอย่าง: สุกรรับจ้างเลี้ยง อาชีพทำเงินของรายย่อย

ข้อมูลจากวารสารสัตว์เศรษฐกิจ ปีที่ 16 ฉบับที่ 359 (2541:10-14) การขยายปศุสัตว์ ภายในประเทศสามารถที่จะทำได้หลายวิธีปศุสัตว์แต่ละชนิดก็มีวิธีต่างกันออกไป สิ่งหนึ่งที่เป็นที่ นิยมมากในกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรรายใหญ่คือ การสร้างอาณาเขตของตนเองโดยการใช้ฐานที่มาจาก เกษตรกรในลักษณะลูกเฒ่า โดยกลุ่มบริษัทเหล่านั้นจะเข้าไปกำกับดูแลตั้งแต่การผลิตกระทั่งถึง การตลาด สัตว์เศรษฐกิจที่นิยมกัน ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ และสุกร เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นข้อดี ให้กับบริษัท ประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่ายแต่ได้ปริมาณการผลิตที่มากขึ้นโดยที่บริษัทไม่ต้องลงไป จัดการเองเพียงแต่คอยป้องกันวัตถุดิบให้เท่านั้น ภาวการณ์ผลิตไปอยู่ที่เกษตรกร มุมหนึ่งมองได้ว่าเป็น การสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชุมชนในท้องถิ่น ตรงกันข้ามก็เป็นการขยายอาณาเขตที่มั่นคงของ ผู้ผลิตรายใหญ่ โครงการเลี้ยงสุกรพันธุ์ก็เป็นอีกโครงการหนึ่งที่ถูกจัดมาสู่เกษตรกร และเป็นอีก ทางเลือกหนึ่งที่ฟาร์มรายย่อยเลือกปฏิบัติ เพราะเล็งเห็นว่าวิธีดังกล่าวก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะ สามารถขยายฟาร์มของตนให้เติบโตได้ ซึ่งมุมหนึ่งอาจจะเป็นการสร้างความหนักใจให้กับฟาร์มใหญ่ กระทั่งถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกกองโจรที่จะทำให้ราคาถดถอย แต่ความเป็นจริงเป็นอย่างไรจึงทำให้ เกษตรกรเหล่านั้นเลือกมาเป็นลูกเฒ่า ขอมผลิตสุกรให้กับผู้ผลิตรายใหญ่ เขามีความพอใจกับสิ่งที่ เป็นอยู่และสิ่งที่ได้รับหรือไม่ ต่อกำกล่าวหาที่ฟาร์มให้มานั้นถูกต้องสำหรับเขาหรือยัง ซึ่งในเรื่อง ดังกล่าวหลังจากที่สัตว์เศรษฐกิจได้มีโอกาสไปสัมผัสกับกลุ่มผู้เลี้ยงเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผลิตลูกสุกรของบริษัทเจ้าหนึ่งแถบภาคตะวันออกเฉียงใต้เปิดใจให้กับสัตว์เศรษฐกิจถึงความจริงใจใน โครงการดังกล่าว เป็นทางเลือกที่สร้างโอกาสให้เกษตรกรรายย่อยอย่างแท้จริง

คุณปริดา จำนงผล เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรอีกรายหนึ่งที่เลือกจะทำฟาร์มในระบบลูกเฒ่า โดยการ เข้าไปในโครงการผลิตลูกสุกรให้กับบริษัทเจ้าหนึ่ง เผยถึงสาเหตุที่เข้ามาอยู่ในระบบนี้ว่า เริ่มเลี้ยง สุกรมาประมาณ 7 ปีโดยเริ่มลักษณะการเลี้ยงแบบรายย่อยทั่วไป มองดูแล้วเป็นการเลี้ยงแบบหลังบ้าน

มากกว่าจะเรียกฟาร์ม เริ่มแรกจากการเลี้ยงสุกรขุนประมาณ 40-50 ตัว ก่อนที่จะเข้ามาเลี้ยงสุกรพันธุ์ ในโครงการเมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา

สุกรแม่พันธุ์ที่นำเข้ามาฟาร์มครั้งแรกจำนวน 12 แม่ ใช้เงินลงทุนไปประมาณ 1 แสนกว่าบาท เฉลี่ยประมาณ 17,000 บาทต่อแม่ ลักษณะเป็นการทดลองเลี้ยงหลังจากนั้นเลี้ยงอยู่ประมาณ 2 ปีก็ถอนทุนคืนได้ พอปีที่ 3 เริ่มจะมีกำไรเข้ามาซึ่งราคาที่ยังน่าจะไม่มีประกันราคาแต่บริษัทที่รับซื้อตามราคาตลาด แต่ที่สร้างความมั่นใจให้ตนได้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการนั้น เพราะเห็นว่าเงื่อนไขที่ให้มาพอที่จะยอมรับได้และพอที่จะเป็นประโยชน์สำหรับตนอยู่บ้าง ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมโครงการจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข คือ อาหารที่ใช้เลี้ยงต้องได้รับจากบริษัทเท่านั้น แม่พันธุ์ที่นำมาเลี้ยงจะต้องซื้อกับบริษัทเท่านั้น ราคาซื้อขายเป็นไปตามกลไกการตลาด และลูกสุกรที่ผลิตได้ต้องจำหน่ายคืนให้บริษัทเจ้าของโครงการ

เมื่อดูตามเงื่อนไขที่ให้มาแล้วก็ไม่มีปัญหาและคิดว่าพอที่จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เลี้ยงอยู่บ้าง โดยเฉพาะเรื่องการตลาด ตลาดที่จะจำหน่ายลูกสุกรสามารถที่จะตัดปัญหาออกไปได้โดยไม่ต้องคอยกังวลว่าเลี้ยงแล้วไม่มีที่ขาย โดยเฉพาะปัญหาเรื่องพ่อค้าคนกลางที่คอยกดราคาผู้เลี้ยงรายย่อยอย่างพวกตนมาตลอด ซึ่งในการทำฟาร์มผลิตลูกสุกร ฟาร์มรายย่อยจะเสียเปรียบพ่อค้ามากเมื่อถึงเวลาจำหน่ายลูกสุกร พ่อค้าจะมีเล่ห์เหลี่ยมคอยเอาเปรียบผู้เลี้ยงอยู่ตลอด “ในสภาพผู้เลี้ยงรายย่อยอย่างพวกผม จะมีปัญหามากเรื่องการตลาด โดยเฉพาะการจำหน่ายลูกสุกรแต่ครั้งพ่อค้าที่มารับต่างก็มีเล่ห์เหลี่ยมแพรวพราวจึงจะเอากำไรจากฟาร์มตลอดหรือแม้กระทั่งขายลูกสุกร ไปได้แล้วก็ตามเงินที่ได้มาก็ยังไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่ตรงตามเวลานัด ปัญหาเรื่องการเงินเกิดขึ้นประจำ แต่เมื่อผมเข้ามาในโครงการปัญหานี้สามารถตัดออกไปได้เลย ซึ่งเป็นข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดอีกข้อหนึ่ง และที่สำคัญเมื่อเข้ามาอยู่ในโครงการแล้วตนมีโอกาที่จะขยายฟาร์มได้”

ปัจจุบันคุณปริดาได้ขยายการเลี้ยง เริ่มแรกจำนวน 12 แม่ เพิ่มขึ้นมาเป็น 20 แม่ ราคาที่จำหน่ายลูกสุกร 1,300 บาทต่อตัว บวกลบ 40 บาท (เดือนธันวาคม พ.ศ. 2541) เป็นเกษตรกรอีกเจ้าหนึ่งที่สามารถขยายฟาร์มได้เร็วมาก โดยใช้เงินทุนมาจากการจำหน่ายสุกรเพียงอย่างเดียว เป็นเงินหมุนเวียนภายในฟาร์ม ซึ่งในภาวะปัจจุบันราคาลูกสุกรอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งถ้าสามารถจำหน่ายระดับนี้ตลอดผู้เลี้ยงสุกรพันธุ์อยู่ได้อย่างสบาย กล่าวได้ว่าเป็นราคาที่พอใจกันอย่างทั่วหน้า ซึ่งปัจจุบันมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการมากกว่า 25 ราย กำลังผลิตประมาณ 100-200 แม่ต่อราย ในกลุ่มมีสุกรแม่พันธุ์ทั้งสิ้น 3,500 แม่

คุณสุรณ เลิศพิณทอง หนึ่งในเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตลูกสุกรให้กับผู้ผลิตรายใหญ่ เจ้าหนึ่งกล่าวกับสัตว์เศรษฐกิจว่า การที่ตนได้เข้าร่วมในโครงการไม่ยอมมองว่าเป็นลูกน้องบริษัท แต่ควรจะมองไปที่การทำธุรกิจร่วมกันมากกว่า การที่ได้เข้ามาร่วมในโครงการเพราะว่าบริษัทให้ข้อเสนอที่ดีหลายอย่าง ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วสามารถที่จะสร้างความมั่นใจให้กับผู้เลี้ยงได้ โดยเฉพาะเรื่องการเงิน มั่นใจได้เลยว่าเมื่อปล่อยลูกสุกรออกไปแล้วสามารถที่จะได้รับเงินตามกำหนด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการขายในระบบอื่นแล้วในส่วนนี้จะต่างกันมาก โดยเฉพาะระบบการตลาด ฟาร์มที่อยู่ในโครงการสามารถตัดปัญหาเรื่องพ่อค้าคนกลางออกไปได้เลย จากประสบการณ์ที่พบมาพ่อค้าที่จะเข้ามาซื้อสุกรจากฟาร์มจะมีแต่เจ้าขี้วลาที่ดินทั้งสิ้น เมื่อได้พิจารณาแล้วจึงตัดสินใจเข้ามาอยู่ในระบบนี้อย่างเต็มตัว ในช่วงแรกที่เคยมีบริษัทอื่นเข้ามาส่งเสริมในลักษณะคล้ายกัน แต่มีความจริงใจที่จะให้เกษตรกรผู้เลี้ยงนั้นมีน้อยกว่าบริษัทในปัจจุบัน ชอบที่จะเอาเปรียบผู้เลี้ยงช่วงสุกรราคาดี ก็จะเข้ามาดูแลตลอดแต่เมื่อราคาสุกรตกปริมาณสุกรมีมาก ก็จะเริ่มกดราคาและเริ่มบ่ายเบี่ยงที่จะรับลูกสุกรจากเกษตรกรในโครงการ ทำให้ผู้เลี้ยงรายย่อยอยู่ไม่ได้ ต้องเลิกไป ซึ่งเป็นการคิดที่จะเอาประโยชน์ส่วนตัว กลับมาอีกครั้งเมื่อราคาสุกรดี จึงไม่มีใครเข้าไปร่วมด้วย

สำหรับโครงการที่พวกตนทำอยู่ในขณะนี้สามารถไว้วางใจได้ โดยเฉพาะเรื่องการเงินในสภาวะราคาสุกรตกต่ำหลายครั้งที่ผ่านมา เขาได้พิสูจน์ตรงนี้มาให้เห็นบริษัทให้ความสำคัญแก่กลุ่มพวกตน โดยจะมองมาที่พวกตนก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งบางครั้งยอมที่จะเจ็บตัว ซึ่งตามราคาที่ตลาดประกาศออกมาแต่รู้ว่าเมื่อนำไปขุนหรือขายต่อเขาจะต้องขาดทุนแน่นอน ซึ่งในเรื่องดังกล่าวได้แสดงความจริงใจให้เห็น ทำให้กลุ่มพวกตนเกิดความเชื่อมั่นในระบบโครงการมากขึ้น “ถ้าจะพูดถึงการเสี่ยงในการทำธุรกิจนั้น เรื่องความเสี่ยงจะต้องมีกันทั้งนั้น ในบางครั้งจะต้องมีการเจ็บตัวกันบ้าง แต่เมื่อเสี่ยงไปแล้วผู้ประกอบการสามารถที่จะอยู่รอดได้ เราก็น่าที่จะทำ ถ้าถามว่าเลี้ยงสุกรพันธุ์เจ็บตัวไหม คำตอบทุกคนเคยเจ็บตัวและเคยมีกำไรทั้งสิ้น เมื่อรวบรวมทุนแล้ว ช่วงไหนจะมีมากกว่ากันเท่านั้น โดยเฉพาะลักษณะการเป็นฟาร์มรายย่อย ตลาดจะต้องพึ่งพ่อค้าคนกลาง ซึ่งจะมีปัญหาอยู่หลายอย่าง สำหรับผมแล้วเลือกที่จะเป็นลูกเจ้าบริษัทมากกว่า ถึงแม้จะมีข้อจำกัดอยู่บางอย่าง แต่มองโดยภาพรวมแล้ว เราก็สามารถที่จะอยู่ได้เมื่อบริษัทได้ประโยชน์ เกษตรกรก็ได้ประโยชน์เช่นกัน ธุรกิจในส่วนนี้ก็สามารถที่จะไปร่วมกันได้ทั้งสองฝ่าย”

คุณปริดา กล่าวต่อว่า สำหรับปัญหาในการทำฟาร์มสุกรพันธุ์ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่แตกต่างจากฟาร์มทั่วไป โดยเฉพาะปัญหาเรื่องโรค การป้องกันที่ดีคือการทำวัคซีนป้องกัน และการจัดการที่ดีซึ่งในส่วนนี้มีสัตวบาลอยู่ในโครงการมาคอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ส่วนปัญหาเรื่องแม่พันธุ์ก็มีเช่นกัน ในแม่พันธุ์ที่นำเข้ามาใหม่อาจจะมีปัญหาเรื่องพันธุ์ไม่สวย แต่ก็อยู่ในปริมาณที่น้อย ส่วน

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ฟาร์มส่วนใหญ่ประสบอยู่ในส่วนกลุ่มคนเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงที่ยังอยู่ในปริมาณน้อย และฟาร์มกระจายกันอยู่จึงไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องกลิ่นและน้ำเสียและคนเป็นคนในท้องถิ่นที่เลี้ยงอยู่ในเขตนี้มานานจึงสามารถที่จะสร้างความเข้าใจกับสังคมรอบข้างได้ เนื่องจากเป็นชาวบ้านด้วยกัน พอที่จะอะลุ่มอล่วยกันได้

ปัญหาการผสมติดยาก เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่คนประสบอยู่แต่ก็สามารถที่จะแก้ไขได้ การผสมพันธุ์ที่ฟาร์มในเขตนี้ ส่วนใหญ่จะใช้ผสมกันทั้งสองระบบคือ ระบบผสมเทียม และผสมจริงแต่การที่จะทำระบบผสมเทียม ร้อยละ 100.00 นั้นปัจจุบันยังทำไม่ได้ เพราะยังขาดอุปกรณ์อยู่หลายอย่าง ซึ่งระบบการผสมเทียมในตอนนี้ยังต้องรับน้ำเชื้อจากบริษัทแล้วผสมเองที่ฟาร์ม ซึ่งปัจจุบันสามารถที่จะผสมเองได้มากกว่าร้อยละ 80.00

ระบบการตลาดเมื่อผลิตสุกรออกมาตามขนาดที่กำหนดประมาณ 18-22 กก.ต่อตัว ก็จะมีเจ้าหน้าที่ของโครงการนำรถมาจับถึงที่ฟาร์มในราคาประกาศของตลาด การจับแต่ละครั้งจะรวมกลุ่มกันประมาณ 200 ตัวต่อเที่ยว ตลาดไม่มีปัญหาส่วนใหญ่แล้วบริษัทที่เป็นเจ้าของโครงการจะกลัวว่าผู้เลี้ยงจะไม่ขายให้มากกว่า

คุณสนธิ กล่าวเสริมอีกว่า การที่จะมาเป็นลูกเล้าบริษัทเลี้ยงสุกรรับจ้างนั้น ต้องเลือกบริษัทที่มั่นคงถึงจะทำให้ฟาร์มประสบความสำเร็จ ซึ่งในส่วนของตนนั้นถ้าเมื่อมีทุนพร้อมก็จะขยายฟาร์มออกไปตลอด ในส่วนบริษัทเจ้าของโครงการที่ตนทำอยู่นั้น จะเปิดโอกาสให้อย่างไม่มีขีดจำกัดการที่จะเพิ่มผลผลิตไปมากน้อยแค่ไหนนั้น จะขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของผู้เลี้ยงเอง บริษัทให้โอกาสเต็มที่ต่างจากบางรายที่ซื้อลูกสุกรกับเราครั้ง สองครั้ง แล้วก็เลิกเลี้ยงไป ซึ่งพวกที่เข้ามาในลักษณะแบบนี้จะมีความเสี่ยงอยู่มาก ทั้งการเงินและตลาด เพราะต้องคอยหาคนที่มาซื้อใหม่ตลอดการเลี้ยงที่เป็นลักษณะนี้ ฟาร์มรายย่อยจะมีโอกาสได้ยากอีกอย่างการที่ฟาร์มขยายการเลี้ยง เพิ่มแม่พันธุ์มากก็จะเป็นผลดีกับบริษัทเช่นกัน เพราะอาหารยังต้องใช้ของบริษัทอยู่ “การทำฟาร์มสุกรพันธุ์เป็นอาชีพที่ค่อนข้างหนึ่ง การเลี้ยงนอกจากการจัดการที่ดีแล้ว คนที่ทำต้องมีใจรักที่จะเลี้ยงด้วย ซึ่งการเลี้ยงสุกรไม่ใช่การทำการค้า เราไม่ต้องดูแลสินค้าของเราขนาดนี้ แต่การทำฟาร์มจะต้องคลุกคลีอยู่กับฟาร์มตลอดเช่น นิดยา ทำคลอด เจ้าของฟาร์มรายย่อยจะต้องทำเองทั้งหมด ถ้าจะดูว่าการเลี้ยงสุกรปัจจุบันมีความเสี่ยง การทำธุรกิจอะไรก็แล้วแต่ ทุกอย่างก็มีความเสี่ยงด้วยกันทั้งสิ้น แต่การเลี้ยงสุกรคนที่เริ่มเลี้ยงด้วยกันหลายคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีกำไรซึ่งผิดจากการทำการค้าที่ทำอยู่ประมาณ 10 รายจะมีแค่รายเดียวเท่านั้นประสบผลสำเร็จและการทำงานฟาร์มเงินที่ได้มาต้องมีการเก็บสำรองไว้ด้วย ไม่ใช่ทำกำไรเท่าไร ก็ใช้ไปจนหมด เงินที่ได้มาควรจะเป็นเงินหมุนเวียนที่อยู่ในฟาร์มมากกว่าที่จะนำไปใช้นอกระบบอย่างอื่น ในสถานะที่ผ่านมา ถึงแม้ราคาจะมีขึ้นมีลง แต่ดูแลโครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

ฟาร์มส่วนใหญ่ก็สามารถที่จะอยู่ได้ แต่ที่เกิดปัญหาขาดทุน ฟาร์มที่แจ้งส่วนใหญ่จะชอบนำเงินที่ได้มาไปใช้ผิดทางนอกระบบมากกว่า”

คุณปริดา ได้ฝากข้อคิดว่า จากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ตนและฟาร์มที่อยู่ในโครงการด้วยกัน มีโอกาสที่ขยายออกไปได้ ซึ่งก็จะเลี้ยงลักษณะนี้ต่อไปคิดว่าโครงการไม่มีล้มแน่นอน สำหรับตนแล้ว การประกอบอาชีพเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพที่เปิดโอกาสให้โตได้ สร้างความมั่นใจได้ ถ้าคนไทยยังบริโภคเนื้อสุกรอยู่ ความต้องการเนื้อสุกรมีแต่จะเพิ่มขึ้นอย่างไม่สิ้นสุด แต่ปัจจุบันคนที่สนใจจะมาเลี้ยงการลงทุนอาจจะอยู่ในเกณฑ์ที่สูง เพราะสถานะเศรษฐกิจ ต้องใช้เวลานาน 3-4 ปีกว่าที่จะได้ทุนคืน สำหรับผมแล้วอนาคตก็จะทำฟาร์มในลักษณะนี้และมีโครงการพร้อมที่จะขยายฟาร์มให้ใหญ่ขึ้นอีกเมื่อทุนพร้อมมากกว่านี้

กรณีตัวอย่าง: คอนแทรคฟาร์ม กับอีกหนึ่งวิธีอยู่รอดในอาชีพการเลี้ยงสุกร

ข้อมูลจากวารสารฟัก แอนด์ พอร์ค คอนแทรคฟาร์ม ปีที่ 2 ฉบับที่ 21 (2550: 49-50) อีกแง่มุมหนึ่งของผู้ประกอบการฟาร์มสุกรที่เห็นช่องทางสร้างความมั่นคง และความอยู่รอดในอาชีพการเลี้ยงสุกรบนเส้นทางใช้ชีวิตอยู่บนความพอเพียง ป้องกันความเสี่ยงจากราคาผันผวน ขอรับรายได้แบบนิ่งๆ แต่เนิ่นนาน และด้วยภาวะวิกฤติราคาสุกรตกต่ำเช่นปัจจุบัน ตามด้วยกระแสสังคมคนเลี้ยงหมูที่บ่นอุปเรื่องความอยู่รอด และนี่ก็ถึงแต่ตัวเองเป็นหลักว่าจะเดินบนเส้นทางอาชีพนี้ได้อย่างไร “นิตยาสาร ฟัก แอนด์ พอร์ค” ฉบับนี้ จึงขอนำเสนออีกด้านหนึ่งของอาชีพการเลี้ยงสุกรและถือเป็นอีกหนึ่งเกษตรกรของไทย ที่วันนี้ถูกลืมนึกถึง แต่กลับมองว่าเป็นเครื่องมือสร้างปัญหา เรามาติดตามกันว่าเขามีความคิดเห็นอย่างไรกับอาชีพเลี้ยงสุกรในโครงการจ้างเลี้ยง

คุณชัยวัฒน์ สิริทรัพย์พูนผล เจ้าของ ชัยวัฒน์ฟาร์ม เลขที่ 198 หมู่ 2 ตำบลคอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โทร 08-1832-7542 กล่าวกับ ฟัก แอนด์ พอร์ค ว่า ตนเข้าร่วมโครงการจ้างเลี้ยงสุกรให้กับ เครือเบทาโกร ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2543 โดยก่อนหน้านี้ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และทำสวนผัก แต่ต้องเป็นพ่อค้าหน้าผัดมาจำหน่าย ณ ปากคลองตลาด กรุงเทพฯ ซึ่งนับว่าทำมาหลายอาชีพจนได้มาหยุดอยู่ที่การเลี้ยงสุกร ด้วยความคิดที่ว่า เนื้อหมู เป็นเนื้อสัตว์ที่ผู้บริโภคนิยมรับประทานจำหน่ายง่าย และอาชีพการเลี้ยงสุกรก็น่าสนใจ และด้วยความเป็นมือใหม่ ขาดความรู้ด้านวิชาการ ประกอบกับได้รับคำแนะนำจากเพื่อนๆ จึงตกลงเข้าร่วมกิจกรรม รับจ้างเลี้ยงสุกรให้กับเครือเบทาโกร ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาครบครันก็มีรายได้มั่นคงมากขึ้นกว่าอาชีพเดิม “อาชีพเลี้ยงหมูผมคิดว่าเป็นธุรกิจที่น่าจะอยู่ได้อย่างมั่นคง และอยู่รอดเพราะคนส่วนใหญ่ในประเทศกินเนื้อหมูเป็นจำนนวนมากกว่าสัตว์ชนิดอื่น แต่จะให้ผมมาสร้างฟาร์มเอง ก็คงคิดว่าคงเป็นไปได้ยาก และจากที่เห็น

เพื่อนผมเลี้ยงหมูในโครงการจ้างเลี้ยงให้กับบริษัทแล้ว ก็น่าสนใจเพราะเห็นว่ามียาได้ที่มั่นคง ช่วงแรกผมก็ศึกษาโครงการจ้างเลี้ยงของบริษัทต่างๆ และในที่สุด ผมก็ตอบตกลงกับเครือเบทาโกร เพราะจากข้อมูลที่น่าสนใจ บริษัทมีความมั่นคงสามารถส่งออกเนื้อสุกรไปต่างประเทศได้ และจากที่เราเข้าร่วมโครงการกว่า 5 ปีที่ผ่านมา ผลตอบรับก็เป็นที่น่าพอใจมาก ผมมียาได้ดีกว่าเดิม และพอมีเหลือเก็บ ซึ่งผมคิดว่าถ้าเรารู้จักกิน รู้จักใช้ และรู้จักเก็บ เราก็จะอยู่รอดในอาชีพเลี้ยงหมูได้ในวิถีชีวิตแบบพอเพียง”

คุณชัยวัฒน์ กล่าวต่อว่า การเข้าสู่ธุรกิจการรับจ้างเลี้ยงสุกร โดยใช้เงินลงทุนทั้งเงินส่วนตัว และการกู้จากธนาคาร เริ่มต้นการเลี้ยงแค่มีโรงเรือนการเลี้ยงสุกรแบบเปิด ขนาดความจุสุกรประมาณ 500 ตัวเพียงหลังเดียว และจากพอมียาได้เข้ามาในครอบครัว พอใช้จ่าย ก็ขยายฟาร์มแบบค่อยเป็นค่อยไปเรื่อยมา โดยส่วนใหญ่ของเงินลงทุนจะใช้จ่ายในส่วนที่เหลือเก็บจากผลกำไรที่ได้จากการเลี้ยงสุกรในแต่ละรุ่นสะสมเรื่อยมา ซึ่งก็ขยายเลี้ยงเพิ่มขึ้นจากโรงเรือน 2 หลัง เป็น 3 หลัง และปัจจุบันมีโรงเรือนเลี้ยงสุกรกว่า 25 หลัง และเป็นโรงเรือนเลี้ยงสุกรระบบปิด หรือระบบอีแวปทั้งหมด ทุกหลัง “ในช่วงปีที่ผ่านมา ผมขยายการเลี้ยงเพิ่มขึ้น โดยเป็นโรงเรือนอีแวป ซึ่งเป็นฟาร์มแห่งใหม่ แต่อยู่ใกล้กับฟาร์มเดิม อีก 16 หลัง ซึ่งเป็นการเลี้ยงเฟส 1 และเฟส 2 โดยเริ่มที่เฟสแรกที่โรงเรือนอีแวป 9 หลัง และแห่งใหม่ที่เราเริ่มนำสุกรขุนเข้าเลี้ยงอีก 7 หลัง โดยโรงเรือนอีแวปของฟาร์มจะสร้างแบบหลังแฝด ก็คือภายในโรงเรือนแบ่งเป็นพื้นที่ออกเป็น 2 ฟัง แบ่งครึ่งโรงเรือนด้วยกำแพงที่ปิดกันมิดชิด ซึ่งก็เหมือนกัน 2 โรงเรือนติดกัน มีลักษณะเป็นเรือนแฝด ที่ทำแบบนี้เพื่อประหยัดในส่วนของพื้นที่ฟาร์ม และต้นทุนการก่อสร้างโรงเรือนที่มีจำนวนมากขึ้น และสร้างฟาร์มได้ตามเงื่อนไขมาตรฐานฟาร์ม ซึ่งเราก็ได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์”

คุณชัยวัฒน์ กล่าวเพิ่มเติมว่า ฟาร์มสร้างโรงเรือนสุกรขุนเป็นระบบปิดหรือโรงเรือนอีแวปที่สมบูรณ์แบบร้อยละ 100.00 โดยการติดตั้งและเลือกใช้อุปกรณ์ได้ช่วยเหลือจากทีมงานของบริษัท บี.เอ็น.เตอร์เนชั่นแนล แอนด์เทคโนโลยี จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของเบทาโกร ที่ตัวเองให้การยอมรับ และมีความเชื่อมั่นในด้านคุณภาพของสินค้าและผลิตภัณฑ์ รวมถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการและการดูแลฟาร์มที่คอยมาให้คำแนะนำปรึกษา ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ก็ได้รับการดูแลที่ดี

การเลี้ยงสุกรขุนภายในโรงเรือนอีแวปถือว่าได้ผลตอบแทนที่ดีมาก โดยเฉพาะในด้านสุขภาพและการเจริญเติบโตที่รวดเร็ว ตลอดจนจำนวนการเลี้ยงสุกรขุนในแต่ละโรงเรือน โดยในช่วง 1-2 ปีแรกเลี้ยงแบบโรงเรือนเปิด จะสามารถเลี้ยงสุกรขุนได้ประมาณ 500 ตัว แต่เมื่อเลี้ยงในโรงเรือนอีแวปสามารถเลี้ยงได้ประมาณ 700 ตัว ซึ่งก็เป็นผลให้ฟาร์มได้รับผลตอบแทนจากการรับจ้างเลี้ยง

สุกรขุนได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สุกรที่อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่สบายก็ทำให้การเจริญเติบโตที่รวดเร็ว สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ก็ยังทำให้ฟาร์มได้รับผลตอบแทนจากการจ้างเลี้ยงได้เพิ่มขึ้น

“การลงทุนสร้างโรงเรือนอีแว๊ป ก็ใช้เงินลงทุนพอสมควร แต่ผลตอบแทนที่ได้รับผมว่า มากกว่าคุ้ม สำหรับเงินลงทุนในตอนแรกผลก็ใช้เงินกู้จากธนาคาร ซึ่งส่วนตัว แต่พอขยายฟาร์มก็ได้ การช่วยเหลือเงินกู้จากธนาคาร ซึ่งผมเลี้ยงระบบอีแว๊ปมากกว่า 3 ปีก็ไม่มีปัญหาอะไร ผลตอบแทนก็เป็นที่พอใจ เพราะผมเลี้ยงหมูได้เยอะขึ้น หมูไม่ป่วย สุขภาพดี โตเร็ว การใช้อาหารก็ดีขึ้น ความสูญเสียก็น้อยมาก ซึ่งผมคิดว่าการเลี้ยงหมูในโรงเรือนอีแว๊ปเป็นอะไรที่เหมาะสมกับฟาร์มรับจ้างเลี้ยง หมูขุน โดยผลตอบแทนการจ้างเลี้ยงของฟาร์มอยู่ที่ตัวละ 300-400 บาท” คุณชัยวัฒน์กล่าว

คุณชัยวัฒน์กล่าวเสริมว่า การดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการจ้างเลี้ยง โดยฟาร์มจะลงทุน สร้างโรงเรือนและอุปกรณ์เอง ส่วนสายพันธุ์ อาหาร ยา และวัคซีน บริษัทผู้ดูแลจะเป็นผู้รับผิดชอบ รวมถึงการจัดส่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการเข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อเข้ามาคอยเฝ้าระวัง ควบคุมปัญหา และอบรมทักษะผู้บริหารฟาร์มและเจ้าหน้าที่ประจำฟาร์ม ในด้านการสุขาภิบาล โรคสุกร และการจัดการด้านสุขอนามัยของฟาร์ม ซึ่งมีแผนงานชัดเจนและเข้ามาดูแลฟาร์มอย่างใกล้ชิด

“อาชีพรับจ้างเลี้ยงหมูขุนผมว่ามันคงดี ไม่ต้องไปเสี่ยงกับภาวะราคาและการตลาด ที่ทุกวันนี้ ขึ้นลงไปมา ราคาในท้องตลาดไม่นิ่ง ถ้าหมูราคาดีก็ทำกำไรให้เรามาก แต่พอราคาย่ำแย่ เช่นเดียวกับที่กำลังเกิดอยู่ในปัจจุบัน ผมว่าผมก็คงอยู่ไม่ได้ เพราะสู้ไม่ไหว แต่พอเราอยู่ในโครงการ ก็เหมือนมีหลักค้ำประกัน พอราคาหมูตกต่ำเราก็ยังมีคนคอยพยุง เรายังมีรายได้ ไม่เสี่ยงต่อการขาดทุน เพียงแต่เราบริหารจัดการฟาร์มให้ดี หมูที่เลี้ยงไม่เสียหาย เราก็ได้รับผลตอบแทนที่ดีภายใต้เงื่อนไขที่เราทำ สัญญากันไว้ ส่วนจะทำให้เรารวยมาก รวยน้อย ผมว่าถ้าเราอยู่อย่างพอเพียง ใช้จ่ายอยู่ในความพอดี เรามีรายได้ที่มั่นคงและได้รับเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เท่านั้นผมก็พอใจ และผมก็อยู่ในอาชีพเลี้ยงหมู ได้อย่างมีความสุข” คุณชัยวัฒน์กล่าว

คุณชัยวัฒน์กล่าวสรุปว่า การรับจ้างเลี้ยงสุกรสิ่งสำคัญที่ฟาร์มจะต้องปฏิบัติตามแลสุขภาพสุกรให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ให้ความเสียหายน้อยที่สุด ซึ่งฟาร์มจะต้องเน้นงานด้านสุขาภิบาล ความสะอาด การป้องกันและควบคุมโรค โดยฟาร์มจะมีการเลี้ยงแบบออลอินท์-ออลเอาท์ แบบเข้าหมดออกหมด โดยการลงสุกรและจับสุกรขายจะใช้เวลาของแต่ละช่วงไม่เกิน 5 วัน นอกจากนี้ ฟาร์มต้องใช้หลักการเลี้ยงดูที่ดี โดยการวางแผนการเลี้ยงที่ต้องคำนึงถึงค่าเอฟซีอาร์ หรืออัตราการเปลี่ยนอาหาร

เป็นเนื้อ ซึ่งคำนวณจากน้ำหนักสุกรและอาหารที่นำมาเลี้ยงสุกรในฟาร์ม ซึ่งถ้าทำให้ ค่าเอฟซี อาร์ท่า ฟาร์มก็จะได้รับผลตอบแทนที่ดี

“เลี้ยงหมูใน โรงเรือนอีแว๊ป นอกจากจะช่วยปรับสภาพแวดล้อมได้เหมาะสมกับความ ต้องการของหมูขุนแล้ว ก็ทำให้เราเลี้ยงจัดการง่ายมากขึ้น เมื่อหมูป่วยน้อยลงการใช้ยาก็น้อยลงตาม หรือถ้าเกิดหมูป่วยผมก็จะจับแยกเลี้ยงเพื่อป้องกันการแพร่โรค เราก็สามารถควบคุมโรคอย่างได้ผล จะต่างจากระบบเปิดที่มีหมูป่วยเยอะมาก แต่ทั้งนี้เราก็ต้องบริหารการเลี้ยงที่ดีด้วย เราต้องคอย ตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์อีแว๊ป ไม่ว่าจะเป็นพัดลม กูลิ่งแพค รวมทั้งระบบไหลเวียนอากาศ ภายในฟาร์มให้ดีขึ้น จากที่เราใช้อุปกรณ์อีแว๊ปแบบสมบูรณ์ ไม่มีการดัดแปลง ก็ทำให้มั่นใจในระบบ ไม่ต้องกังวลว่าจะเกิดความเสียหายอะไร และผมและทีมงานของบริษัทผลิตภัณฑ์ก็คอยเฝ้าดูแล และตรวจสอบอยู่เป็นประจำ ส่วนในเรื่องของโรงเรือนอีแว๊ป ทำให้ฟาร์มเสียค่าใช้จ่ายไฟฟ้ามาก แต่อย่างไรก็ดี ผมว่าผลตอบแทนที่เราได้จากผลผลิตคุณภาพก็ทำให้ฟาร์มคุ้มค่า และในอนาคตเพื่อลด ปัญหาที่จะพัฒนาบ่อบำบัดน้ำเสียของฟาร์ม เป็นระบบไบโอแก๊สและใช้เครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าใช้งาน ลดค่าใช้จ่ายในฟาร์ม ประหยัดไฟฟ้า และทำให้สิ่งแวดล้อมน่าอยู่ยิ่งขึ้น” คุณชัยวัฒน์ กล่าวทิ้งท้าย

บทที่ 4

ผลการศึกษาสภาพการผลิตสุกรของประเทศไทยภายใต้ตลาดข้อตกลง

วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง

จากการศึกษาภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่ทำหน้าที่จัดการ กำกับ ดูแลการผลิตสุกร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสุกร 3 ภาคส่วน คือ บริษัทเอกชน สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร และฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระในทุกภาคของประเทศไทย พบว่า วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงแต่ละภาคส่วน มีรายละเอียด ดังนี้

บริษัทเอกชน

ผลการศึกษาถึงสภาพการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชนจำนวน 11 แห่ง พบว่า การเลี้ยงแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุนนั้น มีจำนวนแม่พันธุ์ที่อยู่ในระบบการเลี้ยงแบบข้อตกลงทั้งหมดเฉลี่ย 3,900 ตัว จำนวนลูกสุกรหย่านมทั้งฝูงเฉลี่ย 20.80 ตัวต่อแม่ต่อปี มูลค่าของแม่พันธุ์เฉลี่ย 7,500 บาทต่อตัว ขณะที่การเลี้ยงสุกรขุนนั้น มีจำนวนสุกรขุนที่เลี้ยงหมุนเวียนเฉลี่ย 16,000 ตัวต่อเดือน น้ำหนักที่รับซื้อคืนกลับมาเฉลี่ย 100 - 105 กิโลกรัม ราคารับซื้อแยกตามประเภทของข้อตกลง ได้แก่ ประกันราคากิโลกรัมละตั้งแต่ 47 - 49 บาท โดยมีสัญญาปีต่อปี และจ้างเลี้ยงในราคาตั้งแต่ 1.60 - 2.50 บาทต่อน้ำหนักเพิ่ม 1 กิโลกรัม เป็นต้น และมูลค่าลูกสุกร รับซื้อคืนในราคาประกัน หรือราคาตลาดในขณะนั้น ทั้งนี้แหล่งจำหน่ายสุกรของบริษัทเอกชนส่วนใหญ่ คือ โรงฆ่าและชำแหละของบริษัทเอง รองลงมา คือ พ่อค้าคนกลางทั่วไป บริษัทเอกชนมีลักษณะหรือรูปแบบการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์ และการเลี้ยงสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลง โดยที่แต่ละวิธีมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์เพื่อการผลิตลูกสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลง

ลักษณะการดำเนินการโครงการเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลงของกลุ่มบริษัท คือ เกษตรกรเป็นผู้ลงทุนสร้างโรงเรือน พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเลี้ยงภายในโรงเรือน บนพื้นที่ของเกษตรกร ซึ่งต้องเป็นไปตามรูปแบบและข้อกำหนดของบริษัทและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการฟาร์ม เช่น ค่าแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นของเกษตรกรส่วนบริษัทเป็นผู้จัดหาพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ ยาและเวชภัณฑ์ต่างๆ และเป็นผู้ให้คำแนะนำด้านการจัดการแก่เกษตรกร ลักษณะของการดำเนินกิจกรรมโครงการตามตลาดข้อตกลงมี 3 รูปแบบ คือ การเลี้ยงโครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

สูตรพันธุ์แบบประกันราคา การเลี้ยงสูตรพันธุ์แบบประกันตลาด และการเลี้ยงสูตรพันธุ์แบบโครงการจ้างเลี้ยง ดังแสดงในภาพที่ 4.1 ซึ่งแต่ละรูปแบบ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การเลี้ยงสูตรพันธุ์แบบประกันราคา

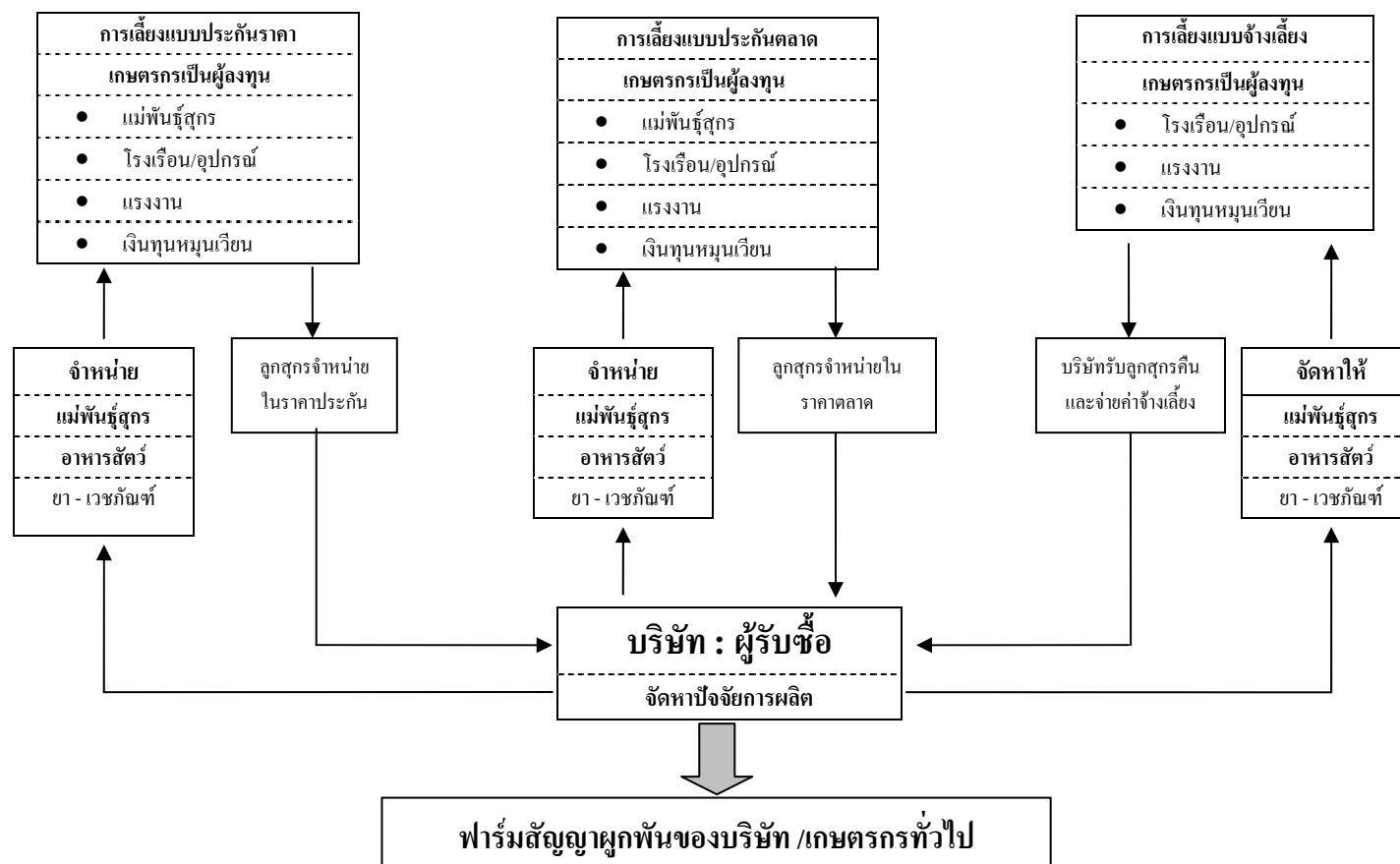
วิธีการนี้บริษัทจะส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบสภาพพื้นที่หรือโรงเรือนเดิมของเกษตรกรที่มีอยู่เมื่อได้รับการร้องขอหรือหากเกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการกับบริษัท และได้รับความเห็นชอบจากบริษัทแล้ว เกษตรกรเป็นผู้ลงทุนก่อสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ หรือปรับปรุงโรงเรือนที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมตามแบบหรือคำแนะนำของบริษัท เมื่อเกษตรกรดำเนินการสร้างโรงเรือนเสร็จเรียบร้อยแล้ว บริษัทจะจัดส่งแม่พันธุ์สุกรให้กับเกษตรกรโดยการจำหน่ายในราคาที่ตกลงกันได้ เกษตรกรจะต้องเป็นผู้เลี้ยงดูสุกรตามคำแนะนำ และใช้อาหารสัตว์จากบริษัทและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น ค่าพันธุ์สุกร ค่าอาหารสัตว์ ค่าแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อเกษตรกรผลิตลูกสุกรได้มีอายุ และน้ำหนักตามเกณฑ์ที่กำหนด บริษัทจะรับซื้อลูกสุกรคืนในราคาประกันตามสัญญาหรือเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้

1.2 การเลี้ยงสูตรพันธุ์แบบประกันตลาด

เกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการเลี้ยงสูตรพันธุ์แบบประกันตลาด ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรเป็นอาชีพอยู่แล้วทั้งสุกรพันธุ์และสุกรขุน แต่เนื่องจากต้องการมีพันธมิตรหรือพี่เลี้ยงทางธุรกิจ ที่จัดเป็นการลดความเสี่ยงด้านการตลาดของผลผลิตจากฟาร์มของตน เกษตรกรจึงตัดสินใจเข้าร่วมโครงการการเลี้ยงสูตรพันธุ์แบบประกันตลาดกับบริษัท เพื่อให้บริษัทเป็นผู้หาตลาดในการจำหน่ายผลผลิตสุกรที่ตนเองผลิตได้ ทั้งนี้วิธีการดำเนินการเริ่มจากบริษัทจะส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบสภาพพื้นที่และโรงเรือนเลี้ยงสุกรของเกษตรกรที่มีอยู่ และอาจจะมีการปรับปรุงโรงเรือนให้มีความเหมาะสมกับการผลิตในอนาคตตามคำแนะนำของบริษัท โดยค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงโรงเรือนและอุปกรณ์นั้นเกษตรกรเป็นผู้รับผิดชอบ เกษตรกรจะใช้สุกรพันธุ์ที่มีอยู่เดิม หรือสั่งซื้อเพิ่มเติม โดยที่การเพิ่มหรือลดจำนวนสุกรขึ้นอยู่กับความเห็นของบริษัทภายใต้เงื่อนไขที่ เกษตรกรจะต้องใช้พันธุ์สุกรและอาหารสัตว์จากบริษัทเท่านั้น และต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของบริษัทอย่างเคร่งครัด เมื่อผลิตลูกสุกรได้จำนวนและขนาดตามความต้องการของบริษัท ซึ่งโดยทั่วไปบริษัทต้องการลูกสุกรที่มีอายุ 8 – 10 สัปดาห์ หรือมีน้ำหนัก 15 - 18 กิโลกรัมขึ้นไป หรืออาจตามข้อตกลงระหว่างเกษตรกรกับบริษัท บริษัทจะเป็นผู้รับผิดชอบหาตลาดหรือรับซื้อลูกสุกรทั้งหมดกลับคืนตามสภาพความสมบูรณ์ แข็งแรงของลูกสุกรในราคาตลาดทั่วไป

1.3 การเลี้ยงสุกรพันธุ์แบบโครงการจ้างเลี้ยง

การเลี้ยงสุกรพันธุ์แบบโครงการจ้างเลี้ยง วิธีการนี้จะมีลักษณะการดำเนินการโดยมีการคัดเลือกเกษตรกรและดำเนินงานขั้นต้นคล้ายกับโครงการเลี้ยงสุกรพันธุ์แบบประกันราคาก็คือ เมื่อเกษตรกรดำเนินการปรับปรุงโรงเรือนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามคำแนะนำของบริษัทเรียบร้อยแล้ว บริษัทจะนำสุกรแม่พันธุ์ มาส่งมอบให้กับเกษตรกร พร้อมปัจจัยการผลิตอื่นๆ เช่น อาหารสัตว์ วัคซีน และยารักษาโรค โดยเกษตรกรไม่ต้องชำระเงินค่าปัจจัยการผลิตดังกล่าว แต่เกษตรกรจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น ค่าแรงงาน ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ค่าบำรุงรักษา และซ่อมแซมต่างๆ และมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำวิธีการจัดการเลี้ยงดูสุกรอย่างใกล้ชิด ในเงื่อนไขที่เกษตรกรต้องปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเข้มงวด เมื่อได้ลูกสุกรที่มีอายุ และน้ำหนักตามที่กำหนด บริษัทจะรับลูกสุกรกลับ โดยลูกสุกรที่จะรับกลับจะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่บริษัทกำหนด หลังจากนั้นบริษัทจึงจะจ่ายค่าตอบแทนการเลี้ยงให้กับเกษตรกรโดยคิดเป็นรายตัวของลูกสุกรที่จับออกตามราคาที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้าก่อนนำหมูลงเลี้ยง เช่น จ่ายค่าตอบแทนให้ตัวละ 250 - 300 บาท และเพิ่มค่าประสิทธิภาพพิเศษให้อีก ในกรณีที่เกษตรกรปฏิบัติการเลี้ยงดูได้ดีและมีประสิทธิภาพ เช่น จ่ายเพิ่มตัวละ 50 บาท ถ้าน้ำหนักลูกสุกรเฉลี่ยมากกว่า 5.5 กิโลกรัม หรือมีลูกสุกรหย่านมมากกว่า 8 ตัว ขึ้นไป เป็นต้น ส่วนลูกสุกรที่กระแสรน ไม่สมบูรณ์ หรือไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด บริษัทอาจจะไม่จ่ายค่าตอบแทนให้ หรือจ่ายค่าตอบแทนในราคาถูก เช่น ตัวละ 50 บาท หรือ 100 บาท เป็นต้น ทรัพย์สินที่เป็นพันธุ์สุกร อาหารสัตว์ ยา และเวชภัณฑ์ เป็นของบริษัท

ภาพที่ 4.1 วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม, 2550

2. การเลี้ยงสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลง

จากการศึกษาการเลี้ยงสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลงในกลุ่มบริษัท พบว่ามีรูปแบบการเลี้ยงสุกรขุน 2 รูปแบบคือ การเลี้ยงสุกรขุนแบบโครงการจ้างเลี้ยง และแบบโครงการประกันราคา ดังแสดงในภาพที่ 4.2 ซึ่งมีรูปแบบและลักษณะการดำเนินงาน ดังนี้

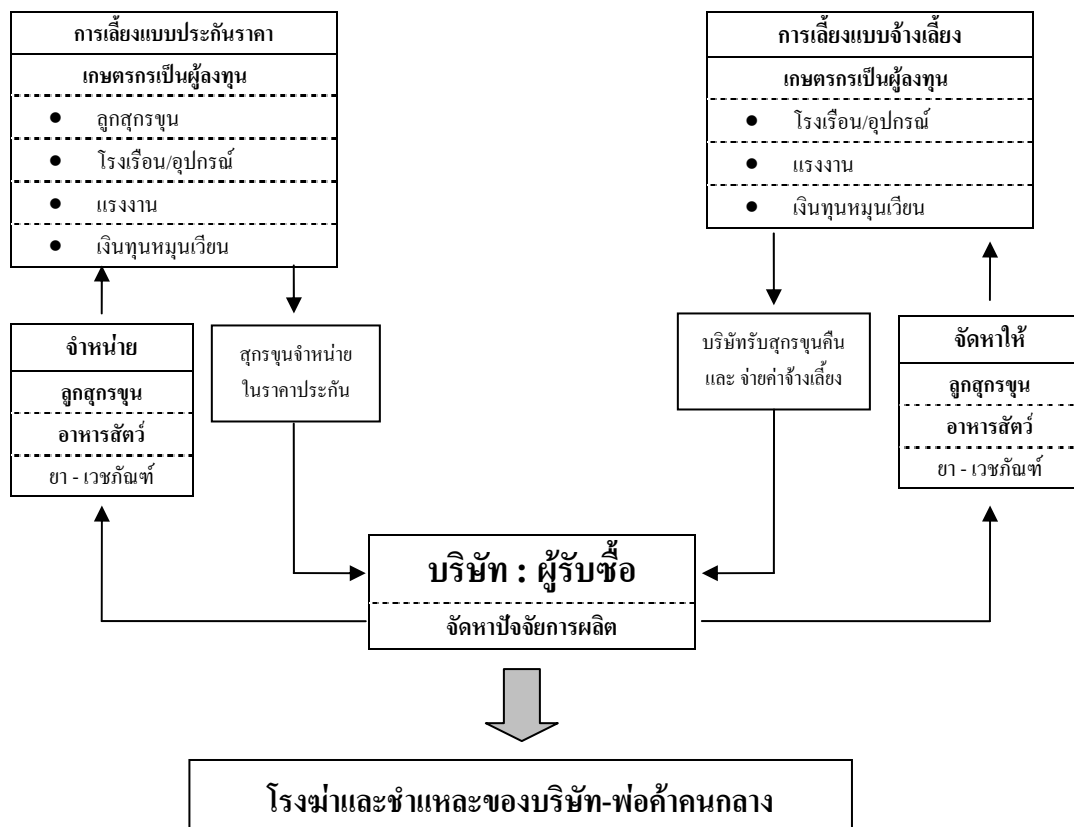
2.1 การเลี้ยงสุกรขุนแบบโครงการจ้างเลี้ยง

การเลี้ยงสุกรขุนแบบโครงการจ้างเลี้ยง บริษัทจะส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบสภาพพื้นที่หรือโรงเรือนเดิมของเกษตรกรที่มีอยู่เมื่อได้รับการร้องขอ หรือหากเกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการกับบริษัท และได้รับความเห็นชอบจากบริษัทแล้ว เกษตรกรเป็นผู้ลงทุนก่อสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ หรือปรับปรุงโรงเรือนที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมตามแบบหรือคำแนะนำของบริษัท เมื่อเกษตรกรดำเนินการสร้างหรือเตรียมโรงเรือนเสร็จเรียบร้อยแล้ว บริษัทจะนำลูกสุกรขุน ไปให้เกษตรกรเลี้ยง โดยบริษัทจะจัดส่งปัจจัยการผลิต เช่น อาหารสัตว์ ยารักษาโรค และวัคซีนตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้ และสอดคล้องกับจำนวนสุกรที่เลี้ยงในแต่ละระยะ ตลอดจนให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการในการจัดการเลี้ยงดูทุกขั้นตอน ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า เกษตรกรเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ทั้งนี้ เงื่อนไขในการเลี้ยง คือ เกษตรกรต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและคำแนะนำของบริษัท เมื่อสุกรโตได้น้ำหนักที่ตลาดต้องการ ซึ่งโดยทั่วไปอยู่ที่ 95 -105 กิโลกรัม บริษัทจะนำรถบรรทุกมาจับและชั่งน้ำหนักสุกรหน้าฟาร์ม เพื่อนำสุกรไปจำหน่ายหรือส่งโรงฆ่าสัตว์ต่อไป จากนั้นบริษัทจะสรุปผลการดำเนินการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรตามที่เกษตรกรได้บันทึกไว้ตลอดระยะเวลาการเลี้ยง เพื่อคิดคำนวณผลตอบแทนให้กับเกษตรกรตามราคาที่ได้ตกลงไว้ในสัญญา และตามประสิทธิภาพหรือความสามารถในการเลี้ยงดูสุกรของเกษตรกร โดยจะคิดจากน้ำหนักของสุกรที่เพิ่มขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปจะคิดให้ผลตอบแทนกิโลกรัมละ 1.60 – 2.50 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงและสภาพการลงทุน นอกจากนี้เกษตรกรยังจะได้รับโบนัสพิเศษในกรณีต่อไปนี้ เช่น ประสิทธิภาพการใช้อาหารดี (FCR ต่ำ) มีการสูญเสียน้อยกว่าที่กำหนด เช่น มีการตายน้อย สุกรมีการเจริญเติบโตดี ADG ดี และสุกรมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง เป็นต้น ทั้งนี้ทรัพย์สินที่เป็น พันธุ์สัตว์ และอาหารสัตว์ เป็นของบริษัท

2.2 การเลี้ยงสุกรขุนแบบโครงการประกันราคา

การเลี้ยงสุกรขุนแบบโครงการประกันราคา เริ่มจากบริษัทส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบสภาพพื้นที่ หรือ โรงเรือนเดิมของเกษตรกรที่มีอยู่ บริษัทอาจแนะนำเพิ่มเติมให้เกษตรกรสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือนให้เหมาะสมตามแบบหรือคำแนะนำของบริษัท เมื่อเกษตรกรดำเนินการโครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

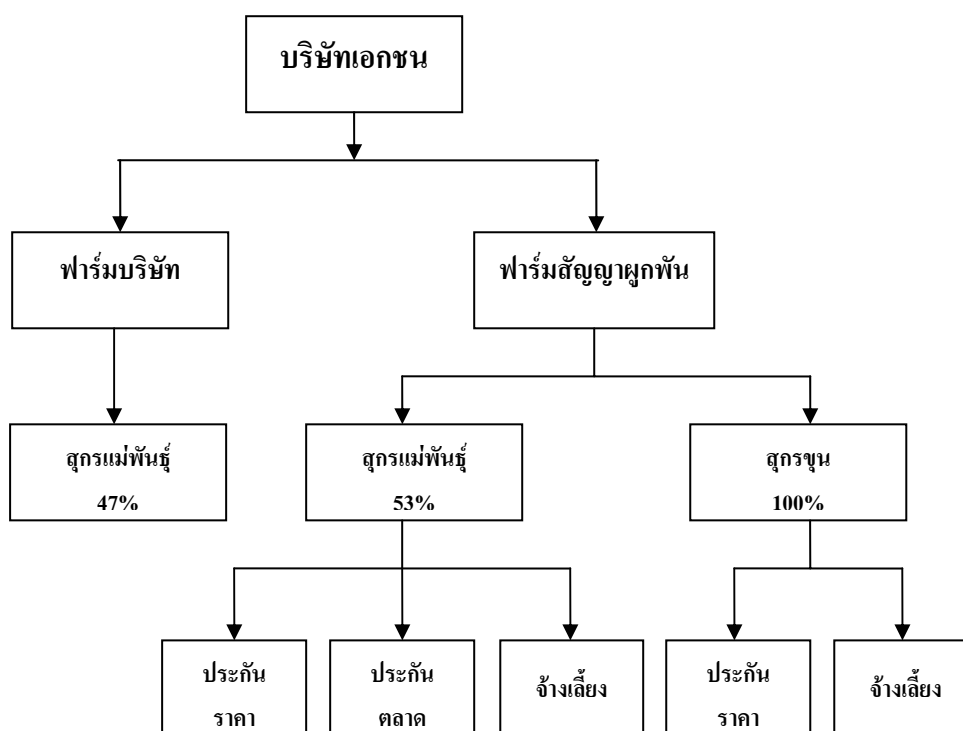
เสร็จเรียบร้อยแล้ว บริษัทจะจัดส่งลูกสุกรและอาหารสัตว์ให้กับเกษตรกรโดยการจำหน่ายในราคาที่ตกลงกันได้ เกษตรกรจะต้องเป็นผู้เลี้ยงดูสุกรตามคำแนะนำและใช้อาหารสัตว์จากบริษัท และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น ค่าพันธุ์สุกร ค่าอาหารสัตว์ ค่าแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อเกษตรกรเลี้ยงสุกรจนมีน้ำหนักตามเกณฑ์ที่กำหนด บริษัทจะรับซื้อสุกรขุนคืน ในราคาประกันตามสัญญาหรือเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้ ซึ่งโดยทั่วไปจะทำสัญญากับเกษตรกรเป็นรายปี การเลี้ยงสุกรแบบโครงการประกันราคานี้เกษตรกรสามารถมั่นใจได้ตลอดทั้งปีว่าจะสามารถขายผลผลิตได้ในราคาที่คงที่ตลอดทั้งปี แม้ราคาตลาดจะต่ำลงก็ตาม แต่บางครั้งราคาตลาดสูงกว่าราคาที่เกษตรกรขายได้ ทำให้เกษตรกรเสียโอกาสได้เช่นเดียวกัน

ภาพที่ 4.2 วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม , 2550

ทั้งนี้โดยภาพรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติม พบว่าโครงสร้างและวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาด
ข้อตกลงของบริษัทเอกชนนั้น แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ฟาร์มบริษัท ที่มีการผลิตสุกรพันธุ์ จำนวนร้อยละ
47.00 ส่วนที่เหลือ คือ ฟาร์มสัญญาผูกพันที่เป็นการจ้างเกษตรกรเลี้ยงโดย เกษตรกรเป็นผู้เลี้ยงสุกร
พันธุ์ จำนวนร้อยละ 53.00 ในรูปของการเลี้ยงแบบประกันราคา แบบประกันตลาด และแบบจ้างเลี้ยง
นอกจากนี้ในส่วนของฟาร์มสัญญาผูกพันอีกแบบหนึ่ง เป็นการจ้างเกษตรกรเลี้ยงเฉพาะสุกรขุนเพียง
อย่างเดียวทั้งหมด ในลักษณะของการประกันราคา และการจ้างเลี้ยง (ภาพที่ 4.3) สำหรับต้นทุนการ
ผลิตสุกรขุนภายใต้การเลี้ยงในระบบตลาดข้อตกลงของบริษัทเท่ากับ 52.00-54.00 บาทต่อกิโลกรัม
ขณะที่ราคาขายในระบบตลาดข้อตกลงที่ผู้จ้างผลิต และเกษตรกรคุ้มทุนอยู่ที่ 53.60 บาทต่อกิโลกรัม
หรือราคาที่น่าขายจะต้องเพิ่ม

ภาพที่ 4.3 โครงสร้าง และวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัท

ที่มา: จากการศึกษาภาคสนาม ,2550

สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

ผลการศึกษาถึงสภาพการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรจำนวน 6 แห่ง พบว่า การเลี้ยงแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุนนั้น มีจำนวนแม่พันธุ์ที่อยู่ในระบบการเลี้ยงแบบข้อตกลงทั้งหมดเฉลี่ย 1,150 ตัว จำนวนลูกสุกรหย่านมเฉลี่ยทั้งฝูงเฉลี่ย 18.6 ตัวต่อแม่ต่อปี มูลค่าของแม่พันธุ์เฉลี่ย 7,700 บาทต่อตัว ขณะที่การเลี้ยงสุกรขุนนั้น มีจำนวนสุกรขุนที่เลี้ยงหมุนเวียนเฉลี่ย 450 ตัวต่อเดือน น้ำหนักที่รับซื้อคืนกลับมาเฉลี่ย 93 - 110 กิโลกรัม ราคารับซื้อตามราคาตลาด และเพิ่มราคาให้สมาชิก 0.50 บาทต่อกิโลกรัม และมูลค่าลูกสุกรที่รับซื้อคืนผันแปรตามราคาตลาดในขณะนั้น ทั้งนี้แหล่งจำหน่ายสุกรของสหกรณ์เกือบทั้งหมด คือ พ่อค้าคนกลางทั่วไป

จากการศึกษาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร จำนวน 6 แห่งในภูมิภาคต่างๆ พบว่า ลักษณะและขั้นตอนการดำเนินการเลี้ยงสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรนั้นยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่มีการปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ในประเด็นของวิธีการผลิตนั้น เป็นการให้อิสระเกษตรกรที่เป็นสมาชิกในการจัดหาพันธุ์สุกรจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างอิสระ หรือหากต้องการให้สหกรณ์เป็นผู้จัดหาให้ ทางสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรจึงดำเนินการให้กับสมาชิก สำหรับประเภทการเลี้ยงสุกรมี 2 ประเภทคือ การเลี้ยงสุกรพันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุน และการเลี้ยงสุกรขุน (ภาพที่ 4.4) โดยการเลี้ยงทั้งสองประเภทนั้นสหกรณ์จะเป็นผู้หาตลาดให้แต่เพียงอย่างเดียว แต่ราคาขายขึ้นอยู่กับภาวะราคาตลาดในขณะนั้น ที่เรียกว่ารูปแบบการเลี้ยงแบบประกันตลาด มีรายละเอียดดังนี้

1. การเลี้ยงสุกรพันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุน

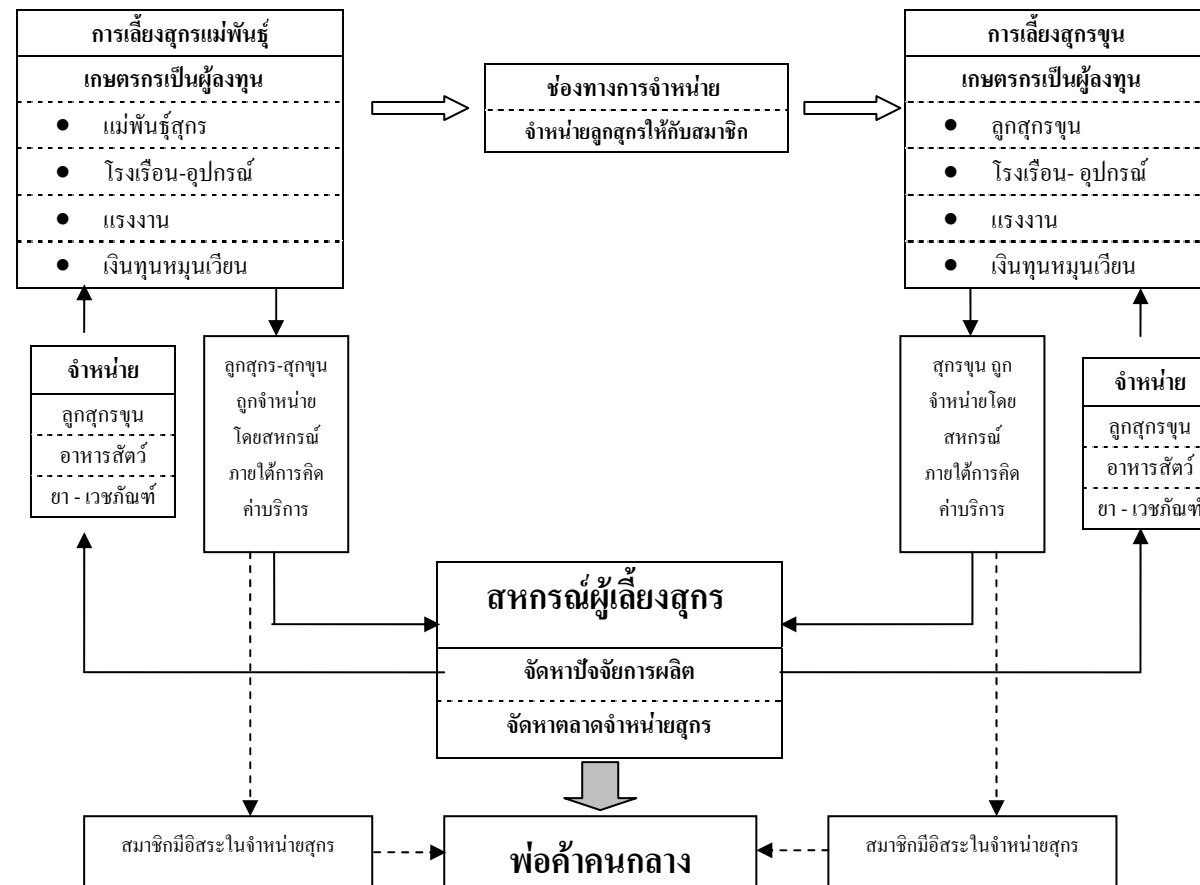
การเลี้ยงสุกรพันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุนนั้น เริ่มจากเกษตรกรต้องเป็นสมาชิกของสหกรณ์และสนใจจะเลี้ยงสุกรไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็ตาม หากต้องการจำหน่ายสุกรผ่านสหกรณ์ สมาชิกต้องแจ้งให้สหกรณ์ทราบก่อน ทั้งนี้เพื่อควบคุมปริมาณสุกรไม่ให้เกินความต้องการของตลาดที่สหกรณ์มีอยู่ และเพื่อการวางแผนการจำหน่ายสุกรขุนที่จะผลิตได้ในอนาคต สมาชิกจะต้อง รับผิดชอบค่าก่อสร้างโรงเรือน ค่าวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ค่าแม่พันธุ์ ค่าอาหารสัตว์ ค่ายาและเวชภัณฑ์ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตลอดจนรับผิดชอบเลี้ยงดูสุกรเองทั้งหมด โดยสหกรณ์ไม่ได้ประกันราคาหรือจ้างเลี้ยง เพียงแต่สหกรณ์ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการด้านสินเชื่อ หรือจัดหาปัจจัยการผลิตเช่น อาหารสัตว์ และวัตถุดิบอาหารสัตว์ ไว้บริการแก่สมาชิก และเป็นตัวกลางในการจัดหาตลาดจำหน่ายลูกสุกรให้กับสมาชิกเท่านั้น โดยยึดหลักการดำเนินงานแบบสหกรณ์การเกษตร ทั้งนี้สมาชิกจะต้องเสียค่าดำเนินการด้านการตลาดให้กับสหกรณ์ในอัตราที่กำหนดไว้ การดำเนินการเลี้ยงสุกรของสมาชิก

สหกรณ์นั้น บางครั้งสมาชิกเองก็ประสบปัญหาการขาดทุน เนื่องจากราคาขายขึ้นอยู่กับกลไกตลาด เมื่อมีรายได้จากการจำหน่ายสุกรแล้วสมาชิกจะนำเงินมาชำระหนี้สินที่ติดค้างสหกรณ์ โดยสหกรณ์ คิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราทั่วไป

2. การเลี้ยงสุกรขุน

ลักษณะจะคล้ายกับกรณีการเลี้ยงสุกรพันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุน โดยที่เกษตรกรจะต้องเป็นผู้ลงทุนในทรัพย์สินทั้งหมด โดยเริ่มต้นจากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกต้องซื้อลูกสุกรขุนจากสมาชิก หรือ ฟาร์มของสหกรณ์หรือฟาร์มอื่นๆ ที่สหกรณ์รับรองเข้ามาเลี้ยงและต้องแจ้งจำนวนสุกรให้กับสหกรณ์ทราบ เมื่อสุกรโตได้น้ำหนักจำหน่ายแล้วสมาชิกมีอิสระในการจำหน่ายสุกรนั้นหากจำหน่ายได้ราคาสูงกว่าสหกรณ์ แต่หากต้องการให้สหกรณ์เป็นผู้จัดหาตลาดหรือจำหน่ายสุกรนั้นผ่านสหกรณ์ เกษตรกรจะต้องซื้ออาหารสัตว์จากสหกรณ์และจะต้องแจ้งจำนวนสุกรให้สหกรณ์ทราบเพื่อจะได้ทราบจำนวนสุกรที่ผลิตที่แน่นอน และหาแหล่งจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางต่อไป รูปแบบนี้ ก็คือ สหกรณ์จะเป็นตัวกลางในการรวบรวมสุกรและส่งต่อพ่อค้าคนกลางในการซื้อขายเท่านั้น โดยสมาชิก จะต้องจ่ายค่าดำเนินการให้กับสหกรณ์ในอัตราที่ได้กำหนดไว้ เช่น 0.50 บาทต่อกิโลกรัม เป็นต้น หรือบางแห่งสหกรณ์อาจไม่เก็บค่าบริการ นอกจากนี้สหกรณ์ได้จัดให้มีสวัสดิการอื่นๆแก่สมาชิก เช่น การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น อาหารสัตว์ วัตถุดิบอาหารสัตว์ วัคซีน และยารักษาโรค จำหน่ายให้กับสมาชิกในราคาถูก หรือในลักษณะเป็นสินเชื่อ และหักจ่ายชำระคืนเมื่อจำหน่ายสุกรออกไป

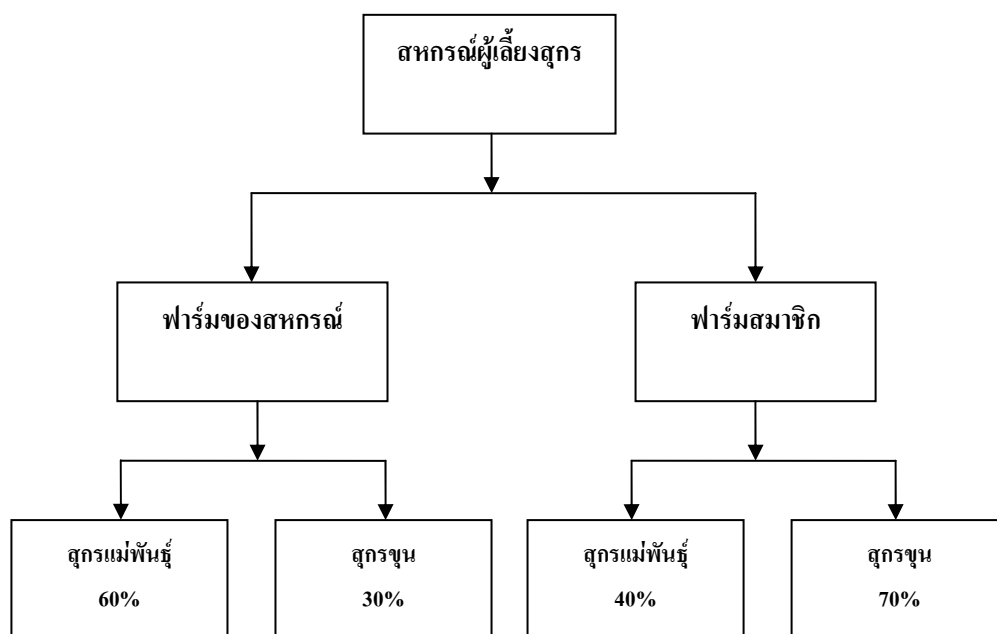
การดำเนินการเลี้ยงสุกรของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรนั้น จะมีลักษณะที่แตกต่างจากบริษัทโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการผลิตและการตลาด การจัดการเลี้ยงดูสุกร ที่จะคอยให้คำแนะนำและให้ความรู้แก่สมาชิก แต่การรวมตัวกันของเกษตรกรในรูปสหกรณ์ จะมีผลทำให้สมาชิกมีอำนาจต่อรองในการจัดซื้อวัตถุดิบหรืออาหารสำเร็จรูป และจำหน่ายสุกรได้มากกว่าการแยกกันของสมาชิกแต่ละคน อีกทั้งยังเป็นการควบคุมปริมาณการเลี้ยงสุกรเพื่อป้องกันปัญหาสุกรล้นตลาดได้ดีอีกทางหนึ่งด้วย

ภาพที่ 4.4 วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

ที่มา: จากการศึกษาภาคสนาม, 2550

ทั้งนี้โครงสร้าง และวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร มี 2 ส่วน คือ ฟาร์มสหกรณ์ และฟาร์มสมาชิก (ภาพที่ 4.5) และรูปแบบการเลี้ยงเป็นแบบประกันตลาดโดย ฟาร์มสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรนั้นมีการผลิตสุกรพันธุ์ ร้อยละ 60.00 และมีการผลิตสุกรขุน ร้อยละ 30.00 ส่วนกรณีที่เป็นของฟาร์มสมาชิกรุ่นนั้น มีการผลิตสุกรพันธุ์ ร้อยละ 40.00 และมีการผลิตสุกรขุน ร้อยละ 70.00 สำหรับต้นทุนการผลิตสุกรภายใต้การเลี้ยงในระบบตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร เท่ากับ 58.00 บาทต่อกิโลกรัม โดยที่ราคาขายในระบบตลาดข้อตกลงที่สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรและ เกษตรกรคุ้มทุนอยู่ที่ 59.60 บาทต่อกิโลกรัม หรือราคาที่จะจำหน่ายจะต้องเพิ่มจากต้นทุน หรือค่าจ้างที่ เกษตรกรควรจะได้รับอย่างน้อยกิโลกรัมละ 1.60 บาท

ภาพที่ 4.5 โครงสร้าง และวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

ที่มา: จากการศึกษาภาคสนาม, 2550

ฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ

ผลการศึกษาถึงสภาพการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ จำนวน 9 แห่ง พบว่า การเลี้ยงแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุนนั้น มีจำนวนแม่พันธุ์ที่อยู่ในระบบการเลี้ยงแบบ ข้อตกลงทั้งหมดเฉลี่ย 1,200 ตัว จำนวนลูกสุกรหย่านมทั้งฝูงเฉลี่ย 21.80 ตัวต่อแม่ต่อปี มูลค่าของ แม่พันธุ์เฉลี่ย 8,500 บาทต่อตัว ขณะที่การเลี้ยงสุกรขุนนั้น มีจำนวนสุกรขุนที่เลี้ยงหมุนเวียนเฉลี่ย 2,200 ตัวต่อเดือน น้ำหนักที่รับซื้อคืนกลับมาเฉลี่ย 97 – 105 กิโลกรัม จ้างเลี้ยงในราคา

1.20 – 1.80 บาทต่อน้ำหนักเพิ่ม 1 กิโลกรัม ทั้งนี้แหล่งจำหน่ายสุกรของฟาร์มอิสระส่วนใหญ่คือ โรงฆ่าและชำแหละของตนเอง รองลงมา คือ พ่อค้าคนกลางทั่วไป

จากการศึกษาลักษณะรูปแบบและขั้นตอนการเลี้ยงสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มเลี้ยงสุกรอิสระ พบว่า ฟาร์มเลี้ยงสุกรอิสระมีลักษณะและรูปแบบการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงเพียงประเภทเดียว คือ การเลี้ยงสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลง แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ (ภาพที่ 4.6) คือ การเลี้ยงสุกรขุนแบบจ้างเลี้ยง การเลี้ยงสุกรขุนแบบประกันตลาด และการเลี้ยงสุกรขุนแบบประกันราคา โดยแต่ละรูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1. การเลี้ยงสุกรขุนแบบจ้างเลี้ยง

ลักษณะการดำเนินงานคล้ายกับบริษัทเอกชนเริ่มด้วยตัวแทนของฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระจะออกไปสำรวจพื้นที่ หรือโรงเรือนของเกษตรกรที่สนใจที่จะเลี้ยงสุกรแล้วทำการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ โดยเกษตรกรจะต้องเป็นผู้ลงทุนค่าก่อสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์ หรือปรับปรุงโรงเรือนใหม่ตามคำแนะนำของฟาร์ม จนมีความพร้อมที่จะเลี้ยงสุกรได้ดี จากนั้นฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระจะนำลูกสุกรเข้ามาให้เกษตรกร พร้อมอาหารตามชนิดและปริมาณความต้องการของสุกรที่เลี้ยง และส่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมของฟาร์มให้คำแนะนำวิธีการเลี้ยงสุกรอย่างถูกต้อง วิธีการนี้เกษตรกรเป็นผู้ดูแลเลี้ยงดูสุกรทุกอย่าง เช่น การให้อาหาร ทำความสะอาดคอกและโรงเรือน และเมื่อพบปัญหาต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ของฟาร์มโดยด่วน เมื่อสุกรโตมีน้ำหนักเป็นที่ต้องการของตลาด ฟาร์มจะส่งเจ้าหน้าที่และรถบรรทุกมาจับสุกรไปจำหน่าย จากนั้นฟาร์มจะสรุปผลการดำเนินงานการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรตามที่ได้บันทึกไว้ตลอดระยะเวลาการเลี้ยง เพื่อคิดคำนวณผลตอบแทนให้กับเกษตรกรตามราคาที่ได้ตกลงไว้ในสัญญาและตามประสิทธิภาพหรือความสามารถในการเลี้ยงดูสุกรของเกษตรกร โดยจะคิดค่าตอบแทนให้จากน้ำหนักของสุกรที่เพิ่มขึ้น โดยทั่วไปจะให้ผลตอบแทนกิโลกรัมละ 1.20 – 1.80 บาท ขึ้นอยู่กับสภาพของโรงเรือน สภาพการลงทุน พื้นที่และข้อตกลงที่ได้ทำสัญญาไว้ นอกจากนี้ยังมีเงินโบนัสพิเศษให้ ซึ่งรายละเอียดขึ้นอยู่กับแต่ละฟาร์ม หลังจากสรุปผลการเลี้ยงเรียบร้อยแล้ว ฟาร์มจะจ่ายเงินโดยโอนเข้าบัญชีธนาคาร ของเกษตรกรหลังจากจับสุกรออกแล้วประมาณ 15 วัน

2. การเลี้ยงสุกรขุนแบบประกันตลาด

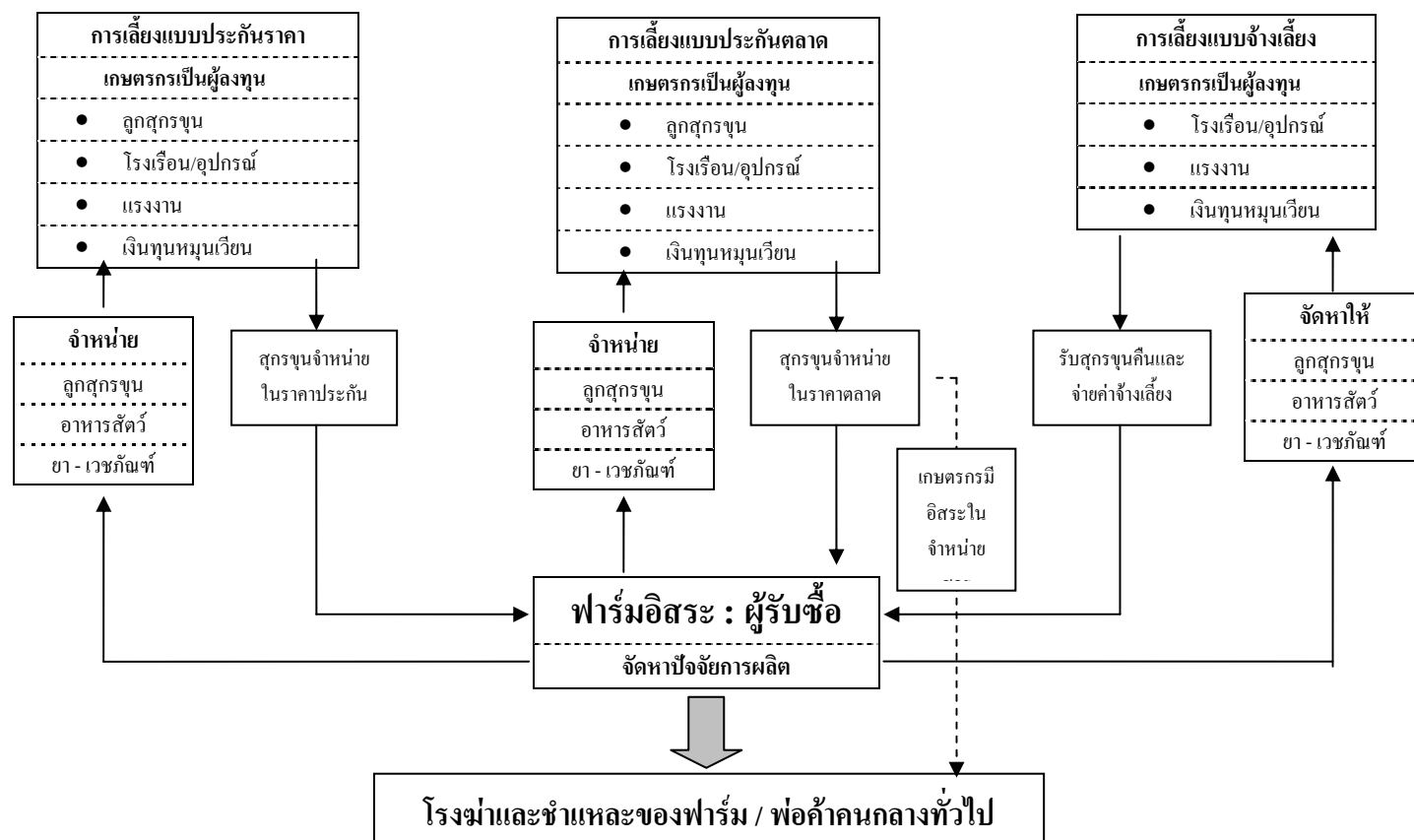
การเลี้ยงสุกรขุนแบบประกันตลาดนี้ ลักษณะรูปแบบจะคล้ายกับของบริษัท โดยฟาร์มจะเข้าไปเป็นพี่เลี้ยง หรือช่วยเหลือเกษตรกรในลักษณะของสินเชื่อและปัจจัยการผลิต โดยเป็นผู้จัดหาลูกสุกรขุนขายไปให้เกษตรกรในกรณีที่เกษตรกรไม่มีแม่พันธุ์ แต่ถ้าหากเกษตรกรมีแม่พันธุ์อยู่แล้ว โครงการ “การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย”

ฟาร์มจะสนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงสุกรขุน โดยฟาร์มจะเป็นผู้จำหน่ายอาหารสัตว์ให้กับเกษตรกร และคอยดูแลให้คำแนะนำด้านการจัดการเลี้ยงดู ซึ่งการลงทุนในปัจจัยการผลิตทุกชนิดนั้นเกษตรกรเป็นผู้ลงทุนเอง เมื่อสุกรโตได้ขนาดที่ต้องการฟาร์มจะให้อิสระแก่เกษตรกรในการจำหน่ายสุกรก่อน หากขายได้ราคาดีกว่า เกษตรกรก็มีสิทธิ์ขายได้ แต่หากเกษตรกรขายไม่ได้ ฟาร์มจะเป็นผู้จัดหาตลาด ในการจำหน่ายสุกรให้ในราคาตลาดทั่วไป บางครั้งเกษตรกรจะต้องเสียค่าดำเนินการในการจำหน่าย กิโลกรัมละ 0.50 -1.00 บาท โดยเฉพาะกรณีสุกรล้มตลาด บางครั้งเกษตรกรต้องจำหน่ายในราคา ขาดทุนแต่ก็ต้องจำหน่ายออกไป เพราะไม่ต้องการแบกรับภาระค่าอาหารอีกต่อไป

3. การเลี้ยงสุกรขุนแบบประกันราคา

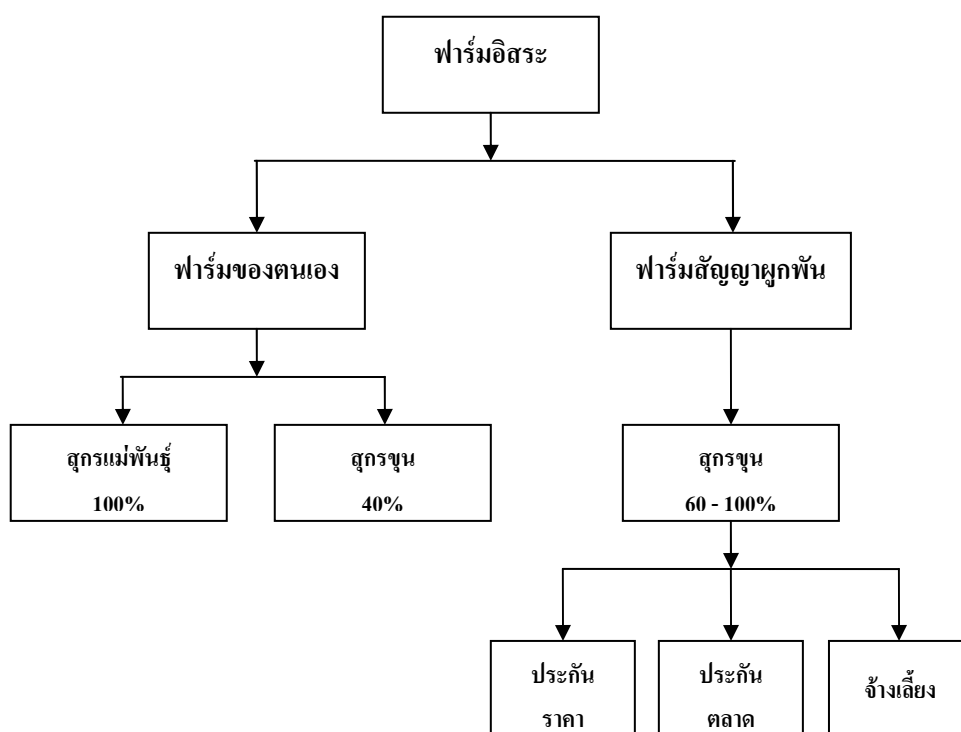
การเลี้ยงสุกรขุนแบบประกันราคานี้ ฟาร์มจะเป็นผู้จัดหาสุกรขุนขายให้เกษตรกรในราคา ที่กำหนดไว้ในสัญญา หรืออาจจะบวกค่าขนส่งเพิ่มแล้วแต่กรณีไป โดยผู้เลี้ยงสุกรจะต้องใช้อาหาร สุกรที่ทางฟาร์มจัดส่งให้เท่านั้น และต้องรักษาคุณภาพของสุกรขุนโดยการให้อาหารตามเกณฑ์ที่ ฟาร์มกำหนดไว้ และปฏิบัติตามคำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงดูสุกรของพนักงานส่งเสริมที่ฟาร์มส่งไป ดูแลอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ได้สุกรขุนที่มีมาตรฐาน โดยฟาร์มจะรับซื้อสุกรขุนกลับทั้งหมด ตามราคา ที่ได้กำหนดไว้ เช่น สุกรขุนให้ น้ำหนัก 90 กิโลกรัมขึ้นไป (ราคา กิโลกรัมละ 45 บาท น้ำหนัก 80 – 89 กิโลกรัมๆ ละ 42 บาท และ ถ้าน้ำหนัก ต่ำกว่า 80 กิโลกรัมๆ ละ 39 บาท เป็นต้น) การลงทุนทุกอย่าง เกษตรกรเป็นผู้ลงทุนเอง เมื่อสุกรโตได้ขนาดที่ต้องการฟาร์มจะเป็นผู้รับซื้อสุกรนั้นคืนในราคา ประกันที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนหน้านี้

ลักษณะการเลี้ยงแบบประกันราคานี้มักจะได้รับความนิยมมากในกลุ่มเกษตรกรทั่วไป เพราะ การดูแล เอาใจใส่ต่อสุกรไม่เคร่งครัดมากนัก แต่เจ้าของธุรกิจ คือฟาร์มเอกชน มักจะได้สินค้าที่ด้อย คุณภาพกว่าการเลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงและมีต้นทุนที่สูงกว่าเมื่อเทียบต่อหน่วยน้ำหนัก กรณีราคาสุกร ในตลาดมีราคาสูงกว่าราคาที่ได้ประกันไว้ ฟาร์มมักจะเสียเปรียบต่อเกษตรกร และมักจะพบปัญหา ความไม่ซื่อสัตย์ของเกษตรกรด้วยการแอบแฝงเอาสุกรจากภายนอกเข้ามาขายในโครงการ แต่เมื่อ ราคาสุกรในตลาดมีราคาสูงกว่าราคาประกัน ก็จะพบปัญหาการลักลอบนำสุกรออกขายให้กับพ่อค้า ทั่วไปที่ให้ราคาสูงกว่าราคาประกัน ซึ่งมักพบปัญหาอยู่เป็นประจำ ปัจจุบันระบบการเลี้ยงแบบ ประกันราคานี้ไม่ค่อยมีแพร่หลายนักในกลุ่มฟาร์มจะมีอยู่บ้างในบางฟาร์มที่มีเกษตรกรที่เป็นคู่สัญญา ที่มีความซื่อสัตย์ และตั้งใจประกอบอาชีพอย่างแท้จริง และมีความไว้วางใจและเป็นลูกค้ากันมานานจะ เห็นว่าการดำเนินการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระนั้น เกษตรกรจะมีโอกาสและ อิสระในการจำหน่ายสุกรมากกว่าทำสัญญากับบริษัทอยู่มากและไม่ต้องห่วงเรื่องตลาดมากนัก เนื่องจากฟาร์มจะคอยช่วยหาตลาดจำหน่ายให้ แม้จะได้ราคาที่อาจจะต่ำกว่าท้องตลาดก็ตาม

ภาพที่ 4.6 วิธีการผลิตและวิธีการตลาดสุกรขุนภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ
ที่มา : จากการศึกษาภาคสนาม, 2550

สำหรับโครงสร้าง และวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระ มี 2 ส่วน คือ ฟาร์มอิสระของตนเอง และฟาร์มสัญญาผูกพัน (ภาพที่ 4.7) โดยที่ฟาร์มอิสระของตนเองมีการผลิตสุกรพันธุ์ทั้งหมด และมีการผลิตสุกรขุน ร้อยละ 40.00 ขณะที่ฟาร์มสัญญาผูกพันนั้น มีการเลี้ยงสุกรขุนเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 60.00-100.00 ในลักษณะของการประกันตลาด ประกันราคาและจ้างเลี้ยง สำหรับต้นทุนการผลิตสุกรขุนภายใต้การเลี้ยงในระบบตลาดข้อตกลงของฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ เท่ากับ 54.00 - 56.00 บาทต่อกิโลกรัม โดยที่ราคาขายในระบบตลาดข้อตกลงที่ฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระและเกษตรกรคุ้มทุนอยู่ที่ 55.60 บาทต่อกิโลกรัม หรือราคาที่จำหน่ายจะต้องเพิ่มจากต้นทุน หรือค่าจ้างที่เกษตรกรควรจะได้รับอย่างน้อยกิโลกรัมละ 1.60 บาท

ภาพที่ 4.7 โครงสร้างและวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระ

ที่มา: จากการศึกษาภาคสนาม, 2550

ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง

สำหรับปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 6 ประเด็น คือ ปัญหาการผลิต ปัญหาการตลาด การขาดความร่วมมือในเครือข่ายภายใต้ตลาดข้อตกลง การขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงิน และปัญหาด้านมลพิษจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และวิธีการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยแต่ละภาคส่วน มีรายละเอียด ดังนี้

บริษัทเอกชน

ปัญหาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชนที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาจากเกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่ซื่อสัตย์ต่อการผลิตตามข้อกำหนดของตลาดข้อตกลง และการขาดการเอาใจใส่ในการผลิตจนทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของตลาดข้อตกลง รองลงมา คือ ปัญหาด้านทุนการผลิตสูงของอาหารสัตว์ วัคซีน และยารักษาโรค ปัญหาด้านคุณภาพของพันธุ์แม่สุกรที่เกษตรกรเลี้ยงให้ผลผลิตต่ำ อาหารสัตว์ ยารักษาโรคและวัคซีนที่ไม่ได้มาตรฐาน รวมตลอดจนถึงปัญหาการเกิดโรคระบาดที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และการขาดการสนับสนุนด้านการผลิตตามตลาดข้อตกลงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้บริษัทส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนและการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ โดยเฉพาะจากกรมปศุสัตว์ กรมการค้าภายใน และหน่วยงานในกระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น แต่ก็มีส่วนน้อยที่บริษัทพบปัญหาการขาดการสนับสนุนด้านการผลิตจากหน่วยงานภาครัฐอยู่บ้าง โดยบางครั้งหน่วยงานภาครัฐเป็นภาระของบริษัทที่จะต้องคอยให้ความช่วยเหลือ ปัญหาที่พบส่วนมากจะเป็นปัญหาด้านกฎระเบียบและข้อปฏิบัติต่างๆ ของทางราชการซึ่งมีการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกัน แตกต่างกันไปตามพื้นที่ ทำให้เกิดความยุ่งยากและล่าช้าในการปฏิบัติงานของภาคเอกชน โดยปัญหาดังกล่าวบริษัทเอกชนไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหแต่อย่างใด และพยายามปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัดมาโดยตลอด และช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม บริษัทเอกชนทุกแห่ง ระบุว่า ไม่พบปัญหาพ่อแม่พันธุ์สุกรมีราคาแพง และขาดแหล่งสุกรพันธุ์ดี

สำหรับปัญหาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชนที่พบมากที่สุด ถึงร้อยละ 89.00 คือ ผลผลิตล้นตลาด ทั้งๆที่บริษัทดังกล่าวมีการดำเนินธุรกิจสุกรครบวงจร รองลงมา คือ ราคาสุกรไม่คงที่และเปลี่ยนแปลงบ่อย การถูกกดราคาจากผู้ซื้อ (กรณีที่เป็นบริษัทที่ไม่มีธุรกิจครบวงจร เช่น ไม่มีโรงฆ่าและชำแหละของบริษัทเอง) การแทรกแซงราคาของกลุ่มแข่งขัน การขาดการสนับสนุนด้านการตลาดข้อตกลงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการรับซื้อโดยไม่มีการแบ่งราคาตาม

คุณภาพ อย่างไรก็ตาม บริษัทเอกชนทุกแห่ง ระบุว่า ไม่พบปัญหาการไม่มีแหล่งขายที่แน่นอน และการไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา

สำหรับปัญหาอื่นๆ ที่บริษัทเอกชนพบ ประกอบด้วย การขาดความร่วมมือในเครือข่ายการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง เนื่องจากสมาคมหรือชมรมผู้ผลิตไม่ทำตามข้อตกลงที่ได้ตกลงกันไว้ ปัญหามลพิษจากฟาร์มในพื้นที่เลี้ยง เช่น กลิ่น น้ำเสีย การขยายตัวของเมือง โดยที่วิธีการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ บริษัทเอกชนได้ดำเนินการโดย คัดเลือกพื้นที่การเลี้ยงที่ห่างไกลชุมชน การจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียและการจัดการของเสียในรูปบ่อแก๊สชีวภาพ (Biogas) และปัญหาการขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงิน ซึ่งบริษัททำการแก้ไขปัญหาโดยแสวงหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม และจัดทำข้อมูลเอกสารเพื่อการยอมรับของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ บริษัทเอกชนหลายแห่งพบปัญหาการขาดความชัดเจนด้าน นโยบายการผลิตสุกร กฎระเบียบ และการบังคับใช้โรงฆ่าสัตว์ที่ทันสมัย ถูกหลักอนามัย ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น(อบต.)

ตารางที่ 4.1 ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของ
บริษัทเอกชน

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
ปัญหาการผลิต เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่ซื่อสัตย์ต่อการผลิตตามข้อกำหนดของตลาดข้อตกลง - การที่เกษตรกรผู้เลี้ยงนำลูกสุกรหรือสุกรขุนไปขายให้กับบุคคลอื่นที่ให้ราคาสูงกว่าบริษัท หรือแจ้งว่ามีหมูตาย จึงไม่สามารถจำหน่ายครบจำนวนให้กับ บริษัท - การนำอาหารสุกรที่บริษัทจัดหาให้ไปจำหน่ายให้เกษตรกรรายอื่น หรือนำไปเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น - การนำลูกสุกรจากแหล่งอื่นที่ไม่ได้มาตรฐานของบริษัทมาเลี้ยงปะปน	- การตัดเดือนด้วยวาจา - การตัดเดือนเป็นลายลักษณ์อักษร กรณีทำผิดซ้ำ - การทำทัณฑ์บน - การหักเงินค่าชดเชย - การให้หยุดพักเลี้ยง (พักเล้า) - การบอกเลิกสัญญาข้อตกลง
เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่สามารถผลิตสุกรได้ตามมาตรฐานตลาดข้อตกลง โดยมีสาเหตุมาจาก - การขาดการเอาใจใส่ดูแลระหว่างเลี้ยง - การขาดแรงงานที่มีประสิทธิภาพ - คุณภาพลูกสุกรต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด - คุณภาพอาหารสัตว์ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด	- การตัดเงินโบนัสพิเศษที่เกษตรกรควรจะได้รับ - การเพิ่มพูนความรู้โดยการจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานให้กับเกษตรกร - การอบรมความรู้และทักษะทางวิชาการให้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทให้มีความชำนาญในการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มพูนความรู้ในการเยี่ยมชมเกษตรกร - การแนะนำให้เกษตรกรมีการจ้างแรงงานมากขึ้นในกรณีที่แรงงานไม่เพียงพอ - การลดปริมาณการเลี้ยงให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
อาหารสัตว์มีราคาแพง	- จัดซื้อวัตถุดิบ หรืออาหารสัตว์ล่วงหน้าโดยการเก็งราคาดาลด และมีสัญญาจำหน่ายล่วงหน้า - ให้ความสำคัญด้านการจัดการในการดูแลสุกรเป็นอย่างดี เพื่อลดการสูญเสียด้านอื่นๆแทน
ต้นทุนการผลิตสูง	- เน้นการจัดการที่มีประสิทธิภาพในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้อง - เพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิต
เกิดโรคระบาดที่ก่อให้เกิดความเสียหาย - โรคทางเดินอาหาร - โรคทางเดินหายใจ - โรคอหิวาต์สุกร - โรค PRRS (Porcine Respiratory and Reproductive Syndrome)	- เสริมยาปฏิชีวนะในอาหารสัตว์ เพื่อป้องกันและควบคุมโรค - จัดทำโปรแกรมวัคซีนเพื่อควบคุมโรค และปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่อง - เจาะเลือดในแม่สุกรทดแทน เพื่อตรวจการติดเชื้อโรคก่อนเข้าฝูง - รักษาเป็นรายตัว ด้วยยาปฏิชีวนะชนิดฉีดในตัวที่แสดงอาการ
วัคซีนมีราคาแพง วัคซีนไม่มีคุณภาพและวัคซีนไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะวัคซีน FMD ที่ผลิตโดยกรมปศุสัตว์	- จัดทำหนังสือแสดงความต้องการและแจ้งปริมาณให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทราบล่วงหน้า และมีแผนการใช้ทั้งปี
ยารักษาโรคมีราคาแพง	- เน้นการจัดการฟาร์มอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการเกิดโรค

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
แม่สุกรให้ผลผลิตต่ำ - ระยะเวลาให้ลูกสั้น - ลูกตายแรกคลอดสูง	- คัดทิ้งแม่พันธุ์ที่มีปัญหาออกจากฝูงก่อนครบกำหนด แล้วนำสุกรสาวขึ้นทดแทนใหม่ให้เพียงพอ - จำกัดจำนวนการเลี้ยงไม่เกิน 200 แม่ต่อหนึ่งฟาร์ม - ให้ความรู้และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในการดูแลสุกร - ผลิตแม่พันธุ์ขึ้นมาทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ - มีรางวัลจูงใจให้กับเกษตรกรที่เลี้ยงได้ประสิทธิภาพดี
ปัญหาการตลาด ผลผลิตล้นตลาด สาเหตุจากไม่มีการควบคุมปริมาณการเลี้ยง	- ขายสุกรข้ามเขตไปยังพื้นที่อื่นที่ยังขาดแคลน - ขายสุกรออกก่อนกำหนดในช่วงที่ยังมีราคาดี - ขายในราคาต่ำกว่าตลาด เพื่อระบายสุกรออกไป - นำสุกรมาขุนเองทั้งหมด กรณีที่ขายลูกสุกรไม่ได้ - ร่วมมือกับสถานศึกษาในพื้นที่ เพื่อชำแหละสุกรเก็บในห้องเย็น จัดเป็นแนวทางหนึ่งในการลดต้นทุนการผลิต และชะลอปริมาณการจำหน่าย
ราคาสุกรไม่คงที่ และเปลี่ยนแปลงบ่อย	- มีการประชุมกับผู้เลี้ยงบ่อยๆ เพื่อปรับแผนการผลิต - ติดตามข้อมูลการตลาดภายในบริษัทเครือข่าย เพื่อรู้เท่าทันและปรับตัวรองรับ - ปรับเปลี่ยนวิธีการจำหน่ายสุกรเพื่อชะลอการจำหน่าย เช่น ชำแหละจำหน่ายสุกรเป็นซีก และแช่เย็น - ปรับราคาขึ้นลงตามภาวะของตลาด

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
ถูกกดราคาจากผู้ซื้อ	- หาลูกค้ารายใหม่เพิ่ม เพื่อกระจายความเสี่ยง - จำหน่ายลูกสุกรออก และลดการเลี้ยงสุกรขุน - ขอมขายต่ำกว่าราคาทั่วไป กิโลกรัมละ 1-2 บาท - รักษามาตรฐานและคุณภาพสินค้ากับลูกค้าที่ดีไว้
การแทรกแซงราคาของคู่แข่ง	- สร้างมาตรฐานและคุณภาพสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า - รักษาฐานลูกค้าเดิม โดยการเสริมการบริการที่ดี - ให้บริการและจ่ายผลตอบแทนที่ดีกับเกษตรกรของโครงการ เพื่อรักษาฐานการผลิต - ประสานกับคู่แข่งเพื่อสร้างความร่วมมือและมีการประชุมตกลงราคากันเป็นรายสัปดาห์ก่อนจำหน่ายสุกร - ลดราคาจำหน่ายสุกรลงตามภาวะราคาตลาด
ขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ขาดการรณรงค์อย่างต่อเนื่องในเรื่องของหมูปอดसारเร่งเนื้อแดง	-
ขาดการรับซื้อโดยแบ่งราคาตามคุณภาพ	-
ปัญหาอื่นๆ ขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงิน	- แสวงหาแหล่งเงินกู้เพิ่มเติม - จัดทำข้อมูลเอกสารเพื่อการยอมรับของสถาบันการเงิน
ปัญหามลพิษจากฟาร์ม	- คัดเลือกพื้นที่การเลี้ยงที่ไกลชุมชน - การจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย - สนับสนุนให้เกษตรกรจัดทำระบบแก๊สชีวภาพ (Biogas) เพื่อนำแก๊สมาใช้เป็นพลังงานทดแทน (ให้ความร้อน และ ไฟฟ้า)
การขาดความร่วมมือในเครือข่ายการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง	-

สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

สำหรับปัญหาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาจากการที่อาหารสัตว์มีราคาแพง รองลงมา คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่ซื้อสัตว์ต่อการผลิตตามข้อกำหนด ต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่สามารถผลิตสุกรได้ตามมาตรฐานตลาดข้อตกลง ขาดกำไรมีราคาแพง การเกิดโรคระบาดที่ก่อให้เกิดความเสียหาย การขาดการสนับสนุนด้านการผลิตตามตลาดข้อตกลงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยที่จากการศึกษา พบว่าสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรมีปัญหาหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนสนับสนุนด้านการผลิตสุกร ปัญหาที่สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ประสบอยู่ เช่น ปัญหาความซ้ำซ้อนและความไม่ชัดเจนของหน่วยงานที่จะให้การสนับสนุน หน่วยงานขาดข้อมูลที่ถูกต้องในการที่จะเฝ้าต่อการแก้ไขปัญหาของผู้เลี้ยงสุกร ซึ่งปัญหาดังกล่าวสหกรณ์ได้พยายามหาทางแก้ไขมาโดยตลอด แต่ก็ไม่ค่อยได้รับการแก้ไขและสนับสนุนอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่เกษตรกรจะดำเนินการช่วยเหลือตนเองมาโดยตลอด นอกจากนี้ยังพบปัญหาพันธุ์สุกรมีราคาแพง ขาดแหล่งพันธุ์ดี และแม่สุกรให้ผลผลิตต่ำ คุณภาพอาหารสัตว์ไม่ได้มาตรฐาน ทางเลือกในการใช้วัตถุดิบทดแทนมีน้อย และวัคซีนมีราคาแพงและไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ส่วนปัญหาด้านการตลาดที่พบมากที่สุด คือ ขาดการรับซื้อโดยแบ่งราคาตามคุณภาพ รองลงมา คือ ขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลผลิตล้นตลาด การแทรกแซงราคาของกลุ่มแข่งขัน ราคาสุกรไม่คงที่และเปลี่ยนแปลงบ่อย ไม่มีอำนาจในการต่อรอง และถูกกดราคาจากผู้ซื้อ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหามลพิษจากฟาร์ม การขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงิน และการขาดความร่วมมือในการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าสภาพปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นปัญหาที่สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรพบทุกประเด็น ปัญหาทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าการผลิตสุกรของสหกรณ์จะพบปัญหาผลผลิตสุกรล้นตลาดอยู่แล้ว คิดเป็นร้อยละ 67.00 แม้สหกรณ์จะเป็นกลุ่มผู้ผลิตสุกรรายเล็ก แต่ที่มีผลผลิตล้นตลาดนั้น สาเหตุส่วนใหญ่มาจากคุณภาพซากของสุกรจากสหกรณ์ไม่ค่อยจะดีนัก อันเนื่องมาจากปัญหาด้านการผลิตที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดเท่าที่ควร ตลาดหรือพ่อค้าคนกลางมักจะเลือกซื้อสุกรจากฟาร์มบริษัทหรือฟาร์มอิสระมากกว่า แม้ราคาจะแพงกว่าบ้าง แต่ก็มีคุณภาพซากที่ดีกว่า สุกรจากสหกรณ์ ทำให้สุกรจากสหกรณ์ขายไม่ค่อยได้ หรือขายได้แต่ต้องขายในราคาที่ต่ำกว่า

ตารางที่ 4.2 ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของ
สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
ปัญหาการผลิต อาหารสัตว์มีราคาแพง	- หาแหล่งวัตถุดิบที่ถูกกว่า หรือใช้วัตถุดิบอื่นทดแทน เช่น ไขมันสำปะหลัง - ซื้อวัตถุดิบมาผสมอาหารเอง สลับกับการใช้อาหารสำเร็จรูป - มีการระดมทุนจากสมาชิก และรวมตัวกันซื้อวัตถุดิบในปริมาณที่มาก เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองราคา - พยายามลดรายจ่ายด้านอื่นๆ ของการผลิตอาหารสัตว์ลง เช่น การขนส่ง การบด - สร้างความมั่นใจในการชำระเงินให้กับบริษัทผู้ค้าวัตถุดิบ ทำให้มีวัตถุดิบใช้ได้ต่อเนื่อง เนื่องจากการซื้ออาหารสัตว์ต้องชำระเป็นเงินสดเท่านั้น
เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่ซื้อสัตว์ต่อการผลิตตามข้อกำหนด - การที่เกษตรกรผู้เลี้ยงนำสุกรไปขายให้กับบุคคลอื่น กรณีที่สุกรในท้องตลาดมีราคาสูงกว่าราคาที่ขายผ่านสหกรณ์ แล้วไม่นำเงินมาชำระคืนสหกรณ์ - การที่เกษตรกรผู้เลี้ยงนำสุกรจากแหล่งอื่นมาขายผ่านสหกรณ์ กรณีที่สุกรในท้องตลาดมีราคาต่ำ กว่าราคาที่ขายผ่านสหกรณ์ - การนำอาหารสุกรที่สหกรณ์จัดให้ไปเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น หรือจำหน่ายให้เกษตรกรรายอื่นแทนที่จะนำไปเลี้ยงสุกรของตนเอง เพื่อหวังจะได้เงินบางส่วนมาใช้จ่าย	- ตรวจสอบจำนวนของสุกรที่สมาชิกเลี้ยงอย่างเข้มงวดและบ่อยครั้ง - มีมาตรการต่างๆ ในการลงโทษ เช่น ว่ากล่าวตักเตือน จำกัดวงเงินสินเชื่อ และให้ออกจากการเป็นสมาชิก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
ต้นทุนการผลิตสูง - อาหารสัตว์ - พันธุ์สุกร - คุณภาพพันธุ์ที่ไม่ตอบสนองกับอาหารที่ใช้	- ผสมอาหารใช้เองเพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร และรวมกันซื้ออาหารสัตว์เพื่อให้ราคาถูกลง - ให้ความรู้แก่สมาชิกถึงความสำคัญของการผสมอาหาร เพื่อให้ได้ผลผลิตสุกรที่มีคุณภาพ
เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่สามารถผลิตสุกรได้ตามมาตรฐานตลาดซื้อตกลง โดยมีสาเหตุมาจากการที่สมาชิกผสมอาหารที่มีคุณภาพต่ำไว้ใช้เองทำให้ผลผลิตสุกรที่ได้มีคุณภาพต่ำ	- ลดราคาสุกรที่ไม่ได้คุณภาพ เพื่อการจำหน่ายในราคาถูก และเป็นการระบายจำนวนสุกรด้อยคุณภาพออกไป - ให้คำแนะนำด้านวิชาการในด้านการจัดการผลิตที่มีประสิทธิภาพ - ดักเตือน และมีบทลงโทษโดยการยึดสุกรคืน และให้ชำระค่าเสียหายที่เกิดขึ้นให้กับสหกรณ์
ยารักษาโรคมีราคาแพง	- เพิ่มการจัดการให้ดีเพื่อลดปัญหาของโรคให้น้อยลง - สหกรณ์รวบรวมเงินทุนจากสมาชิก เพื่อซื้อจากบริษัทผู้จำหน่ายโดยตรง ทำให้ราคาถูกลง
เกิดโรคระบาดที่ก่อให้เกิดความเสียหาย - โรคทางเดินอาหาร - โรคทางเดินหายใจ - โรคอหิวาต์สุกร - โรค PRRS (Porcine Respiratory and Reproductive Syndrome) - โรคที่เกิดจากเชื้อ Micro plasma - โรคพิษสุนัขบ้า(Pseudorabies,or Aujeszky's Disease)	- ให้ความรู้ด้านการจัดการในการป้องกันโรคที่ถูกต้องแก่สมาชิก - ใช้ยาปฏิชีวนะผสมในอาหาร - ใช้วัคซีนฉีดป้องกัน - คัดออกจากฝูงแล้วรักษาตามอาการที่พบ - เก็บตัวอย่างซากสัตว์ที่ป่วยหรือตายส่งไปชันสูตรโรค - ฉีดวัคซีนพ่นยาตามดูแลฟาร์ม - แจ้งสำนักงานปศุสัตว์อำเภอให้ทราบและเข้ามาดูแล

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
ขาดการสนับสนุนด้านการผลิตตามตลาด ข้อตกลงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ความซ้ำซ้อนของหน่วยงาน - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการประสานงานที่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาที่ทันต่อเหตุการณ์ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดข้อมูลที่เป็นระบบและถูกต้อง - ขาดความชัดเจนของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง	- ประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
พันธุ์สุกรมี่ราคาแพง ขาดแหล่งพันธุ์ดี และแม่สุกรให้ผลผลิตต่ำ	- พัฒนาพันธุ์สุกรเพื่อใช้เองและเป็นการลดต้นทุน เช่น ใช้น้ำเชื้อพันธุ์จากต่างประเทศมาทำการผสมพันธุ์เอง - คัดทิ้งพันธุ์สุกรที่ด้อยคุณภาพ - จัดฝึกอบรมด้านการจัดการฟาร์มให้กับสมาชิก
คุณภาพอาหารสัตว์ไม่ได้มาตรฐาน	- ส่งอาหารสัตว์ไปตรวจสอบ วิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ
ทางเลือกในการใช้วัตถุดิบทดแทนมีน้อย	-
วัคซีนมีราคาแพง และไม่เพียงพอต่อความต้องการ	-

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
ปัญหาการตลาด ขาดการรับซื้อโดยแบ่งราคาตามคุณภาพ	-
ขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - เวลาสุกรราคาถูก หน่วยงานภาครัฐมีการจัดรายการ “ธงฟ้าราคาประหยัด” โดยนำเนื้อสุกรราคาถูกนอกพื้นที่เข้ามาขายในชุมชน ซึ่งมีผลกระทบต่อการขายผลผลิตของสหกรณ์ในพื้นที่ - หน่วยงานภาครัฐมีข้อจำกัดในเรื่องกฎ ระเบียบ และเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการให้การสนับสนุนกับสหกรณ์	-
ผลผลิตล้มตลาด	- ติดต่อพ่อค้าต่างถิ่นเพื่อระบายสุกรออก - ลดราคาสุกรให้ต่ำลงเพื่อจะได้ขายได้ - นำไปแปรรูป และชำแหละขายเอง
การแทรกแซงราคาของกลุ่มแข่งขัน ลดราคาที่ต่ำกว่าราคาสหกรณ์	- ทำความเข้าใจกับสมาชิกให้ร่วมมือกันผลิตสุกรให้มีคุณภาพเพื่อต่อสู้กับคู่แข่ง - สร้างความสัมพันธ์เพื่อเปลี่ยนจากคู่แข่งเป็นคู่ค้าร่วมกัน - สร้างความมั่นใจในคุณภาพของผลผลิตให้กับพ่อค้าที่รับซื้อ - มีการตกลงซื้อขายล่วงหน้ากับพ่อค้าภายใต้ความซื่อสัตย์และไว้วางใจซึ่งกันและกัน - ลดราคาสุกรมีชีวิตเพื่อตัดราคาคู่แข่ง
ราคาสุกรไม่คงที่และเปลี่ยนแปลงบ่อย	- ปรับราคาตามสภาวะตลาด แม้สหกรณ์จะได้กำไรน้อย แต่ให้สมาชิกอยู่ได้ - ปรับสูตรอาหารให้ราคาถูกลง กรณีสุกรราคาถูกลงมาก ๆ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
	- รักษาคุณภาพซากสุกรให้ได้มาตรฐานคงที่เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับพ่อค้า - ประสานงานเชื่อมโยงกับผู้ผลิตรายอื่นๆ เพื่อร่วมมือกันในการต่อรองราคา
ไม่มีอำนาจในการต่อรองและถูกกดราคาจากผู้ซื้อ	- พยายามต่อรองราคาโดยการรวมตัวกันของสมาชิกและขอความช่วยเหลือจากผู้ว่าราชการจังหวัดในการเจรจากับพ่อค้าคนกลาง - ลดราคาขายลงเพื่อให้สามารถระบายสุกรออกไปได้
ขาดความร่วมมือในเครือข่ายการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง เช่น ขาดความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ต่างๆ บริษัทเอกชน และฟาร์มเลี้ยงสุกร	- ขอกการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการประสาน เชื่อมโยงระหว่างองค์กรต่างๆในพื้นที่เพื่อการวางแผนการผลิตในอนาคต
ปัญหาอื่นๆ ปัญหามลพิษจากฟาร์ม	- แนะนำให้สมาชิกเลี้ยงสุกรไม่ให้หนาแน่น - นำของเสียจากฟาร์มไปใช้ประโยชน์ในไร่นา เช่น เก็บขี้หมูตากแห้งใช้เป็นปุ๋ย หรือนำน้ำเสียไปรดแปลงปลูกหญ้า - ทำระบบบำบัดน้ำเสีย และสร้างบ่อแก๊สชีวภาพ (Biogas)
ขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงิน - มีเงื่อนไขมาก - ให้อำนาจเงินน้อย - สนับสนุนไม่ต่อเนื่อง	- สหกรณ์พยายามร่วมระดมทุนจากสมาชิก และกู้ยืมเงินจากสหกรณ์อื่นมาให้สมาชิกกู้ยืมแทนการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน

ฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ

ปัญหาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระที่พบมากที่สุด คือ การขาดการสนับสนุนด้านการผลิตตามตลาดข้อตกลงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมา คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่สามารถผลิตสุกรได้ตามมาตรฐานตลาดข้อตกลง ต้นทุนการผลิตสูงโดยเฉพาะพันธุ์และอาหารสัตว์ คุณภาพอาหารสัตว์ไม่ได้มาตรฐานพบสิ่งปลอมปนและสารปนเปื้อน การเกิดโรคระบาดที่ก่อให้เกิดความเสียหาย วัคซีนมีคุณภาพต่ำและไม่เพียงพอต่อความต้องการในกรณีที่เกิดโรคระบาด วัคซีนและยารักษาโรคมีราคาแพง การขาดแหล่งสุกรพันธุ์ดี ขาดการสนับสนุนด้านการผลิตตามตลาดข้อตกลงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถึงร้อยละ 89.00 ดังนั้น ต้องดำเนินการกิจด้วยตนเอง จากความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือ หรือสนับสนุน ที่ผ่านมามีวิธีการใดที่จะแก้ไขได้ ต้องช่วยเหลือและพึ่งตนเองมาโดยตลอด และทางเลือกในการใช้วัตถุดิบมีน้อย

ส่วนปัญหาการตลาดที่ฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระทุกแห่งระบุว่าปัญหามากที่สุด คือ ราคาสุกรไม่คงที่และเปลี่ยนแปลงบ่อย และขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมา คือ การแทรกแซงราคาของคู่แข่งโดยเฉพาะจากบริษัทใหญ่ ผลผลิตล้มตลาและถูกกดราคาจากผู้ซื้อ ขาดการรับซื้อที่แบ่งราคาตามคุณภาพ การไม่มีอำนาจการต่อรองและการไม่มีแหล่งขายที่แน่นอน สำหรับปัญหาอื่นๆที่พบ คือ การขาดความร่วมมือในเครือข่ายการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง ปัญหาลพิษจากฟาร์ม และขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงิน รวมตลอดจนถึงการลักลอบขนย้ายสุกรข้ามแดน และโรงฆ่าเถื่อน นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า ฟาร์มอิสระมีปัญหาเรื่องผลผลิตล้มตลาร้อยละ 50.00 ซึ่งแต่ละฟาร์มก็ได้หาทางแก้ไขปัญหาของตนเองโดยลดราคาจำหน่ายให้ถูกลง เพื่อระบายสุกรมีชีวิตออกไป ฆ่าและชำแหละสุกรเพื่อจำหน่ายเองบางส่วน และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย ขยายตลาดไปยังพื้นที่อื่น หรือประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศลาว และปรับแผนการผลิตโดยลดปริมาณการผลิตลงให้เหมาะสมกับตลาด

ตารางที่ 4.3 ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
ปัญหาการผลิต การขาดการสนับสนุนด้านการผลิตตามตลาดข้อตกลงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-
เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่สามารถผลิตสุกรได้ตามมาตรฐานตลาดข้อตกลง	- ประชุมชี้แจงและให้ความรู้ด้านการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และให้เกษตรกรรู้ปัญหา และสาเหตุของปัญหา เพื่อช่วยกันลดปัญหาที่เกิดขึ้น - ใช้ราคารับซื้อเป็นตัวกำหนดคุณภาพ หากเกษตรกรผลิตสุกรคุณภาพดี จะรับซื้อในราคาที่สูงกว่าปกติ - ลดความหนาแน่นการเลี้ยงสุกรขุนต่อพื้นที่ลง เพื่อพัฒนาคุณภาพ - ส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพอาหารของผู้เลี้ยง - คัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณภาพ ชี้อัตย์ และขยันเข้าร่วมโครงการ - ปรับปรุงสายพันธุ์สุกรให้มีคุณภาพซากที่ดีขึ้นเลี้ยงง่ายขึ้น - ยกเลิกสัญญาการเลี้ยง กรณีที่มีคุณภาพต่ำมาก
ต้นทุนการผลิตสูง	- ลดความหนาแน่นในการเลี้ยงสุกร เพื่อให้สุกรมีสุขภาพดี เป็นการลดต้นทุน และลดการสูญเสีย - ลดรายจ่ายด้านอื่นๆ
อาหารสัตว์มีราคาแพง	- ปรับสูตรอาหารโดยใช้วัตถุดิบอื่นทดแทนให้มีต้นทุนต่ำลง และผสมอาหารใช้เอง ส่วนที่เหลือจำหน่ายให้เกษตรกรทั่วไป - ติดตามภาวะราคาอาหารสัตว์ตลอดเวลา

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
คุณภาพอาหารสัตว์ไม่ได้มาตรฐาน เช่น พบสิ่งปนปลอมและปนเปื้อนสารพิษ โปรตีนต่ำ และความชื้นสูง	- ตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์เป็นระยะๆ - คัดเลือกคุณภาพอาหารสัตว์โดยเปลี่ยนบริษัทผู้ค้า - ใช้ยาปฏิชีวนะควบคุมในการผสมอาหารสัตว์
พันธุ์สุกรมีราคาแพง	- คัดเลือกพันธุ์และผลิตแม่พันธุ์ใช้เอง
เกิดโรคระบาดที่ก่อให้เกิดความเสียหาย - โรคทางเดินอาหาร - โรคทางเดินหายใจ - โรคอหิวาต์สุกร - โรค PRRS (Porcine Respiratory and Reproductive Syndrome) - โรคปากและเท้าเปื่อย (FMD) - โรคที่เกิดจากเชื้อ Micro plasma - แท้งลูก	- ให้ความรู้ด้านการจัดการในการป้องกันโรคที่ถูกต้องแก่สมาชิก - ใช้ยาปฏิชีวนะผสมในอาหาร - ใช้วัคซีนที่มีคุณภาพสูงจากต่างประเทศฉีดป้องกัน - มีการกักโรค และรวมกลุ่มแม่สุกรที่จะนำเข้ามาใหม่ให้มีภูมิคุ้มกันต่อโรคระยะหนึ่งก่อนนำมาเลี้ยงรวมกันในฝูง - ตรวจสอบเลือดระดับความคุ้มกันของโรคที่เหมาะสมก่อนนำเข้าฝูงเดิม - ฉีดวัคซีนในลูกสุกร เพื่อเป็นการป้องกันโรคก่อนนำมาเลี้ยง
วัคซีนมีคุณภาพต่ำและไม่เพียงพอต่อความต้องการ เฉพาะกรณีเกิดโรคระบาด และวัคซีนมีราคาแพง	- เลือกทำวัคซีนในเฉพาะกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคมามากที่สุดก่อน เช่น พ่อพันธุ์ แม่พันธุ์
ยารักษาโรคมีราคาแพง	- เน้นการจัดการฟาร์มที่ดี เพื่อลดการเจ็บป่วยของสุกร และเป็นการลดค่าใช้จ่ายเรื่องยารักษา - ศึกษาพฤติกรรมของสุกรและจัดสภาพการเลี้ยงให้เหมาะสมกับพันธุ์ที่เลี้ยง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
ขาดแหล่งสุกรพันธุ์ดี	- แนะนำให้เกษตรกรกรู้อำเลือกซื้อแม่พันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ โดยเป็นสายพันธุ์ที่ฟาร์มต้องการ และเป็นการควบคุมคุณภาพลูกสุกรที่จะเกิดและนำไปขุน
แม่สุกรให้ผลผลิตต่ำ เช่น ลูกไม่ดก แท้งลูก และเป็นสัตว์ไม่ชัดเจน	- คัดทิ้ง - ซื้อเข้ามาใหม่ทดแทน
ทางเลือกในการใช้วัตถุดิบมีน้อย เช่น ราคาวัตถุดิบทดแทนสูง ขาดข้อมูลทางวิชาการในการใช้วัตถุดิบทดแทน และวัตถุดิบทดแทนมีคุณภาพต่ำ	- จัดหาแหล่งวัตถุดิบทดแทนที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้และราคาถูก
<u>ปัญหาการตลาด</u> ราคาสุกรไม่คงที่และเปลี่ยนแปลงบ่อย	- ประชุมกันภายในกลุ่มเพื่อกำหนดราคาที่เหมาะสมตามภาวะราคาของตลาด - รักษาระดับคุณภาพผลผลิตให้ดียิ่งตลอดเวลา - สร้างจุดเด่นเรื่องคุณภาพซาก เช่น การปรับปรุงพันธุ์ และการใช้อาหารที่มีคุณภาพ - จำหน่ายเองในชุมชน
ขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- ขอคำปรึกษาและข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดจากสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น
การแทรกแซงราคาของคู่แข่งขึ้น โดยเฉพาะบริษัทใหญ่พยายามลดราคาลง	- พยายามขยายตลาดเพิ่มขึ้น - ศึกษาคุณภาพและปริมาณผลผลิตของตนเองตลอดเวลา โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่ง - จำหน่ายโดยตรงแก่ร้านค้า ร้านอาหาร และโรงงานแปรรูป - สร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าประจำทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ - นัดหมายเพื่อเจรจา หาช้อตกลง และความร่วมมือกับบริษัทหรือฟาร์มที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ปัญหา	วิธีการแก้ไขปัญหา
ผลผลิตล้นตลาด และการถูกกดราคาจากผู้ซื้อ	- ลดปริมาณการผลิตให้เหมาะสมกับตลาด - ขยายตลาดออกนอกพื้นที่ และประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว - ปรับราคาลดลง - ชำแหละสุกรขายเองเพื่อระบายสินค้า - แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย
ขาดการรับซื้อที่แบ่งราคาตามคุณภาพ	-
ไม่มีอำนาจในการต่อรอง	-
ไม่มีแหล่งขายที่แน่นอน	- ชำแหละขายเอง
ปัญหาอื่นๆ ขาดความร่วมมือในเครือข่ายการผลิตสุกร ภายใต้อุตสาหกรรม - ไม่ปฏิบัติตามที่ตกลงกันไว้ - ขาดความร่วมมือกันระหว่างระดับฟาร์ม แต่จะร่วมมือกับบริษัท	- ให้นหน่วยงานของรัฐเป็นตัวกลางในการประสานงานและเข้าร่วมประชุม
ปัญหามลพิษจากฟาร์ม เช่น กลิ่นเหม็น น้ำเสีย และแมลงวัน	- ทำบ่อบำบัดแบบบ่อคลุมพลาสติก (Cover Lagoon) - ขุดบ่อพักน้ำเพื่อกักเก็บน้ำ - ใช้สารเคมีผสมในอาหารเพื่อลดแอมโมเนีย
ขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงิน เช่น ถือว่าอาชีพเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพที่เสี่ยง วงเงินที่ให้กู้มีจำนวนน้อย และมีข้อจำกัดในการให้กู้เงินที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยงสัตว์	-
การลักลอบขนย้ายสุกรข้ามแดน และการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าเถื่อนยังมีมาก	-

รูปแบบและแนวทางในการพัฒนาตลาดข้อตกลง

เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาตลาดข้อตกลงจากผู้ที่เกี่ยวข้อง 3 ภาคส่วน คือ บริษัทเอกชน สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร และฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระในทุกภาคของประเทศไทยตามประเด็นปัญหาที่แต่ละภาคส่วนพบ แบ่งผลการศึกษาเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ รูปแบบและแนวทางการพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง เพื่อแก้ปัญหาเรื่องพันธุ์ อาหารสัตว์ โรคระบาด เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่เป็นคู่สัญญา ต้นทุนการผลิตสูง และการขาดการสนับสนุนด้านการผลิตตามตลาดข้อตกลงจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง เพื่อแก้ปัญหาเรื่องผลผลิตล้นตลาด การแทรกแซงราคาจากคู่แข่ง ราคาสุกรไม่คงที่ และเปลี่ยนแปลงบ่อย การขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การถูกกดราคาจากผู้ซื้อ การกีดกันทางการค้า ไม่มีแหล่งขายที่แน่นอน ไม่มีการรับซื้อโดยแบ่งราคาตามคุณภาพ และการแทรกแซงราคาของคู่แข่ง ดังแสดงในตารางที่ 4.4 และตารางที่ 4.5 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า บางประเด็นปัญหา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะบริษัทเอกชน และฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ พบปัญหาด้านกฎ ระเบียบ และข้อปฏิบัติต่างๆของทางราชการ ซึ่งมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ทำให้เกิดความยุ่งยาก ลำบาก และไม่ทันการณ์ ที่ก่อให้เกิดการเสียหายทั้งทางด้านการผลิตและการตลาดแก่ภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งบริษัทเอกชน ฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ และสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร ได้พยายามช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด ภายใต้การประสานกับเครือข่ายผู้ผลิตรายอื่นๆ และการพึ่งตนเอง เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้

สำหรับรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาการผลิตสุกรในประเด็นอื่นๆของบริษัทเอกชน เช่น การขาดความร่วมมือในเครือข่ายการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง พบว่า กลุ่มบริษัทได้ดำเนินการโดยมีการจัดประชุม เพื่อกำหนดและวางแผนการผลิต การตลาด และกำหนดราคาร่วมกัน แต่ในบางครั้งพบอุปสรรคบ้าง เช่น บางครั้งบางสมาคม ชมรม หรือกลุ่มผู้ผลิตบางกลุ่มไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ ส่วนปัญหาการขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงินที่บริษัทเอกชนพบ กลุ่มบริษัทเอกชนได้เสนอแนวทางให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนในการหาเงินทุนสำรองให้กับเกษตรกรรายย่อยที่เป็นคู่ค้า เพื่อเกษตรกรสามารถดำเนินธุรกิจ หรือขยายธุรกิจให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาผลผลิตจากฟาร์มที่พบ คือ ต้องการให้ภาครัฐมีมาตรการเข้มงวดในการใช้กฎหมายควบคุมและจัดการด้านผลผลิตจากฟาร์มสุกรที่สร้างใหม่ ส่วนฟาร์มเก่าควรอนุโลม แต่ต้องหาทางแก้ไขและปรับปรุงต่อไป การสนับสนุนการจัดการของเสียในรูปของการก่อสร้างบ่อแก๊สชีวภาพเพื่อนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทน รวมตลอดถึงการให้ความร่วมมือ

กับองค์กรส่วนท้องถิ่น ในการแบ่งเขตพื้นที่การเลี้ยงสุกรเป็นส่วน นอกจากนี้ต้องการให้รัฐมีความชัดเจนด้านนโยบายการผลิตสุกรทั้งระบบ ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป และการบริโภคของประเทศ ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ปัจจัยการผลิตและความต้องการภายในประเทศ การลดความซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสุกร โดยเฉพาะการออกใบอนุญาต ควรจะมีเพียงหน่วยงานเดียว รวมถึงมีการบังคับใช้โรงฆ่าสัตว์ที่ทันสมัย โดยอาจมอบหมายให้สำนักงานเทศบาลในพื้นที่เป็นผู้ดูแล

เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาการผลิตสุกรในประเด็นอื่นๆของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร พบว่า โดยภาพรวมแล้วกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรได้มีความร่วมมือกับในเครือข่ายการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงเป็นอย่างดี มีเพียงส่วนน้อยมากที่ยังพบปัญหาความร่วมมือกันของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร และบริษัทหรือฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระด้วยกัน แต่ก็พยายามประสานให้หน่วยงานภาครัฐผลักดันให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เพื่อร่วมมือกันวางแผนการผลิตสุกรให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของตลาดในอนาคต ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรต่างๆ ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เชื่อมโยงให้เป็นระบบ เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ส่วนปัญหาการขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงินนั้น ต้องการให้หน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะ ธกส.ให้การสนับสนุนสินเชื่อแก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร โดยไม่มีเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการกู้ยืม และสนับสนุนวงเงินที่เพียงพอและเหมาะสมกับธุรกิจ หรือขนาดฟาร์ม โดยที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยที่เกษตรกรสามารถผ่อนชำระได้ทันการณ์ หรือมีระยะปลอดดอกเบี้ยอย่างน้อย 4 เดือนในช่วงที่รอการจำหน่ายผลผลิต นอกจากนี้ในเรื่องของปัญหามลพิษจากฟาร์มสุกร ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ทั้งในด้านเงินงบประมาณ การให้ความรู้ และการณรงค์เพื่อการจัดการของเสียจากฟาร์มอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

เกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาการผลิตสุกรในประเด็นอื่นๆของฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระนั้น พบว่า ฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระในเครือข่ายส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม และขาดการร่วมมือกันในระดับฟาร์มด้วยกันเอง แนวทางในการพัฒนาที่ต้องการ คือ ผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจสุกรทุกภาคส่วนควรมีการประชุมหารือ และให้ความร่วมมือวางแผนการผลิต การร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ไม่ควรจะรวมตัวกันเฉพาะเวลาที่มีปัญหาเดือดร้อน ทั้งนี้ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการรวมกลุ่มกันของผู้เลี้ยงสุกรในทุกระดับ เพื่อเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง ส่วนแนวทางการพัฒนาในด้านการเงินจากสถาบันการเงิน ต้องการให้กรมปศุสัตว์เป็นแหล่งรับรอง หรือเป็นหลักประกันความเสี่ยงด้านการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์สำหรับเกษตรกรต่อสถาบัน

การเงินได้ ในเงื่อนไขที่ฟาร์มเหล่านั้นได้เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ทั้งนี้กรณีที่เป็นฟาร์มอิสระที่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของทางราชการด้วยดีมาโดยตลอด ควรได้รับการพิจารณาการช่วยเหลือด้านการกู้เงินเป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นแบบอย่างและแรงจูงใจให้ทุกฝ่ายได้ปฏิบัติตามระเบียบ และกฎหมายของทางราชการ และเป็นการยืนยันว่าธุรกิจการเลี้ยงสัตว์ไม่ใช่เป็นอาชีพเสี่ยงทั้งหมด ในส่วนของแนวทางการแก้ปัญหาผลกระทบจากฟาร์มที่ต้องการมากที่สุด คือ การจัดตั้งเป็นนิคมเลี้ยงสัตว์ภายใต้การให้ความรู้ และบรรณคดีด้านการจัดการของเสียจากฟาร์ม นอกจากนี้ ต้องการให้มีมาตรการในการแจ้งข้อมูลจำนวนสุกรที่ขึ้นทะเบียนฟาร์มที่ตรงกับความเป็นจริง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการด้านการผลิตและการตลาด การเข้มงวดในการเคลื่อนย้ายสุกร และการประกาศกำหนดราคาซื้อ-ขายสุกรควรเป็นราคากลางจากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรกลาง ด้านปศุสัตว์มิใช่มาจากบริษัทรายใหญ่

ตารางที่ 4.4 แนวทางการพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
พันธุ์	- กำหนดมาตรการควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างเข้มงวดในหน่วยการผลิตสุกรพันธุ์ และเล้าสุกรคลอดและเลี้ยงลูก - จัดทีมวิชาการที่มีความชำนาญให้คำแนะนำเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็นระยะๆ - จัดกิจกรรมเรียนรู้ในด้านการจัดการที่ดีแก่เกษตรกรผู้เลี้ยง - ยกย่อง เชิดชู และมอบรางวัลแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงเพื่อสร้างแรงจูงใจ	- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาสายพันธุ์สุกรพันธุ์ดี และผลิตลูกสุกรขุนพันธุ์ดีให้กับสหกรณ์หรือเกษตรกรทั่วไป เพื่อลดการนำเข้าจากต่างประเทศ - สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรควรปรับปรุงพันธุ์สุกรขึ้นใช้เองเพื่อลดความเสี่ยงในการขาดแคลนสุกรพันธุ์	- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเป็นหน่วยงานหลักในการผลิตสุกรพันธุ์แท้ที่ใช้ในการผลิตพ่อแม่พันธุ์ลูกผสม เพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกรทั่วไป เพื่อให้ผลิตลูกสุกรขุนต่อไป - รัฐควรให้การสนับสนุนและยกย่องฟาร์มอิสระในการพัฒนาสายพันธุ์ขึ้นมาใช้เองในลักษณะ "ฟาร์มดีเด่น" หรือ "ฟาร์มตัวแทนรัฐ" - ฟาร์มสุกรอิสระจะต้องปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์สุกรของตนให้มีคุณภาพมาตรฐาน มีอัตราการเจริญเติบโตที่ดี มีคุณภาพซากสูง และตอบสนองต่ออาหารที่เลี้ยงและสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
อาหารสัตว์	- มีการศึกษาหาข้อมูลของวัตถุดิบทดแทนที่มีคุณภาพดี ใช้อย่างเหมาะสม - รัฐควรให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านวัตถุดิบอาหารสัตว์อย่างต่อเนื่องและเผยแพร่ให้เกษตรกรหรือผู้ประกอบการอย่างสม่ำเสมอ - หน่วยงานของรัฐควรสนับสนุนและขยายพื้นที่ให้เกษตรกรปลูกพืชที่สามารถนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ได้เพิ่มมากขึ้น	- ศึกษาหาแหล่งข้อมูลของวัตถุดิบทดแทนที่มีคุณภาพและราคาถูกกว่ามาทดแทนตลอด - รัฐควรมีการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ได้โดยตรง เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วเหลือง และมันสำปะหลังให้มากขึ้น - ร่วมมือกับสหกรณ์การเกษตรอื่นๆ ที่มีธุรกิจโรงสีข้าวเพื่อขอซื้อปลายข้าวรำละเอียด หรือวัตถุดิบอื่นๆ ระหว่างสหกรณ์ด้วยกัน	- ควรมีการศึกษาถึงแหล่งอาหารสัตว์ทดแทนและข้อมูลด้านอาหารสัตว์อย่างกว้างขวาง เพื่อที่จะสามารถนำมาใช้ทดแทนได้ทันทีเมื่อจำเป็น - หาแหล่งวัตถุดิบอื่นที่มีคุณภาพและราคาถูกกว่ามาทดแทนเป็นอันดับแรก - ควรมีหน่วยงานของรัฐที่เป็นศูนย์กลางของข้อมูลด้านอาหารสัตว์ไว้ปรึกษาหรือให้คำแนะนำแก่เกษตรกร

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
อาหารสัตว์ (ต่อ)	- จัดทำระบบสัญญาผูกพันกับเกษตรกร เพื่อให้ผลิตวัตถุดิบที่สำคัญ รองรับความต้องการปริมาณอาหารสัตว์ที่เพียงพอ - ควบคุมการส่งออกสินค้าเกษตรบางชนิดที่ใช้เป็นอาหารสัตว์หรือใช้ทดแทนได้ - วางแผนการจัดหาไซโลเพื่อกักเก็บวัตถุดิบอาหารขนาดใหญ่ เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งาน - ควรมีการตรวจสอบและควบคุมการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์บางชนิดที่จะ	- จัดทำระบบบัญชีควบคุมวัตถุดิบที่จำเป็นให้เพียงพอกับความต้องการ โดยทำธุรกิจซื้อขายล่วงหน้ากับบริษัทผู้ค้าวัตถุดิบและอาหารสัตว์ - หน่วยงานภาครัฐควรมีห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ตั้งอยู่ในภูมิภาคที่มีการเลี้ยงสุกรหนาแน่น เพื่อเป็นการเอื้อความสะดวกแก่สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร สมาชิกสหกรณ์และเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรทั่วไป และเพื่อให้บริการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์แก่	- ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับคุณภาพและความปลอดภัยของวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่จะนำเข้าจากต่างประเทศ ควรมีการตรวจสอบคุณภาพ สารพิษ และคุณค่าทางโภชนาการในอาหารสัตว์ที่จะอนุญาตนำเข้า หรือก่อนจำหน่ายให้กับเกษตรกร - หน่วยงานภาครัฐควรมีห้องปฏิบัติการกลางเพื่อบริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบอาหารสัตว์ให้เพียงพอ รวดเร็วทันต่อ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
อาหารสัตว์ (ต่อ)	ส่งผลต่อคุณภาพของอาหารสัตว์ ประสิทธิภาพการผลิตและสุขภาพ ของสัตว์	เกษตรกรได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง - ควรมีการจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ ด้านการตรวจสอบคุณภาพอาหาร และวัตถุดิบอาหารสัตว์แก่เกษตรกรผู้ เลี้ยงสุกรเป็นระยะๆ - ต้องการให้รัฐบาลจัดหาแหล่งเงินทุน ปลอดดอกเบี้ยมาสนับสนุนเพื่อให้ สหกรณ์ได้นำมาใช้เป็นเงินทุน ดำเนินงานและจัดซื้อวัตถุดิบอาหาร สัตว์เพื่อผลิตอาหารสัตว์ราคาถูกแก่ สมาชิกได้อย่างต่อเนื่อง	เหตุการณ์ และความต้องการของ เกษตรกร - ส่งเสริมให้มีการปลูกพืชที่ใช้เป็น อาหารสัตว์ให้มากขึ้น - วัตถุดิบอาหารสัตว์บางชนิด เช่น ข้าวโพด ควรมีการควบคุมการส่งออก - แสวงหาความร่วมมือกับบริษัทหรือ ฟาร์มอื่น ในการจัดซื้ออาหารและ วัตถุดิบอาหารในปริมาณที่มาก ๆ เพื่อ เพิ่มอำนาจการต่อรองเรื่องราคาและ คุณภาพ - ควรมีการให้การศึกษาแก่เกษตรกรให้มี ความรู้ด้านอาหารสัตว์และการ ตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์เบื้องต้น อย่างทั่วถึง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
โรคระบาด	- จะต้องเน้นระบบการควบคุมโรค การปฏิบัติที่ดีในการเข้าออกฟาร์ม - เน้นการจัดการฟาร์มที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สุกรอยู่อย่างสบายไม่แออัดมีการระบายอากาศที่ดี ลดความเครียดให้กับสุกร จะช่วยลดปัญหาเรื่องการเกิดโรคระบาดได้ - เข้มงวดในระบบมาตรฐานฟาร์มและให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเพื่อลดปัญหาการเกิดโรคระบาดและแพร่กระจายของโรค - สนับสนุนให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือร่วมผลิตวัคซีนให้เพียงพอและได้มาตรฐานภายใต้การกำกับดูแลของกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานภาครัฐ	- รัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณในการผลิตวัคซีนป้องกันโรค ให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร - รัฐบาลต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนสหกรณ์ว่าเป็นองค์กรที่คอยช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยให้อยู่ได้ - รัฐควรจัดสรรวัคซีนหรือปัจจัยการผลิตอื่นให้กับเกษตรกรรายย่อยก่อนเป็นอันดับแรก - หน่วยงานรัฐต้องควบคุมมาตรฐานการผลิต ควบคุมทะเบียนยาและราคาของยารักษาโรค ให้ได้มาตรฐานและราคาไม่แพงเกินไป	- หน่วยงานภาครัฐควรเข้มงวดและควบคุมการผลิตและการจดทะเบียนยารักษาโรคให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ - หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องต้องจัดทำมาตรฐานฟาร์ม และเข้มงวดระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Bio-security) ของแต่ละฟาร์มอย่างเคร่งครัด - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมภายในฟาร์ม และพื้นที่โดยรอบให้สะอาดเหมาะสม เพื่อลดโอกาสในการเกิดโรค และการสะสมโรคภายในฟาร์ม

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
โรคระบาด (ต่อ)	- ควบคุมและกำกับการผลิตยาให้ได้มาตรฐานสากล - หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องทำการผลิตวัคซีนให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรและมีปริมาณสม่ำเสมอ	- หน่วยงานรัฐควรควบคุมคุณภาพของยาให้ได้มาตรฐานสากล สามารถนำไปฉีดรักษาได้ตรงกับโรค - ควรมีคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแล ตรวจสอบปริมาณการเลี้ยง วิธีการเลี้ยง ที่ถูกต้องให้กับสหกรณ์และฟาร์มเกษตรกรทั่วไปเพื่อให้การควบคุมป้องกันโรคเป็นไปได้ดี - เพิ่มความเข้มงวดและตรวจสอบในการเคลื่อนย้ายสุกรให้มากขึ้น เพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค	- ฟาร์มอิสระแต่ละฟาร์มต้องทำวัคซีนตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ อย่างเคร่งครัดและเหมาะสมกับสภาพของโรค

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร	- สร้างความมั่นใจในผลตอบแทนที่เกษตรกรจะได้รับหากปฏิบัติดูแลสุกรที่ดี เพื่อให้เห็นความแตกต่างของรายได้ที่ชัดเจน - สร้างการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในทรัพย์สินที่เกษตรกรครอบครอง ให้เกษตรกรมีความรู้สึกว่าบริษัทและเกษตรกรเป็นส่วนสำคัญของธุรกิจ - ออกแบบโรงเรือนให้ง่ายต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกรและความปลอดภัยของสุกร	- การคัดเลือกสมาชิกหรือเกษตรกรที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรต้องมีความตั้งใจจริงที่จะประกอบอาชีพการเลี้ยงสุกร - กำหนดให้สมาชิกแต่ละกลุ่มรับรองและควบคุมตรวจสอบกันเองภายในกลุ่ม แล้วรายงานให้ประธานสหกรณ์ทราบ - ให้สมาชิกที่มีความน่าเชื่อถือรับรองภาระหนี้สินที่จะเกิดขึ้น กรณีเลี้ยงสุกรแล้วไม่ได้มาตรฐานและขาดทุน	- เกษตรกรต้องอยู่ในพื้นที่ที่ฟาร์มสามารถดูแลได้อย่างใกล้ชิด ไม่เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้กระทำความผิดได้โดยง่าย - จะต้องให้ความสำคัญกับการคัดเลือกเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ โดยคัดเลือกที่ดี มีความขยัน และซื่อสัตย์ - ต้องสร้างความหวัง ความเชื่อมั่น และความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของตนเอง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร (ต่อ)	- ขกย่องเชิดชูหากเกษตรกรทำดี เพื่อเป็นแบบอย่างและขวัญกำลังใจในการทำดี - คัดเลือกเฉพาะเกษตรกรที่มีความซื่อสัตย์ และตั้งใจเข้าร่วมธุรกิจอย่างตั้งใจ โดยให้สมาชิกเป็นคนคัดเลือกและดูแลกันเอง - กรณีเป็นเกษตรกรรายใหม่จะต้องชี้แจงข้อกำหนดและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของสัญญาให้เข้าใจตรงกันเป็น	- สหกรณ์ต้องกำหนดราคากลางไว้ตามคุณภาพซากสุกรแต่ละระดับที่เกษตรกรทำได้หากไม่ได้ก็ต้องลดราคาจำหน่ายสุกรลงตามราคาที่ได้กำหนดไว้ - ให้มีกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายต่อสหกรณ์และสมาชิกกรณีกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ - ควรจัดให้มีทุนความประจําสหกรณ์หรือส่วนกลางเพื่อคอยให้คำแนะนำแก่สหกรณ์และสมาชิกถึงผลและความผิดทางกฎหมายเมื่อสมาชิกทำผิดกฎข้อบังคับของสหกรณ์	- พยายามชี้ให้เห็นความเดือดร้อน หากเกษตรกรไม่ซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตนเองและกระทำผิดต่อสัญญา - เกษตรกรผู้เลี้ยงจะต้องพัฒนาตัวเองให้มีความรู้และเอาใจใส่ต่ออาชีพของตนเอง เพื่อให้สามารถอยู่ในอาชีพการเลี้ยงสุกรได้อย่างมั่นคง - เกษตรกรที่ทำสัญญากับฟาร์มต้องเลิกการเลี้ยงสัตว์ประเภทอื่นที่กินอาหารเช่นเดียวกับสุกร

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร (ต่อ)	- จำกัดความรับผิดชอบของนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ของบริษัทต่อความหนาแน่นของสุกรที่ต้องดูแลให้เหมาะสมเพื่อจะได้ดูแลได้ทั่วถึง เช่น เจ้าหน้าที่ 1 คน ควรดูแลแม่พันธุ์ไม่เกิน 1,000 แม่ หรือสุกรขุนไม่เกิน 10,000 ตัว เป็นต้น - มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่บ่อยๆ และสม่ำเสมอ	- ควรกำหนดให้มีบทลงโทษที่รุนแรงและต่อเนื่องทั้งทางแพ่งและอาญา	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
ต้นทุนการผลิตสูง	-	- ปรับปรุงกฎหมายการผูกขาดการผลิตด้านเกษตร เช่นผู้ผลิตสัตว์ไม่ควรผลิตอาหารสัตว์ใช้เอง หรือผลิตเพื่อจำหน่ายควบคู่กันไป ในทำนองเดียวกันผู้ผลิตอาหารสัตว์เองก็ไม่ควรที่จะทำธุรกิจเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปด้วย ควรปล่อยให้มีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน - รัฐควรหาทางควบคุมราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สำคัญๆ ไม่ให้ราคาสูงเกินไป - ควรปล่อยเสรีราคาสุกร	- รัฐควรเข้ามาควบคุมราคาวัตถุดิบอาหาร และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้อยู่ในราคาที่เหมาะสม - รัฐควบคุมคุณภาพของอาหารสัตว์ให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพระดับสากล - ลดการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์คุณภาพต่ำจากต่างประเทศที่จะมีผลต่อต้นทุนการผลิตภายในประเทศ - ควรมีการตรวจสอบคุณภาพ สารพิษ และผลกระทบที่อาจมีต่อสัตว์ ก่อนอนุญาตให้ใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
ต้นทุนการผลิตสูง (ต่อ)	-	- อบรมให้ความรู้แก่สมาชิกและพยายามควบคุมด้านการผลิตให้พอเหมาะกับสภาพความต้องการและปริมาณของวัตถุดิบที่เรามี	- รัฐควรมีการควบคุมการส่งออก วัตถุดิบอาหารสัตว์บางชนิดที่ผลิตได้ในประเทศ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง และปลายข้าว เพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อการใช้ภายในประเทศ - พัฒนาวิธีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ให้สามารถใช้งานสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง ควบคุมการผลิตยาสัตว์ และเวชภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน มีทะเบียนรองรับ เพื่อให้ได้ผลในการใช้ป้องกันและรักษาโรคอย่างแท้จริง - ควรมีการกำหนดราคาจำหน่ายสุกรขั้นต่ำ ที่สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่แท้จริง เพื่อให้เกษตรกรอยู่ได้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
การขาดการสนับสนุนด้านการผลิต ตามตลาดข้อตกลงจากหน่วยงาน ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	-	- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายการผลิตสุกรของสหกรณ์ให้ชัดเจน และประสานงานต่อหน่วยงานอื่นๆ ในท้องที่เพื่อให้ความช่วยเหลือที่ทันต่อเหตุการณ์และตรงกับความต้องการของสหกรณ์และสมาชิก - หน่วยงานภาครัฐที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ควรเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือสหกรณ์อย่างแท้จริง สม่ำเสมอ มิใช่เข้ามาเฉพาะเวลาที่มีปัญหาหรือได้รับมอบหมายเป็นกรณีพิเศษ	- หน่วยงานของรัฐควรควบคุมคุณภาพของอาหารสัตว์ให้ได้มาตรฐานและควบคุมราคาในระดับที่เหมาะสม - หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรเอาใจใส่ปัญหาและความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร เพื่อหาทางช่วยเหลืออย่างจริงจัง และต่อเนื่อง - ควบคุมและจำกัดการส่งออกวัตถุดิบอาหารสัตว์บางประเภทเพื่อให้เพียงพอต่อการใช้ภายในประเทศ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลังและปลายข้าว

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
การขาดการสนับสนุนด้านการผลิต ตามตลาดข้อตกลงจากหน่วยงาน ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)	-	- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีข้อมูล ที่ถูกต้องชัดเจน และกำหนดหน้าที่ รับผิดชอบให้ชัดว่า หน่วยงานใดจะเป็น ผู้ดูแลเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ ผู้เลี้ยงสุกร	- หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องผลิต ปัจจัยการผลิตที่จำเป็นเช่น ยา วัคซีน ให้มีใช้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ - ควรมีการกำหนดราคาจำหน่ายสุกร ขั้นต่ำให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิต ที่แท้จริง

ตารางที่ 4.5 แนวทางการพัฒนาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการตลาด	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
ผลผลิตในตลาด	- รัฐควรออกกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกิจเลี้ยงสุกร โดยจะต้องมีการกำหนดขนาดของธุรกิจในแต่ละขนาดของฟาร์ม การจะขยายหรือลดการผลิตจะต้องแจ้งให้รัฐทราบก่อนล่วงหน้า - ควรมีการควบคุมปริมาณการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่ตนเองมีอยู่	- ต้องมีการควบคุมปริมาณการผลิตให้เหมาะสมและให้มีคุณภาพตามตลาดต้องการโดยเฉพาะการแบ่งเขตการเลี้ยงสุกร (Zoning) ตามความต้องการของแต่ละพื้นที่ - ให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อทราบปริมาณการผลิตความต้องการของตลาด แล้วกำหนดปริมาณการเลี้ยงให้สอดคล้องกัน	- ควรมีการจัดแบ่งเขตพื้นที่การเลี้ยงสุกร (Zoning) ให้ชัดเจน - บริษัทเอกชนขนาดใหญ่ ที่มีกำลังการผลิตควรมีจริยธรรมในการผลิตสุกรบ้างอย่ามองในแง่ธุรกิจเพียงอย่างเดียว ควรมองความเดือดร้อนและผลกระทบของสังคมโดยรวมด้วย - แต่ละฟาร์มควรวางแผนการผลิตให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่ตนเองมีอยู่ - การขึ้นทะเบียนฟาร์ม ควรมีการตรวจนับจำนวนสุกรให้ถูกต้องและ เป็นจริงเพื่อจะได้ทราบจำนวนสุกรที่แท้จริง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการตลาด	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
ผลผลิตตลาด (ต่อ)	- ผู้ผลิตแต่ละรายจะต้องแจ้งจำนวนประชากรสุกรให้กับหน่วยงานภาครัฐทราบเป็นระยะๆ เพื่อกำหนดนโยบายควบคุมปริมาณการผลิตให้พอเพียงได้ - ปรับเปลี่ยนการจำหน่ายสุกรของตนเองจากสุกรมีชีวิต เป็นการจำหน่ายสุกรชำแหละแทน		- รัฐควรผลักดันให้ธุรกิจการเลี้ยงสุกร อยู่ภายใต้การผลิตของเกษตรกรและให้ภาครัฐหรือบริษัทขนาดใหญ่เป็นผู้สนับสนุนการผลิตและทำตลาด - รัฐควรเข้มงวดหรือไม่อนุญาตให้มีการขนย้ายสุกรข้ามเขตและควรมีบทลงโทษที่รุนแรง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
การแทรกแซงราคาจากคู่แข่ง	- รัฐบาลควรมีการควบคุมปริมาณการผลิต โดยการจดทะเบียนแม่พันธุ์และสุกรขุนอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันสุกรล้นตลาด - รัฐควรมีการเข้มงวดในการเคลื่อนย้ายสัตว์ข้ามเขต หรือออกนอกพื้นที่ - พัฒนาสายพันธุ์สุกรให้มีคุณภาพที่ดี สามารถแข่งขันได้ควบคุมต้นทุนการผลิต ให้อยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันได้	-	- กำหนดปริมาณการเลี้ยงของแต่ละพื้นที่ ให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของตลาดที่ตนเองมีอยู่ - ต้องมีการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงให้เข้มแข็งและให้มีการซื้อขายสุกรผ่านกลุ่มหรือตัวแทนของกลุ่ม - สร้างจิตสำนึกที่ดีต่ออาชีพ และมีความซื่อสัตย์ต่อกลุ่มและอาชีพของตนเอง - วางแผนการผลิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ต้องผลิตสุกรให้ได้มาตรฐานและคุณภาพซากที่ดี

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
ราคาสุกรไม่คงที่ และเปลี่ยนแปลงบ่อย	-	- รัฐควรเข้มงวดด้านกฎหมายการเคลื่อนย้ายสุกรข้ามเขต ซึ่งจะทำให้ราคาสุกรในพื้นที่เปลี่ยนแปลงบ่อย จนไม่สามารถควบคุมได้ เกษตรกรในพื้นที่จะไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ - ควรมีการกำหนดเขตพื้นที่การเลี้ยงสุกร (Zoning) เพื่อควบคุมปริมาณการเลี้ยงให้พอดีกับความต้องการของแต่ละเขต ไม่ก้าวท้าวกัน - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ถาวรและไม่ควรทำเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้ผ่านเป็นครั้งๆ ไป	- ควบคุมปริมาณการผลิตให้พอดีกับความต้องการของตลาด - ควบคุมการขนย้ายสุกรข้ามเขตอย่างเข้มงวด - ร่วมมือกันของกลุ่มฟาร์มจัดตั้งกองทุนสำรองช่วยเหลือผู้เลี้ยงในยามราคาสุกรต่ำมากๆ โดยร่วมมือกันบริจาคเงินตามจำนวนแม่สุกรที่ครอบครองในอัตราแม่ละ 10- 20 บาท ขึ้นอยู่กับขนาดฟาร์ม

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
ขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-	- หน่วยงานภาครัฐควรหาทางสนับสนุนและช่วยเหลือ ด้านการตลาดให้กับสหกรณ์และสมาชิกก่อน - หน่วยงานภาครัฐควรมีฐานข้อมูลพร้อมที่จะให้การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือเกษตรกรได้ทันเวลา - ควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ของทางราชการให้เอื้อต่อการเข้าถึงของเกษตรกร ได้สะดวก	- หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีข้อมูลด้านการตลาดที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาและวางแผนเพื่อขยายตลาดได้อย่างเหมาะสม - ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมีการจัดระเบียบควบคุมปริมาณสุกรอย่างจริงจัง อย่าปล่อยให้สุกรล้นตลาด แล้วค่อยมาแก้ไขปัญหา

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
ขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจาก ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)	-	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการลงพื้นที่ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในการเสนอแก้ไขปัญหามาใช้เพียงออกเป็นหนังสือสั่งการที่เกษตรกรหรือผู้เกี่ยวข้องไม่สามารถปฏิบัติตามได้ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้เลย	- ควรจะได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อช่วยการเจรจาขยายตลาดไปยังต่างประเทศหรือประเทศเพื่อนบ้านอย่างจริงจัง
ถูกกดราคาจากผู้ซื้อ	- วางแผนปรับปรุงพันธุ์สุกรของตนเองตลอดเวลาเพื่อพัฒนาคุณภาพสายพันธุ์สุกรให้มีคุณภาพซากที่ดีและแข่งขันได้	-	-

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
การกีดกันทางการค้า	-	- สร้างจิตสำนึกให้สมาชิกของสหกรณ์ได้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของตลาดที่เน้นเรื่องคุณภาพเป็นหลักและเรียกร้องให้ร่วมมือกันผลิตสุกรให้ได้คุณภาพเพื่อสู้กับคู่แข่ง - สร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าถึงคุณภาพและปริมาณที่สหกรณ์สามารถทำได้ - ผู้ผลิตแต่ละส่วนไม่ว่าจะเป็นฟาร์มบริษัท ฟาร์มอิสระ หรือสหกรณ์ควรมีการกำหนดปริมาณการผลิตและควบคุมอย่าให้สุกรมากเกินความต้องการของลูกค้าที่ตนเองมีอยู่ เพื่อลดปัญหาสุกรล้นตลาดซึ่งจะถูกแทรกแซงราคา	-

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
ไม่มีแหล่งขายที่แน่นอน	-	-	- ควรมีการจัดแบ่งเขตพื้นที่การเลี้ยงสุกร (Zoning) ให้ชัดเจน เพื่อที่แต่ละฟาร์มจะได้ทราบปริมาณความต้องการของลูกค้าตนเอง และวางแผนการผลิตให้เหมาะสม - รัฐไม่ควรอนุญาตให้มีการขนย้ายสุกรข้ามเขตและควรมีบทลงโทษที่รุนแรง ในกรณีพื้นที่นั้นมีการผลิตสุกรที่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดอยู่แล้ว - การขึ้นทะเบียนฟาร์ม ควรมีการตรวจนับจำนวนสุกรให้ถูกต้องและเป็นจริง เพื่อจะได้ทราบจำนวนสุกรที่แท้จริง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
ไม่มีแหล่งขายที่แน่นอน (ต่อ)	-	-	- แต่ละฟาร์มควรวางแผนการผลิตให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่ตนมีอยู่ - บริษัทเอกชนขนาดใหญ่ ที่มีกำลังการผลิตควรมีจริยธรรมในการผลิตสุกรบ้าง อย่างมองในแง่ธุรกิจเพียงอย่างเดียว ควรมองความเดือดร้อนและผลกระทบของสังคมโดยรวมด้วย
ไม่มีการรับซื้อโดยแบ่งราคาตามคุณภาพ			- สร้างค่านิยมและรูปแบบซื้อ-ขายสุกรตามคุณภาพซากที่เกษตรกรผลิตได้ ใครผลิตให้คุณภาพดี ก็ควรได้ราคาสูงตอบแทน - ให้ความรู้แก่เกษตรกร ถึงความสำคัญของคุณภาพซากกับการเพิ่มมูลค่าของสุกร - แต่ละฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระควรปรับปรุงสายพันธุ์ให้มีคุณภาพซากที่ดีเลี้ยงง่าย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการพัฒนาการผลิต	บริษัทเอกชน	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร	ฟาร์มอิสระ
การแทรกแซงราคาของคู่แข่ง	-	-	- กำหนดปริมาณการเลี้ยงของแต่ละพื้นที่ ให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของตลาดที่ตนเองมีอยู่ - ต้องมีการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงให้เข้มแข็งและให้มีการซื้อขายสุกรผ่านกลุ่มหรือตัวแทนของกลุ่ม - สร้างจิตสำนึกที่ดีต่ออาชีพ และมีความซื่อสัตย์ต่อกลุ่มและอาชีพของตนเอง - วางแผนการผลิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า - ต้องผลิตสุกรให้ได้มาตรฐานและคุณภาพซากที่ดี

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สุกรเป็นสัตว์ที่มีมูลค่าสูงสุดในกลุ่มปศุสัตว์ด้วยกัน โดยมีการผลิตกระจายทั่วทุกภาค โดยรูปแบบการเลี้ยงสุกรของไทยได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จากระบบการเลี้ยงแบบพื้นบ้านหรือรายย่อยเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงแบบการค้า หรืออุตสาหกรรมมากขึ้น ในลักษณะที่การบริหารจัดการอยู่ในรูปธุรกิจเต็มแบบที่เป็นฟาร์มขนาดกลาง (500-5,000 ตัว) และฟาร์มขนาดใหญ่ (มากกว่า 5,000 ตัว) มากขึ้น ที่สามารถผลิตสุกรได้ถึง ร้อยละ 80.00 ของปริมาณสุกรทั้งหมด และร้อยละ 20.00 เป็นสุกรจากฟาร์มของเกษตรกรรายย่อย นอกจากนี้ ระบบการผลิตสุกรแบบการค้าหรืออุตสาหกรรมภายใต้ตลาดข้อตกลงล่วงหน้าเริ่มมีการดำเนินการทั่วทุกภาคของประเทศ และเป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะแบบรับจ้างเลี้ยง อย่างไรก็ตาม การผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงมีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการมาตรการ และวิธีการในการพัฒนาอีกหลายด้าน ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

ระบบการผลิตสุกรของประเทศไทย

ระบบการผลิตสุกรของไทยสามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ตามปริมาณการเลี้ยงได้ 2 ประเภท คือ การเลี้ยงสุกรแบบรายย่อย และแบบการค้า โดยที่ การเลี้ยงสุกรแบบรายย่อย หรือที่เรียกว่า การเลี้ยงแบบพื้นบ้าน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ “การเลี้ยงแบบหมอมสิน” ที่มีลักษณะการเลี้ยงแบบลำห้วย มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการเลี้ยง และคุณภาพของสุกรให้ดีขึ้นน้อยมาก การป้องกันโรคแทบไม่มีเลย เป็นการเลี้ยงเพื่อป้อนตลาดในท้องถิ่น เพราะคุณภาพซากต่ำ และ “การเลี้ยงแบบสหกรณ์” มีการปรับปรุงวิธีการเลี้ยงให้มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการค้ามากขึ้น และคุณภาพของสุกรให้ดีขึ้น โดยมีการป้องกันโรคสุกรบ้าง ผลผลิตที่ได้เป็นการเลี้ยงเพื่อป้อนตลาดในท้องถิ่น หรือขายให้สหกรณ์ มีการยกฐานะเป็นแบบกิจการค้า ทำให้มีศักยภาพในการแข่งขันภายในประเทศได้เป็นอย่างดี อีกประเภทหนึ่ง คือ การเลี้ยงสุกรแบบการค้า แบ่งตามขนาดจำนวนสุกรที่เลี้ยงเป็น 3 ขนาด คือ ฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบการค้าขนาดเล็ก เป็นฟาร์มที่เลี้ยงจำนวนสุกร น้อยกว่า 500 ตัว โดยซื้อลูกสุกรมาเลี้ยงขุน ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ใช้อาหารสำเร็จรูปในการเลี้ยง การควบคุม และป้องกันโรคไม่ดีพอ ฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบการค้าขนาดกลาง เป็นฟาร์มที่เลี้ยงสุกรจำนวน ตั้งแต่ 500-5,000 ตัว โดยเลี้ยงพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์สุกร เพื่อผลิตลูกสุกรขุนไว้เลี้ยงเอง ให้ความสำคัญกับการควบคุมและป้องกันโรค มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่วนฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบการค้าขนาดใหญ่ เป็นฟาร์มที่เลี้ยงสุกรจำนวนมากกว่า 5,000 ตัว มีการผลิตครบวงจร มีระบบการเลี้ยง และการจัดการที่ทันสมัย ควบคุมและป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์อย่างใกล้ชิด มีระบบการจัดการของเสียตามมาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ

ฟาร์มประเภทนี้ส่วนใหญ่มีการทำสัญญาผูกพัน หรือข้อตกลงล่วงหน้า กับเกษตรกรที่อยู่บริเวณใกล้เคียง

ระบบการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของประเทศไทย

ระบบการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของประเทศไทยโดยทั่วไป มี 2 ประเภท คือ การเลี้ยงสุกรพันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุนจำหน่ายให้บริษัท หรือฟาร์มขนาดใหญ่ที่เป็นคู่สัญญาภายใต้ตลาดข้อตกลง โดยเกษตรกรเป็นผู้ลงทุนเองทั้งหมด และเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้วิชาการ และการจัดการที่ทันสมัยจากบริษัท หรือฟาร์มคู่สัญญา ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ การเลี้ยงสุกรขุนเพื่อจำหน่ายให้บริษัท หรือฟาร์มขนาดใหญ่ที่เป็นคู่สัญญาภายใต้ตลาดข้อตกลง มี 2 รูปแบบ คือ การเลี้ยงสุกรขุนแบบประกันราคา และการเลี้ยงสุกรขุนแบบจ้างเลี้ยง

หลักการระบบตลาดข้อตกลง และโครงสร้างตลาดสุกรของไทย

เมื่อพิจารณาถึงหลักการระบบตลาดข้อตกลงสินค้า พบว่า คู่สัญญาต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันตามสัญญา โดยสัญญาที่ดีต้องอยู่บนขอบเขตพื้นฐานความเป็นไปได้ที่ทั้ง 2 ฝ่ายสามารถปฏิบัติได้ และมีความพอใจในระดับหนึ่ง โดยภาครัฐมีหน้าที่ในการตรวจสอบ ดูแล การจัดทำสัญญาให้เกิดความเป็นธรรม ป้องกันการเอารัดเอาเปรียบของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพื่อให้คู่สัญญาสามารถปฏิบัติตามสัญญาได้อย่างราบรื่น รวมทั้งมีกระบวนการยุติข้อพิพาทได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ระบบการซื้อ-ขายสินค้าได้รวดเร็ว ในส่วนของโครงสร้างตลาดสุกรไทย แบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ ตลาดสุกรมีชีวิต ตลาดเนื้อสุกร และตลาดผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร โดยโครงสร้างตลาดเป็นตลาดที่แข่งขันไม่สมบูรณ์ เนื่องจากคุณภาพของสินค้า ชากสุกรแตกต่างกันตามวิทยาการจัดการ และการเลี้ยงดูของแต่ละฟาร์ม และการตั้งราคาซื้อขายยังขาดประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ผลการศึกษาค้างนี้ พบว่า โดยภาพรวม โครงสร้าง และวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชนนั้น แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ฟาร์มบริษัท ที่มีการผลิตสุกรพันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุน จำนวนร้อยละ 47.00 ส่วนที่เหลือ เป็นฟาร์มสัญญาผูกพันที่เป็นการจ้างเกษตรกรเลี้ยง จำนวนร้อยละ 53.00 โดยมีรูปแบบการเลี้ยงแบบประกันราคา แบบประกันตลาด และแบบจ้างเลี้ยง นอกจากนี้ในส่วนของบริษัทสัญญาผูกพันอีกแบบหนึ่ง เป็นการจ้างเกษตรกรเลี้ยงเฉพาะสุกรขุนเพียงอย่างเดียวทั้งหมด ในรูปแบบของการประกันราคา และการจ้างเลี้ยง สำหรับต้นทุนการผลิตสุกรขุนภายใต้การเลี้ยงในระบบตลาดข้อตกลงของบริษัทเท่ากับ 52.00-54.00 บาทต่อกิโลกรัม ขณะที่ราคาขายในระบบตลาดข้อตกลงที่ผู้จ้างผลิต และเกษตรกรคุ้มทุนอยู่ที่ 53.60 บาทต่อกิโลกรัม หรือราคาที่จำหน่ายจะต้องเพิ่มจากต้นทุน หรือค่าจ้างที่เกษตรกรควรจะได้รับอย่างน้อยกิโลกรัมละ 1.60 บาท

ขณะที่โครงสร้าง และวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร มี 2 ส่วน คือ ฟาร์มสหกรณ์ และฟาร์มสมาชิก และเป็นแบบประกันตลาดโดยฟาร์มสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรนั้นมีการผลิตสุกรพันธุ์ ร้อยละ 60.00 และมีการผลิตสุกรขุน ร้อยละ 30.00 ส่วนกรณีที่เป็นของฟาร์มสมาชิกรุ่น มีการผลิตสุกรพันธุ์ ร้อยละ 40.00 และมีการผลิตสุกรขุน ร้อยละ 70.00 สำหรับต้นทุนการผลิตสุกรขุนภายใต้การเลี้ยงในระบบตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรเท่ากับ 58.00 บาทต่อกิโลกรัม โดยที่ราคาขายในระบบตลาดข้อตกลงที่สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรและเกษตรกรคุ้มทุนอยู่ที่ 59.60 บาทต่อกิโลกรัม หรือค่าจ้างที่เกษตรกรควรจะได้รับอย่างน้อยกิโลกรัมละ 1.60 บาท

ส่วนโครงสร้าง และวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระ มี 2 ส่วน คือ ฟาร์มอิสระของตนเอง และฟาร์มสัญญาผูกพัน โดยที่ฟาร์มอิสระของตนเองมีการผลิตสุกรพันธุ์ทั้งหมด และมีการผลิตสุกรขุน ร้อยละ 40.00 ขณะที่ฟาร์มสัญญาผูกพันนั้น มีการเลี้ยงสุกรขุนเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 60.00-100.00 ในลักษณะของการประกันตลาด ประกันราคาและจ้างเลี้ยง สำหรับต้นทุนการผลิตสุกรขุนภายใต้การเลี้ยงในระบบตลาดข้อตกลงของฟาร์มเลี้ยงสุกรอิสระเท่ากับ 54.00-56.00 บาทต่อกิโลกรัม โดยที่ราคาขายในระบบตลาดข้อตกลงที่ฟาร์มเลี้ยงสุกรอิสระและเกษตรกรคุ้มทุนอยู่ที่ 55.60 บาทต่อกิโลกรัม หรือค่าจ้างที่เกษตรกรควรจะได้รับอย่างน้อยกิโลกรัมละ 1.60 บาท

ข้อกำหนดของคุณภาพสินค้าและเงื่อนไขของระบบตลาดข้อตกลง

ข้อกำหนดของคุณภาพสินค้าตามระบบตลาดข้อตกลง พบว่าสินค้าตามระบบตลาดข้อตกลงต้องมีลักษณะ หรือคุณสมบัติของผลผลิตลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คือ เป็นสินค้าที่มีลักษณะเน่าเสียง่าย และต้องส่งให้ถึงผู้บริโภค หรือผู้ซื้อตามเวลาการส่งมอบรวดเร็ว เช่น ผักและผลไม้ เป็นต้น หรือเป็นสินค้าที่มีกระบวนการผลิตค่อนข้างยุ่งยาก สลับซับซ้อนในเรื่องการเพาะปลูก การดูแลรักษา การใช้แรงงาน เช่น ยาสูบ ใบชา การเลี้ยงโคนม เป็นต้น หรือเป็นสินค้าที่ต้องการแปรรูปและโรงงานที่จะแปรรูป จำเป็นที่จะต้องใช้เวลาลงทุนสูง เช่น ปาล์มน้ำมัน อ้อย ยางพารา เป็นต้น หรือเป็นสินค้าที่ตลาดต้องการชนิดและคุณภาพพิเศษ เช่น ข้าวบาสมาดิ เมล็ดพันธุ์พืช และโคเนื้อ เป็นต้น

เงื่อนไขของระบบตลาดข้อตกลงที่ทำให้ตลาดข้อตกลงประสบผลสำเร็จ คือ ผู้รับซื้อ และผู้ขาย ต้องมีความต้องการ มีความพร้อมในการดำเนินการซื้อขายสินค้าตลาดข้อตกลงอย่างจริงจังต่อเนื่อง ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงเสมือนวินัยของสังคม และให้ความร่วมมือเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารการผลิต และการตลาดข้อตกลงที่เป็นจริงและถูกต้อง แหล่งผลิตและโรงงานแปรรูปต้องไม่อยู่ห่างไกลกันมาก เพื่อลดความเสียหายจากการขนส่ง ภาคเอกชนและภาคราชการที่เกี่ยวข้องต้องมี

ความรู้ความเข้าใจในหลักการวิธีการของตลาดข้อตกลงที่ถูกต้อง เห็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดทำตลาดข้อตกลง

วิธีการผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน

สภาพการผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจสุกร 3 ภาค ส่วน ประกอบด้วย บริษัทเอกชน สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร และฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระนั้น พบว่า วิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชนมี 2 ประเภท คือ การผลิตสุกรแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุน และการผลิตสุกรขุน ทั้งนี้วิธีการผลิตสุกรแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุน มีรูปแบบการเลี้ยงภายใต้ตลาดข้อตกลง 3 รูปแบบ คือ การเลี้ยงแบบประกันราคา แบบประกันตลาด และแบบจ้างเลี้ยง โดยที่ทั้งการเลี้ยงแบบประกันราคา และแบบประกันตลาด เกษตรกรลงทุนปัจจัยการผลิต ประเภท พันธุ์สัตว์ โรงเรือน อุปกรณ์ แรงงาน และเงินทุนหมุนเวียน ส่วนบริษัทผู้รับซื้อจัดจำหน่ายปัจจัยการผลิต ประเภทอาหารสัตว์ และยา-เวชภัณฑ์ให้กับเกษตรกร ขณะที่แบบจ้างเลี้ยงเกษตรกรลงทุนเฉพาะปัจจัยการผลิต ประเภทโรงเรือน อุปกรณ์ แรงงาน และเงินทุนหมุนเวียน เท่านั้น โดยบริษัทจัดหาพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ และยา-เวชภัณฑ์ ให้กับเกษตรกรโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ภายใต้การให้คำแนะนำทางวิชาการ

เมื่อพิจารณาถึงวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน มีการเลี้ยง 2 รูปแบบเท่านั้น คือ การเลี้ยงแบบประกันราคา และแบบจ้างเลี้ยง โดยการเลี้ยงแบบประกันราคานั้น เกษตรกรลงทุนปัจจัยการผลิต ประเภท พันธุ์สัตว์ โรงเรือน อุปกรณ์ แรงงาน และเงินทุนหมุนเวียน ส่วนบริษัทผู้รับซื้อจัดจำหน่ายปัจจัยการผลิต ประเภทอาหารสัตว์ และยา-เวชภัณฑ์ให้กับเกษตรกร ขณะที่แบบจ้างเลี้ยงเกษตรกรลงทุนเฉพาะปัจจัยการผลิตประเภทโรงเรือน อุปกรณ์ แรงงาน และเงินทุนหมุนเวียนเท่านั้น โดยบริษัทจัดหาพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ และยา-เวชภัณฑ์ ให้กับเกษตรกรโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายทั้ง 3 รูปแบบ นอกจากนี้ บริษัทยังให้การสนับสนุนด้านคำแนะนำทางวิชาการ โดยมีเจ้าหน้าที่ของบริษัทเป็นผู้ให้คำแนะนำ

วิธีการผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

เมื่อพิจารณาถึงวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร พบว่า มีประเภทการเลี้ยง 2 ประเภท คือ การเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์ และการเลี้ยงสุกรขุน ในรูปแบบประกันตลาด คือ ทางสหกรณ์หาตลาดให้แต่เพียงอย่างเดียว แต่ราคาขายขึ้นอยู่กับภาวะราคาตลาดในขณะนั้น วิธีการผลิตนั้นสมาชิกที่เลี้ยงสุกรแม่พันธุ์ อาจเลี้ยงสุกรขุนด้วย หรือสมาชิกอาจเลี้ยงสุกรขุนเพียงอย่าง

เดียวกันได้ สำหรับการลงทุนนั้น เกษตรกรที่เป็นสมาชิกลงทุนปัจจัยการผลิต ประเภทรพันธุ์ โรงเรือน อุปกรณ์ แรงงาน และเงินทุนหมุนเวียน โดยสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรจัดหาอาหารสัตว์ หรือบางรายได้รับการจัดหาพันธุ์สัตว์ด้วย โดยสมาชิกสามารถชำระเป็นเงินสด หรือเป็นเงินเชื่อก็ได้ นอกจากนี้สหกรณ์ยังให้การสนับสนุนด้านคำแนะนำทางวิชาการด้วย โดยแหล่งความรู้ทางวิชาการ คือ จากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

วิธีการผลิตสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระ

เมื่อพิจารณาถึงวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระนั้น พบว่า มีรูปแบบการเลี้ยง เหมือนกับบริษัทเอกชน กล่าวคือ มีรูปแบบการเลี้ยง 3 รูปแบบ คือ การเลี้ยงแบบประกันราคา แบบประกันตลาด และแบบจ้างเลี้ยง แต่มีความแตกต่างจากวิธีการผลิตสุกรของบริษัทเอกชนตรงที่ ฟาร์มอิสระมีการเลี้ยงสุกรประเภทลูกสุกรขุนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เนื่องจากฟาร์มสุกรอิสระมีแม่พันธุ์สุกรและลูกสุกรเพื่อเลี้ยงขุนเองอยู่แล้ว แต่เนื่องจากการขยายการผลิตมากขึ้นทำให้ฟาร์มต้องขยายการสร้างโรงเรือนสุกรขุนเพิ่ม ดังนั้น เพื่อลดการลงทุนในการสร้างโรงเรือนดังกล่าว ฟาร์มอิสระจึงใช้วิธีการขยายการผลิตไปยังเกษตรกรรายอื่นโดยให้เกษตรกรคู่สัญญาเลี้ยงเฉพาะสุกรขุนเท่านั้น โดยที่สุกรแม่พันธุ์นั้น ฟาร์มอิสระยังเป็นผู้เลี้ยงเองทั้งหมด เพื่อควบคุมคุณภาพของลูกสุกรที่จะนำไปเลี้ยงเป็นสุกรขุน สำหรับปัจจัยการผลิตในการเลี้ยงนั้น เกษตรกรที่เลี้ยงแบบประกันราคา และแบบประกันตลาด ลงทุนปัจจัยการผลิต ประเภทรพันธุ์สัตว์ โรงเรือน อุปกรณ์ แรงงาน และเงินทุนหมุนเวียน โดยฟาร์มอิสระจัดจำหน่ายอาหารสัตว์พร้อมทั้ง ยา และเวชภัณฑ์ให้ ขณะที่เกษตรกรที่เลี้ยงแบบจ้างเลี้ยงลงทุนในเรื่องโรงเรือน อุปกรณ์ แรงงาน และเงินทุนหมุนเวียน โดยฟาร์มอิสระจัดหาพันธุ์ อาหารสัตว์พร้อมทั้ง เวชภัณฑ์ให้ นอกจากนี้ ฟาร์มอิสระยังให้การสนับสนุนด้านคำแนะนำทางวิชาการด้วย โดยมีนักวิชาการของฟาร์มอิสระเป็นผู้ให้คำแนะนำ

วิธีการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน

กรณีที่เป็นการผลิตสุกรแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรขุน พบว่า วิธีการตลาดของลูกสุกรในการเลี้ยงแบบประกันราคานั้น บริษัทเอกชนรับซื้อลูกสุกรจากเกษตรกรคู่สัญญาตามราคาประกันที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า สำหรับการเลี้ยงแบบประกันตลาดนั้น บริษัทเอกชนรับซื้อลูกสุกรภายใต้โครงการคินทั้งหมดในราคาตลาดขณะนั้น ส่วนการเลี้ยงแบบจ้างเลี้ยง บริษัทเอกชนจ่ายเฉพาะค่าจ้างเลี้ยงให้กับเกษตรกรคู่สัญญา และรับลูกสุกรที่ได้ และปัจจัยการผลิตทั้งหมดที่เหลือคืน

กรณีที่เป็นกรณีเลี้ยงสุกรขุน พบว่า วิธีการตลาดของสุกรขุนในการเลี้ยงแบบประกันราคานั้น บริษัทเอกชนรับซื้อสุกรขุนจากเกษตรกรผู้สัญญาตามราคาประกันที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า สำหรับการเลี้ยงแบบประกันตลาดนั้น บริษัทเอกชนรับซื้อสุกรขุนภายใต้โครงการคินทั้งหมดในราคาตลาดขณะนั้น ส่วนการเลี้ยงแบบจ้างเลี้ยง บริษัทเอกชนจ่ายเฉพาะค่าจ้างเลี้ยงให้กับเกษตรกรผู้สัญญา และรับสุกรขุนที่ได้ และปัจจัยการผลิตทั้งหมดที่เหลือคืน

วิธีการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

เมื่อพิจารณาถึงวิธีการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยง พบว่า ประเภทการเลี้ยงทั้ง 2 ประเภท คือ การเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์ และการเลี้ยงสุกรขุน เป็นแบบประกันตลาดเท่านั้น กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรผู้สัญญามีผลผลิตที่เป็นลูกสุกร หรือสุกรขุน สามารถจำหน่ายให้กับสหกรณ์ทั้งหมด หรืออาจจำหน่ายให้กับแหล่งอื่นได้อย่างอิสระ โดยที่การจำหน่ายให้กับสหกรณ์นั้น เป็นการจำหน่ายที่สหกรณ์หาตลาดมาให้ ภายใต้เงื่อนไขที่การชำระเงินต้องผ่านสหกรณ์เท่านั้น โดยสหกรณ์คิดค่าบริการในการจำหน่าย ประมาณกิโลกรัมละ 0.50-1.00 บาท

วิธีการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระ

วิธีการตลาดสุกรภายใต้ระบบตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระที่มีรูปแบบการเลี้ยงเหมือนกับบริษัทเอกชน ทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเลี้ยงแบบประกันราคา แบบประกันตลาด และแบบจ้างเลี้ยง ที่ผลผลิตมีเฉพาะสุกรขุนเท่านั้น พบว่า วิธีการตลาดของสุกรขุนในการเลี้ยงแบบประกันราคานั้น ฟาร์มอิสระรับซื้อสุกรขุนจากเกษตรกรผู้สัญญาตามราคาประกันที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า สำหรับการเลี้ยงแบบประกันตลาดนั้น ฟาร์มอิสระรับซื้อสุกรขุนภายใต้โครงการคินทั้งหมดในราคาตลาดขณะนั้น ส่วนการเลี้ยงแบบจ้างเลี้ยง ฟาร์มอิสระจ่ายเฉพาะค่าจ้างเลี้ยงให้กับเกษตรกรผู้สัญญา และรับสุกรขุนที่ได้ และปัจจัยการผลิตทั้งหมดที่เหลือคืน

จุดอ่อน และจุดแข็งของการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง

จุดแข็ง สำหรับเกษตรกรผู้ผลิต

ในการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ผลิตที่เป็นผู้สัญญา ดังนี้

1. เกษตรกรมีโอกาสได้เรียนรู้ และรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเลี้ยงสุกรใหม่ๆตลอดเวลา จากบริษัท ซึ่งมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

2. เกษตรกรมีโอกาสได้รับสินเชื่อ เพื่อนำมาประกอบธุรกิจโดยมีบริษัทคู่สัญญาเป็นผู้สนับสนุนซึ่งสร้างความเชื่อมั่นแก่สถาบันการเงินได้

3. เกษตรกรลดความเสี่ยงด้านราคา และตลาดของสุกรที่ผลิตได้

4. เกษตรกรมีรายได้แน่นอน และมากขึ้นหากสามารถดำเนินการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดอ่อน สำหรับเกษตรกรผู้ผลิต

สำหรับจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบในการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตที่เป็นคู่สัญญามีข้อเสียเปรียบ ดังนี้

1. ขาดความอิสระในการซื้อปัจจัยการผลิตที่ต้องซื้อจากบริษัทคู่สัญญาหรือร้านค้าที่คู่สัญญาระบุไว้เท่านั้น

2. มีความเสี่ยงด้านราคาปัจจัยการผลิตที่จะเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะค่าพันธุ์สุกร ค่าอาหารสัตว์

3. บางครั้งได้รับปัจจัยการผลิต เช่นพันธุ์สุกร หรืออาหารสัตว์ที่มีคุณภาพต่ำ ทำให้มีผลต่อคุณภาพผลผลิต และต้นทุนการผลิต ที่ทำให้ขาดทุน หรือได้กำไรน้อยมาก

4. มีความเสี่ยงด้านรายได้ที่จะได้รับ หากอัตราการตายของสุกรสูงเกินกว่าที่กำหนด หรือผลผลิตสุกรไม่ได้คุณภาพตามสัญญา อันเนื่องมาจากการขาดความเอาใจใส่ของเกษตรกรเอง หรือความไม่สมบูรณ์ของปัจจัยการผลิต

5. บางครั้งเกิดความเสียหายต่อผลผลิตในกรณีที่ตลาดข้อตกลงแบบประกันราคา และประกันตลาด เนื่องจากคู่สัญญามอบปัจจัยการผลิตล่าช้า หรือก่อให้เกิดต้นทุนเพิ่ม ในกรณีที่มีการรับซื้อผลผลิตคืนล่าช้า

6. ราคาประกันที่เกษตรกรได้รับมักจะต่ำกว่าราคาตลาด ทำให้เกษตรกรได้กำไรน้อย

7. การจ่ายเงินค่าจ้างเลี้ยง หรือค่าสุกรที่จำหน่ายล่าช้า

8. บางครั้งเกษตรกรเกิดความเสียเปรียบด้านสัญญาข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรม ที่ส่วนใหญ่จะร่างโดยบริษัทคู่สัญญา หรือบางครั้งอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างเกษตรกร และคู่สัญญา เนื่องจากความไม่ชัดเจนของสัญญา

จุดแข็ง สำหรับคู่สัญญา

ในการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงทุกรูปแบบ ทั้งแบบประกันราคา ประกันตลาด และจ้างเลี้ยง ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เกิดประโยชน์กับคู่สัญญา ดังนี้

1. ได้รับสินค้าตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยไม่ต้องทำการผลิตด้วยตนเอง
2. ประหยัดเงินลงทุน ค่าที่ดิน ค่าโรงเรือน และค่าวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการผลิต และไม่ต้องรับภาระความเสี่ยงด้านการลงทุน
3. สามารถวางแผนการผลิตและการตลาดได้ในระยะยาว
4. ลดความเสี่ยงด้านการผลิตสุกรที่ไม่ได้คุณภาพ เนื่องจากคู่สัญญาจะรับซื้อเฉพาะสุกรที่ได้มาตรฐานตามข้อตกลงล่วงหน้าเท่านั้น นอกจากนี้คู่สัญญาไม่ต้องแบกรับภาระสุกรที่ผลิตไม่ได้มาตรฐานด้วย
5. คู่สัญญาได้ประโยชน์จากการจำหน่ายปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะพันธุ์สุกรและอาหารสัตว์ที่จัดจำหน่ายให้กับเกษตรกรคู่สัญญา

จุดอ่อน สำหรับคู่สัญญา

จุดอ่อนที่เกิดขึ้นกับคู่สัญญาที่เป็นทั้งผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิต และ / หรือ ผู้รับซื้อผลผลิตที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. เกิดความเสี่ยงในกรณีที่เกษตรกรคู่สัญญาทำผิดสัญญา เช่น กรณีที่ราคาปัจจัยการผลิตสูงหรือราคาจำหน่ายสุกรตกต่ำ หรือราคาตลาดสูงกว่าราคาที่ได้ทำสัญญาไว้
2. บางฤดูกาลอาจได้ผลผลิต และคุณภาพไม่ตรงตามความต้องการ เกิดความเสียหายต่อธุรกิจ หากไม่มีการควบคุมการผลิตที่ดี
3. การคัดเลือกเกษตรกรที่มีความสามารถ และซื่อสัตย์เข้าร่วมโครงการ ทำได้ยาก

ปัญหาวิธีการผลิตสุกร และวิถีตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของบริษัทเอกชน

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัญหาวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงที่พบมากที่สุดของภาคส่วนที่เป็นบริษัทเอกชน คือ ความไม่ซื่อสัตย์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญา รองลงมา คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่สามารถผลิตสุกรได้ตามมาตรฐานตลาดข้อตกลง อาหารสัตว์มีราคา

แพงที่ก่อให้เกิดการกระทบกับบริษัทผู้จ้างเลี้ยง ที่ไม่สามารถขึ้นราคากับเกษตรกรผู้ซื้อปัจจัยการผลิตได้ เนื่องจากต้องจำหน่ายปัจจัยการผลิตในราคาที่ได้ตกลงกันไว้ตามข้อสัญญา นอกจากนี้ยังพบปัญหา การเกิดโรคระบาดที่ก่อให้เกิดความเสียหายเช่น โรคทางเดินอาหาร โรคทางเดินหายใจ โรคอหิวาต์ สุกกร และโรค PRRS วัคซีนมีราคาแพง วัคซีนไม่มีคุณภาพ และวัคซีนไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะวัคซีนโรค FMD ที่ผลิตโดยกรมปศุสัตว์ ยารักษาโรคมีราคาแพง และแม่สุกรให้ผลผลิตต่ำ ตามลำดับ สำหรับปัญหาวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงที่พบมากที่สุด คือ ผลผลิตล้มตลาด เนื่องจากไม่มีการควบคุมปริมาณการผลิต รองลงมา คือ ราคาสุกรไม่คงที่และเปลี่ยนแปลงบ่อย การถูกกดราคาจากผู้ซื้อ การแทรกแซงราคาของกลุ่มแข่งขัน การขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ขาดการรณรงค์อย่างต่อเนื่องในเรื่องของหมูปอดสารเร่งเนื้อแดง และขาดการรับซื้อโดยแบ่งราคาตามคุณภาพ นอกจากนี้ ยังพบปัญหา การขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงิน ปัญหามลพิษจากฟาร์ม และการขาดความร่วมมือในเครือข่ายการผลิตสุกร ภายใต้ตลาดข้อตกลง

ปัญหาวิธีการผลิตสุกร และวิธีตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

สำหรับปัญหาวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงที่พบมากที่สุดของภาคส่วนที่เป็น สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร คือ อาหารสัตว์มีราคาแพง รองลงมา คือ ความไม่ซื่อสัตย์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญา เช่น นำสุกรไปขายให้กับบุคคลอื่น กรณีที่สุกรในท้องตลาดมีราคาสูง การนำสุกรจากแหล่งอื่นมาขายให้กับสหกรณ์ กรณีที่สุกรในท้องตลาดมีราคาต่ำ การนำอาหารสุกรที่สหกรณ์จัดหาให้ไปจำหน่ายให้เกษตรกรรายอื่น หรือนำไปเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น และการที่เกษตรกรคู่สัญญาผสมอาหารที่มีคุณภาพต่ำไว้ใช้เอง ทำให้ผลผลิตสุกรที่ได้มีคุณภาพต่ำ ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหารสัตว์ พันธุ์สุกร และคุณภาพพันธุ์ที่ไม่ตอบสนองกับอาหารที่ใช้ ยารักษาโรคมีราคาแพง ปัญหาการเกิดโรคระบาดที่ก่อให้เกิดความเสียหาย เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคทางเดินหายใจ โรคอหิวาต์สุกร โรค PRRS โรคที่เกิดจากเชื้อ Micro plasma และโรคพิษสุนัขบ้า ปัญหาการขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการประสานงานที่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาที่ทันต่อเหตุการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดข้อมูลที่เป็นระบบ และถูกต้อง และขาดความชัดเจนของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ปัญหาพันธุ์สุกรมีราคาแพง ขาดแหล่งพันธุ์ดี และแม่สุกรให้ผลผลิตต่ำ ปัญหาคุณภาพอาหารสัตว์ไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาทางเลือกในการใช้วัตถุดิบทดแทนมีน้อย และปัญหาวัคซีนมีราคาแพงและไม่เพียงพอต่อความต้องการ ตามลำดับ สำหรับปัญหาวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงที่พบมากที่สุด คือ ขาดการรับซื้อโดยแบ่งราคาตามคุณภาพ ปัญหาการขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เวลาสุกรมี

ราคาถูก หน่วยงานภาครัฐมีการจัดรายการ “ธงฟ้าราคาประหยัด” โดยนำเนื้อสุกรราคาถูกนอกพื้นที่มาขายในชุมชนซึ่งมีผลกระทบต่อการขายผลผลิตของสหกรณ์ และหน่วยงานภาครัฐมีข้อจำกัดในเรื่องกฎ ระเบียบและเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อปัญหาการตลาด เช่น การขออนุญาตเคลื่อนย้ายสุกร และการออกไปอาญาบัตร ปัญหาผลผลิตล้นตลาด ปัญหาการแทรกแซงราคาของกลุ่มแข่งขัน ราคาสุกรไม่คงที่และเปลี่ยนแปลงบ่อย ไม่มีอำนาจในการต่อรองและถูกกดราคาจากผู้ซื้อ นอกจากนี้ ยังพบปัญหามลพิษจากฟาร์ม ขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงิน เช่น เงินไว้มาก วงเงินน้อย และสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง และการขาดความร่วมมือในเครือข่ายการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง

ปัญหาวิธีการผลิตสุกร และวิธีตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงของฟาร์มอิสระ

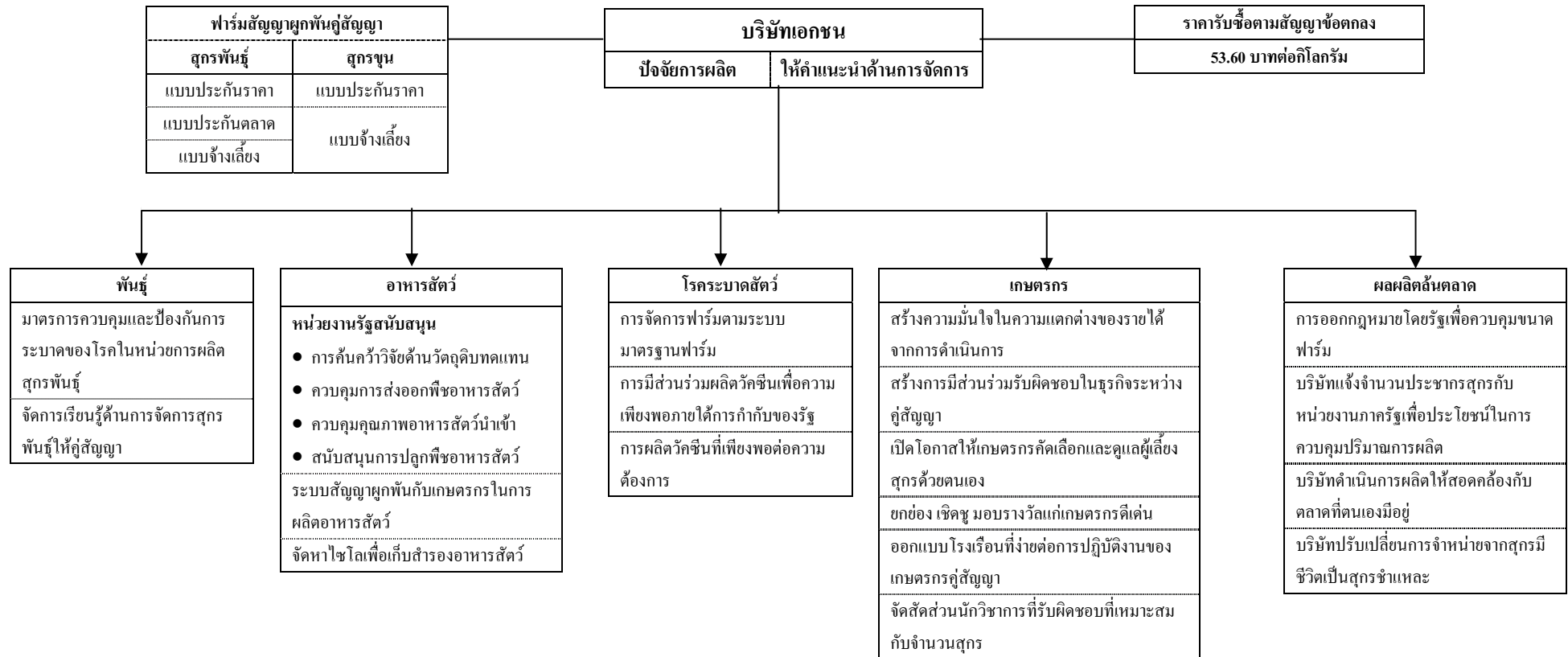
ส่วนปัญหาวิธีการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงที่พบมากที่สุดของภาคส่วนที่เป็นฟาร์มอิสระ คือ ขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมา คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นคู่สัญญาไม่สามารถผลิตสุกรได้ตามมาตรฐานตลาดข้อตกลง ต้นทุนการผลิตสูง อาหารสัตว์มีราคาแพง คุณภาพอาหารสัตว์ไม่ได้มาตรฐาน เช่น พบสิ่งปนเปื้อน และปนเปื้อนสารพิษ โปรตีนต่ำ และความชื้นสูง พันธุ์สุกรมีราคาแพง นอกจากนี้ยังพบปัญหาการเกิดโรคระบาดที่ก่อให้เกิดความเสียหายเช่น โรคทางเดินอาหาร โรคทางเดินหายใจ โรคอหิวาต์สุกร และโรค PRRS โรค FMD โรคที่เกิดจากเชื้อ Micro plasma และแท้งลูก วัคซีนมีคุณภาพต่ำ และไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะกรณีเกิดโรคระบาด วัคซีนและยารักษาโรคมีราคาแพง ขาดแหล่งสุกรพันธุ์ดี แม่สุกรให้ผลผลิตต่ำ เช่น ลูกไม่ดก แท้งลูก และเป็นสัตว์ไม่ชัดเจน รวมทั้งทางเลือกในการใช้วัตถุดิบมีน้อยตามลำดับ สำหรับปัญหาวิธีการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงที่พบมากที่สุด คือ ราคาสุกรไม่คงที่และเปลี่ยนแปลงบ่อย รองลงมา คือ ปัญหาการขาดการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาการแทรกแซงราคาของกลุ่มแข่งขันโดยเฉพาะบริษัทใหญ่ พยายามตัดราคา ปัญหาผลผลิตล้นตลาดและถูกกดราคาจากผู้ซื้อ และขาดการรับซื้อโดยแบ่งราคาตามคุณภาพ ไม่มีอำนาจในการต่อรอง ไม่มีแหล่งขายที่แน่นอน ปัญหาขาดความร่วมมือในเครือข่ายการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลง เช่น ไม่ปฏิบัติตามที่ตกลงไว้ และขาดความร่วมมือกันระหว่างระดับฟาร์ม นอกจากนี้ ยังพบปัญหามลพิษจากฟาร์ม เช่น กลิ่นเหม็น น้ำเสีย และแมลงวัน การขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงินที่ถือว่าอาชีพเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพที่เสี่ยง และจำกัดวงเงินกู้ ปัญหาการลักลอบขนย้ายสุกรข้ามแดน และการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าเถื่อน

ข้อเสนอแนะ

ตลาดข้อตกลงในการจำหน่ายสุกร เป็นตลาดที่แข่งขันไม่สมบูรณ์ เนื่องจากคุณภาพของสินค้าซากสุกรแตกต่างกันตามวิทยาการจัดการ และการเลี้ยงดูของแต่ละฟาร์ม และระบบการผลิต-การจำหน่ายแต่ละภาคส่วนมีความแตกต่างกัน เนื่องจาก เงื่อนไขทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของระบบฟาร์มที่แตกต่างกัน ดังนั้น การพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาทั้งระบบสำหรับเกษตรกรผู้ผลิตที่เป็นคู่สัญญาและฝ่ายรับซื้อภายใต้ขอบเขตพื้นฐานความเป็นไปได้ที่ทั้ง 2 ฝ่ายสามารถปฏิบัติได้และความพอใจในระดับหนึ่งโดยภาครัฐมีหน้าที่ในการสนับสนุน ตรวจสอบ ดูแล กำกับ เพื่อให้คู่สัญญาสามารถปฏิบัติได้อย่างราบรื่นภายใต้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ในลักษณะของ Win-Win Concept

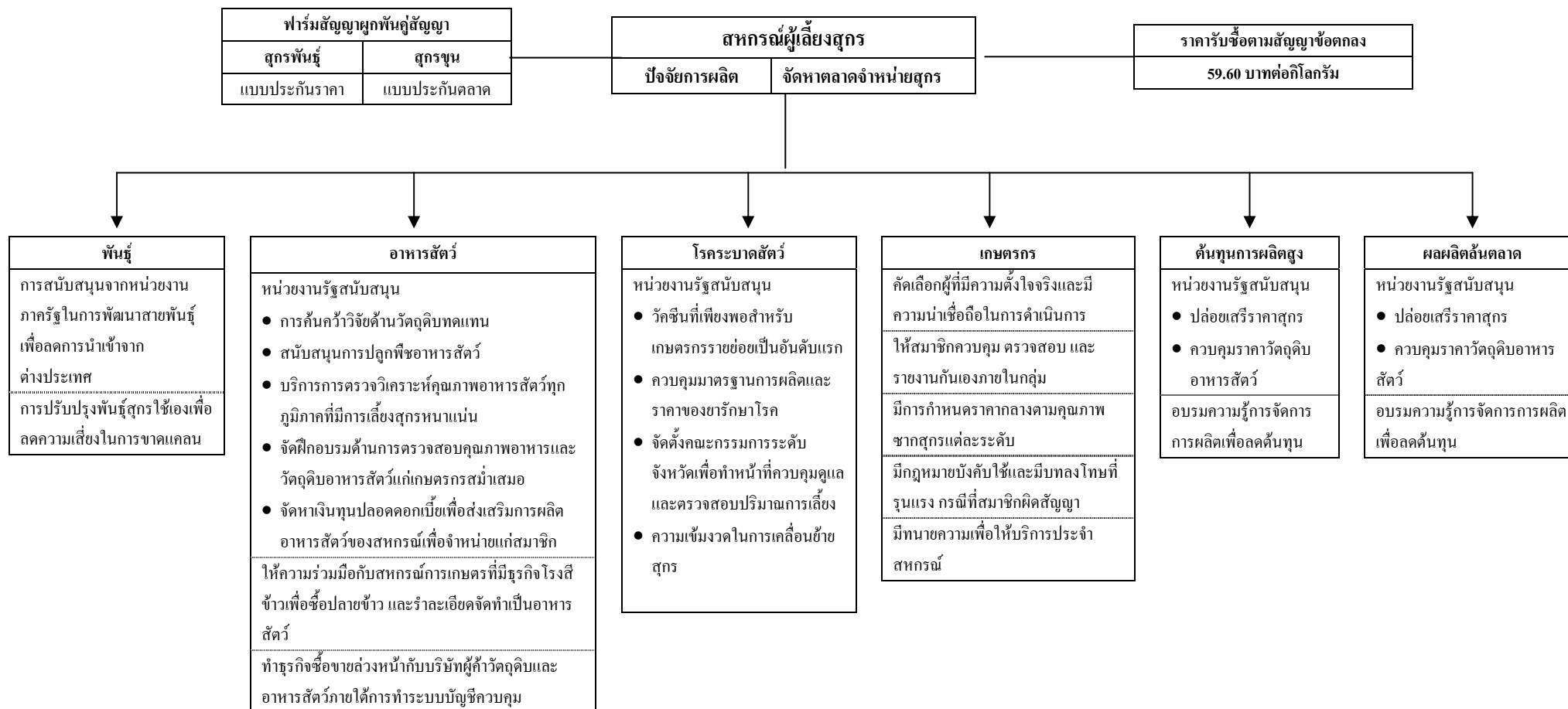
ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่จัดการ กำกับ ดูแลการผลิตสุกร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสุกรในแต่ละภาคส่วน ประกอบด้วย บริษัทเอกชน สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร และฟาร์มผู้เลี้ยงสุกร ในแต่ละประเด็นตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. แบบจำลองการพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับบริษัทเอกชน

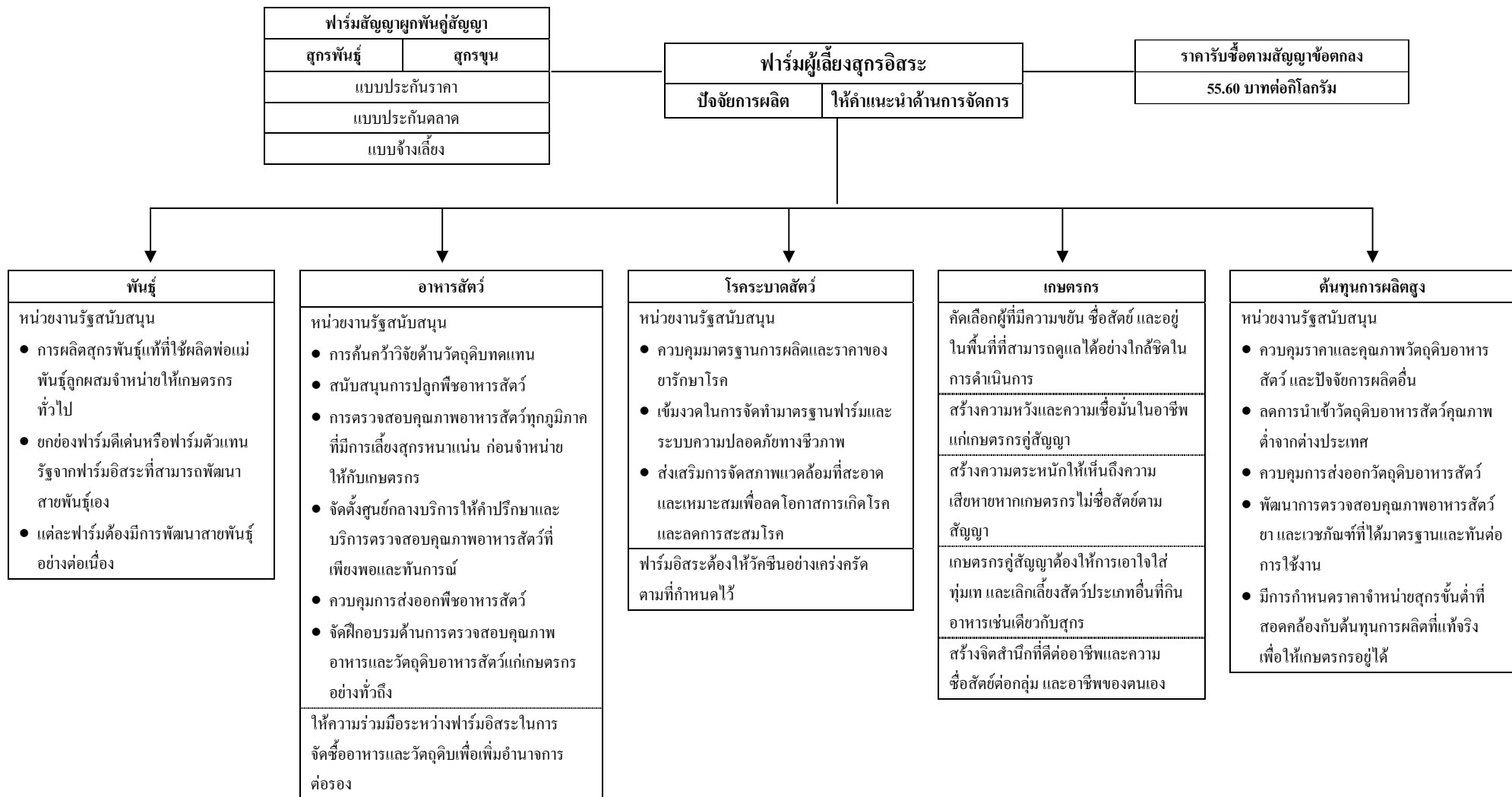
ภาพที่ 5.1 แบบจำลองการพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับบริษัทเอกชน

2. แบบจำลองการพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

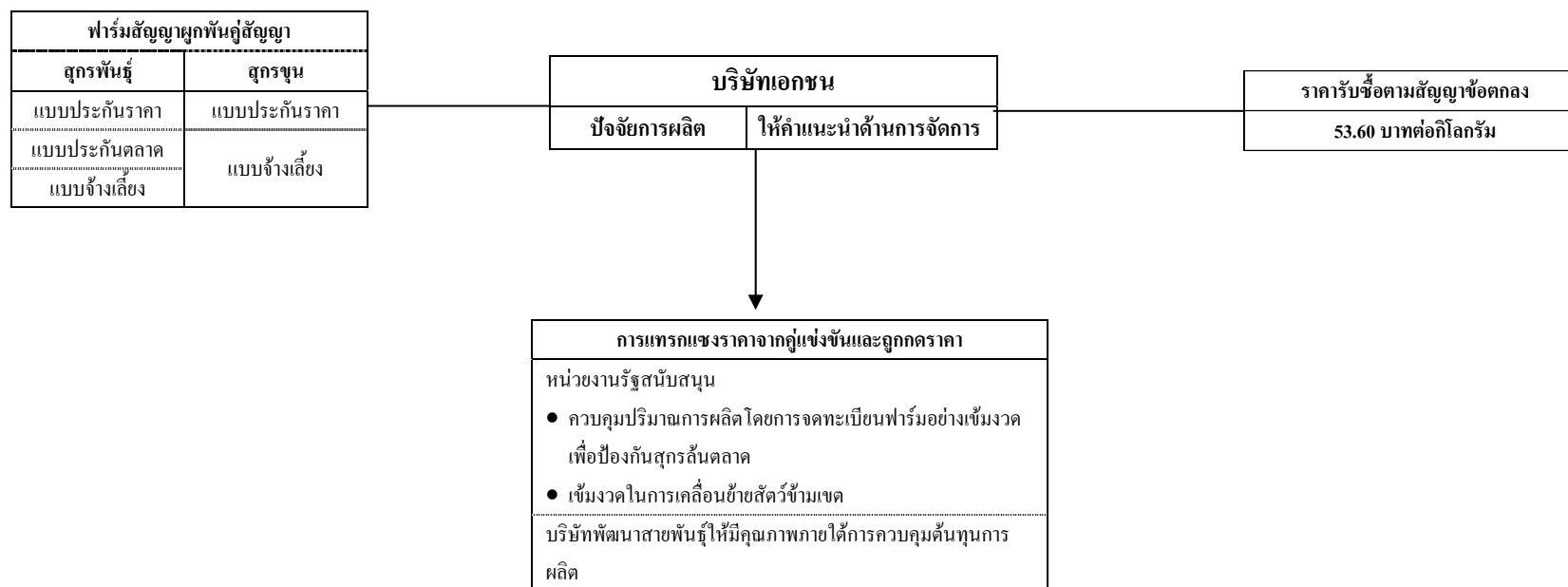
ภาพที่ 5.2 แบบจำลองการพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

3. แบบจำลองการพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับฟาร์มเลี้ยงสุกรอิสระ

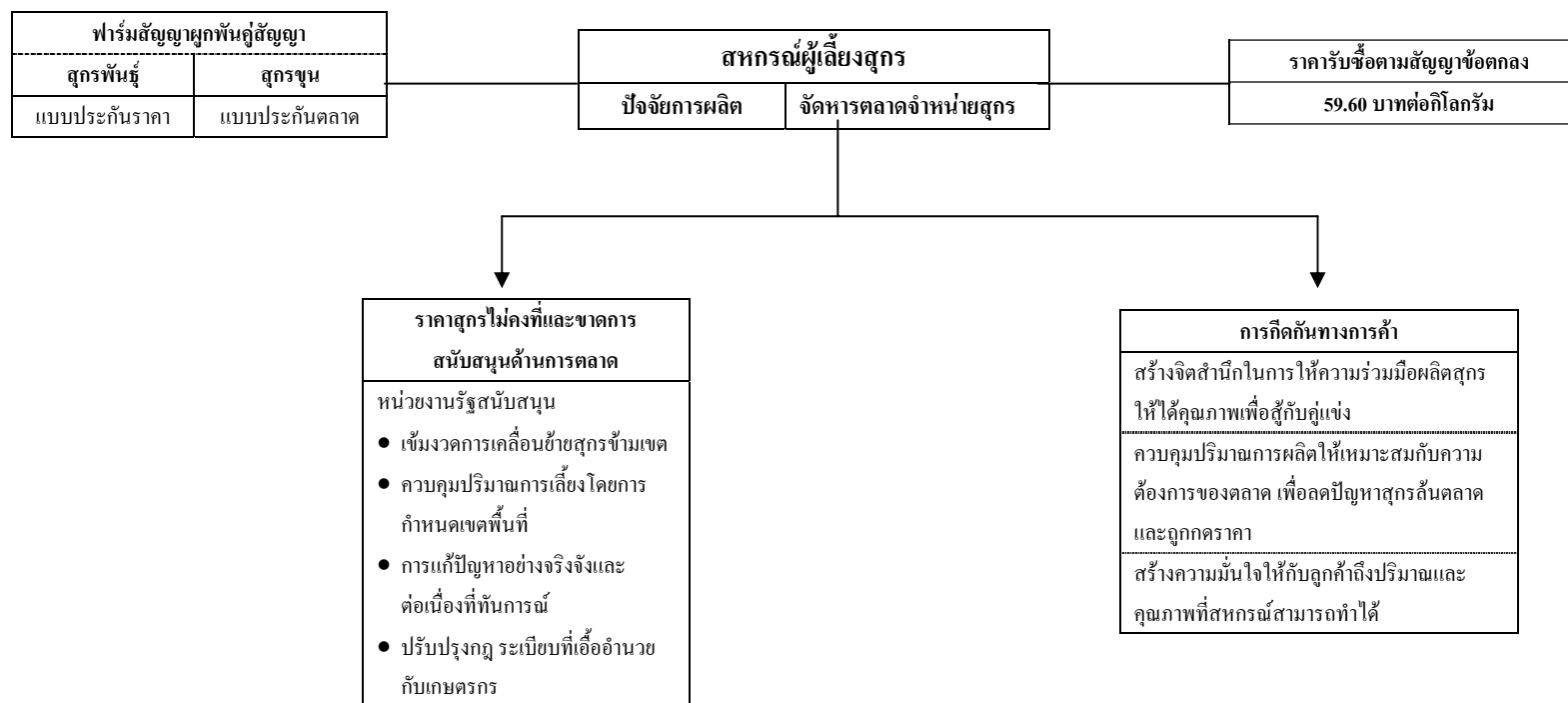
ภาพที่ 5.3 แบบจำลองการพัฒนาการผลิตสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ

4. แบบจำลองการพัฒนาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับบริษัทเอกชน

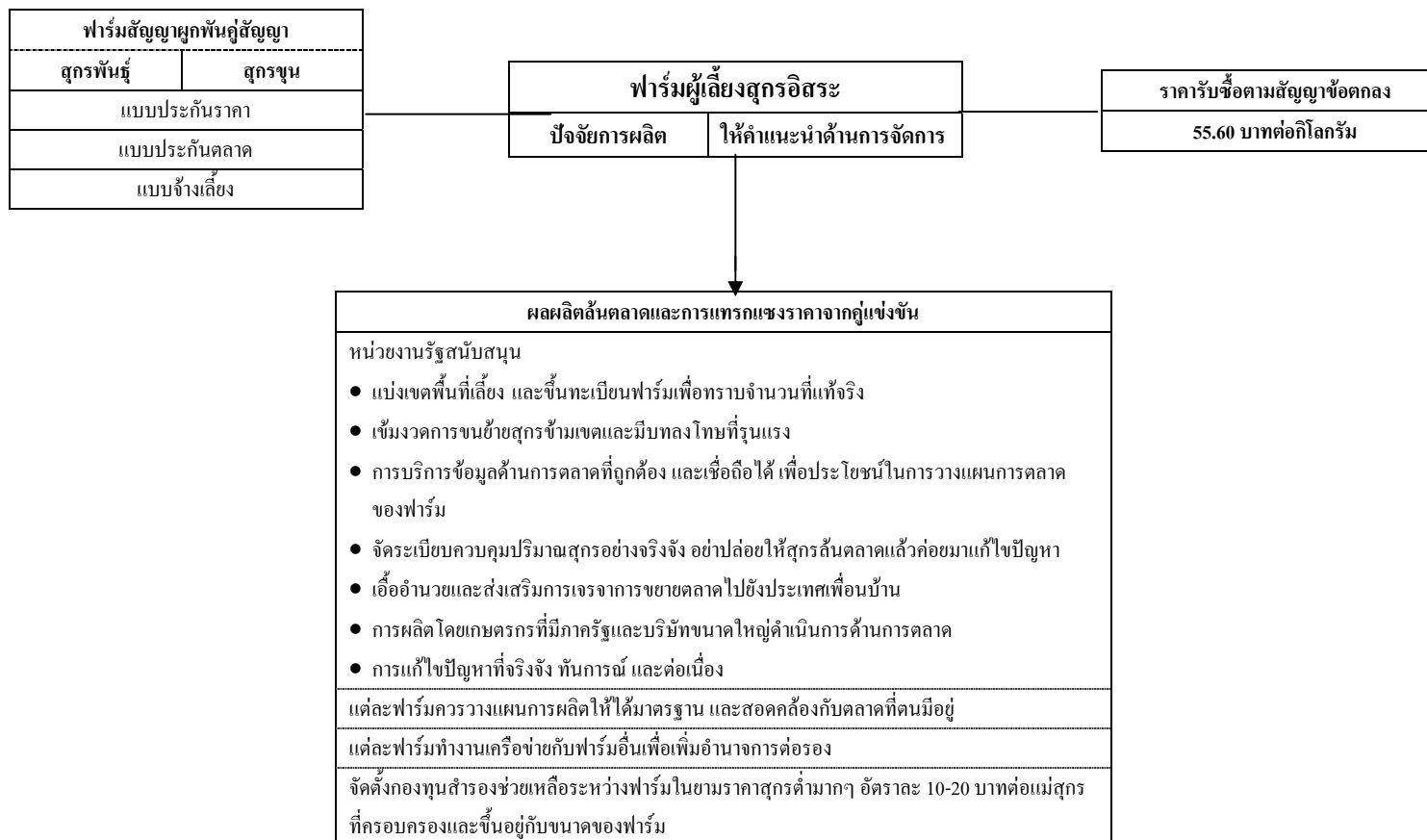
ภาพที่ 5.4 แบบจำลองการพัฒนาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับบริษัทเอกชน

5. แบบจำลองการพัฒนาการตลาดสุรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

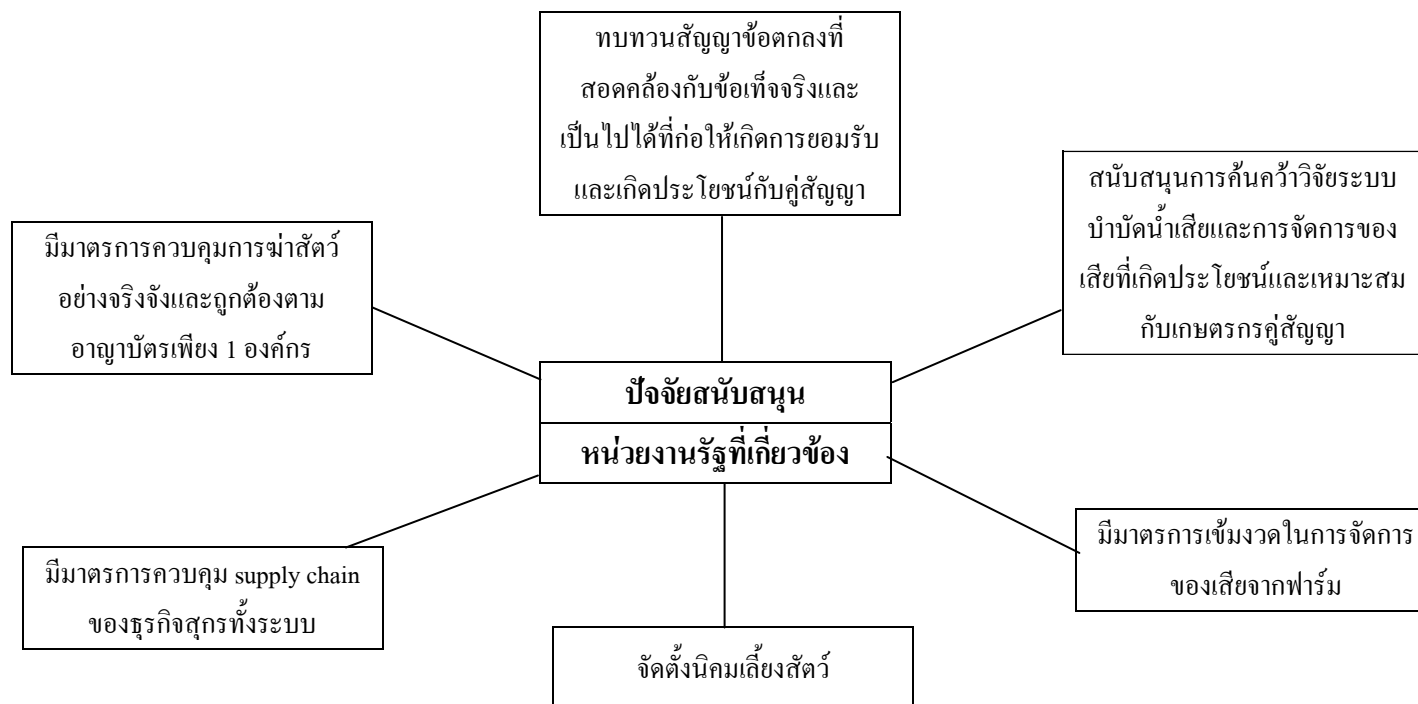
ภาพที่ 5.5 แบบจำลองการพัฒนาการตลาดสุรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร

6. แบบจำลองการพัฒนาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ

ภาพที่ 5.6 แบบจำลองการพัฒนาการตลาดสุกรภายใต้ตลาดข้อตกลงสำหรับฟาร์มผู้เลี้ยงสุกรอิสระ

7. แบบจำลองการพัฒนาปัจจัยสนับสนุน

ภาพที่ 5.7 แบบจำลองการพัฒนาปัจจัยสนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ปัญญาไว ฌัฐพล โชคธนากุล และสายฝน บุญเกิด. 2550. การผลิตสุกร (Swine Production). ประกาศข้อมูลโดย <http://www.sut.ac.th/e-texts/Agri/swine/3-4.htm>. วันที่ 19 ตุลาคม 2550.
- กรมการค้าภายในจังหวัดนนทบุรี กระทรวงพาณิชย์. ตลาดข้อตกลง .. เพิ่มทางเลือกในการซื้อขายสินค้าเกษตร. ประกาศข้อมูลโดย <http://www.dit.go.th> . วันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ.2550.
- กรมการค้าภายในจังหวัดราชบุรี กระทรวงพาณิชย์. ตลาดข้อตกลง. ประกาศข้อมูลโดย <http://www.dit.go.th> . วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2550.
- กรมควบคุมมลพิษ. 2546. การแบ่งขนาดฟาร์มสุกร. คู่มือการเลือกใช้ การดูแลและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียฟาร์มสุกรตามแบบมาตรฐาน กรมปศุสัตว์ ส่วนน้ำเสียการเกษตร สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ.
- โกสินทร์ สุขมณี. 2549. ผลของขนาดเม็ดอาหารต่อสมรรถภาพการผลิตคุณภาพซาก และลักษณะของกระเพาะอาหารในสุกรระยะเล็ก รุ่น และขุน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาโภชนศาสตร์และเทคโนโลยีอาหารสัตว์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ข่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2550. เกษตรกรยิ้ม ซื้ฟิเอฟประกันรายได้ ส่งเสริมเลี้ยงหมูผ่านโครงการ Contract Farming. ประกาศข้อมูลโดย <http://www.tj.co.th/optnews/> . วันที่ 18 เมษายน 2550.
- คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร. 2545. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา. 2546 . ผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง ตลาดข้อตกลง (Contract Farming). สำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- คอลัมน์พิเศษ. 2550. “คนเลี้ยงหมูประท้วงออสซี่... โยนเครื่องในเข้าไทยกว่า 2 พันตัน” สัตว์เศรษฐกิจ. ปีที่ 24 ฉบับที่ 554 ปักษ์แรกกุมภาพันธ์ 2550, หน้า 18-19
- คอลัมน์เด่น. 2550. “เสียแกละ อัดยับ วงการหมูป่วนเพราะใคร”. สัตว์เศรษฐกิจ. ปีที่ 24 ฉบับที่ 558 ปักษ์แรก เมษายน 2550, หน้า 16.
- จิราภรณ์ เชาวน์แสงรัตน์. 2543. การวิเคราะห์เศรษฐกิจของฟาร์มสุกรในจังหวัดราชบุรี ปีการผลิต 2540. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เฉลิมชาติ วงศ์เจริญ. 2547. ประสิทธิภาพของการใช้น้ำเสียจากฟาร์มสุกรขุน ปุ๋ยสำหรับข้าวโพดที่ปลูกบนดินร่วนปนทราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฐรัฐ ทองหนู. 2547. การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพและต้นทุนในการผลิตสุกรขุนที่เลี้ยงภายในโรงเรือนระบบเปิดแบบมีอ่างน้ำและโรงเรือนระบบปิดแบบระเหยไอน้ำเย็นจากน้ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชัชฎา รัตนกิจกัญญ. 2548. การศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการฟาร์มสุกรระบบส้วมน้ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาการจัดการทรัพยากร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นิชเนตร สระมณี. 2549. ความพึงพอใจของผู้เลี้ยงสุกรที่ประสบฟาร์มจากศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- คุณฤดี พรหมพัฒน์. 2546. การตลาดเกษตร. อยุรยา : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา หันตรา.
- ทิพย์ ทิพย์ชัยเมธา. 2520. หลักเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิพย์พาพร สุวรรณวิหก. 2549. ผลของรูปแบบอาหารและระดับมันสำปะหลังในอาหารสุกรขุนต่อกระบวนการอัดเม็ด สมรรถภาพการผลิต และคุณภาพซาก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาโภชนศาสตร์และเทคโนโลยีอาหารสัตว์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทองโรจน์ อ่อนจันทร์. 2521. หลักเศรษฐศาสตร์เกษตร. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร. คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธารินี ธารชลาณกิจ. 2540. ศักยภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในการจัดการสิ่งแวดล้อมในฟาร์ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ธีระพล จินดาวงศ์. 2544. การศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ของการลงทุนในระบบก๊าซชีวภาพของฟาร์มสุกร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาเศรษฐศาสตร์การเกษตร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นาม สิริเสถียร. 2528. สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร. สันนิบาตรสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- _____. 2545. “การแก้ไขปัญหามสุกร”. เนื่องในโอกาสครบรอบ 70 ปี นาม สิริเสถียร วันที่ 31 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2545.
- นิรนาม. 2541. “สุกรรับจ้างเลี้ยง อาชีพทำเงินของรายย่อย”. วารสารสัตว์เศรษฐกิจ. ปีที่ 16 ฉบับที่ 359 ปีกลังชันวาคม พ.ศ.2541, หน้า 10-14

- นิรนาม. 2542. “แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสุกร”. วารสารสุกร. ปีที่ 2 ฉบับที่ 9 กรกฎาคม – กันยายน 2542, หน้า 41-44.
- นิรนาม. “คอนแทรคฟาร์มกับอีกหนึ่งวิถีอยู่รอดในอาชีพเลี้ยงสุกร”. วารสารฟัก แอน พอร์ค. ปีที่ 2 ฉบับที่ 21 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2550, หน้า 49-50
- บังอร กิงคะสาร. 2540. คุณภาพทางกายภาพและเคมีบางประการและปริมาณน้ำใช้สำหรับฟาร์มสุกร จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พนิต กุลศิริ. 2547. หลักการตลาด. ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มดิชน เทคโนโลยีชาวบ้าน . 2544. ไปแปดริ้วชมโรงงานแปรรูป ที่บางคล้า และผลิตสุกร ของเกษตรกรหนองหัว เพื่อส่งออก. ปีที่ 13 ฉบับที่ 265, หน้า 64-66.
- มดิชน เทคโนโลยีชาวบ้าน . 2546. แนวทางพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สุกร เพื่อให้มีผลกำไรต่อผู้เลี้ยงสุกร. ปีที่ 16 ฉบับที่ 322, หน้า 78 -80.
- มดิชน เทคโนโลยีชาวบ้าน. 2547. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จับมือเบทาโกร เปิดโรงงานแปรรูปสุกรต้นแบบ. ปีที่ 16 ฉบับที่ 328, หน้า 76-78.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2550. เอกสารออนไลน์. ประกาศข้อมูลโดย <http://www.sut.ac.th/e-texts/Agri/swine/3-4.htm>. วันที่ 11 เดือนตุลาคม พ.ศ.2550
- มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2550. เอกสารประกอบการสอน. ประกาศข้อมูลโดย <http://www.nsrui.ac.th/e-learning/animals/lesson> 112 php. วันที่ 11 เดือนตุลาคม พ.ศ.2550
- มาลา อนันต์วรปัญญา. 2529. บทบาทด้านการตลาดของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร ระยอง จำกัด. กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาเศรษฐศาสตร์การเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตนพล ทวะชาติ. 2548. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนฟาร์มสุกรขนาดเล็กของเกษตรกรอิสระและรับจ้างเลี้ยงในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วารุณี ชะเอม. 2542. ศึกษาเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรปลอดโรคในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิรัตน์ สุมณ. 2539. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายหลังการฝึกอบรมหลักสูตรอาหารสัตว์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรและสัตว์ปีกในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วิสุทธ์ พิภก. 2539. การประเมินผลโครงการการเลี้ยงสุกรเพื่อการส่งออกของจังหวัดนครปฐม.
กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เวทไคเจสต์ ฉบับที่ 31 ประจำเดือน เมษายน-มิถุนายน 2548 กลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร จังหวัด
นครปฐม และสมาคมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรี ประกาศข้อมูลโดย www.vetproducts.co.th.
วันที่ 17 กรกฎาคม 2550.
- ศิริพร วงศ์เลิศประยูร. 2550. “สถานการณ์ปศุสัตว์ปี 2549 และแนวโน้ม ปี 2550”. วารสารสุกร
ศาสตร์. ปีที่ 33 ฉบับที่ 131 เดือนมกราคม – มีนาคม 2550.
- ศิริพล ยอดเมืองเจริญ. 2542. “บทบาทของกระทรวงพาณิชย์ต่อการพัฒนาแก้ไขปัญหาสุกร”.
วารสารสุกรศาสตร์. ปีที่ 25 ฉบับที่ 102 ตุลาคม – ธันวาคม 2542, หน้า 10 – 13.
- ศรเทพ ชัมวาสาร. 2550. คนเลี้ยงหมูสะท้อนปัญหา “เรื่องหมูที่ไม่ใช่หมู” หนังสือพิมพ์มติชน
รายวัน. วันศุกร์ที่ 18 พฤษภาคม 2550, หน้า 20.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2538. โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนา
อุตสาหกรรมสุกรทั้งระบบ. รายงานการศึกษาเสนอสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์.
- _____. 2538. “การเลี้ยงสุกรของไทย” เศรษฐกิจ
พัฒนา...คุณค่าที่คู่ควรไทยครบรอบ 30 ปี สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สมาคมผู้
เลี้ยงสุกรแห่งชาติ.
- สนิท แก้วห้วงสกุล. 2547. การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการและการลงทุนการเลี้ยงสุกรที่มีและไม่มี
ระบบมาตรฐานในจังหวัดราชบุรีและนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาธุรกิจ
การเกษตร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ .2538. “เศรษฐกิจพัฒนา..คุณค่าที่คู่ควรไทย” ครบรอบ 30 ปี สมาคมผู้
เลี้ยงสุกรแห่งชาติ . กรุงเทพฯ: สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ.
- สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย .2550. “สถานการณ์สุกร โลกปี2549 และคาดการณ์ปี 2550” วารสาร
ธุรกิจอาหารสัตว์. ปีที่ 24 เล่มที่ 112 ประจำเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2550, หน้า 66.
- _____. 2550. “การประกันคุณภาพไข่ไก่เพื่อการบริโภค: สถิติสินค้าปศุสัตว์ 2550”.
วารสารธุรกิจอาหารสัตว์. ปีที่ 24 เล่มที่ 112 ประจำเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ.2550.
- _____. 2550. “สุกร”. ธุรกิจอาหารสัตว์. ปีที่ 24 เล่มที่ 112 ประจำเดือน
มกราคม-กุมภาพันธ์ 2550, หน้า 71-72.
- สากล อุไรกุล. 2527. “ บทบาทของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร”. ธุรกิจเกษตร . เล่ม 7 กองวิจัยเศรษฐกิจ
การเกษตร. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

- สุทธิศักดิ์ สุดเฉลย. 2548. การวิเคราะห์ทางการเงินของโครงการลงทุนทำฟาร์มสุกรของสมาชิก
โครงการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินทรายขาว จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมคิด ทักษิณาวินวาท. 2548. หลักการตลาดสินค้าเกษตร. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและ
ทรัพยากร. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมบัติ ลาภบุญเรือง. 2547. การพยากรณ์ราคาฟาร์มและความเชื่อมโยงราคาฟาร์มสุกรมีชีวิต.
กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานการค้าภายในจังหวัดราชบุรี. 2550. เอกสารเผยแพร่. ประกาศข้อมูลโดย <http://www.ratburi@dit.go.th>. วันที่ 11 เดือนตุลาคม พ.ศ.2550
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2549. สถิติข้อมูลการผลิตสุกรในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2550. สถานการณ์ตลาดและราคาสุกรของประเทศไทย. ประกาศ
ข้อมูลโดย <http://www.oae.go.th>. วันที่ 11 เดือนตุลาคม พ.ศ.2550.
- หนูจันทร์ มาตา. 2541. การติดตามผลการฝึกอบรมการผสมเทียมและปรับปรุงพันธุ์สุกรของ
เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทสาขาเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. 2550. (ประกาศโดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดลพบุรี) เนอะลด
ต้นทุนเพิ่มส่งออก แก้ปัญหาราคาเนื้อหมูตกต่ำ. วันที่ 6 เดือนมีนาคม พ.ศ.2550
- อนุชา ภูมิพันธุ์ภิญโญ. 2544. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการการตลาดสินค้าเกษตร: หลักการ
จัดการการตลาดสินค้าเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช .พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรรถชัย รักษาศิลป์, พันตรี. 2543. การศึกษาองค์ประกอบบางประการของมูลสุกร และการจัดการ
เพื่อขจัดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่น่าจะเหมาะสม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาวิทยาศาสตร์
สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรรณพ สุขนคร. 2546. การวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสุกรในพื้นที่
จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Livestock and Poultry. 2002. **World Market and Trade**. October 2002.